

ดูประจำ
โดย
นาย พรศิลป์ รัตนชูเวช

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

วิทยานิพนธ์ นี้
เป็นส่วนประกอบการศึกษาตามระเบียบปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต (โบราณคดี)
คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร
พ.ศ. 2519

วิทยานิพนธ์
ห้าม
นำออกนอกห้องสมุด

คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร
อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนประกอบการศึกษาตามระเบียบ
ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต (โบราณคดี)

.....
คณบดี คณะโบราณคดี

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
กรรมการ
กรรมการ
..... กรรมการ

อาจารย์ผู้ควบคุมงานวิจัย

วันที่ เดือน พ.ศ.

สารบัญ

หน้า

คำนำ	ก.
บทนำ	ข.
ปกามพจน์	ค.

ภาคประวัติ

บทที่

หน้า

1. ต้นกำเนิดลูกประคำ

1. คติที่มาของจำนวน 108

2. ลูกประคำเงินของศักดิ์สิทธิ์

2. ลูกประคำที่ใช้ในลัทธิศาสนาของชาติต่าง ๆ

อินเดีย 1. ไศวนิกาย

2. ไวษณพนิกาย

3. ศากตินิกาย

4. ศาสนาสิกข์

5. ศาสนาเชน

6. ศาสนาพราหมณ์

7. ศาสนาพุทธ

พม่า

ไทยใหญ่

นิกายมหายานที่สนับสนุนลูกประคำ

1. นิกายสุชาวดี

2. นิกายมนตรยาน

ซีเบต

จีน

เกาหลี่

ญี่ปุ่น

มองโกเลีย

อิสลาม

ยิว

คริสต์

1. การสวดลูกประจำ

2. บทร่ำพึงในการสวดสายประจำ

3. คำสัญญาของพระแม่เจ้า

4. การประจักษ์อันน่าอัศจรรย์

5. นายทหารผูกฉ้อใจ

6. ลูกของแม่พระแห่งลูกประจำ

7. พระแม่เจ้าแห่งซาแลตคา

8. แม่พระประจักษ์เตือนให้สวดลูกประจำ

9. ชัยชนะแห่งลูกประจำ

10. สมเด็จพระสันตปาปากับสายประจำ

11. วาตะของนักบุญ - นักปราชญ์

12. คณะสายประจำศักดิ์สิทธิ์

13. โขทงคลองสวรรค์

14. ลูกประจำกับนายทหารป่วย

15. มงกุฎพระมหามงกุฎแก้วเลือก

16. คำตอบของเด็กหญิงอายุ 12 ขวบ

17. การสวดลูกประคำในครอบคัมภีร์
18. ลูกประคำกับหญิงชาววังเค
19. ลูกประคำของคลัก
20. ลูกประคำของนักเรียน
21. มงกุฎดอกไม้
22. ตัวอย่างที่มีประสิทธิภาพ
23. พหารชราภักดิ์ลูกประคำ
24. คำแนะนำของพระสันตปาปาปีโอ ที่ 9
25. รอดเพราะลูกประคำ
26. ลูกประคำคุ้มครอง
27. การหวานอันมีผล
28. เด็กหญิงผู้ศรัทธา
29. ภคินีผู้ร่ำรวย
30. เขายานผิด
31. ของขวัญมีประโยชน์
32. ลูกประคำในโรงมหรสพ
33. ลูกประคำนักบุญ
34. ลูกประคำทั่วประเทศบราซิล
1. ลูกประคำกับคุณเณร
2. พระคุณเณรสร้างพระพุทธรูป
3. รูปปฏิมากรรมคุณเณร
4. จิตรกรรมฝาผนังรูปคุณเณร

มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ สงวนลิขสิทธิ์

5. ภาพแกะลายเส้นสมัยสุโขทัยรูปธานี
6. บทบาทของพระธานีในประเทศไทย
7. ลูกประคำในวรรณคดี
8. ลูกประคำทองของราชวงศ์จักรี
9. ลูกประคำเป็นเครื่องบรรณาการ
10. พระสวลีกับลูกประคำ
11. สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากับลูกประคำ
12. ลูกประคำกับพระเถระภาคเหนือ
13. สมเด็จพระญาณสังวรทำให้ญาติภานาลูกประคำ
14. ลูกประคำเป็นเครื่องยศของเจ้า
15. พระมหากษัตริย์ทรงใส่ลูกประคำ
- ภาคปฏิบัติ

1. พระพุทธรูปของคหรงนี้อยู่

1. พุทธอัครดินัตถภาพปัญหา

2. พุทธอัครดินัตถภาพปัญหา

3. พุทธอัครดินัตถภาพปัญหา

4. ธรรมทฤษฎีปัญหา

2. พระพุทธรูปที่มีอานุภาพ

3. ลูกประคำกับความศรัทธา

1. ลักษณะศรัทธา

2. พุทธภาษิตว่าด้วยศรัทธา

3. หลักธรรมทั้งหลายมีศรัทธาเป็นเบื้องต้น

4. พระอริยบุคคลผู้บรรลุธรรมแล้วด้วยศรัทธา

5. พระโพธิสัตว์ผู้มีศรัทธา

6. พระคัมภีร์ปลูกศรัทธา

7. ศรัทธาในพระพุทธศาสนา

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนวนลิขสิทธิ์

4. อานุภาพพุทธโศ

1. การเจริญพุทธานุสสติกรรมฐาน
2. อานิสงส์พุทธานุสสติกรรมฐาน
3. คำอธิบายพระพุทธรูป 108 ประกอบการใช้ลูกประคำ
4. บทเจริญพุทธานุสสติกรรมฐานถวายพระธรรมกาย
5. ภาวนาหัตถ์ลูกประคำตามวิธีปฏิบัติของหลวงปู่คง
6. การเจริญพุทธานุสสติกรรมฐานแบบมหาดานในประเทศญี่ปุ่น
7. สรุปการปฏิบัติธรรมด้วยลูกประคำ

บทสรุป นำพระทัยพระโพธิสัตว์

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

คำนำ

ขณะนี้ ข้าพเจ้าได้ศึกษาวิชาโบราณคดี แผนกวิชาภาษาไทย ได้เลือกศึกษา และค้นคว้าเพื่อจะทำวิทยานิพนธ์ภายในขอบเขตของภาควิชานี้ ซึ่งเป็นเรื่องที่ข้าพเจ้ามีความ สนใจและได้ศึกษาถึงประวัติความเป็นมาแล้วเรียบเรียงลำดับ ให้เป็นเนื้อเรื่องอันเดียวกัน พร้อมทั้งสอดแทรกคติข้อคิดอันมีฐานโดยอัตโนมัติส่วนคนประกอบบางตามที่เห็นสมควร สำเร็จ เป็นวิทยานิพนธ์ ถูกต้องตามระเบียบที่กำหนดไว้ ในหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรี ของ คณะโบราณคดีทุกประการ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ สำเร็จขึ้นจากการนำเอาข้อเขียนจากหนังสือ คัมภีร์ บัณฑิต และจารึก ของนักปราชญ์ท่านผู้รู้ทั้งหลายในอดีต และปัจจุบัน ซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่อง วิทยานิพนธ์นี้ นำมาเรียบเรียงลำดับเข้าด้วยกันให้เป็นเรื่องเดียว แล้วเชื่อมโยงเพิ่มเติม ขอเสนอแนะตามความคิดเห็นเฉพาะตนกับความคิดเห็นของครูบาอาจารย์ ท่านผู้รู้ที่เคารพ และแนะนำสั่งสอน แผนกวิชาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษา วิทยานิพนธ์นี้จึงสำเร็จแล้ว ในการศึกษาและค้นคว้า เพื่อทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ข้าพเจ้าได้อาศัยแนวทาง จากผลงานค้นคว้าของท่านเสฐียรโกเศศ เป็นรากฐานเบื้องต้น แล้วจึงอาศัยข้อเขียนของท่าน บัณฑิตผู้รู้ทั้งหลายท่านมาเป็นอุปกรณส่งเสริมให้สำเร็จลงโดยสวัสดิ์

ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณแด่ท่านบัณฑิตเหล่านั้น และครูบาอาจารย์ผู้กรุณา ไว ณ หันแล้ว

พรศิลป์ รัตนชูเดช

20 เมษายน 2519

บทนำ

ลูกประคำอันเป็นสัญลักษณ์ทางศาสนา เครื่องนำวิถีทางฝ่ายชีวิตวิญญาณ
ของมวลมนุษยให้เข้าถึงภูมิอันประเสริฐ ได้ปรากฏขึ้นและดำรงคงอยู่ในโลกมาช้านานตราบ
จนถึงกาลปัจจุบัน

ทุกศาสนาในทุกมุมโลก ล้วนปรากฏลูกประคำเป็นอุปกรณ์สำคัญของศาสนิกชน
ในฐานะเป็นเครื่องนำไปสู่ภาวะสมบูรณ์สถานันันครที่มวลมนุษย์จะพึงบรรลุถึงทั้งสิ้น ในอู่
หัตถ์ของนักบุญทางศาสนาคริสต์ ฉาษาทางศาสนาพราหมณ์ เขียนทางศาสนาเต๋า พระอรหันเจ้า
พระโพธิสัตว์ทางศาสนาพุทธ ตลอดจนท่านผู้เป็นวิสุทธิชนใน ลัทธิศาสนาทั้งหลาย อันเป็น
ผู้มหาชนพลโลกทั้งปวงได้นอบนอมยอมรับบูชาว่าเป็นสวณะที่พึงอันประเสริฐ เป็นบุคคลที่ควร
จักเจริญคำเนินตามรอยบทปฏิบัติ ล้วนปรากฏว่ามีลูกประคำเป็นบริวารส่วนหนึ่งในชีวิต
ของท่านเหล่านั้นทั้งสิ้น ประกอบทั้งเหตุการณ์ในยุคปัจจุบันนี้ ที่มีบรรดาสมัครแม่บ้านแห่งประเทศ
บราซิล ทวีปอเมริกาใต้ สามารถรวมพลังสามัคคีต่อต้านการเข้ามาปกครองประเทศของ
ลัทธิคอมมิวนิสต์ โดยการสวดลูกประคำขับไล่มายอมรับรองจนรักษาเอกราชของชาติไว้ได้
สำเร็จ

เหตุการณ์เหล่านี้ ทำให้ข้าพเจ้ามีความสนใจใคร่จะรู้ซึ้งว่า เบื้องหลังของ
เมื่ควัตถุที่รอมรวมกันเข้าเป็นพวงเคี้ยวควยเชือก ซึ่งคุณลักษณะธรรมดาสามัญนั้น น่าจะมีบาง
สิ่งที่ดีควรจะศึกษาให้เข้าใจได้แอบแฝงอยู่ มิฉะนั้นแล้ว วัตถุธรรมดาสามัญนั้น คงจะไม่
สามารถคลบบันกาลให้ผุดอซึ่ง เป็นสามัญมนุษย์เช่นเดียวกับเพื่อนร่วมโลกทั้งปวง ได้เปลี่ยน
สภาพกลับกลายเป็นบุญบุคคลผู้ประเสริฐ ที่เคารพนอบนอมของมหาชนเป็นอันมาก และ
สามารถบันกาลเหตุการณ์ร้ายให้ไปอย่างใหญ่หลวง ระดับชาติอย่างเช่นประเทศบราซิล
ที่กล่าวมาแล้วนั้นเป็นต้น เหล่านี้ ได้เป็นเหตุให้ข้าพเจ้าทำการศึกษาค้นคว้าถึงประวัติความ
เป็นมาและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับลูกประคำ จนเป็นที่ประจักษ์ชัดพอสมควรแล้วเรียบเรียงเป็น
เรื่องเดียวกันสำเร็จรูปวิทยานิพนธ์นี้ ดังปรากฏแล้ว

ปณามพจน์

๑ โมหนธการ คิณ ปนทวา

ญาณงสุนา ธมมวรงสุนา โย

เวเนยยพนุชคตยปงกชนต

โพเชลี วนเท ชินปสุมาล ๑

๑ พระพุทธรูปองค์ใด ละความมืด คือ โมหะอันหนาทึบในภพทั้งสาม ควบพระ
วิมล คือ พระปัญญาตรัสรู้ ยิ่งแผ่พญายุทธในยชน เปรียบเสมือนดอกบัว 3 เหล่า ให้
กลีบบาน คือ ไหตรัสรู้ควบพระวิมลอันประเสริฐ คือ พระธรรม ขาพเจ้า ขอนมัสการพระ
พุทธรูปองค์นั้น ผู้ทรงชนะแล้ว มีละอองพระบาทเป็นระเบียบ ๑

๑ วาตาคูเร เสฏฐคุโท ทิโลเก

โมหนธกาเร วรทปมาล

มหาวิททยาสัยทิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

๑ สภาทโก เหมือนยานอันประเสริฐบำบัดความกระวนกระวาย มีราคะเป็นต้น
ทั้งสามโลก เหมือนแสงประทีปอันประเสริฐส่องสว่างในที่มืดคือ โมหะ เหมือนสายพานแก้ว
ซึ่งพานออกแล้วจากไฟ คือ โทสะ เป็นต้น ในภาวะคั่งว่า ความรุ่มร้อนในถุกแสง ขาพเจ้า
ขอนมัสการสภาพนั้น คือ พระธรรม ๑

๑ เชตุค ว ปณเณสนพทชวโส

พทชลุส พิมพาว สมิทวิโย โย

นรารมณ วรทกนิณโย

คณคโม ท ปณามิ สัม ๑

ภาคประวัต

1. ตนก้าเนคลูกประคำ

ถูกประคำเป็นเครื่องขวยความจำสำหรับลงคะแนน นับคำหรือข้อความ
ที่บริกรรมซ้ำกันหลายครั้งให้โคจรรอบตามที่กำหนดไว้ในลัทธิ ถูกประคำมีใช้กันแพร่
หลายในลัทธิศาสนา ทั้ง พราหมณ์ พุทธ ยิว คริสต์ และอิสลาม

สันนิษฐานว่าการนับคะแนนยาวนานนี้ ชั้นแรกคงจะนับด้วยนิ้วมือก่อน แต่
ภายหลังเป็นการยิงยากลับสนวทวนไป จึงหาไม้คะแนนมานับแทน ไม้คะแนนนี้อาจจะ
เป็นไม้กวาด หรือไม้พรวนลักษณะกลมเกลี้ยงขนาดใดเลยก็ได้ให้สะดวกแก่การนับ ครั้น
ภายหลังจะต้องนำคัตตัวไปมาอยู่เสมอ ทั้งป้องกันมิให้ขาดจำนวนสูญหายไป จึงคิดเจาะ
รูร้อยเชือกถวนเข้าเป็นพวง ลูกประจำจึงเกิดขึ้นมาด้วยประการนี้

ลูกประคำมีกำเนิดขึ้นครั้งแรกในประเทศอินเดีย ซึ่งเป็นต้นตอของ
ลัทธิศาสนาเป็นอันมาก ผู้คิดลูกประคำขึ้นใช้เป็นเครื่องแรก ก็คือบรรพชนชาวพุทธของโลกนี้
บำเพ็ญภาวนาอยู่ตามป่าเขาถ้ำเนาไพรหังค ซึ่งเรียกกันว่า ถ้ำนั้นเอง เนื่องจากบาง
ครั้งก็เล็ด หรือความคิดทำให้จิตใจไม่สงบ เช่นความคิดในทางโลกียอันเป็นอันตรายต่อ
การบำเพ็ญภาวนา ได้เกิดขึ้นมารบกวนแก่ถ้ำนั้น ท่านจึงคิดอุบายหักห้าม หันเห ไตรทวาร
คือกาย วาจา ใจ ให้หนีกันออกไปในทางกุศลเสียชั่วขณะหนึ่งจนกระทั่ง ความคิดอันเป็น
บาปนั้นได้เสื่อมสลายไปตามกฎอนิจจังแล้ว ท่านจึงจะเลิกภาวนา หันมาพิจารณาคนหาสัตจ
ธรรม บำเพ็ญกุศลต่อไปตามวิสัยถ้ำ

อุปนายให้โจสงบนจากนิวรรนอนเป็นอกุศล นั้น ประการหนึ่งนั่นก็คือทำการ
นับลูกประจำ โดยให้สวนกายไคแกมือ นับลูกประจำ วาจา ก็พร่ำบ่นภาวนาระลึกถึงคุณ
ธรรมอันเป็นคุณพระซึ่งสมบัติให้เป็นตัวคนว่า "พระผู้เป็นเจ้า" ทำให้จิตใจ อันเป็นทวารที่
สำมนับลูกชกจนยอมนำให้รำลึกถึงพระเจ้าหรืออมตธรรมนั้นไปควย เมื่อจิตใจจมคั่งอยู่
ในห่วงกุศลกรรมเฝ้ารำลึกเช่นนั้นก็เป็นอันว่าระงับความคิดอันเป็นบาปลงไปเสียโดยขณะหนึ่ง
แล้วดำรงอยู่ในสันติสุขขนานนานเพียงใดก็สุดแท้แต่กำลังแห่งสมาธิที่ควบคุมการภาวนาอาศัย

ลูกประคำเป็นอุปกรณ์จึงคุ้มครองไตรทวาร ภาชนะให้บริสุทธิ์ จากมลทินด้วยประการนี้
ลูกประคำจึงนับว่าเป็นเสมือนกับอาวุธของภาชนะที่มีไว้ตัดตัว เพื่อต่อสู้กับศัตรูคือ กิเลส
ในใจ ดังนั้นจะเห็นว่าภาชนะจึงต้องมีลูกประคำแขวนคอไว้อยู่เสมอ

ลูกประคำเป็นของมีมาก่อนพุทธกาลแล้ว แม่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
เมื่อครั้งเสวยพระชาติเป็นพระฤๅษีโพธิสัตว์ บำเพ็ญเนกขัมมบารมีอยู่นั้น ก็ต้องใช้ลูกประคำ
มาก่อนแล้ว ดังนั้นลูกประคำจึงนับว่าเป็นโพธิสัตว์บริโลกประการหนึ่งที่ช่วยให้พระโพธิสัตว์
ได้บำเพ็ญบารมีจนตรัสรู้เป็นพระพุทธรเจ้า คือนั่น ได้กระทำให้บรรพชิตฝ่ายพระพุทธศาสนา
นิกายมหายาน นิยมใช้ลูกประคำกันแพร่หลาย เพราะนิกายนี้มุ่งสอนคนให้บำเพ็ญบารมีตาม
บทปฏิบัติพาพระโพธิสัตว์

จำนวนเมล็ดลูกประคำที่เป็นมาตรฐานใช้ปรากฏในศาสนาพราหมณ์และศาสนา
พุทธ ซึ่งได้รับอิทธิพลพราหมณ์อีกทีหนึ่งนั้น ก็คือจำนวน 108 ซึ่งมีที่มาหลายทาง แต่จะมา
ทางใดแน่นอนก็ยังไม่ชัดเจนว่าเป็นจำนวนศักดิ์สิทธิ์ หรือคลัง ตามความเชื่อในศาสนาพราหมณ์
กับศาสนาพุทธ

1. คติที่มาของจำนวน 108

เท่าที่รวบรวมได้มีมา 6 ทาง คือ

1. เป็นคติทางโหราศาสตร์ ว่า ดาวพระเคราะห์ 8 ดวง มีกำลังรวมกัน
108 คือ พระอาทิตย์ 6, พระจันทร์ 15, พระอังคาร 8, พระพุธ
17, พระพฤหัสบดี 19, พระศุกร์ 21, พระเสาร์ 10, พระราหู 12
รวมกันได้จำนวน 108 เรียกว่ากำลังอัฐเคราะห์ ถือว่ามีอิทธิพลให้
เคราะห์ดี ร้าย แก่มนุษย์ได้
2. เป็นการเทียบจำนวนธรรมะทางพุทธศาสนาเข้ากับกำลังพระเคราะห์
ของฝ่ายโหราศาสตร์ คือ พระอาทิตย์ กำลัง 6 เทียบกับ อนุตตริยะะ 6
พระจันทร์ กำลัง 15 คือ จรณะ 15 พระอังคาร กำลัง 8 คือ มรรค
8 ดังนั้นเป็นต้น เรียกว่า ธรรมพละ ดังคำพระบาลีว่า อฏฐกตรัสต์
สมุมา คณนาย วิภาตโส แปลว่า ธรรมะจำนวนกลียันนับแล้วได้ 108
ประการ ดังนั้น

3. เป็นคติจากคันทหา ตามคำกล่าวที่ว่า กิเลสพันห้า คันทหาร้อยแปด โดยเริ่มนับจากคันทหาสาม คือ กามคันทหา ภวคันทหา วิภวคันทหา ซึ่งมีปรกติตามกำกับอายตนะภายนอกหกประการอยู่เสมอ คือ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ธรรมารมณ์ เรียกว่า รูปกามคันทหา สัททกามคันทหา คันธกามคันทหา รสกามคันทหา โภจสุพพกามคันทหา ธรรมารมณ์กามคันทหา รวมคันทหา 3 ประเภท ตามกำกับอายตนะภายนอกหกประการเท่ากับ 3 คูณ 6 ได้ 18 แล้วยังมีกาล 3 คือ อดีต ปัจจุบัน อนาคต รวมเข้าไ้ เท่ากับ 3 คูณ 18 ได้ 54 แล้วแบ่งเป็นคันทหาภายใน คือ อัชชัตติกคันทหา 54 กัล คันทหาภายนอก คือ พาทิรคันทหา 54 รวมได้ 108 นับว่ามนุษย์ทุกคนประกอบไปด้วยคันทหา 108

4. เป็นคติที่ได้จากคุณพระศรีวิรัตนไตร คือ พระพุทธคุณนับจาก อธิปิโส ไปจนถึง พุทธเชทกชา นับได้ 56 องค์ พระธรรมคุณ นับจาก สวากขาโต ไป จนถึง วิมุตติ ได้ 38 คำ พระสังฆคุณ นับจาก สุปฏิปันโน ไปจนถึง ปุณณฺณเขตตะโลกัสส ได้ 14 คำ เมื่อรวมจำนวนทั้งหมด จึงได้ 108 พอดี

5. เป็นคติที่มาจากจำนวนลายลักษณ์มงคล จำนวน 108 ซึ่งปรากฏบนฝ่าพระบาทยุคของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ดังปรากฏในพระบาลีว่า อภิสฺสุตฺต รสฺมํกลาณฺณาเวน สพฺพโสคติ ภวนฺตุ เต แปลว่า ทั่วอาณาภพมงคล 108 ประการ ขอความสวัสดิ์ทั้งปวงจงมีแก่ท่านทั้งหลาย

ลายลักษณ์มงคล 108 ประการ มีกล่าวไว้ในคัมภีร์ปฐมสมโพธิคือ

เหตุตา ปาหตเลสุ จุกกาณี ชาตานี พระราชาทุมารนี้มีฝ่าพระบาททั้งสอง ประกอบด้วยลายลักษณ์จักรขางละอัน ในหว่างกลางฝ่าพระบาท แลจักรนั้นมีกำหนด 1000 ประกอบด้วยกงแลบริบูรณ์ด้วยอาภรณ์ทั้งปวง แลภายนอกกรอบจักรนั้น ประ

กับด้วยรอยรูปอันสุตตรหตมงคล 108 ประการ คือ รูปหอก 1 รูปแวนสองพระพักตร์ 1
 รูปดอกพุทธรูป 1 รูปสายสร้อย 1 รูปสังวาลย์ 1 รูปฉัตรทอง 1 รูปตั่ง 1 รูปมัจฉาทังคู้
 1 รูปปราสาท 1 รูปขอ 1 รูปเส้าตาย 1 รูปเศวตฉัตร 1 รูปพระขรรค์ 1 รูปพัดใบตาล
 1 รูปพัดหางนกยูง 1 รูปพัดวาลวิชนี 1 รูปมงกุฏ 1 รูปบาตร 1 รูปพวงดอกมะลิ 1
 รูปคอกนิลบุล 1 รูปคอกอุมลขาว 1 รูปคอกอุมลแดง 1 รูปคอกบัวแดง 1 รูปคอกบัวขาว 1
 รูปหม้อเต็มด้วยน้ำ 1 รูปฉัตรเต็มด้วยน้ำ 1 รูปมหาสมุทรทั้งสี่ 1 รูปเขาจักรวาล 1 รูป
 ปาหิมพานต์ 1 รูปเขาพระสุเมรุ 1 รูปพระจันทร์ 1 รูปพระอาทิตย์ 1 รูปหมุ่ควานกัษตร
 ฤกษ์ 1 รูปทวีปใหญ่ทั้งสี่รูปทวีปน้อยทั้งพัน 1 รูปบรมจักรพรรดิกับทั้งราชบริวาร 1 รูป
 สังขตภิกขุฉาววัญ 1 รูปสุวรรณมัจฉา 1 รูปจักรทั้งคู่ 1 รูปคองคาทั้งเจ็ด 1 รูปสระใหญ่ทั้งเจ็ด 1
 รูปเขาวรีณทงทั้งเจ็ด 1 รูปพญาครุฑ 1 รูปจระเข้ 1 รูปธงชัยธงฉาทงพื้น 1 รูปรัตนบัลลังก์
 1 รูปเก้าอี้ 1 รูปเขาไกรลาส 1 รูปพญาราชสีห์ 1 รูปพยัคฆราช 1 รูปช้างเอราวัณ 1
 รูปพญามอคลาหก 1 รูปพญาวาสุกรีนาคราช 1 รูปพญาหงส์ 1 รูปไก่เหิน 1 รูปโคศุภ
 ราชา 1 รูปพญาช้างเอราวัณ 1 รูปพญาช้างฉัททันต์ 1 รูปมังกรทอง 2 รูปท้าวเทพท้าว
 สี่หน้า 1 รูปเรือทอง 1 รูปเศวตฉัตร 1 รูปแม่โคกับทั้งบุตร 1 รูปกัณธี 1 รูปกัณธี 1
 รูปนกกการเวก 1 รูปนกกะเรียน 2 รูปนกยูง 1 รูปนกจากพราภ 1 รูปนกพริก 1 รูป
 นกมาพจรเทวโลกทั้งสี่ชั้น 1 รูปโล่พิฆาตพรหมทั้งสี่ชั้น 1 สิริเป็นรอยรูปมงคล
 108 ประการ เป็นบริวารล้อมรอบกัณธีใหญ่ในท่ามกลางผ้าพระบาททั้งสองชายขวาจุ
 กัน" ดังนี้แล

6. เป็นคติที่ว่า ตันอักษร ตามที่พระเวทเรียกว่า มาตฤกา นั้น
 มีจำนวน 108 ดังนี้

อะ อา อิ อี อุ อู ฤ ฦ ฦ ๐ เอ โอ ๐ เอา ๐ อะ	15
ภ ถึง ม	25
ย ร ล ว ศ ษ ส ห	8
ยมะ กุก ขุข คุค ฦข	4
อุปฐมานีย —ะก —ะ ป	2

(สมัยหลัง อุปฐมานัย เปลี่ยนเป็นใช้ ภา และ กษ แทน) 54

บริกรรมโดยอนุโลม 54 โดยปฏิโลม 54 รวมเป็น จำนวน 108

ถือว่าอักขระเป็นของศักดิ์สิทธิ์เป็นรากเงาของสิ่งทั้งปวง จึงจะเห็นได้ว่า พราหมณ์พหุฒิปาสนิมันตรบริกรรมในพระราชพิธีคเชนทร์สวสนานว่า "โอม"กะ ชะ ตะ สะ ะ โอม จะ นะ ชะ ณะ ณะ ภา โดยถือว่าเป็นการ เบิกมนตรถวายแก่อักขระนั่นเอง

จำนวนเลข 108 นับว่าถือเป็นจำนวนศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งพบจากคติเชื่อกันจาก
ท้องถิ่นต่าง

เมื่อพระลัทธิตะประสูติ ก่อนจะมีการพยากรณ์หาปฐักขณะ ได้เชิญ พราหมณ์ 108 คนเข้ามารับทักษิณาทานในพระราชวังกรุงกบิลพัสดุ์

พิธีพุทธาภิเษกที่สมบูรณ์แบบของไทย จะต้องนับมนตรพระภิกษุ 108 รูป มา เจริญพระพุทธมนตร

พิธีอุทิศกลปนาถให้แก่ผู้ตายของชาวญี่ปุ่น เรียกว่า โอบง - เอ หรือ อุทานัง เมื่อครั้งการรบที่เมืองชิชิมา 100 กอง กองคุมชายฝั่งทะเล เน้นให้ ทหาร ท้อง คลอง บึง เพื่อเชิญวิญญาณผู้ตายให้กลับมารับทักษิณาทาน

ตำราพระไตรปิฎกของธิเบตเรียกว่า กังคยระ มีจำนวน 108 เล่ม หนังสือชาวธิเบตนิยมถักดมเปียไหม้จำนวน 108 ถือว่าเป็นมงคล

พระเจดีย์ ใหญ่ประจำกรุงปักกิ่งมีเสาล้อม 108 คน

พงศาวดารจีนเรื่อง ซองกง กล่าวไว้ว่า ซองกงกับ พรรคพวกเกิดมาจาก กวาง 108 กวาง

2. ลูกประคำเป็นของศักดิ์สิทธิ์

สาเหตุที่ลูกประคำกลายเป็นของศักดิ์สิทธิ์นั้นมี 2 ประการ คือ

1. ฐานิ ไขลูกประคำสวดภาวนา เจริญศรัทธาในธรรมปฏิบัติ กำจัด อกุศลจิตที่เกิดขึ้นรบกวนชีวิตนักบวช ลูกประคำจึงเป็นของศักดิ์สิทธิ์ที่พึงของฐานิ

2. การนับถือเวทมนตร์คาถา ซึ่งเป็นความเชื่อทางไสยศาสตร์ ในศาสนา พราหมณ์ให้ตัวอย่างไว้ คือ เมื่อถือว่าเวทมนตร์คาถาเป็นของศักดิ์สิทธิ์ขึ้นมาแล้ว การที่จะ

พลอยนับถือลูกประคำว่าเป็นของศักดิ์สิทธิ์จึง เป็นไปได้อย่างง่ายดาย เพราะลูกประคำ เป็นอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับใช้ประกอบการสวดบริกรรมเวทมนตร์คาถาในยามที่ทำการ ภาวนาอยู่แล้ว

เริ่มตานั้น พรหมณ์ถือว่าอักษรจำนวน 45 ตัวนั้น เป็นของศักดิ์สิทธิ์ เพราะเป็นบ่อเกิดของคำพูดทั้งหลาย อาศัยคำพูดนั่นเอง มนุษย์จึงสามารถถ่ายทอดความคิดออกมาติดต่อสื่อสารกันได้ เกิดมีภาษาขึ้นมาทำให้มนุษย์มีความเฉลียวฉลาดเพราะการ ศึกษาซึ่งอาศัยภาษาเป็นสื่อ มนุษย์จึงประเสริฐกว่าสัตว์โลกทั้งหลาย และเพราะคำพูดคำสั่งของมนุษย์นั่นเอง จึงได้สร้างสิ่งต่าง ๆ อันเป็นอารยธรรมขึ้นมาให้ปรากฏแก่โลกจนถึง ปัจจุบันนี้ อักษร 45 ตัวจึงเป็นของสูงศักดิ์สิทธิ์ มีคุณแก่มนุษย์เป็นอันมาก ได้ปรากฏคัมภีร์ที่แสดงตำแหน่งที่สถิตย์ของอักษร 45 ตัวนี้ ว่าตัวไหนบางซึ่งสถิตย์อยู่ ณ ที่ใดบนร่างกายแล้วสอนให้เด็กนักเรียนทำการภาวนากำหนดระลึกตามไปจนครบ โดยอนุโลม ปฏิโลม 108 ครั้ง เรียกว่า นยาส ถือว่าเป็นสิริมงคลยิ่งนัก

ในศาสนาคริสต์นิกายกรีกออร์ทอดอกซ์ อันนิกายโรมันคาทอลิก ถือในความศักดิ์สิทธิ์ของถ้อยคำเหมือนกัน เรียกว่า "Logos" คือ พระวจนะศักดิ์สิทธิ์องค์พระผู้เป็นเจ้าเพราะให้กำเนิดแก่อสิ่งทั้งปวง ดังปรากฏในพระคัมภีร์โยฮันว่า "In the begining there was word" แปลว่า แต่เดิมนั้นแต่พระวจนาตถ์ทรง

คิดทางพุทธศาสนาเถรวาทของไทยก็มีความเชื่อกันคล้ายกัน ดังจะพบตามคัมภีร์ทางศาสนาที่เขียนไว้ ในสมัยเก่า มักจะมีการดัดพระบาลีจากคัมภีร์ธรรมนิตี ภาค ปกิณณกถา มาตอบหาว่าดังนี้ "อภุขั อเอกเมญฺจุ พุทธสมํ ลียา ตสฺมา หิ ปนฺตีโต โปโส ลิเชยฺย ปิฏกตฺย" แปลว่า อภุขัตวหนง ๆ เทวกับพระพุทธรูปองค์หนึ่ง เพราะเหตุ นั้นแล คนผู้เป็นบัณฑิต พึงลิตพระไตรปิฎก" ดังนั้น จะเห็นว่า ถ้อยคำอักษรตัวหนึ่งในพระไตรปิฎกกว่าประเสริฐเหมือนกับพระพุทธรูปทีเดียว

ในสมัยที่ถืออักษรว่ามีความศักดิ์สิทธิ์แล้ว ก็ต้องยึดถือว่าเสียงซึ่งไรรายมนตรนั้นมีความศักดิ์สิทธิ์ด้วย เพราะเสียงกับมนตร์เป็นของคู่กัน มนตร์ที่เรียบเรียงไว้ก็

แล้วจากอภิมหาจักร์แห่งจักรวาลได้สละส่วนสัมพันธ์กัน เมื่อใช้เสียงอันเป็นพลังงานชนิดหนึ่ง
ในโลกภายนอกไปตามบทมนตร์ เป็นเสียงสูงต่ำตามจังหวะถูกต้องคี่แล้วไซ้ ก็อาจจะเกิด
อานุภาพอิทธิฤทธิ์ให้เป็นไปตามความปรารถนาของผู้สวดทุกประการ สุดแต่แนวทางจะสวด
มนตร์บทที่มีอำนาจส่งอำนาจไปในทางใดกัน เป็นตน

ในสมัยพระเวท พราหมณ์ถือว่าถ้อยคำในพระเวทเป็นของศักดิ์สิทธิ์ ก่อน
จะเรียนพระเวทก็ต้องเรียนวิชาศึกษา คือ วิชาออกเสียงใหญ่ รู้จักเน้นเสียงหนักเบา
เรียกว่า ครุ ลหุ เสียงสั้นยาว เรียกว่า ทิมะ รัสสะ เสียงสูง ต่ำ และเสียงกลองจอง
ให้ไพเราะสละสลวย เรียกว่า อัจจรวณิลาส เหล่านี้ ก็เพื่อให้เรียนพระเวทได้ถูก
แล้วสวดได้ถูก เวลาประกอบพิธี จึงจะเกิดผลดีสมควรความมุ่งหมาย

มีตำนานยกตัวอย่างว่าการสวดมนตร์ให้เสียงผิดนั้นเกิดผลร้ายเพียงใด
คือ มีเรื่องเล่าว่า อสูรผู้เป็นบิดาของวฤตราสูร ซึ่งทำให้โลกแห่งแล้งโคประกอบพิธีขอ
บุตร เพื่อให้ไปกำจัดพระอินทร์จอมเทพ แกรายมนตร์คำว่า อินทรศักร ซึ่งแปลว่าศักรผู้
สังหารพระอินทร์ เน้นเสียงผิดที่ แทนที่จะเน้นเสียงหนักตรงคำว่า ศักร แรกเลยไปเน้นเสียง
หนักตรงคำว่า อินทร เลยแปลกลับไปว่า ศักรผู้ถูกพระอินทร์สังหาร ดังนั้น เมื่อ วฤตราสูร
เกิดขึ้นมา แทนที่จะเป็นผู้ใช้พิชิตพระอินทร์ กลับถูกพระอินทร์พิชิตเสีย กัน

ถ้าจะคิดในทางเหตุผลแล้วอาจจะเป็นเพราะว่า สมัยโบราณ ยังไม่นิยม
จารึกวิชาความรู้ลงเป็นคัมภีร์ การศึกษาวิชาการต้องใช้วิธีมุขปาฐะ คือ ฟังจากปากของ
อาจารย์แล้วเอาไปท่องจนจำเอาเอง จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องระวังมิให้ถ้อย
คำที่รับฟังมาผิดเพี้ยนคลาดเคลื่อนได้ เพราะมีฉันทะแล้ว ถ้าถึงคนรุ่นต่อไปจะเข้าใจความ
หมายผิด เกิดความสับสนในวิชาขึ้นมาได้ เมื่อกล่าวกำชับว่าเป็นคำศักดิ์สิทธิ์ถ้าออกเสียง
ผิดจะเป็นอันตราย ศิษย์ผู้เรียนก็จะโกลัว แล้วตั้งใจเรียนอย่างระมัดระวังมิให้เกิดผิด
พลาด ดังตัวอย่างแม่เมื่อมีหนังสือแล้ว ยังเกิดผิดพลาดได้ คือ มีคำบรรยายซึ่งบอกว่าให้กิน
เหาหมักนุ่นแล้วจะผายคิ ต่อมาคิคลอกกินหลายทอดจึงเป็นว่าให้กินเหาแม่คิหม่น ซึ่งบาง
ท้องถิ่น หมายถึงแม่คิหม่นเมื่อทำยานแล้วกินไปตามนัจจริง ๆ ก็ตายหนักถึงกับลงท้องถึง
เป็นตน

ลูกประคำที่ใช้ในลัทธิศาสนาของชาติต่าง ๆ

อินเดีย

ปรากฏหลักฐานที่อ้างถึงการใช้ลูกประคำที่เก่าที่สุดอยู่ในคัมภีร์ของศาสนา เช่น เมื่อ ศตวรรษที่ 2 แห่งคริสตกาล ในคัมภีร์นั้นบอกว่า ลูกประคำเป็นเครื่องบริวาร อย่างหนึ่งของพวกปริพาชก อันเป็นนักบวชเร่ร่อนสัญจรไปมาอยู่เป็นหลักแหล่ง และกล่าว เรียกลูกประคำนั้นเป็นภาษาปรากฤตว่า คเนตติยา หรือ กาญจนียา อันตรงกับภาษาสันสกฤตว่า คณยัตริก แปลว่า ตะแนนับส่วนกาญจนียานี้แปลว่าทองคำสุกใส ชรอย พวกปริพาชกจะใช้ลูกประคำทองคำก็ได้ และที่กล่าวว่า พวกปริพาชกเป็นผู้ที่ใช้ลูกประคำนั้น ก็คงไม่ไคหมายความว่า นักบวชพวกอื่น ๆ จะไม่ใช่ เพราะได้กล่าวแล้วว่าลูกประคำเป็นของพืชมาก่อนพุทธกาล นักบวชนิกายต่าง ๆ คงจะใช้กันแพร่หลายอยู่แล้ว โดยทำขึ้นมาจากวัตถุที่หาได้ และนิยมเชื่อถือกัน ถึงสภาพที่ปรากฏให้เห็นอยู่ในประเทศอินเดียปัจจุบันนี้ แต่คัมภีร์ศาสนาเช่นเดิมอาจว่า เป็นของพวกปริพาชก นั้น อาจจะเป็นเพราะว่า พวกนี้ใช้กันแพร่หลาย และมีแบบฉบับอันแตกต่างออกไปถึงลักษณะของตนเองอย่างเด่นชัด ด้วยการใช้ลูกประคำทองคำก็เป็นได้

ปรากฏจากหนังสือวรรณคดี ในสมัยคุปตะ พุทธศตวรรษที่ 11 เรียกชื่อลูกประคำขึ้นมาอีกสองชื่อ ว่า มาลา หรือ มาลิก แปลว่า พวง และ สุตระ แปลว่า เชือก และเริ่มปรากฏรูปเคารพทางศาสนาทรงลูกประคำอยู่ในพระหัตถ์ เช่น รูปพระอวโลกิเตศวร ศิลาสลัก ปรากฏอยู่ที่ฉาอชันคา ที่ 26 เป็นศิลปะสมัยคุปตะ พุทธศตวรรษที่ 11

คัมภีร์ พุทธศาสนตรลหิ 42 ข้อ ข้อที่ 10 ได้กล่าวถึงลูกประคำว่า

"อนบุคคผลผู้ประพฤติธรรม พึงบำเพ็ญเพียรเพื่อกำจัดปวงกิเลสทั้งในตนเสมือนดังผู้จับเมคประคำไว้อยู่ระหว่างนิ้วมือ แล้วจึงนับทีละเม็ดคัตต่อกันไปแล้วถึงที่สุดได้เร็วพลันฉันใด บุคคลผู้ขจัดกิเลสออกเสียจากตนทีละประการอยู่ติดต่อกันไปก็ย่อมจะบรรลุถึงความบริสุทธิ์ในที่สุด ฉะนั้น"

นอกจากนี้ ยังมีคำเรียกลูกประคำเป็นภาษาสันสกฤตอีกสามชื่อ คือ ชปมาลา แปลว่า พวงสำหรับสาวกมนตรี, สมรนี แปลว่า ผู้จำการสาวกมนตรี และ อักษมาลา แปลว่า พวงสำหรับกำหนดคอกษรมนตรี

1. ไสวนิกาย

พวกไสวนิกาย ซึ่งนับถือพระศิวะ ไชลูกประคำมี 32 เม็ด หรือทวีคูณจำนวนนี้ บางทีมี 108 เม็ด โดยทั่วไปแล้ว พวกนี้ไชลูกประคำมี 3 ขนาด คือ ขนาดใหญ่ มี 1008 เม็ด ซึ่งมีจำนวนเท่ากับพระนามพระศิวะ ขนาดกลางมี 264 หรือ 108 เม็ด ขนาดเล็กมี 32 หรือ 12 เม็ด ตรงหัวคอปวงลูกประคำมีเม็ดประคำคนไว้เป็นพิเศษ เม็ดหนึ่ง เรียกว่า เชาสูเมรุ เมื่อนับลูกประคำไครอบหนึ่งแล้วมาสู่คที่เชาสูเมรุ ก็ให้เอานิ้วหัวแม่มือพลิกเชาสูเมรุเสียรอบหนึ่ง แล้วจึงเริ่มนับรอบใหม่ ถ้าเวียนไปไม่พลิกเชาสูเมรุ จะเสื่อมศักดิ์สิทธิ์ ขณะจะนับให้นับเม็ดประคำอยู่ระหว่างนิ้วกลางกับนิ้วหัวแม่มือ ห้ามใช้นิ้วชี้ เข้ามานับ เป็นอัมงคล

เม็ดประคำนั้นต้องทำจากเม็ดศุทราภะ (วงศาพระศุทรา) ซึ่งเป็นเม็ดผลไม้จำพวกมะกอก เรียกชื่อเป็นภาษาละตินว่า "*Eleocarpus ganitrus*" มีลักษณะเมื่อแห้งแล้วสีดำ ฉูดแน่นเหมือนพุทราจีน เม็ดศุทราภะ นี้มีตำนานว่า เกิดจากหยดน้ำตาของพระศิวะเมื่อยามทรงพิโรธ โดยนับถือพระศุทราภะ ไชลูกประคำเม็ดศุทราภะ 1 เม็ด ไชลูกประคำ 108 เม็ด ไชลูกประคำ 2 เม็ด ไชลูกประคำ 5 เม็ด ไชลูกประคำ 10 เม็ด ไชลูกประคำ 108 เม็ด ไชลูกประคำ 1008 เม็ด เม็ดศุทราภะ และเลือกเม็ดที่แข็งแรงตามกำหนด ถ้าได้เม็ดที่แข็งแรงถือว่า เป็นของวิเศษนำโชคกลับมาให้ จะต้องเก็บรักษาไว้อย่างแข็งแรงที่สุด

2. ไชวนิกาย

พวกไชวนิกายซึ่งนับถือพระวิษณุ ไชลูกประคำ 108 เม็ด ตามจำนวนพระนามพระวิษณุ เม็ดลูกประคำชอบทำให้เกลี้ยงเกลา ไม่ชอบขรุขระเหมือนของพวกไสวนิกาย

ลูกประคำของพวกนิกายนี้ทำจากไม้ต้นคูลีขาว คือ กะเพราขาว เมื่อเด็กของศาสนาิกชนอายุได้ 7 ขวบ ก็จะทำพิธีรับเข้านิกายสังกัดโดยพราหมณ์เป็นผู้จะเอาลูกประคำกระเพาะสรวมคอ ให้ แล้วสอนมนตร์ ไททองว่า "นมะ วาสูเทวายะ, นมะ รามายะ หรือ นมะ ถฤษณายะ ศรณายะ" อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งล้วนแต่เป็นพระนามของพระวิษณุทั้งสิ้น

มีลูกประคำแก้ว 5 สี เรียกว่า ไชวนคิมาลา แปลว่า ขงพระวิษณุ ประกอบด้วย มรกต แทนธาตุดิน มุกดา แทน ธาตุน้ำ ทับทิม แทนธาตุไฟ บุษราคัม แทน

ชาตุลุม และเพชร แพน อากาศชาตุ

3. ศาสดินิกาย

พวกศาสดินิกายนั้นนับถือเจ้าแม่ หรือ เทวี นิยมเวทมนตร์คาถา ใช้ลูก
ประคำที่ทำจากฟันหรือกระดูกคนตาย และมีลูกประคำไขทำพิธีขอมุตร เรียกว่า มุตรชีพ
ทำจากเม็ดพืชชนิดหนึ่ง มีรูปเป็นลูกไข จำนวนเม็ดประคำนิยมใช้ 108 เม็ด

โดยปรกติแล้ว พวกนิกายนี้ชอบนับลูกประคำน้อย แต่นิยมนับนิ้วมือนามาก
กว่า ซึ่งตรงกับภาษาบาลีว่า มหาคณนา มีปรากฏตามคัมภีร์มหาทุกขขันธสูตรวรรคธาวา"
ตั้งความหมายรู้นิ้วมือ แลวนับด้วยข้อมือนิ้ว นับไปเช่นนี้แล้วยอมใดเป็นรอยเป็นพัน"
และในฎีกาคัมภีร์เดียวกันนี้ กล่าวไว้ว่า "การนับด้วยนิ้วมือ เหมือนการนับของพวกมัลล
ชชานปาสิก"

พวกศาสดินิกายแถบแคว้นมกกล นิยมประคัมภีร์กายด้วยพวงลูกประคำ
โดยสรวม ไว้มือสายหนึ่ง สรรวมข้อศอกทั้งสองข้าง ข้างละ 27 เม็ด สรรวมข้อมือสอง
ข้าง ข้างละ 5 เม็ด ทุกสายมีสายทั้งทางละ 5 เม็ด

4. ศาสนาลีก

ผู้นับถือศาสนาลีก ใช้ลูกประคำทำด้วยค้ายชอคปม 108 ปม หรือลูก
ประคำเหล็ก 27 เม็ด เรียกว่าไลเหลกาสัมมรณ เป็นของประจำตระกูล มีเส้นเหล็ก
ต่อเป็นระยะให้คันไค หรือบางทีก็สอดร้อยไว้กับวงกำไลเหล็ก ลูกประคำชนิดนี้ใช้สรรวม
ข้อมือ

5. ศาสนาเซน

สมรवादในศาสนาเซนเมื่อจะสวด "นวกรรมนคร" จะใช้ลูกประคำค้าย
ผูกจน ใช้ลูกประคำค้ายชอคหรือไม่จนทน ผู้ร่ำรวยใช้ลูกประคำแก้ว, มรกต, ไข่มุก
เงิน หรือ ทอง

พวกศาสนาเซน ถือว่าศาสดาของตน ในกัปนี้ มาตรัสรู้ ได้ 5 องค์
เรียกว่า ตรีดังกร ทั้งห้า ซึ่งมีสรีระกายต่างกันตามลำดับ คือ แดง เหลือง เขียว ขาว
และดำ จึงนิยมทำลูกประคำห้าสี คือ สีแดง ทำด้วยแก้วปะพาฬ สีเหลือง ทำด้วยอำพัน
หรือทองคำ สีเขียวทำด้วยมรกต สีขาวทำด้วยไข่มุก แก้วมณี หรือเงิน สีดำ หรือคราม
หม่น ทำด้วยนิล หรือมุกดาหาร

ลูกประคำห้าสีนี้ ใช้เพื่อบริกรรมมนตร์บูชาเทวดานพเคราะห์, ท้าว
โลกบาล 10 องค์ มงคล 8 ประการ และเทวดาอื่น ๆ ในพิธีดังนี้

- ก. ส่วนคัสนาคร พืชพลีบูชา
- ข. อันโตตรีสนาคร พืชสงวนน้ำปฏิมากร 108 ครั้ง
- ค. อันชนสาลาภา พืช ปลุกเสกปฏิมากร
- ง. ใจตยประวีษ พืชเสกวัคโหม
- จ. ประทีษฐะ พืชประคิษฐานปฏิมากรในวัค

นอกจากนี้ยังใช้สำหรับทำพิธีบริกรรมขอความอนุเคราะห์จากเทวดา
หรือทำอาถรรพ์ให้ศัตรูวิบัติ ทำเสน่ห์ เป็นต้น

ลูกประคำขนาดเล็ก เรียกว่า ไพเพระชะ มีจำนวน 6, 9, 12, 18,
27, 36, 54, หรือ จำนวนที่หาร 108 ไคลงตัว

โดยปรกติถือว่าลูกประคำนี้ยังมีเม็ดใหญ่เท่าไรก็ยังใช้ประกอบบริกรรม

บทสวดมนต์
6. พาสนาพราหมณ์

โดยทั่วไป พราหมณ์ในสกุลสูงจะใช้ลูกประคำนับบริกรรมเวลาสวดมนตร์
ประจำวัน โดยมีท่าการนับซ่อนไว้ในอุ้งแขนซ้าย คือ ถูปากโล ซึ่งจะเย็บแล้วปักเป็นลวด
ลายสวยงาม ถ้าไม่มีถูงก็ใช้ผาหมกคลุม มนตร์ที่ภาวนานั้นนิยมใช้มนตร์ คายตรี จากคัมภีร์
ฤคเวท ซึ่งเป็นมนตร์สรรเสริญพระอาทิตย์ว่าดังนี้

"ศต สุวิตุ วเรนย ภูรโต เทวสุย ชินติ ชีโย โย นะ ปรโจทยาคู"

แปลว่า เราจะรำลึกถึงความรุ่งเรืองอันประเสริฐแห่งพระสุวิตุ (อาทิตย์)
ผู้ทรงอำนาจชีวิตพิพม์ขอพระองค์โปรดประทานความสว่างแก่ดวงปัญญาแห่งข้าพเจ้าควย
เทอญ"

ผู้ที่ภาวนามนตร์นี้ ไคจะต้องเป็นทิวาชาติ คือ ผ่านพิธีสรวมควยมงคล
ยัชโญปวีตของพราหมณ์มาแล้ว ปรากฏในคัมภีร์ มนุ ธรรมศาสตร์ ว่า

"พรหมจะบรรลุถึงความงามด้วยการหมั่นสวดสวดยาย ซึ่งมนตร์คาถาหรือทุกขะไม่ว่าจะประกอบพิธี หรืออยู่ในสถานการณ์เช่นไร ถ้าได้พรำบ่นไปจนครบสามพันครั้งแล้วไซ้ ย่อมสามารถล้างบาปหนักที่สุดเสียได้"

สำหรับพรหมจารีที่กำลังศึกษาอยู่ในสำนักอาจารย์ จะต้องมียุกประคำประจำตัวและระวังอย่าให้หาย ถ้าหายจะต้องออกอาหารจนกระทั่งหายลูกประคำพบหรือไคสายใหม่มาแทน

มีกำหนดว่า ลูกประคำไขทำพิธีบูชามหาเทพ ต้องเป็นแก้วประพาฬ ไขบูชาพระพรหมเป็นมุกดา ไขเพื่อให้เกิดความรุ่งเรืองเป็นเม็ครุทราภษะ ไขเพื่อหวังบรรลุโมกษะ เป็นแก้วฉลิ ไขเพื่อบำเพ็ญพรตขบถกิเลสเป็นหวมัน

หมองูในอินเดีย ไขลูกประคำกระดูกงูหอยไว้ที่ปี เวลาเป่าเรียงกู่ ว่า ป่อชกนงูก พวกโยคีอิสลามที่เรียกว่าฟาگیر ไขลูกประคำกระดูก ว่า แก้วพิษงูที่กัดได้ บางทีก็พันลูกประคำไว้กับฉาโพลีรีษะ และมีมนตร์ปลุกเสกกำกับ เรียกว่า ครุทมนตร์

บทที่ ๓ วิทยาลัยศิลปากร ส่วนวนิลขสิทธิ์

ลูกประคำลคความอวน ทำจากเม็คพิษมีลักษณะผิวแห้งเหี่ยวบนเหมือนลูกเกด เมื่อบริกรรมมนตร์กำกับแล้ว จะทำให้ไขมันยุบลงเหมือนผิวเม็คประคำ

7. ศาสนาพุทธ

พุทธศาสนิกชนในประเทศอินเดีย ไขลูกประคำจำนวน 108 เม็ค วัตุที่ไขทำลูกประคำก็มีทั้งโลหะ แก้วหิน เม็คพิษ ไม้ ตามความสามารถ พวกที่นับถือพุทธศาสนาเถรวาทและลัทธิมนตร์ยานนิยมไขลูกประคำมาก โดยเฉพาะที่เนปาล

1. นิกายสุขาวคิ (เจงโหวจง)

ประวัตินิกาย

พระพุทธองค์โคตรัสเทศนาเรื่องราวของสุขาวคิไว้ในพระสูตรที่มีชื่อเสียง 3 สูตรด้วยกัน คือ มหาสุขาวคิยุทสูตร 1 อมิตายุทธยานสูตร 1 จุลสุขาวคิยุทหรือ อมิตายุทธสูตร 1

ทั้ง 3 พระสูตรนี้ พระพุทธองค์โคตรัสบรรยายถึงโลกธาตุอันบริสุทธิหมดนามว่า สุขาวคิ ซึ่งมีลักษณะเป็นทวารนรมย์สำราญ มีพระอมิตากะพุทธเจ้าเสด็จประทับแสดงพระธรรมบรรยายพร้อมด้วยหมู่พระโพธิสัตว์ พระอรหันตสาวกจำนวนมากมายสกุคณานับ

ในมหาสุขาวคิยุทสูตรเล่าว่า สมัยหนึ่ง ณ ธรรมสภาอันประกอบด้วยปางพระโพธิสัตว์ และ บรรดาพระสาวก ได้มาชุมนุมกันมากหลายที่ภูเขาศิลิขะภูฏ ฝ่ายพระศากย牟尼พุทธเจ้าได้ทรงแปลงรูปเป็นโอรสสาวกอันทรียของไดศวรจะอัสจรรย พระอรหันตเจ้าเห็นเป็นการประหลาดจึงกราบทูลถามถึงมูลเหตุ พระศากย牟尼พุทธเจ้าจึงตรัสว่า ทรงมีเรื่องราวอันใหญ่ยิ่งเกี่ยวด้วยประวัติและคุณาลังการของพระอมิตากะพุทธเจ้าจักแสดง แล้วทรงเล่าถึงอดีตประวัติของพระอมิตากะเจ้าเดิมแต่เมื่อยังเสวยพระชาติเป็นกษัตริย์ ได้มีโอกาสเข้าเฝ้าพระโลเกศวรราชพุทธเจ้าฟังพระสัทธรรมแล้วเลื่อมใสออกผนวชเป็นภิกษุชื่อ ธรรมกร ทั้งยังได้ตั้งปณิธานปรารภณามุ่งต่อพุทธภูมิ ประกอบด้วยองค์ 48 ประการ เพื่อความสัมฤทธิ์แห่งคุณาลังการในพุทธเกษตรของพระองค์ยามเมื่อตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วโลกธาตุแห่งนั้น นามว่า สุขาวคิอุดมไปด้วยวิจิตรคุณลักษณะจำรัสจางูรุ่งแล้วด้วยสัปตรัตนและคุณาลังการวิเศษโอฬารพิลึกเป็นมหัศจรรย์ แล้วทรงตรัสเล่าถึงความปรารถนาแห่งบรรดาพระโพธิสัตว์, สาวก, หวยเทพนิกรชน ในโลกธาตุทั้งหลายแห่งอื่น ซึ่งต่างพากันมุ่งมาเกิดในพุทธเกษตรนั้น แล้วได้เกิดขึ้น กำลังเกิดอยู่กับจักเกิดต่อไปในอนาคตล้วนมีปริมาณจณานับมิไคเลย

ในอมิตายุทธยานสูตร กล่าวว่า สมัยหนึ่งพระศากย牟尼พุทธเจ้าประทับอยู่ ณ เมืองราชคฤห์ทรงมี พระนางเจเหติราชเทวีแห่งพระเจ้าพิมพิสาร ราชอาหมมคช

1701
2519
001

ทรงโหม่นสั่นในเหตุการณ์ที่พระเจ้าอโศกมหาราชได้อธิษฐานขอพรให้พระพุทธเจ้าทรงช่วยเหลือ พระพุทธองค์จึงทรงส่งแสงพุทธาภินิหารให้โลก
รับแจ้งไม่ปรารถนาที่จะมาเกิดในโลกอีก จึงได้เสด็จไปกราบทูลขอรองให้องค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงช่วยเหลือ พระพุทธองค์จึงทรงส่งแสงพุทธาภินิหารให้โลก
ธาตุทั้งปวงมาปรากฏแก่พระนาง แล้วพระนางได้เลือกเอาสุชาวาทิพุทธเกษตรเป็นสถานที่พำ
ปรารถนาคงนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงได้ตรัสแก่อมิตายุทธยานสูตรนั้นขึ้นมา เพื่อแสดง
ถึงมรรควิธีที่จะไปอุบัติ ณ โลกธาตุนั้น

จุลสุชาวาทิพุทธหรืออมิตายุทธยานสูตร กล่าวว่า สมัยหนึ่ง ณ เขตวนาราม
กรุงสาวัตถี ในยามกลางธรรมสภา พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสเทศนาพระสูตรนี้แก่พระสาว
บุตรกับพุทธสาวกทั้งหลายว่า สุชาวาทิโลกธาตุอยู่ห่างจากโลกธาตุนี้ ไปทางทิศตะวันตก ไคแสน
โกฏิพุทธเกษตรอุคคยสุวรรณบุรี มีสระแก้วเป็นที่พญาลอมควายชายกระถึงทอง ยามเมื่อ
ต้องลมโชนมากสงเสียงกังวานจับใจ เหล่าปักษีชนิดที่ส่งเสียงร้องไพเราะเป็นข้อความ
ประกาศธรรมคตินี้เป็นต้น

ได้ปรากฏในพระสูตรมหาชาณสูตรอื่น ๆ อีก เช่น รัตนสูตร, อวตัมส
สูตร, สัทธรรมปุณฑริกสูตร, มหาเมตตสูตร, มหาปริชาชาสูตร, พุทธชยันตีชาตสูตร,
สุวรรณภูมิสูตร, กรุณาปุณฑริกสูตร, มหาสันนิบาตสูตร, เป็นต้น กับทั้งบรรดาพระคัม
ภีร์จารย์ฝ่ายมหายานิก เช่น พระนาคาชุน ฝ่ายจิตอมควาทิน เช่น พระอัสวโฆส ฝ่าย
โยคจารย์ เช่น พระวสุพันธุ ล้วนกล่าวถึงคุณสมบัติอันสมบูรณ์ของพระโพธิญาณปรารถนา ไปอุ
บัติ ณ สุชาวาทิพุทธเกษตรทั้งสิ้น โดยเฉพาะ พระวสุพันธุถึงกับไกรจนาคัมภีร์ อมิตายุทธยาน
เทศศาสตร์ เพื่ออธิบายถึงวิธีที่จะไปเกิดในดินแดนแห่งนั้น

ในประเทศจีน คัมภีร์ ในนิกายสุชาวาทิถูกแปล ออกสู่จีนพากย์ ในราวพุทธ
ศตวรรษ ที่ 7 และมีผู้แปลหลายฉบับสืบเนื่องกันมา ครั้นถึงพุทธศตวรรษ ที่ 9 สมัยราชวงศ์
ถังจีน คณาจารย์จีนชื่อ ฮุยเอี้ยง สำนักกัถกตั้งนี้มี ภูเขาลูซัว มณฑลกังไส ไคจกตั้งนิกาย
นี้ขึ้น มีผู้ศรัทธาเลื่อมใสเป็นอันมาก กระทำการเจริญพุทธบูชาสัติรำลึกถึงพระอมิตาภะ มุ่งไป
จุติปฏิสนธิ ณ สุชาวาทิพุทธเกษตร สำหรับท่านฮุยเอี้ยงนั้นกล่าวกันว่า ท่านได้เห็นพระอมิตาภะ
ถึง 3 ครั้ง และในเวลาบรรพชาได้ปรากฏว่าพระอมิตาภะและปวงพระโพธิสัตว์ได้มารับท่าน
ไป

24753

วิทยานิพนธ์
ทำ
หน้าออกหอสมุด

29 ม.ค. 2522

นิกายสุทธาวาสเป็นนิกายมหายานนิกายเดียวที่เจริญแพร่หลายอยู่ทุกยุคทุกสมัย
ทั้งนี้เพราะว่า เป็นนิกายที่ง่ายแก่การปฏิบัติ ไม่ต้องใช้ความคึกคึกศึกษาทฤษฎีปรัชญาอันลึกซึ้ง
มากมายคั่งเช่นนิกายอื่น มหาชนทุกเพศทุกวัย สามารถปฏิบัติได้แพร่หลาย แม้บรรดาคณาจารย์
ในสังกัดนิกายอื่นก็ยังเลื่อมใส ปฏิบัติตามนิกายนี้ ในด้านส่วนตัว ส่วนการเทศนาสั่งสอน หรือ
การศึกษาก็คงเป็นไปตามทฤษฎีคัมภีร์ของนิกายตนนิกายนี้ ได้แพร่หลายไปถึงประเทศเวียดนาม
เกาหลี ญี่ปุ่น โดยเฉพาะที่ญี่ปุ่น ได้นิยมมากจนแตกแยกเป็นสาขาย่อออกไปอีกเป็นหลายนิกาย
ย่อยสืบมาจนถึงปัจจุบันนี้ ที่ทรงอิทธิพลมากที่สุดคือ นิกายชิน (นิกายวิสุทธิภูมิ) สำหรับประเทศ
จีนก็มีคณาจารย์ในนิกายซึ่งมีชื่อเสียงมากที่สุดเป็นองค์สุดท้ายชื่อว่า ท่านอินกวน และไคมรณ
ภาพไปแล้ว
คัมภีร์ลัทธิ

1. มหาสุทธาวาสกัถยสูตร หรือ มหาอมิตายสูตร (ไคอันทอฮอเก็ง) พระ
สังฆารามันแปล

2. อมิตายสูตร (บอเหลียงส่วเก็งอ้วพอที่เซีย) พระ
โพธิสัตว์สุนทร รัตน พระโพธิ์รุจิ แปล

3. จุลสุทธาวาสกัถยสูตร หรือ อมิตายสูตร (ออนทอเก็ง) พระกุมาร
ชีพแปล

4. อมิตายสูตรอุปเทศศาสตร์ (บอเหลียงส่วเก็งอ้วพอที่เซีย) พระ
โพธิสัตว์สุนทร รัตน พระโพธิ์รุจิ แปล

นอกจากนี้ ยังมีพระคัมภีร์จนอาจารย์ทั้งจีนและญี่ปุ่นได้แต่งบทนิพนธ์อธิบาย

เกี่ยวกับพระสูตร ในนิกายนี้ก็เป็นอันมาก

หลักธรรม

นิกายสุทธาวาสจัดเป็นนิกายประเภท "ทาลักจง (นิกายที่พึ่งอำนาจผู้อื่น)"
อาศัยการหลุดพ้นแบบศรัทธาวิมูติเจริญพุทธฐานะสถิกรรณฐานพึ่งพระมหากรุณาธิคุณแห่ง
องค์พระอมิตายพุทธเจ้าเป็นสำคัญ ถือว่าอาศัยศรัทธาแปลงภาวณาพระพุทธานามของพระ
อมิตายะแม่เพียงชวณะจิตเดียวก็อาจพาตนให้หลุดพ้นไปจากสังสารทุกข์ได้ ทั้งนี้เพราะว่า
องค์พระอมิตายะเม่อครั้งยังเป็นภิกษุธรรมกรได้ตั้งมโนปณิธานปรารภว่า 48 ประการว่า

หากคนใดบรรลุโพธิญาณแล้วขอให้โลกธาตุที่อยู่ ณ อุกมถวยคุณลักษณะอันวิจิตรอลังการสำเร็จ แล้วถวายทิพยภาวะ และถ้าผู้ใดใดนาเกิดในพุทธเกษตรนั้นก็ขออย่าได้มีการ เวียนกลับลงสู่ ภูมิเบื้องต่ำอีก มีแต่จะรุดหน้าเจริญยิ่งขึ้นที่จะบรรลุพระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณต่อไป แค ภายเดียว ดังปรากฏตามปนิธานขอ 17 - 18 มีว่า

"หากสรรพสัตว์ทวศทัต บังเกิดจิตศรัทธาปรารถนาจักใคร่บังเกิดในสุขาวคิ โลกธาตุแล้วไซ้ ไ้กระทำนสัการในใจว่าลึกถึงข้าพระบาทอยู่ 1 ครั้ง ถึง 10 ครั้ง ก็ตาม าลา แล้วยังไม่อาจไ้อุปบัติสมังปรารถนาแล้วไซ้ ข้าพระบาทจักไม่ขอบรรลุพระ โพธิญาณ

หากข้าพระบาทบรรลุพุทธภูมิแล้ว สัตว์ทั้งหลายทวศทัต บังเกิดโพธิจิต บำเพ็ญกุศลทั้งหลายอยู่แล้ว ตั้งจิตปนิธานแรงกล้าปรารถนาไ้จักอุปบัติในโลกธาตุของข้า พระบาทดังนี้ไซ้ หากเมื่อปางเขาเหล่านั้น ไ้จักถึงกาลมรณะ แล้วข้าพระบาทอนันตบริ วารแวดล้อมไ้ไปปรากฏต่อหน้าปางเขาให้ไ้โดยแล้วไซ้ ข้าพระบาทจักไม่ขอบรรลุพระ โพธิญาณ

หากข้าพระบาทบรรลุพุทธภูมิแล้ว สัตว์ทั้งหลายทวศทัตไ้ศศับนามของ ข้าพระบาทแล้วจึงมีจิตผูกพันว่าลึกถึงสุขาวคิโลกธาตุ กระทำบำเพ็ญปลูกฝังกุศลมูลทั้งมวล ไ้โดยจิตปรารถนาไ้จักอุปบัติในโลกธาตุของข้าพระบาทอยู่ดังนี้ แล้วไซ้ หากเขาเหล่านั้นไ้ไ้สำเร็จสมังปรารถนา ข้าพระบาทจักไม่ขอบรรลุพระโพธิญาณ

เมื่อพระภิกษุธรรมกร ไ้ถึงความปรารถนาไ้เช่นนั้น ครั้นไ้บรรลุพระ อนุตรสัมมาสัมโพธิญาณทรงพระนามว่า พระอมิตาภะพุทธเจ้าแล้ว ปนิธาน 48 ข้อจึง ลำ้แล้วทุกประการ ไ้บังเกิดเป็นโลกธาตุอันวิเศษวิสุทธิพร้อมเพื่อรองรับพระองค์ โลกธาตุนั้นปรากฏนามว่า สุขาวคิพุทธเกษตร ประคบบวยรุกขชาตินานาพันธุ์ บริบูรณ์ ไปด้วยสุวรรณ ไพฑูรย์ ประพาฬ, ทับทิม, มรกต อัญมณัมีค่าทั้งปาง มีรัศมีโอภาสรุ่งเรือง ยามเมื่อต้องลมไชยก็บังเกิดสำเนียงอ่อนเย็นทั้ง 5 ปรากฏไฟเรายิ่งกว่าเสียงทิพยดุริยางค์ ในฉกามาพจรเทวโลก นับพันโกฏีเท่า ทั้งยังมีเสียงทิพยสังคีตประกอบรสพระธรรมบวรเลง

ประกอบอยู่เนื่องนิตย์ มีปราสาทราชมนเฑียรล้วนแล้วไปด้วยรัตนมณีนมิต้า มีสระโบกขรณี
กว้าง 10 โยชน์ ถึงร้อยถึงพันโยชน์ เต็มเปี่ยมไปด้วยน้ำอันทรงไวซึ่งองค์ 8 ประการ
คือ ไสบริสุทธิตี สะอาด มีกลิ่นหอมระรื่น เป็นต้น สระเหล่านี้สร้างด้วยรัตนะทั้งหลาย
ริมขอบสระก็มี ไม่นับหน่ออันมีใบรม มีรุกขชาติอุดมด้วยดอกไม้หอมหวานจับใจ ผู้อยู่ในดิน
แดนนั้นย่อมได้ฟังธรรมบรรยายต่าง ๆ ซึ่งกล่าวถึงอริยสัจ 4 บารมี 6 ไตรลักษณ์ ฯลฯ
ซึ่งพระอริยเจ้าเป็นผู้แสดง ส่วนองค์พระอมิตาพุทธเจ้าก็ทรงแสดงพระธรรมเทศนาแก่ชาว
สุขาวคืออยู่เสมอ ในสุขาวดีไม่มีฤดูทั้ง 4 อากาศก็เย็นสบายเป็นปกติอยู่เป็นนิตย์ วันคืนหนึ่ง
ของสุขาวดีเท่ากับกัลป์หนึ่งในโลกมนุษย์ผู้ที่ได้ไปอุบัติ ณ พุทธเกษตรนั้นจะเป็นโอปปาติกกำเนิด
จากดอกบัว เป็นผู้ไม่มีทุกข์โศกโรคภัย อุดมด้วยสุขสวัสดิ์ ทุกประการ มีอายุยืนนานนับประมาณ
มิได้ ดินแดนแห่งนั้นเปรียบเสมือนที่พักระหว่างสังสารวัฏกับพระนิพพาน ผู้ที่ได้ไปถืออุบัติ ณ
ที่นั่น ล้วนเที่ยงที่จะบรรลุพระนิพพาน เป็นเบื้องหน้า หากยังมีกิเลสหนาติดอยู่ ก็จักไคยบรม
บมนิลยัคคิเลสกันเสียที่นั่นให้ลดน้อยบรรเทาเบาบางลง และถ้าหากจะปรารถนาไปสร้าง

บทที่ ๑๐ วิชาลัยกัลป์นทร์ ส่วนลิวลิวลิว

พระอริยเจ้าในคัมภีร์มหาชาตวิสุทธิปาฐกถาธรรม วา

"อนึ่ง พระนวกะโพธิสัตว์ผู้เริ่มศึกษาประพฤติตามบทโพธิสัตว์ปฏิบัติ อาศัย
อยู่ใน สหโลกชาตุนั้นบางขณะก็ต้องประสบกับภัยธรรมชาติ มีหนาวร้อนลมฝนและ ชาติกภัย
ความอดอยาก อันเป็นความทุกข์นาหวาดทวนทั้งหลาย หรือได้ประสบพบเห็นสรรพสัตว์ผู้มี
อกุศลอันน่าครันครามเลี้ยวสยง ชุบยอมหลอหลออยู่ด้วยพิษทั้ง 3 คือ ราคะ โทสะ โมหะ
เขาครอบงำเต็มไปด้วยมิจฉาปฏิทินหลังให้แกกศลธรรม กระทำให้นวกะโพธิสัตว์เห็นปาน
นั้น บังเกิดจิตพริ้งพริ้งหวุ่นไปว่า ตนจะไม่มีโอกาสได้พบกับปวงพระพุทธเจ้าและพระโพธิสัตว์
ทั้งหลาย จะไม่อาจยังจิตศรัทธาอันบริสุทธิ์ตั้งปณิธานให้สำเร็จบริบูรณ์ ให้บังเกิดวิจิตรจินาหอ
ถอยวิริยะความเพียรลงยิ่งนัก ก็พึงให้นวกะโพธิสัตว์นั้น กระทำรำลึกมนสิการว่า ปวงพระ
พุทธเจ้าและพระโพธิสัตว์ทั่วทิศ ล้วนไคยบรรลุอนิหารบารมีอันยิ่งใหญ่ไม่มีความขัดข้อง
อาจสามารถบันดาลด้วยกุศโลบายนานา เพื่อดำยถอนทุกข์ภัยของสรรพสัตว์ ครั้นรำลึกสำคัญ
มั่นอยู่ดังนี้แล้ว ก็พึงตั้งจิตปณิธานภาวนาน้อมรำลึกถึงแต่พระพุทธเจ้าและพระโพธิสัตว์พระองค์

นั้นอยู่เป็นนิตย์ในที่สุดเมื่อมรณะแล้วก็ยอมจักได้ไปอุบัติบังเกิดอยู่ในพุทธเกษตรของพระ
พุทธเจ้าพระองค์นั้น ได้มีโอกาสเจริญศรัทธายิ่งขึ้นไปจนสำเร็จแกมมรรคผลหลุดพ้นไปจาก
ทุกข์เป็นที่สุด สมกับความในพระสูตรกล่าวไว้ว่า สาธุชนชายหญิงบุคคลใดโหม้นรำลึกนึก
ถึงพระอมิตาภะแห่งสุขาวดีโลกชาตเมื่อถึงทิศตะวันตกอยู่เป็นนิจนิจันต์ ยังกุศลนทรีย์ทั้งผอง
ตั้งอุทิศมุ่งไปอุบัติ ณ โลกชาตุนั้น ครั้นเมื่อดับจิตมรณะไปก็ยอมจักมีโอกาสได้ไปจุติอยู่ในโลก
ชาตุนั้น แล้วเขาเฝ้าพระอมิตาภะจักเป็นผู้มีจิตศรัทธาอันเจริญยิ่งขึ้นไป ไม่มีอันเสื่อมถอย
กลับตกต่ำลงอีกเป็นธรรมดา" ดังนี้

พระนาคราชในคัมภีร์ทศภูมิวิภาษศาสตร์ ว่า

"พระโพธิสัตว์ผู้มุ่งปฏิบัติสุภูมิอันไม่มีเวียนกลับลงสู่ความเสื่อม มีมรรคาปฏิบัติ
อยู่ 2 ทาง ทางหนึ่งปฏิบัติยาก อีกทางหนึ่งนั้นปฏิบัติง่าย ทางปฏิบัติยากนั้น ได้แก่อุทธโลก
ชาตยามเมื่อพ้นเขตพุทธกาลแล้วยอมอุทิศกายอุปสรรคมากมายหลายประการ กล่าวโดยสรุป
แล้วก็คือ.-

มหาวิทยาลัยศรีปทุม สาขาวิชาศิลปกรรม

1. พวกมิชานที่รวมกันก่อความวุ่นวายโหดร้าย
2. พระสาวกที่เห็นแก่ประโยชน์ตนใจเจกสุ ขันขวางมหาเมตตากรุณา
3. พวกทุรชนปราศจากนิริโศตที่ปะ คอยทำลายล้างกุศลกรรมของผู้อื่น
4. วิบากอกุศลอันเป็นโมหะสามารถทำลายพรหมจรรย์

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าทางสายนี้เปรียบเสมือนกับการเดินทางตามสดดมารค
ปราศจากการช่วยเหลือจากผู้อื่น ย่อมมีแต่ความทุกข์ยากลำบากนัก ส่วนทางที่เดินง่าย
ปฏิบัติง่ายนั้น ได้แก่การตั้งจิตศรัทธาหมายพึ่งพุทธานุภาพเป็นเหตุปัจจัยแล้วตั้งปณิธานปรารถนา
ไปอุบัติ ณ วิสุทธภูมิ คือ พึงมหาปณิธานขององค์พระอมิตาภะพุทธเจ้าเป็นที่อาศัย ก็จักได้บรรลุ
ถึงองค์มหายานสัมมาสมาธิไม่มีเสื่อม แล้วบรรลุถึงสุขาวดีพุทธเกษตรได้ในที่สุด อุปมาเสมือน
กับการโดยสารเรือไปตามชลมารคย่อมมีแต่ความสบายถึงที่หมายโดยสะดวก

พระธรรมจารย์เตาเจียกกล่าวว่า "บรรดาปวงสัตว์ทั้งหลายผู้ต้องเวียน
วายเป็นเกิดไม่อาจหลุดพ้นไปจากเรือนไฟคือ โลกนี้ ก็เพราะยังมิได้เข้าสู่อริยวิถีทั้งสอง
อันสามารถทำลายชาติภพได้ อริยวิถีทั้งสองนั้นก็คือ อริยมรรค 8 ประการ กับการได้ไป
อุบัติ ณ สุขาวดีพุทธเกษตร แต่อริยมรรคนั้นยากที่จะบรรลุได้ในปัจจุบันด้วยเหตุว่าทางอริย

กาลมานานแล้ว ทั้งปัญญาของสรรพสัตว์ก็เบาบาง มีแต่วิถีทางเพื่อไปยังเกิด ณ สุขาวดี
โลกธาตุเท่านั้น ที่ปฏิบัติได้โดยสะดวก

บรรดาคนอาจารย์ ในนิกายเซน (ฉาน) ซึ่งถือคติเคร่งครัดเรื่องการ
บรรลุนิพพานด้วยความพากเพียรของตนเองเป็นใหญ่ ส่วนมากแล้วในบั้นปลายชีวิตมักจะ
หันเข้ามาปฏิบัติธรรมตามแนวทางสุขาวดี แม้คนอาจารย์ในนิกายอื่นก็เช่นเดียวกัน จนถึงกับ
คนอาจารย์เซนองค์หนึ่ง ชื่อหานยงเม้ง โคลงกล่าวเป็นสุภาษิตว่า

"ผู้ปฏิบัติธรรมนิกายเซน 10 คน ต้องผิดพลาดไม่สำเร็จมรรคผล 9 คน
แต่ผู้ปฏิบัติธรรมนิกายสุขาวดี หนึ่งคนได้ไปเฝ้าพระอมิตาภะ จะมีอะไรโศกยิ่งกว่าการไม่
ได้ตรัสรู้ ^{ก็ผู้ใดจะรู้จิตของตน} แต่ถาผู้ใดมีการปฏิบัติพร้อมทั้งเซนและสุขาวดี ก็เปรียบเสมือนเสื้อที่มีปีก"

ต่อไปนี้จักแสดงถึงเรื่องการไปปฏิบัติ ณ สุขาวดี โดยรวบรวมมาจาก

พระสุตฺร

"สัตว์ทั้งหลายเหล่าใด หากได้สดับพระนามพระอมิตาภะแล้วบังเกิดจิต
ศรัทธา บันเทิงแล้วรำลึกอยู่ 1 ถึง 10 ชั่วโมง จิต โดยปรารถนาเพื่อจักไปปฏิบัติ ณ พุทธเกษตร
นั้นอยู่คงนิจ จักได้ไปปฏิบัติบังเกิดสมความปรารถนา ไม่หมุนเวียนตกต่ำลงมากอีกเป็นธรรมดา
ยกเว้นแต่ผู้ปรารถนาบุญอันตรัยกรรมและกล่าวจาบจ้วงคุณพระสัทธรรม

สัตว์เหล่าใดมีจิตศรัทธาในพระปัญญาคุณของพระผู้มีพระภาคเจ้าแล้ว
ประกอบกุศลกรรมทั้งหลาย ทั้งจิตศรัทธาอุทิศมุ่งไปเพื่อไปปฏิบัติ ณ สุขาวดีโลกธาตุ สัตว์
เหล่านั้นจักได้ไปถือโอปปาติกกำเนิด ณ สระสัปรตคันโปกขรณีเป็นแท้"

(สุขาวดีพุทธสูตร)

"ด้วยประการฉะนี้แล ภทฺรปาละ, หากสาธุชน ชายหญิงบุคคลใดก็ตาม
นั่งสมาธิแล้วรำลึกถูกพันถึงองค์พระอมิตาภะอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ... แล้วมีจิตสมาธิ
อันดีเนื่องไม่วุ่นวาย ผ่านไปชั่ววันหนึ่ง คืนหนึ่ง ก็ดี จนถึงเจ็ดวัน เจ็ดคืนอยู่ดังนี้.....
บุคคลผู้นั้นจักได้โดยองค์พระอมิตาภะอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าแน่นอน ถาหากในเวลากลาง
วันเขามิใคร่ขบ ในยามราตรี เขาก็จักใคร่ขบ เช่นในความฝัน องค์พระอมิตาภะเจ้า จักปรา-
กฏพระวรกายให้เขาเห็น."

(มหาสันนิบาตสูตร)

"ผู้ปรารถนาจักไปอุบัติ ณ สุขาวดี พุทธเกษตรนั้น พึงบำเพ็ญกุศลกรรม

3 ประการ คือ.-

1. มีกตัญญูทเวติ ปรนนิบัติบิดามารดา ครูบาอาจารย์ รักษากุศลกรรม
บท 10 ประการ ถึงพร้อมด้วยความเมตตากรุณา
2. ถึงพระรัตนไตรเป็นสรณะ สมบูรณ์ด้วยศีลสิกขาและอธิสมาจาร
3. ประกอบด้วยโพธิจิต เชื้อในกฎแห่งกรรมแล้วศึกษาท่องบนพระสูตรมหา
ยาน

ทั้งยังมีสมถกัมมัฏฐาน 16 ประการ เพื่อบำเพ็ญเพ่งพินิจคุณาลังการต่าง ๆ
แห่งสุขาวดีโลกธาตุ เช่น เพ่งตนไม่ทิพย์, สระโบกขรณี, ปราสาทราชมณเฑียร และพระ
วรรูปของพระอมิตาภะกับปางพระโพธิสัตว์ คงจะยกวิธีหนึ่งมาเป็นอุทานรณ คือ เพ่งว่า
ตนเองได้ไปเกิดในคอกบัวท่านวิสมาธิ แล้วคอกบัวนั้นก็ค่อยเบิกบานออก ทันใดนั้นจึงมีรัศมี
500 ฉายส่องพุ่งมายังตน แล้วตนจึงค่อยลืมเนตรขึ้นก็ได้ประสพพบองค์พระอมิตาภะตลอด
จนวางพระโพธิสัตว์ และเพ่งคุณาลังการอันวิเศษวิจิตรพิศดารต่าง ๆ ดังนี้ เป็นต้น ซึ่งถ้า
ใครทำตามสมถกัมมัฏฐานเช่นนี้ วิธีใดวิธีหนึ่งคนสำเร็จแล้วไซ้ ก็จักโดยสุขาวดีพุทธเกษตร
ได้ในปัจจุบันนี้แน่นอน ไม่ต้องรอเอาเมื่อมรณะแล้ว

(อมิตายุทธยานสูตร)

"พระศาสดายมุนีพุทธเจ้า โคตรัสว่า

"อูกร, อานนท เทพยคาและมนุษย์ทั้งหลาย

ทั่วโลกธาตุในทิศทั้งทิศที่มุ่งจิตอุทิศเพื่อมาเกิด ณ สุขาวดี โลกชาตุนั้น มี 3 ประเภทคือ.-

ประเภทสูงสุดได้แก่ บุคคลผู้สละละเคสสถานตลอดจนกำสุขแล้วออกบรรพชาเป็น

บรรพชิต ยังกุศลโพธิจิตให้เกิดขึ้นแล้วหมั่นรำลึกมุนีอยู่นององค์พระอมิตาภะ สัตว์เหล่านี้เมื่อถึง
กาลอายุขัยแล้วไซ้ พระอมิตาภะกับทั้งปางพระวิษณุจะมาปรากฏเบื้องหน้า นำดวงวิญญานเขาให้
ไปดีอุบัติ ณ โลกชาตุนั้นโดยโดยปกติกำเนิดเกิดขึ้นจากคอกบัวอันล้วนด้วยสัปปรคันะ จักเป็น
บุคคลผู้เที่ยงที่ไม่มีการเวียนต่ำลงมาอีก ประกอบไปด้วยวิระปัญญาสามารถและอธิญาณภาพ
อิสระ ดังนี้

ประเภทปานกลาง ได้แก่บุคคลที่มีโคสละเพศชราวาสอดอกบรรพชาเป็น
บรรพชิต แต่มุ่งประกอบกุศลกรรมตั้งจิตปณิธานปรารถนาพระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณแล้ว
หมั่นตรึกรำลึกถึงองค์พระอมิตาภะอยู่เป็นอัตราปฏิบัติธรรมรักษาศีล สมาทานมังสวิรัต
ก่อสร้างสถูปเจดีย์ โบสถ์ วิหาร ถวายไทยทานแก่พระภิกษุสงฆ์และจุดประทีปถวายดอกไม้
ธูปเทียน เป็นพุทธบูชา อุทิศมุ่งเพื่อจักไปสู่อุบัติ ณ สุชาวดีโลกชาตุนั้น ครั้นเมื่อถึงกาล
มรณะ พระอมิตาภะกับทั้งปวงบริวารจะเสด็จมารับ ฯลฯ

ประเภทชั้นต่ำ คือ บุคคลผู้มีโคประกอบกุศลกรรม หากแต่ได้ตั้งปณิธาน
ปรารถนาพระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ รำลึกตรึกหมั่นอยู่ในองค์พระอมิตาภะปรารถนาที่จัก
ไปบังเกิด ณ สุชาวดีโลกชาตุนั้น ด้วยจิตมั่นเที่ยงเชื่อมั่น ปราศจากวิกิจจนาสงสัย แม้เพียง
ชั่วขณะจิตเดียวถึงสิบชั่วขณะจิตอยู่ดังนี้แล้วไซ้ บุคคลนั้นเมื่อจักใกล้ถึงกาลมรณะ เขา
ย่อมโค่นิมิตฝันเห็นองค์พระอมิตาภะ แล้วได้ไปอุบัติ ณ สุชาวดีโลกชาตุนั้นเหมือนกัน"

(อมิตายุสสูตร หรือ มหาสุชาวคิวยุสสูตร)

"หากบุคคลใดมีโคสละเพศชราวาสอดอกบรรพชาเป็น
บรรพชิต แต่มุ่งประกอบกุศลกรรมตั้งจิตปณิธานปรารถนาพระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณแล้ว
หมั่นตรึกรำลึกถึงองค์พระอมิตาภะอยู่เป็นอัตราปฏิบัติธรรมรักษาศีล สมาทานมังสวิรัต
ก่อสร้างสถูปเจดีย์ โบสถ์ วิหาร ถวายไทยทานแก่พระภิกษุสงฆ์และจุดประทีปถวายดอกไม้
ธูปเทียน เป็นพุทธบูชา อุทิศมุ่งเพื่อจักไปสู่อุบัติ ณ สุชาวดีโลกชาตุนั้น ครั้นเมื่อถึงกาล
มรณะ พระอมิตาภะกับทั้งปวงบริวารจะเสด็จมารับ ฯลฯ

(อมิตายุสสูตร)

"หากบุคคลใดมีโคสละเพศชราวาสอดอกบรรพชาเป็น
บรรพชิต แต่มุ่งประกอบกุศลกรรมตั้งจิตปณิธานปรารถนาพระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณแล้ว
หมั่นตรึกรำลึกถึงองค์พระอมิตาภะอยู่เป็นอัตราปฏิบัติธรรมรักษาศีล สมาทานมังสวิรัต
ก่อสร้างสถูปเจดีย์ โบสถ์ วิหาร ถวายไทยทานแก่พระภิกษุสงฆ์และจุดประทีปถวายดอกไม้
ธูปเทียน เป็นพุทธบูชา อุทิศมุ่งเพื่อจักไปสู่อุบัติ ณ สุชาวดีโลกชาตุนั้น ครั้นเมื่อถึงกาล
มรณะ พระอมิตาภะกับทั้งปวงบริวารจะเสด็จมารับ ฯลฯ

(อมิตายุสสูตร)

ปรากฏตามคัมภีร์อมิตายุคอุเทศศาสตร์ ที่พระโพธิสัตว์สุพันธุ รจนา สรูป
จริยาวัตร 5 ประการ ของผู้บำเพ็ญเพื่อปรารณาจักไปอุบัติ ณ สุขาวดีโลกธาตุ ดังนี้

1. บูชาพระอมิตาภะพุทธเจ้าเป็นนิตย เป็นกายกรรม
2. สรรเสริญพระอมิตาภะพุทธคุณ เช่น เจริญพุทธนามภาวนาว่า นโม
อมิตาภะ พุทธาเย เป็นวจีกรรม
3. ตั้งจิตปณิธานปรารณาเพื่อจักไปปฏิสนธิ ณ พุทธเกษตรนั้น
4. มีจิตรำลึกมั่นเพ่งภาวนาถึงองค์พระอมิตาภะกับปางพระโพธิสัตว์ ตลอด
จนทิพยคุณาลังการอันปรากฏ ณ สุขาวดีโลกธาตุ จักเป็นมโนกรรม
5. แผ่กรุณาจิตต่อสรรพสัตว์ ปรารณาให้หลุดพ้นจากปางทุกข์ และตั้งจิตระ
อบิษฐานโปรดสรรพสัตว์

พระคณาจารย์จีนโคสุปรวามีให้สันลงเป็น 3 ประการ คือ.-

1. ศรัทธา (สิ่ง) ต้องเลื่อมใสในองค์พระอมิตาภะ อย่างเต็มคำปราศจาก

มหาวิทยาลัยศรีปทุม

2. ปณิธาน (ห้วง) ตั้งจิตปรารณาไปอุบัติ ณ สุขาวดีพุทธเกษตร

3. ปฏิบัติ (แห่ง) กระทำกุศลกรรมทั้งหลาย เช่น เจริญพระพุทธานม
ภาวนาเป็นต้น

เมื่อบุคคลใดถึงพร้อมด้วยองค์ 3 ประการนี้แล้วไซ้ การที่จักไปถืออุบัติ
ณ พุทธเกษตรนั้นย่อมจักสำเร็จได้ทั้งใจปรารณาแล

แต่เนื่องจากว่ากุศลกรรมของผู้บำเพ็ญมียิ่งหย่อนกว่ากันการไปถืออุบัติ ณ
พุทธเกษตรนั้นจึงแบ่งเป็นระดับสูงต่ำแตกต่างกันตามลำดับเป็น 9 ชั้น ดังปรากฏตาม พระ
อมิตายุทธยานสูตร ดังนี้

1. บุคคลผู้มีจิตเมตตากรุณา อุทิศด้วยศีลสมาจารบริบูรณ์ ถึงพร้อมด้วยโพธิ
จิต หมั่นสวดสาธยายศึกษาในพระสูตรมหายาน เจริญอุบาสกศีลธรรมฐาน 6 ประการ อยู่เนื่อง
นิตย คือ พุทธานุสติ ธรรมานุสติ สังฆานุสติ ทเวตานุสติ ศีลานุสติ จาคานุสติ โดยเชื่อมั่นเลื่อม
ใสลงเต็มคำ พร้อมทั้งตั้งจิตปณิธานเพื่อไปอุบัติ ณ สุขาวดีโลกธาตุ เมื่อถึงกาลมรณะแล้วไซ้
พระอมิตาภะพร้อมกับทั้งบริวารจะมารับไปสู่สุขาวดี

2. บุคคลผู้แตกฉานในปริมาตธรรม เชื่อในกฎแห่งกรรม ไม่ทำหนีคดีน พุทธศาสนายาน ตั้งจิตอธิษฐานไปสู่สุชาวดี ครั้นเมื่อใกล้จักถึงกาลมรณะ พระอมิตาภะพร้อม ทั้งบริวารจะมารับไปสู่สุชาวดี แต่บุคคลนั้นจักต้องอยู่ในคอกบัวข้ามวันจึงเบิกบาน แล้วไ้ พังพระธรรมเทศนาครบ 7 วัน จึงจะไ้บรรลุนิรวรตนิยธรรม

3. บุคคลผู้เชื่อในกฎแห่งกรรม ไม่หนีคดีน พุทธศาสนายาน ตั้งโพธิจิต เพื่ออธิษฐานไปเกิด เมื่อใกล้จักถึงมรณะ พระอมิตาภะพร้อมด้วยพระโพธิสัตว์ผู้ช่วยสององค์ทรง คอกบัวทองในพระหัตถ์ บันดาลเป็นพระพุทเจ้า 500 พระองค์เสด็จมารับ เมื่อไปเกิดแล้ว ต้องอยู่ในคอกบัว 1 บัว จึงเบิกบาน 7 วันจึงไ้เข้าเฝ้าพระอมิตาภะ 13 วัน พัง พระ ธรรมเทศนาแล้วบรรลุนิรวรต

4. บุคคลผู้ถืออุโบสถศีลบริสุทธิแล้วตั้งจิตปรารถนาอธิษฐานไปเกิด ครั้นใกล้ มรณกาล พระอมิตาภะพร้อมด้วยภิกษุบริษัจะเสด็จมารับ คอกบัวจะคอยเบิกบานออกแล้ว ไ้สดับพระธรรมเทศนาอุยัสัจ 4 จึงบรรลุนิรวรต

5. บุคคลผู้ถืออุโบสถศีลเพียงวันหนึ่งคืนหนึ่งหรือ ถือศีลในเร็ดคชาบท ภาสิ ขาบท มีสมาจารไม่บกพร่อง แล้วอธิษฐานไปเกิด ในกาลใกล้จักถึงมรณะ พระอมิตาภะพร้อม ด้วยบริวารจะเสด็จมารับ เมื่ออธิษฐานแล้ว 7 วัน คอกบัวจึงจักบาน ไ้สดับพระธรรมเทศนา แล้วจึงบรรลุนิรวรต ครั้นแล้วอีกครั้งก็กลับไปจึงบรรลุนิรวรต

6. บุคคลผู้มีกตัญญูทเวที่เลี้ยงดูบิดามารดา สมบูรณ์ด้วยมณนุชธรรม ใน กาลใกล้จักถึงมรณะไ้สดับเรื่องสุชาวดี และ พุทธนิธานของพระอมิตาภะแล้วตั้งจิตปรารถนา ก็ไปอธิษฐาน สุชาวดี ไ้ เกิดแล้ว 7 วัน จึงไ้เข้าเฝ้าพระโพธิสัตว์ทั้งสองพระองค์ทรง เทศนาโปรด ลวงไป 1 จุลกัลป์จึงจักบรรลุนิรวรต

7. บุคคลผู้ประกอบอุสสกรรมปราศจากหิริโอตตปิยะ เมื่อใกล้จักถึงมรณะ ไ้ยินเสียงสรรเสริญพระธรรม หรือมีบัณฑิตมาสั่งสอน ให้ภาวนาถึงองค์พระอมิตาภะ พระ อมิตาภะจักทรงบันดาลรูปเนรมิตของพระองค์กับพระโพธิสัตว์ ให้เสด็จไปรับ เมื่ออธิษฐานแล้ว 76 วัน คอกบัวจึงบาน พระโพธิสัตว์ทั้งสองพระองค์เทศนาโปรด ลวงไป 10 กัลป์ จึงจัก บรรลุนิรวรตแห่งโพธิสัตว์

๑. บุคคลผู้ประกอบอกุศลกรรม ทำความชั่วมาหลายชั่วอายุมีทั้ง 4
ครั้งใกล้จักมรณะให้ไต่สวนทุกขเวทนาแสนสาหัส หากบุญบั้งศาลิให้มีผู้มาเตือนสติใคร่สวครว่า
ลึกถึงองค์พระอมิตาภะหนึ่งถึงสิบชั่วขณะจิต กรรมคตินิมีทรายนั้นจักกลบกลายเป็นดอกบัวทอง
มาปรากฏ ครั้นอุบัติล่วงไปแล้ว 12 มหากัลป์ ดอกบัวจึงบาน ได้สดับพระธรรมเทศนาจาก
พระมหาสัตว์ทั้ง 2 พระองค์ ยังโพธิจิตปัญหานี้บังเกิดแก่เขาโดยพลัน

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนวนิลขสิทธิ์

ชั้นที่ 7 ถึงที่ 9 สำหรับผู้ที่เป็น!ุชนคนบาป

อนึ่ง พุทธบริษัทฝ่ายมหายานยอมนิยมสวดจุลสูตรด้วยสูตร หรือ อมิตาย
สูตร เป็นประจำในเวลาทำวัตรค่ำ มีบทอธิษฐานลงท้ายสวดมนต์ซึ่งใช้กันแพร่หลายดังนี้

"ควยเอกจิตชีวิตเดียว ข้าพเจ้าขอตั้งชื่อองค์พระอมิตาภะพุทธะ ผู้สถิต ณ
 สุขาวดีโลกธาตุว่าเป็นที่พึ่งสรวง ขอพระองค์โปรดแผ่พระรัศมีอันบริสุทธิ์ผุดผ่องส่องฉายมา
 ยังข้าพเจ้า พระเมตตาปณิธานของพระองค์โปรดรับข้าพเจ้าด้วย บัดนี้ ข้าพเจ้ามีความระลึก
 อันชอบสรรเสริญอยู่ซึ่งพหุนามขององค์ศตาคต ก็ควยโพธิมรรคเป็นที่ตั้งและการถือปฏิบัติ ณ
 วิสุทธิภูมิเป็นจุดหมายตามที่พระองค์ใดทรงมีพระปณิธานไว้ในอดีตแล้วว่า หากมีสัตว์ผู้ปรารถนา
 จะมาอุบัติในโลกธาตุของเราแล้วเขาผู้นั้นไ้ค้บังเกิดจิตศรัทธาเชื่อมั่นมั่นเฝ้าเพียรคร่ำลึกถึงเรา

อยู่แค่เพียง 1 ถึง 10 ชั่วโมง ~~ขณะนี้~~ ขณะจิตอยู่ดังนี้แล้วไซ้ หากเขามีโคปฏิบัติไป เราก็จักไม่ขอ
 บรรลुพระโพธิญาณ ก็ในบัดนี้ข้าพเจ้าได้มาร่ำลถึงพระองค์เป็นเหตุปัจจัยได้ชื่อว่า ข้าสู่กระ
 แสแห่งพระมหาปณฺธิญาณอันเปรียบเสมือนมหาสมุทรของพระศากยต อาศัยพระมหากรุณาธิคุณของ
 พระองค์ยังอุทิศโทษทั้งมวลให้ข้าสู่ถูกอุกฤษฏ์โดยยิ่งขึ้นไป หากข้าพเจ้าโกลมรณกาลก็
 ขอให้ศีลสัมปชัญญะรู้สึกตัวดีบริบูรณ์ กายอย่าได้มีพยาธิทุกข จิตอย่ามีโลภะของเกี่ยวให้สม
 บูรณ์ ทั้งมันพร้อมปราศจากความหลงฟุ้งซ่านเป็นสังขิจิตขอพระองค์พร้อมด้วยอริยบริษัท มีพระ
 หัตถ์ทรงสุวรรณบัลลังก์ คอกลพุมมาปรากฏต้อนรับข้าพเจ้า เพียงชั่วขณะจิตเดียวขอให้ข้าพเจ้า
 ได้ไปปฏิบัติ ณ สุขาวดี แล้วดอกบัวทั้งเบิกบานออกให้ไต่สับริบรสพระธรรมเทศนาโดยพลัน
 ครั้นแล้วโพธิญาณของข้าพเจ้าจึงเบิกเผยแผ่ไป ข้าพเจ้าจึงได้โปรดสรรพัสต์อย่างกว้าง
 ขวางยังโพธิปณฺธิฐานให้เต็มรอบ ขอนอบนอมแด่พระผู้มีพระภาคเจ้าในกาลทั้ง 3 ทิวทิศทิศ
 ขอนอบนอมแด่พระโพธิสัตว์มหาสัตว์ทั้งปวง โอม มหาปรัชญาปารมิตา ”
 ขอวิจารณ์

บทกวีที่เขียนโดย ~~สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ~~ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
 ในชกคิดทางปัญญาล้ำเลิศแล้ว เมื่อครั้งพระอมิตาภะและสุขาวดีโลกชาตุรุมืออริย
 ไคยนิยธรรมมาขึ้นฐานแล้วก็คือ สภาพปรากฏอยู่แล้ว ในดวงจิตสรรพสัตว์อันได้แก่ความบริสุทธิ์
 สว่างพร้อมนั่นเอง ถ้าพิจารณาตามคำสอนในคตินิกายเถียนไท้แล้วก็จักว่าเป็นภูมิจิตหนึ่งใน
 10 ภูมิ ซึ่งมีอยู่แล้วในดวงใจสรรพสัตว์ จะมีสุขาวดีหรือพระอมิตาภะอยู่ภายนอกออกไปก็หา
 มิได้ ดังที่คณาจารย์ฮิวไคโย ได้ให้อธิบายไว้ว่า

“สุขาวดีอยู่ไกลจากโลกธาตุเรานี้ถึงแสนโกฏิพุทธเกษตร แต่ที่แท้แล้วก็อยู่
 ในจิตขณะหนึ่งของเรานั่นเอง หากใครห่างไกลแตกต่างไปที่ไหนไม่ พระอมิตาภะนั้นคือจิตธาตุ
 ของเรา และจิตธาตุของเรานั้นก็คือพระอมิตาภะ แต่เพราะสุขาวดีและพระอมิตาภะในจิตของ
 เราถูกกำบังด้วยอวิชชา ดังนั้น เราจึงไม่ได้ไปปฏิบัติในสุขาวดีพบพระอมิตาภะ แท้ที่จริงแล้ว
 ตนเองกับพระอมิตาภะย่อมมีสภาพเสมอกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันด้วยธรรมกาย หากจะแตกต่าง
 กันก็ด้วยสัมผัสภคกายกับนิรมลกายเท่านั้น ” ดังนี้

ถ้าจะกล่าวโดยปรมัตถธรรมแล้วอาจสรุปได้ว่า การไปเกิด ณ สุขาวดีโลก
 ชาตุนั้น ไปก็ไม่มี การไปเกิดก็ไม่มีการเกิด แต่กล่าวโดยโลกียธรรมแล้ว อาจสรุปได้ว่า
 มีสุขาวดีโลกชาตุอยู่จริงแน่นอน ตามคำกล่าวที่ว่าไปก็ต้องไปเกิดชาต เกิดก็ต้องเกิดแน่นอน
 ดังนี้

พระสังฆปริณายก รโยโย โขเคอ ล่าดับที่ 7 แห่งนิกายสุชาวดี ในประเทศญี่ปุ่น โคลกล่าวว่ การเกิดใหม่ ในดินแดนสุชาวดีอย่างทันตาเห็นในชาตินี้ ไม่ไค้หมายความว่าบุคคลจะต้องจุติจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง เพราะว่าสุชาวดี คือ แคนบริสุทธิ์ที่มีอยู่ทั่วไปทุกหนทุกแห่ง การที่จะไปสู่สุชาวดีนั้น ก็คือ การเปลี่ยนใจและความรู้สึกนึกคิดให้เห็นชอบบริสุทธิ์เท่านั้น จะเป็นการเปลี่ยนสถานที่ไปก็หาไม่ได้

พระสังฆปริณายกองค์ที่ 6 แห่งนิกายเซน กล่าวถึงเรื่องสุชาวดี ว่า

"คนโง่หลงนอนนอนขอไปเกิดที่สุชาวดี แต่คนฉลาดยอมคิดชำระใจตนให้บริสุทธิ์ ฯลฯ คนทางตะวันตกทำบาปแล้วภาวนาขอไปเกิดในสุชาวดีทางตะวันตก แล้วที่นี่ถ้าคนตะวันตกทำบาปแล้วจะภาวนาขอไปเกิดทางไหน ฯลฯ คนโง่หลงอยู่ไม่รู้เข้าใจถึงสุชาวดีที่มีในตน" ดังนี้

วิมลกีรตินิเทศสูตร กล่าวว่

"เมื่อจิตบริสุทธิ์แล้ว พุทธเกษมครกับบริสุทธิ์" เพราะดังนี้เองที่โง่เง่าอาจเป็นสุชาวดีได้ทั้งนั้น
สำหรับนิกายเซนแล้ว ไม่เห็นพ้องกับคำสอนของนิกายสุชาวดีเป็นอย่าง

มาก ถึงกับมีระเบียบออกมาว่

"สวดภาวนาถึงพระอมิตาภะคำเดียว ต้องปรึ้ให้ไปหาน้ำมาล้างทองกับมัญฐาน" และ

"สวดภาวนาถึงพระอมิตาภะคำเดียว ต้องบวนปาก 3 วัน

ทั้งนี้ นิกายเซนถือว่าต้องให้รู้จักสุชาวดีและพระอมิตาภะในตัวเองเป็นสำคัญ ตอนสุดท้ายภายหลังเมื่อนิกายทั้งสองได้เจริญหักเหี่ยมกันแล้ว นิกายเซนจึงยอมรับรองนิกายสุชาวดี โดยนำมาอธิบายให้สมานกลมกลืนกับคำสอนของนิกายเซน

นิกายโยคาจาร ซึ่งเน้นหนักไปทางจิตนิยม ได้อธิบายว่ สุชาวดีโลกธาตุเกิดจากพฤติกรรมทางจิตของพระอมิตาภะซึ่งพระองค์ทรงบันดาลให้มีขึ้นจากเหตุคือการปฏิบัติธรรม และปณิธาน 48 ข้อของพระองค์ จนกระทั่งโคตรัสรู้ เป็นพระพุทธเจ้า สุชาวดีนั้นเป็นผลจากบารมีของพระอมิตาภะ ส่วนสัตว์ผู้จักไปดีอุมิตี นั้น ต้องสร้างพฤติ

นิกายมนตรยาน เป็นนิกายที่มีลักษณะแปลกประหลาดกว่านิกายพุทธศาสนาอื่น โดยรับเอาพิธีกรรมและอาถรรพเวทของพราหมณ์เข้ามาสั่งสอนควยแต่แก้ไขดัดแปลงให้เป็นของพุทธศาสนาเสีย เช่น แทนที่จะบูชาพระอิศวรก็บูชาพระพุทธรูปแทน นิกายนี้มีกำเนิดอย่างคลุมเครือ เข้าใจว่าอย่างเร็วก็ไม่เกินพุทธศตวรรษ ที่ 7 ขึ้นไป ในครั้งแรกก็คงเป็นส่วนหนึ่งของลัทธิมหายาน จนกระทั่งถึงประมาณพุทธศตวรรษที่ 10 จึงได้ประกาศแยกตัวออกมาจากมหายานอย่างเด็ดขาดกลายเป็นยานใหม่ เรียกว่าคฺยฺหฺยาน แต่ยังไม่ใช้หลักปรัชญามหายานเป็นปฏิกฐาน เรียกพวกมหายานเดิมว่า พวกเปิดเผยส่วนพวกตนเรียกว่า พวกลับคือ เป็นมหายานชนิดลับไม่เปิดเผย

คฺยฺหฺยานถือกำเนิดขึ้นมาก็เพื่อจะเอาชนะใจพวกฮินดูที่คลั่งใจในเรื่องยัญญกรรมบวงสรวงและพระเป็นเจ้าต่าง ๆ จึงได้อนุโลมตามความต้องการของสังคม รับเอายัญญกรรมอาถรรพเวทมนตราอาคมขลังต่าง ๆ เข้ามาไว้ในพุทธศาสนา

ตำนานกำเนิดของลัทธินี้กล่าวว่า หลัทธิธรรมมนตรยานเทศนาเปิดเผยโดยพระไวโรจนพุทธเจ้า ทรงแต่ง ม. วัชรธรรมชาตมณีเทียร ภายหลังพระวัชรสัตว์ (บางทีว่าพระสมันตภัทรโพธิสัตว์ บางทีว่าพระอินทร์) ได้รวบรวมไว้แล้วบรรจุอยู่ในเจดีย์เหล็กของอินเดียนั้น แล้วพระนาคารชุนได้ไปเปิดกรพระธรรมลึกลับนี้ รับอภิเษกจากพระวัชรสัตว์ให้ประกาศคำสอนแก่โลก พระนาคารชุนได้ถ่ายทอดคำสอนให้แก่ทานนาคโพธิ ซึ่งเชื่อกันว่ามีชีวิตอยู่ในราวพุทธศตวรรษที่ 11 รวมยุคกับพระถังซำจั๋ง ทานนาคโพธิมีอายุยืนถึง 700 ปี เคยได้จารึกเผยแพร่วรรณคดีคฺยฺหฺยานไปตามแคว้นต่าง ๆ จนกระทั่งถึงเกาะลังกา แล้วทานนาคได้ถ่ายทอดหลักธรรมของนิกายนี้ให้แก่ศุภกรสิงหนะกับวัชรโพธิ

พระศุภกรสิงหนะเดิมเป็นสาวกฝ่ายมหายาน ครั้นมาเลื่อมใสในคฺยฺหฺยานแล้วจึงยังใช้ปรัชญาศูนยवादหินประกอบคำสั่งสอนอยู่เสมอ ทานนาคจาริกมาสู่ประเทศจีนในสมัยพระเจ้าถังเอี๋ยงจงแห่งราชวงศ์ถัง และแปลมหาไวโรจนสูตรซึ่งเป็นพระสูตรที่สำคัญของคฺยฺหฺยานออกเป็นภาษาจีน พร้อมกับเปิดมณฑลพิธีอภิเษกมอบหมายธรรมแก่พระอีกแห่ง ซึ่งเดิมเป็นสาวกนิกายเซน พระอีกแห่งได้แต่งคัมภีร์อรรถกถามหาไวโรจนสูตร 20 ผูก ซึ่ง เป็นอรรถกถาที่สำคัญมากของนิกายนี้ ทานนาคได้รับยกย่องจากพระเจ้าถังเอี๋ยงจงมากในฐานะเป็นวัชร

พระวัชรโพธิ์ได้จาริกมายังประเทศจีนภายหลังศักราชสิงหะ 4 ปี ท่านกับ
อัครสาวกชื่อ อโมฆวัชร ได้สถาปนามณฑลพิชชีกิเฆกให้แก่มุขลอมโหในนครเซียงอัน พระ
อีกแห่งก็มารับอภิเษกจากท่านเหมือนกัน และโดยนัยเดียวกัน พระอโมฆวัชรก็ไปรับอภิเษก
ภายหลังศักราชจากท่านศักราชสิงหะ

ต่อมาพระอโมฆวัชรได้เดินทางกลับไปอินเดียเพื่ออุปัชฌาย์พระสูตรของคฤ
หยานมาแปลเป็นภาษาจีน ท่านแปลพระสูตรได้อย่างไพเราะนับหลายร้อยยุค สาธุศิษย์ที่
สำคัญของท่าน คือ พระสุยกวย สมภารเจ้าวัดแซเจงยี่ (มังกรเขียว) ซึ่งต่อมาได้อภิเษก
ภายหลังศักราชให้แก่มุขลอมโห กิษชาวญี่ปุ่น เมื่อท่านกลับคืนประเทศของท่านแล้วก็ได้
รับพระบรมราชูปถัมภ์จากองค์พระจักรพรรดิ กอตั้งนิยายชินก้องน หรือมนตรยานของญี่ปุ่น
ขึ้น มีสำนักอยู่บนภูเขาโกยาสัน เป็นที่เลื่อมใสแก่มหาชนทั่วไป ท่านเองก็ได้รับพระ
ราชทานสมณศักดิ์เป็นรัฐครู ทรงนามปรากฏว่า โกโบไดชิ

ในยุคนั้นเอง พระไซโจ ชาวญี่ปุ่นก็ได้จาริกมาศึกษาพุทธธรรมนิกาย
เทียนไท (ลัทธิมณฑล) กับมณฑลเซน ในประเทศจีน แล้วนำสิ่งที่ได้ไปศึกษาต่อที่
มนตรยานรับอภิเษกจากพระขุนเฮียว ซึ่งเป็นเหลนศิษย์ของพระศักราชสิงหะ แล้วท่านไซโจ
ก็กลับคืนประเทศญี่ปุ่น กอตั้งนิยายเซนได (เทียนไท) ขึ้นมา และสั่งสอนลัทธิมนตรยานประ
กอบปรัชญาเทียนไทพร้อมกันไปด้วย เรียกว่า ไดมิก แปลว่าลัทธิอย่างนิกายเทียนไท ท่าน
ได้รับพระบรมราชูปถัมภ์จากองค์พระจักรพรรดิให้สถาปนาสำนักขึ้นบนภูเขาอิเออิสัน และมี
สมณศักดิ์เป็นรัฐครูปรากฏนามว่า เค็งเงียวไดชิ

ลัทธิมนตรยานในประเทศจีน ได้เลื่อมโทรมลงตามลำดับเมื่อถึงปลายสมัย
ราชวงศ์ถัง ครั้นถึงสมัยราชวงศ์เหม็งจึงเสื่อมลงไป คงเหลืออยู่แต่พิธีกรรมและเวทมนตร์
บางบทที่คิดเนื่องอยู่กับศาสนกิจของพระเท่านั้น

ลัทธิมนตรยานในประเทศทิเบต, จีน ญี่ปุ่น ไม่มีความแตกต่างกันมาก
นัก แต่ของทิเบตสมบูรณ์กว่า คือ ได้รับถ่ายทอดลัทธิมนตรยานแบบกาลจักร ซึ่งเป็นมนตร
ยานยุคสุดท้ายจากประเทศอินเดียด้วย

คัมภีร์สำคัญ

1. มหาไวโรจนาภิสัมโพธิวิภังคชาดกฐานไวปุลยสูตร เปรตราชนัมปริยายสูตร เรียกสั้น ๆ ว่า มหาไวโรจนาสูตร (ไต่ยัดเก็ง) พระศุภกรสิงห์กับพระอีกหนึ่งรวมกันแปล

2. วัชรเสฐรสูตร พระอโหมฆวัชร แปล

3. อรรถกถามหาไวโรจนาสูตร พระอีกหนึ่ง แปล

หลักธรรม

อรรถของคำว่าลึกลับ นิกายมนตรยานนั้น มีหลักปรัชญาและพิธีกรรมที่ล้วนดัดแปลงมาจากพราหมณ์ แปลว่ามีหลักของพระพุทธศาสนาบริสุทธิ์น้อยกว่านิกายมหายานทุกนิกาย เหตุที่เรียกนิกายนี้ว่า คุยกยาน หรือ รหัสยานอันแปลว่า ยานลึกลับนั้น เพราะว่าควยเหตุ 4 ประการ คือ

1. เพราะเป็นคำสอนลึกลับซึ่งพระพุทธเจ้าทั้งหลายทรงซ่อนเร้นเอาไว้ไม่ทรงเปิดเผยแก่สาธารณชน นอกจากบุคคลผู้มีอุปนิสัยสูง มีปัญญาอันยิ่งยวดแก่การรับรสพระลัทธิธรรมเรณลับนี้ได้ พระองค์จึงจักแสดงเทศนาเปิดเผยแก่บุคคลผู้นั้น เปรียบเสมือนคังว่าผู้ใหญ่ยอมให้ยื่นอาวุธหรือของมีคมให้แก่เด็กผู้ไม่รู้เดียงสา ควยเกรงว่าจะเป็นอันตรายแก่เด็กนั้น จะยื่นให้เฉพาะแต่ผู้รู้ตรุคสามแล้วเท่านั้น
2. เพราะเป็นควยว่าแท้ที่จริงศัพท์สำคัญทั้งหลายในโลกนี้ ล้วนแต่เป็นพระธรรมเทศนาของพระไวโรจนาพุทธเจ้าทั้งสิ้น หากแต่ปุถุชนสามัญผู้ล้วนแต่มีอวิชชากำบัง จึงไม่ไคยีนไม่รูแจ้ง ไม่เข้าใจ ในสำเนียงเสียงพระธรรมเทศนาเหล่านั้นจึงจัดได้ว่าเป็นความลึกลับประการหนึ่ง
3. เพราะเป็นควยว่าพระพุทธวจนะนั้นมีอรรถอันลึกลับซึ่งยากจัดเป็นความลึกลับประการหนึ่ง ซึ่งเราจะเพ่งเอาแต่รูปภาษาโวหารประการเดียวนั้นย่อมมิได้ ดังเช่นมีข้อความในพระสูตรกล่าวไว้ว่า "ทุกามราคะนั้นแลคือ อริยมรรค แม่โหสะ และโมหะก็เช่นเดียวกัน" ดังนี้ ถ้าเราไปยึดเอาตามตัวโวหารก็จักนิคพุทธประสงค์ ให้เกิดโงะไป ดังนั้นจะต้องพิจารณาไตรตรองควยปัญฐานุสุม

4. เพราะเป็นควยว่าการจะปฏิบัติธรรมให้บรรลุโพธิ์นั้น ลำพังความสามารถของตนเองไม่อาจต่อทานกิเลสเหล่านี้ไปได้ตลอดรอดฝั่ง จำเป็นต้องพึ่งอำนาจของพระพุทธเจ้า และพระโพธิสัตว์ทั้งปวง จึงจะสำเร็จไปได้นี้ว่าเป็นความลึกลับประการหนึ่ง

5. เพราะเป็นควยว่าสรรพสัตว์ทั้งหลายมีธาตุพุทธะอยู่ในตนแล้ว แต่ก็หาบรรลุความจริงซึ่งความเป็นพุทธะของตนไม่ นับว่าเป็นความลึกลับประการหนึ่ง

6. เนื่องจากในลัทธินี้มีการบำเพ็ญโยคกรรมบางประการ ซึ่งไม่ได้เปิดเผยแก่บุคคลภายนอกซึ่งมิได้รับการอภิเษกจากอาจารย์ ดังนั้นจึงนับว่าเป็นความลึกลับประการหนึ่ง

เนื่องจากนิยานี้ยึดถือในเวทมนตร์คาถายิ่งนัก เรียกกันว่า "ชาโรณี" โดยถือเป็นสิ่งที่พระพุทธเจ้าพระโพธิสัตว์ และเทพธรรมบาล ประทานไว้เพื่ออนุเคราะห์สัตว์โลก ชาโรณีเหล่านี้มีทั้งสั้นและยาว ทั้งมีอำนาจต่าง ๆ กันไป ทั้งทางพระสุตและพระคัมภีร์ บางบทก็สามารถตั้งมาทำในใจได้ก็มีก็มีบ้างลงใจ บางบทก็ควรตั้งมาทำในใจแต่ไม่ควรได้ การสวดชาโรณีก็ควรทำด้วยความเคารพ เป็นสมาธิเท่านั้น

วิธีสวดชาโรณี 6 วิธี

1. แบบคอกบัว สวดเสียงดังพหูของตนได้ยิน สวดภาวนาบทกลับใจกลับไป
2. แบบวัชร สวดในใจโดยทำปลายลิ้นในกระดกเล็กน้อยเท่านั้น
3. แบบสมาธิ สวดในใจโดยนึกสร้างมโนภาพเป็นรูปคอกบัวแปดกลีบ ปรากฏขึ้นทามกลางดวงใจ บนคอกบัวมีดวงจันทร์เพ็ญ ในทามกลางดวงจันทร์นั้นเป็นอักขระชาโรณีที่จะสวดปรากฏแจ่มชัด
4. แบบศัพท์ปฏิบัติ สวดในใจโดยนึกสร้างมโนภาพเป็นรูปคอกบัวแปดกลีบ ปรากฏขึ้นทามกลางทนต์ บนคอกบัวมีสังข์ขาวปรากฏอยู่ สังข์นั้นเป่าเสียงมนตร์ออกมาเรื่อยไปดังกังวานเหมือนเสียงระฆัง
5. แบบแสงสว่าง สวดเสียงดังหรือสวดในใจก็ได้แล้วสร้างมโนภาพว่ามีแสงพวยพุ่งจากโคมรูปแก้วไปทั่วจักรวาล
6. แบบปราบมาร สวดเสียงดังแบบคุ่เกือบควาค ใช้สวดชาโรณีสำหรับปราบมารที่มากจน

มูทรา

การทำเครื่องหมายต่าง ๆ ด้วยนิ้วมือทั้ง 10 นิ้ว นิ้วใดนิ้วหนึ่ง ด้วยมือ
ทั้งคู่มือข้างใดข้างหนึ่ง เรียกว่า "มูทรา" โดยถือว่า พระพุทธเจ้า พระโพธิสัตว์ ตลอดจน
จันทวยเทพธรรมบาลทั้งหลาย แต่ละองค์ย่อมมีมูทราแสดงออกเป็นสัญลักษณ์ประจำตัว ถ้า
หากใครทำมูทราเลียนแบบมูทราของพระแล้วก็เปรียบเสมือนกับว่า ได้ทำกายของตนให้สัมป
ยุตต์กับพระย่อมเกิดเป็นฤทธิ์อำนาจขึ้นมาอาจไขว้กับบัญชาพระอริยะ เทพยคา อินทรี พรหม
ยักษ์ มาร นาค คนธรรพ์ มนุษย์ ตลอดจนสัตว์ทั้งหลายได้ เปรียบเสมือนกับพระราชาลัญจกร
ของพระราชาเมื่อใช้ประทับลง ณ ที่ใดก็ทำให้เกิดอำนาจขึ้นมา เช่น ประทับลงบนพระราช
สาสน์ ก็ทำให้ผู้รับต้องกราบไหว้เชื่อฟัง เป็นต้น

อภิเษก

นิกายนี้ถือหลักการถ่ายทอดคำสอนให้แก่ศิษย์ด้วยการทำพิธีครอบโดยอาจารย์
เรียกว่า "อภิเษก" ถือว่าถ้ายังมี ครอบการอภิเษกแล้ว จะว่าเรียนประกอบโยคกรรมอันใด
ก็ย่อมไม่มีคุณสมบรูณ์

บทที่เจ็ด อภิปธานียศปากร ส่วนวนลิขสิทธิ์

คำสอนของนิกายนี้กล่าวว่า แม่พระโพธิสัตว์ผู้บำเพ็ญบารมีโคจรบนดวงแล้ว
ก็ยังต้องผ่านการอภิเษก จากบรรดาพระพุทธเจ้าทั้งหลายเสียก่อน จึงจักบรรลุปุทธภูมิสำเร็จ
พระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ ดังปรากฏในคัมภีร์ มหาอรรคภาสของคุปหยานว่า

" เปรียบเสมือนกับทริยัญญุจักยาน เสวคันธร เสวอชราชสมบัติสืบสมบัติเทว
วงศ์ ก็ต้องรับน้ำมูทราภิเษก เสียก่อน จึงจักสำเร็จเป็นองค์พระราชาธิราชโดยสมบูรณ์
พระราชดำรัสจึงถือเป็นโองการที่ชนทั้งหลายต้องปฏิบัติตามซัดขึ้นมิได้ พระพุทธของคัมภีร์เป็น
ธรรมราชาที่มีนัยเดียวกัน เพื่อจักยังพุทธวงศ์ให้สืบตอยั่งยืน จึงทรงรดน้ำอมฤตลงบนเศียร
ของเหล่าพุทธบุตรอภิเษกให้พุทธวงศ์สืบเนื่องต่อกันไป ต่อมา บัณฑิตชนทั้งหลายจึง
ได้อนุวัตรตาม..... และบุคคลผู้ใดรับอภิเษกนั้นแล้ว ก็เป็นผู้ที่มีมอันถอยกลับจากพระอนุตร
สัมมาสัมโพธิญาณ จักได้ดำรงตำแหน่งธรรมราชาโดยแท้...." ดังนี้

ในการทำพิธีอภิเษกนั้น อาจารย์จะสร้างมณฑลพิธีประกอบด้วยยัญญกรรม
เครื่องสักการะต่าง ๆ แล้วอาจารย์จะนั่งเข้าสมาธิชื่อ ธรรมกายตลาดคตสมาธิ ให้ศิษย์นั่ง

ลงเหนือสิ่งหมัดลังก์ อาจารย์ก็จะเสกอาคมรคนำอภิเษกลงบนศีรษะของศิษย์ ในขณะนั้น
จะถือว่าบรรดาพระพุทธรูปทั้งหลายทั่วทิศศิษย์อมพรหมหารและรับปกป้องรักษาบุคคลผู้นั้น
นั้น ยังเขาให้ได้รับโพธิ์พช เพียงที่จะบรรลุประอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ ได้รับสิทธิที่จะ
ตรัสรู้ต่อไป บุคคลผู้นั้นจึงควรที่จะเรียกว่าเป็น สิทธะโคแล้ว คำว่า นักสิทธิ ในภาษาไทย
ก็หมายถึงบุคคลประเภทนั้นนั่นเอง ซึ่งไทยได้รับมาจากภาษาขอมอีกทีหนึ่ง ซึ่งเคยนับถือพระ
พุทธศาสนาในภายนี้มาตั้งแต่ครั้งโบราณ

พิธีประกอบการอภิเษกนั้นมีพิธีการมากมาย จะต้องจัดมณฑปบูชา ในลักษณะ
อย่างนั้น ๆ จะต้องทำสีกาโดยรอบตามประเภทและชนิดต่างกันไป ที่กล่าวมาก็เป็นตัวอย่าง
โดยย่อพอเป็นนิตินะฮุทาหรณ์ และศิษย์ผู้ได้รับการอภิเษกถ่ายทอดธรรมอันใด ก็ให้ปฏิบัติ
ว่า จะรักษาไว้เป็นความลับไม่แพร่งพรายให้แกบุคคลภายนอก ถือกันว่าถ้าล่วงละเมิดคำ
ปฏิญญาแล้วย่อมเป็นบาปหนัก พิธีอภิเษกที่สำคัญและมโหฬารที่สุดคือ พิธีรับมอบตำแหน่ง
อาจารย์ซึ่งเรียกว่า สิทธาจารย์ เหมือนกับเป็นอุปชฌาย์นั่นเอง สำหรับอันสังสของการ
รับอภิเษกนั้นว่ามีประมาณได้แก่การที่รับอภิเษกน้อย และยังมีคนที่รับได้หลาย
มณฑลโยคกรรม หรือโคเห็นมณฑลโยคกรรมเท่านั้น ออกสืบไปโทษทั้งหลายในกาลอดีตนับ
กัลป์มิได้ก็หมดค ดังนั้น สาวกในนิกายนี้จึงเคารพนับถือในอาจารย์ของตนยิ่งนัก โดยถือ
ว่าถ้าปราศจากอาจารย์เป็นผู้นำแล้ว ตนก็ไม่อาจจะตรัสรู้พระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณได้
ดังนั้น เมื่อจะกล่าวประกาศคำมัสการพระรัตนไตรเพื่อจะเริ่มประกอบพิธีกรรมใด ๆ
ก็ตามย่อมจะต้องกล่าวคำมัสการต่ออาจารย์ของตนเสียก่อนเสมอไป แล้วจึงจะกล่าว
คำระลึกถึงคุณพระรัตนไตรตามลำดับจุดเด่นเหนือนิกายอื่น

ลัทธิคุยกุหยานถือว่า หลักธรรมในลัทธิของตนมีความพิเศษเหนือกว่านิกาย
พุทธศาสนาอื่น คือ

1. นิกายอื่นมีข้อปฏิบัติเพื่อให้ได้บรรลุประอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณโดยใช้
เวลาช้านานถึง 30 อสงไขยแสนกัปเพื่อสร้างบารมี ดังนั้น จึงมีผู้บำเพ็ญสำเร็จเพียง 1
ใน 100 คนเท่านั้น ส่วนที่เหลือนอกจากนี้ล้วนแต่ทอดเลยเลิกจุ่มความเพียรไปเสียกลางคัน
ส่วนผู้ที่ปฏิบัติตามลัทธิคุยกุหยานไม่ต้องเสียเวลามากถึงเพียงนั้น เพราะมีข้อปฏิบัติที่ทำให้
สามารถบรรลุประอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณได้ในภายเนื่อปัจจุบันนี้เอง

2. ลัทธิคฤหยานมีคำสอนที่เหมาะสมกับอุปนิสัยของมหาชนทุกชั้น ทุกวัย ทุก
 นิกาย เช่น ผู้ที่เลื่อมใสในกายอวตัมสกะ ก็มีสมันตปิตุทโศกกรรมให้บำเพ็ญ ผู้เลื่อมใสใน
 นิกายลัทธิธรรมปฐกก็มีอวโลกิเตศวรโยคกรรมให้บำเพ็ญ ผู้เลื่อมใสในนิกายมหายานก็มี
 มณีมณฑุศรีโยคกรรม ให้บำเพ็ญ ผู้เลื่อมใสในนิกายโยคจาร ก็มี เมตไตรโยคกรรมให้บำ
 เพ็ญ สรุปแล้วจะเห็นได้ว่า ผู้ใดเลื่อมใสในพระพุทธเจ้าหรือพระโพธิสัตว์องค์ใด ก็มีโยคกรรม
 ที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้าหรือพระโพธิสัตว์พระองค์นั้นให้บำเพ็ญ ซึ่งถ้าหากบำเพ็ญสำเร็จ
 แล้วย่อมมีพละอันสงฆ์สิกข์โฬารยิ่งนัก อาจยังผลให้บรรลุวิมุตติได้

3. ผู้ที่ปฏิบัติตามโยคกรรมของลัทธินี้ เมื่อจะไปปฏิบัติในพุทธเกษตรเช่น สุขาวดี
 โลกชาติ ก็ย่อมจักไปถือปฏิบัติแต่เฉพาะชั้นที่ 1 เท่านั้น ไม่เกิดในชั้นที่ต่ำลงไปยิ่งกว่านี้

4. ข้อปฏิบัติของนิกายนี้ง่าย และมีผลานิสงส์มาก เช่น สวดธารณีแล้วก็อาจ
 ครอบงำอุปสรรคกรรมในอดีตได้ หรือเพียงแค่เขียนธารณีลงบนแผ่นผ้าแผ่นกระดาษเก็บไว้ติดตัว
 ก็สามารถทำให้เมื่อตายแล้วไปเกิดในสุขาวดีได้

5. ลัทธินี้ยังสามารถรักษากรรมวิบากได้ เช่น สวดอมิตายุธารณีเพียงบทเดียว
 ก็สามารถดับอนันตริยกรรมวิบากได้หมดสิ้นตาภิภมฺ หรือภิกษุณี ต้องครุฑาบทถึงปาราชิก แล้ว
 สวดอมิตายุธารณี ก็อาจทำให้กลับบริสุทธิ์ตามเดิมได้

6. ตามคำสอนในนิกายสุขาวดีกล่าวว่า บุคคลผู้จักไปปฏิบัติ ณ สุขาวดีโลกชาติ
 จักต้องเป็นผู้บริบูรณ์ไปด้วยศรัทธา ภาวนา และปฏิบัติจึงจักไปปฏิบัติได้ แต่ลัทธิคฤหยานถือว่า
 เพียงแต่อ่านธารณีอย่างเดียวก็นับว่าช่วยให้คนผู้ประกอบกุศลกรรมกลับไปปฏิบัติใน
 สุขาวดีได้ เช่น เสกทรายด้วยธารณี 108 คาบ แล้วนำไปเกลี่ยลงบนหลุมฝังศพของญาติ
 ซึ่งไม่เคยประกอบกุศลกรรมอันใดเลย และต้องไปตักอยู่ในอบายภูมิทุมิได้ก็ตามก็สามารถทำ
 ให้ได้หลุดพ้นไปปฏิสนธิในสุขาวดีได้ และยังมีวิธีโปรยธัญพืชโดยทางลัดด้วยการทำมุนตรา
 และธารณีเพ่งสัจธรรมเป็นอารมณ์ก็สามารถทำให้สัตว์นรกหลุดพ้นจากทรมานไปเกิด
 ในสุขาวดีได้

7. ในสถานที่อื่นเป็นที่ประดิษฐานธารณี หากเราเพียงแต่ได้เห็นหรือได้
 อยู่ ไคย็นเสียงร่ายธารณีหรือได้พบปะสังสรรค์กับผูรร่ายธารณีอยู่เป็นนิตย์แล้วไซ้ ก็มีอานิสงส์

เท่ากับว่าเราได้พบปะพระพุทธเจ้าเหมือนกัน ทั้งยังอาจดับครุโทษได้ด้วย ในอุณหิสวิชัย
ธารณีบอกอานิสงส์ ไวว่า ผู้ใด ได้ฟังอุณหิสวิชัยธารณีเพียงครั้งเดียวเท่านั้น อกุศลกรรม
ที่ทำมาตลอด 1 พันกัลป์ก็ดับสูญหมดสิ้น

8. นิกายพุทธศาสนาอื่นถือว่าการจะบรรลุเป็นพระพุทธเจ้าต้องอยู่ใน
บุรุษภาวะตามธรรมเนียม แต่ลัทธิคุยกุหยานถือว่าไม่จำเป็นเลย แม้อดีตภาวะก็บรรลุได้
เพราะว่าทุกสิ่งทุกอย่างแม้กระทั่งวัตถุล้วนก็เป็นภาวะปรากฏของพระไวโรจนพุทธเจ้าทั้ง
สิ้น เรื่องเพศอันเป็นแต่เพียงรูปร่างจึงไม่เป็นปัญหาอันใด

9. นอกจากจะมีผลให้ได้รับสัมปรายิกัตถประโยชน์ในโลกหน้าแล้ว ลัทธิคุยกุ
หยานยังสามารถอำนวยความสะดวกให้ได้รับประโยชน์ในภพนี้อีกด้วย โดยมีโยคกรรมบำเพ็ญให้สำ
เร็จประโยชน์สมดังปรารถนา เช่น ต้องการโชคลาภ ก็มีโยคกรรมบำเพ็ญให้บังเกิดโชคลาภ
เมื่อเวลามีภัยสงครามมาประชิดคิบ้านเมืองก็มีโยคกรรมบำเพ็ญสำหรับคุ้มครองประเทศ
ชาติให้รอดพ้นจากข้าศึกอันนี้ เป็นต้น

10. พระพุทธเจ้าทั้งหลายที่จะได้บรรลุพระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณล้วนแต่
ต้องปฏิบัติธรรมตามลัทธินี้ทั้งสิ้น ดังปรากฏความในอาณาเขตตาภิบาลสูตรว่า ในราตรี
ที่พระโพธิสัตว์สี่ทิศจะตรัสรู้ นั้น ถึงแม้ว่าจะได้สร้างทศมามีจนครบถ้วนสมบูรณ์แล้วก็
ตาม ก็ยังเกิดอุปสรรคขัดข้องในญาณ จึงปรากฏว่าพระพุทธเจ้าทั้งหลายได้เสด็จมาชุมนุม
กันตรัสเตือนให้ปฏิบัติตามลัทธิคุยกุหยานพระโคตมพุทธเจ้าได้ทรงเล็งเห็นว่าภพดวงจันทร์ใน
นั้นมีอักษรคำว่า "โอม" ปรากฏอยู่ ด้วยเหตุนี้พระโพธิสัตว์จึงสามารถตรัสรู้เป็นพระ
พุทธเจ้าได้

ปรัชญา

นิกายนี้สอนว่า พระไวโรจนะเป็นมูลธาตุของสากลจักรวาลและสิ่งทั้ง
ปวง ตามคัมภีร์มหาไวโรจนสูตรตรัสตรึงถาว่าไวว่า "ลักษณะแท้จริงแห่งรูปร่างและนาม
กายของปวงสัตว์ นับตั้งแต่เบื้องตนแห่งกาลอันไม่ปรากฏก็เป็นปรัชญาภาวะอันเสมอแห่ง
พระองค์ไวโรจนะอยู่แล้ว" อธิบายว่า สัตว์ทั้งหลายมีภาวะธาตุเป็นอย่างเดียวกับพระไว
โรจนะปราศจากราคีมีหมองมาแต่เดิมแล้ว หากแต่ถูกอวิชชาอำกบังไว้ พุทธภาวะจึงยังแสดง

ให้ปรากฏมิได้ อรรถกถายังได้กล่าวต่อไปอีกว่า "เมื่อเห็นแจ้งในภาวะอันไม่เกิดนี้คือ
รูแจ้งในสรวเพชราญาณ รู้จักว่าจิตของตนแต่ไหนแต่ไรมาก็มีได้มีการเกิดการดับ รู้จัก
เช่นนี้แล้วยอมบรรลุปุพพภูมิ"

การจักเพ่ง หรือ รู้จัก ในจิตภาวะอันไม่เกิดนี้ ต้องรูแจ้งในอะชาตฺ อชะตฺ
เป็นเหตุที่พระไวยโรจนะ เป็นมูลศัพท์แห่งเสียงทั้งหลาย ตามบุคคลก็ยังเห็นว่ามี ความแตก
ต่างกันในสรรพสิ่งแสดงว่าผู้นั้นยังเข้าไม่ถึงสัจจะ ปรากฏการณ์ลักษณะการณ และมูลการณ
ทั้งสามสิ่งนี้ย่อมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน อาศัยเนื่องกันอยู่โดยปรมาตฺ พระวรกาย พระไวย
โรจนะประกอบด้วยมหาภูติ ทั้ง 6 คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ อากาศ วิญญาณ แม้สัตว์ทั้งปวง
ตลอดจนวัตถุทั้งหลายก็ล้วนประกอบไปด้วยธาตุทั้ง 6 นี้ทั้งสิ้น เพราะฉะนั้น สิ่งทั้งปวงจึง
เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับพระไวยโรจนะโดยปรมาตฺ อนึ่งมหาภูติทั้งห้า คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ
อากาศ ล้วนเป็นรูปธรรม ส่วนวิญญาณจักว่าเป็นนามธรรมซึ่งแทรกซึมอยู่กับรูปธรรม ทั้งรูป
ธรรมกับนามธรรมก็ล้วนมีมูลการณมาจากแห่งอันเดียวกัน และในมหาภูติหนึ่งก็ย่อมมีมหา
ภูติอื่นอีกหาบประมาณประกอบรวมอยู่ด้วย จะดำรงอยู่โดยเอกเทศก็หาไม่ได้
จตุรรมณพล

ตามที่กล่าวว่าสรรพสิ่งทั้งหลายได้แนวมหาภูติทั้งหกประการนั้น ถ้าแบ่งตาม
ปรากฏการณ์แล้วอาจจำแนกออกไว้ในขอบเขตเดียวกันได้ 4 ประการ เรียกว่าจตุรรมณพล
คือ

1. มหามณพล โดยจำกัดหมายถึงรูปลักษณะของพระพุทธเจ้าและพระโพธิ
สัตว์ ทั้งรูปปัจจุบันและรูปจำลอง โดยสาธารณะ หมายถึงรูปลักษณะของสรรพสัตว์สรรพสิ่ง
2. สมยมณพล โดยจำกัด หมายถึงเครื่องอุปโภคบริวารของพระพุทธเจ้า
และพระโพธิสัตว์ เช่น ดอกบัว ลูกประคำ วัชระ พระขรรค์ บาตร จีวร เหล่านี้เป็นต้น
โดยสาธารณะ หมายถึง เครื่องอุปโภค บริวาร ในชีวิตประจำวันของเรา ตลอดจนพฤษ
ชาติ วัตถุ และภาวะพิเศษของสิ่งทั้งปวง
3. ธรรมมณพล โดยจำกัด หมายถึง อักขระ พระสูตร คำสอน เวทมนตร์
คาถา ธารณี ของพระพุทธเจ้าและพระโพธิสัตว์ โดยสาธารณะ หมายถึง คำพูดของมนุษย์
ตลอดจนสำเนียงเสียงปรากฏของสรรพสัตว์ วัตถุทั้งหลาย

4. กรรมมณฑล โดยจำกัดหมายถึงอิริยาบถของพระพุทธเจ้าและพระ
โพธิสัตว์ทั้งหลาย โดยสาธตนาหมายถึงอิริยาบถของสรรพสัตว์สรรพสิ่ง
หวิมณฑล

พระไวโรจนพุทธเจ้าทรงสำแดงคุณลักษณะของพระองค์ออกมาเป็นมณฑล
ทั้งสองคือ วัชรชาตุมณฑล ตามที่ปรากฏในวัชรเสขรสูตร และครรรชาตุมณฑล ตามที่ปรากฏ
ในมหาไวโรจนสูตร

วัชรชาตุมณฑลหมายถึงปัญญาธิคุณของพระตถาคตซึ่งปรากฏในสรรพสัตว์
ครรรชาตุมณฑล หมายถึงสัจภาวะ และคุณลักษณะของพระตถาคตซึ่งมีอยู่ในสรรพสัตว์ แต่
หากมิได้สำแดงให้ปรากฏออกมาเสมือนดังกับบุตรที่อยู่ใต้ครุฑโกทรของมารดา

มณฑลทั้งสองนี้ เขียนเป็นภาพวาดอันสวยงามปราณีตมีลวดลายประณีตฐาน
พระพุทธรูปแลพระโพธิสัตว์ปางต่าง ๆ ลัทธิมนตรยานนิยมการใช้ภาพและเครื่องหมายทาง
กิริยาแทนหลักธรรมต่าง ๆ ฉะนั้น จิตรกรรมและประติมากรรมของนิกายนี้ จึงงดงามวิจิตร
บรรจงยิ่งนัก คำว่า มณฑล นี้เป็นคำสำคัญยิ่งของนิกาย แต่เดิมมันหมายถึงมณฑลพิธีกรรม
ศาตอมาจึงได้รับการอธิบายไว้ในรูปของปรัชญาว่า หมายถึงความกลมรอบของไวโรจนภาวะ
ซึ่งครอบงำสรรพสิ่งไว้ไม่มียกเว้นนั่นเอง

วัชรชาตุมณฑล

วัชรชาตุมณฑล เป็นสัญลักษณ์แห่งปัญญาอันคมกล้าประดุจเพชร สามารถ
ตัดเสียซึ่งกิเลสอวิชชา ให้เสื่อมสลายไป ทั้งไม่วั้นไหวคอกุศลบาปกรรมใดทั้งสิ้น เมื่อ
ถอดออกมาเป็นบุคคลาธิฐานจึงได้ภาพเป็น 9 มณฑล ดังนี้

แต่ละมณฑลล้วนมีข้ออธิบายพิศดารกว้างขวางยิ่งนัก ดังจะขอยกตัวอย่าง
ในตรีโลกวิชัยมณฑลมาแสดงพอสังเขปดังนี้

พระไวโรจนพุทธเจ้าโคตรงแบ่งภาคอวตารเป็นปางครุฑราย ชื่อ พระตรี
โลกวิชัยวิทยาราช ปรากฏอยู่ในมณฑลนี้มีรูปลักษณะน่ากลัว เชื้อวงอกออกมาจากโอษฐ์ มี
3 พักตร์ มากกร ~~.....~~ ถือ เทพศาสตราวุธต่าง ๆ หัวพระกายลูกทวมด้วยแสง
เพลิง บาทขวาเหยียบพระอิศวร บาทซ้ายเหยียบพระอุมา ซึ่งมีคำอธิบายว่า พระพุทธเจ้า
ยอมทรงมีพระมหากรุณาธิคุณเพื่อจะโปรดสัตว์ ในหนทุกขอยู่เสมอด้วยอบายวิธี 2 ประการ
คือ วิธีหนึ่งในการอนุโลมตามอัธยาศัยของสรรพสัตว์ โดยการเทศนาสั่งสอนให้เห็นถึงบาป
บุญคุณโทษ อีกวิธีหนึ่งใช้อำนาจพระเดชบงคับ เช่น สรรพสัตว์ผู้มีอัธยาศัยหยาบกระด้างจำพวก
มาร เป็นต้น ท่านองวาทามารคุมาร แล้วพระพุทธเจ้ายอมทรงจำแลงแปลงร่างไปในปางที่คุ
ยิ่งขึ้น เพื่อให้มารตกใจกลัวยอมจำนนเสียก่อน แล้วจึงค่อยสั่งสอนต่อไปในภายหลัง แบบ
หนามยอกทองเอาหนามบ่งนั้น ลัทธิจึงออกมาด้วยรูปเคารพที่ครุฑรายเป็นอันมาก สำหรับรูป
พระตรีโลกวิชัยวิทยาราชนั้นก็เช่นเดียวกัน ที่มีรูปครุฑรายเป็นอันมาก ก็เป็นเพียงแต่อาการ
แสดงออกภายนอกเท่านั้น ถ้าจักแสดงโดยรูปธรรมาธิฐานแล้วก็อาจแปลความได้ว่า เปลว
ไฟที่ลูกทวมองคนนั้นก็เปรียบเสมือนความรอนแรงแห่งปัญญาเพื่อเผากิเลสค้นหาพระพักตร์คุ
รกาย 3 ด้าน คือ การขอกิเลส ราคะ โทสะ โมหะ เชื้อวงที่งอกออกมาคือการเคี้ยวกินกิเลส
ไม่ให้เหลือ พระบาทซ้ายขวาที่เหยียบพระอิศวร พระอุมา นั้น ก็คือการเหยียบมูลกำเนิด
ของชาติภพให้เรียบ ทั้งนี้ก็เพราะว่าพรหมณ์เชื่อว่าพระอิศวรกับพระอุมาเป็นผู้สร้างโลก
แต่ทางพระพุทธศาสนาต้องการให้กำจัดชาติภพเสียจึงจักหลุดพ้นได้ พระอิศวรนั้นเปรียบประ
คุดังกิเลสสวรรค์ ส่วนพระอุมานั้นคือ เญยยารณะ อันพึงทำลายเสีย จะเห็นได้ว่าพวก
มนตรยานทำรูปเคารพไปในท่านอนี้ก็เพื่อจักตัดไม้มันนามเทพเจ้าของพรหมณ์นั่นเอง
มณฑลทั้ง 9 นี้ เขียนเป็นรูปพระพุทธเจ้า พระโฆสีสัตว์ และเทพธรรมดา รวมแล้วได้
1461 องค์

กรรมกษาคุมณฑล

กรรมกษาคุมณฑลเป็นสัญลักษณ์แห่งการทรงไว้ซึ่งโพธิจิตหรือพุทธภาวะสมบูรณ์ด้วยคุณลักษณะไม่มีประมาณของสรรพสัตว์ อุปมาเสมือนดังทหารอยู่ในครมมารคา หรือนัยหนึ่งก็คือสัตว์ภาวะอันมีอยู่ในองค์พระไวโรจนะ หรือ องค์พระไวโรจนะอันมีอยู่ในสัตว์ภาวนั้นเอง เขียนเป็นภาพพระพุทธรูป พระโพธิสัตว์ เพชรธรรมบาล ได้ 414 องค์ แบ่งออกเป็น 12 ปราสาท ข้างซ้ายขวา มี 3 ชั้น ส่วนบนกึ่งกลางมี 4 ชั้น ตรงใจกลางปราสาทเป็นรูปดอกบัวบานขยาย 8 กลีบ ตรงศูนย์กลางคือ องค์พระไวโรจนะอันเป็นวิมลจิตของสรรพสัตว์ กลีบบัวทั้ง 8 นั้นนับเป็นที่สถิตของพระพุทธรูป 5 พระองค์ และพระโพธิสัตว์ 3 พระองค์ คือ

1. พระอมิตายพุทธเจ้าเทียบกับมโนวิญญาน
2. พระอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์
3. พระทศเมฆนิรโฆษพุทธเจ้า เทียบกับ ปัญจวิญญาน
4. พระเมตไตรยโพธิสัตว์
5. พระรัตนวัชระพุทธเจ้า เทียบกับ อาลัยวิญญาน
6. พระสมันตภัทรโพธิสัตว์
7. พระมุกตปุษปราชพุทธเจ้า เทียบกับ มโนธาตุ
8. พระมัญชุศรีโพธิสัตว์

สรุปแล้ว ใจความว่า พระพุทธรูป 5 พระองค์เปรียบเสมือนเหตุคุณของสรรพสัตว์ ส่วนพระโพธิสัตว์ 3 พระองค์ เปรียบเสมือนผลคุณของสรรพสัตว์ ส่วนรูปพระอื่นทั้งหลายที่รายล้อมรอบอยู่ในปราสาท ล้วนแต่เป็นเจตสิกธรรมทั้งปวงอันนับเนื่องอยู่ในองค์พระไวโรจนะทั้งสิ้น

อนึ่ง มหาภูติทั้ง 6 สงเคราะห์ลงในทวิมณฑลได้ดังนี้คือ ปฐวี อาโป เตโช วาโย อากาส สงเคราะห์ลงในกรรมกษาคุมณฑล วิญญาน สงเคราะห์ลงในวัชรกษาคุมณฑล อหิมฐานสัททพิพธิะ

นิกายนี้มีคำสั่งสอนเพื่อให้สรรพสัตว์สามารถบรรลุพระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณได้ ในปัจจุบันชาตินี้ด้วยรูปกาย และนามกาย อย่างทันตาเห็น โดยถ้อยคำที่ว่ามหาภูติ

ของเราต่างก็มีภาวะอันเดียวกัน แต่การกระทำทางไตรทวารของพระพุทธเจ้ากับปุถุชนจึงทำให้แบ่งแยกแตกต่างกันไป ดังนั้นเมื่อใดบรรลุปุทธะแล้วก็ต้องหาทางทำให้ไตรทวารของตกลงมกลืนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับไตรทวารของพระพุทธเจ้า เรียกว่าไตรทวารรหัส คือ ความลึกลับแห่งไตรทวาร ได้แก่

1. กายรหัส ทำอริยาบถ 4 ตลอดจนกิริยาอาการและมูทราปางต่าง ๆ ให้สอดคล้องต้องกันกับพระพุทธเจ้าและพระโพธิสัตว์องค์ที่ตนนับถือ

2. วจีรหัส การกระทำวจีทวารให้สอดคล้องต้องกันกับวจีทวารของพระพุทธเจ้าและพระโพธิสัตว์ เช่น หมั่นสวดสาธยายรายการนี้ประจำองค์ของพระพุทธเจ้าและพระโพธิสัตว์ที่ตนนับถือ

3. มโนรหัส การทำใจให้ทรงไว้ซึ่งคุณธรรมของพระพุทธเจ้าและพระโพธิสัตว์องค์ที่ตนนับถือ และเพ่งเอาเป็นอารมณ์ว่าตัวของเรากับพระองค์นั้นเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน คือ ให้ตัวเราสลายเข้าไปในองค์พระ หรือองค์พระสลายเข้าไปในตัวเรา เรากับพระก็ไม่มีอะไรแตกต่างกัน เมื่อกระทำคำสั่งสำเร็จบรรลุลตามโยถกรรมดังนี้แล้วเราจะปรากฏรูปเป็นพระนโมอย่างแท้จริงแก่สรรพสัตว์ทั้งหลาย เช่น ถ้าเราบำเพ็ญอวโลกิเตศวร โยถกรรมสำเร็จ สรรพสัตว์ย่อมจะแลเห็นเรากลายเป็นพระอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์ไปทันที

การบรรลุเป็นพุทธะด้วยวิธีนี้เอง เรียกว่า อธิษฐานสัพพัญญุตญาณ ซึ่งเป็นจุดเด่นประจำกายนี้ ส่วนการสั่งสอนให้บรรลุพุทธะแบบอื่น ที่ว่า ให้ทำลายอวิชชาหมดสิ้น และการมีพุทธภาวะอยู่แล้วในสรรพสัตว์ ก็เป็นเหมือนกับคำสอนของพระพุทธศาสนานิกายอื่นทั้งหลาย

จตุรมูลศีล

ลัทธิคุปถยานมีศีลสำคัญ 4 ข้อ เรียกว่าจตุร มูลศีล ถือว่าถ้าบุคคลใดล่วงละเมิดแล้วเป็นโทษหนักเทียบเท่าปาราชิกทีเดียว คือ

1. ไม่ละพระสัทธรรม

2. ไม่ละโพธิจิต

3. ไม่มีธรรมมัจฉริยะ

4. ไม่เบียดเบียนสรรพสัตว์

อัคนีโหม

ลัทธิคุหยานมีพิธีบูชาไฟเช่นเดียวกับศาสนาพราหมณ์เหมือนกัน และถือว่าเป็นพิธีสำคัญมากเสียด้วย มีการกกองกุกุท แล้วยืนสิ่งบูชาลงไป โดยอธิบายว่า อัคนีโหมของตนนั้นต่างกับพราหมณ์ เพราะพราหมณ์ถือว่ากุกุทนั้นเป็นพระอัคนีซึ่งจะรับเครื่องสังเวยขึ้นไปสู่เทพเจาบนสวรรค์ ส่วนคุหยานถือว่า กุกุทเป็นแสงสว่างแห่งปัญญาที่จักเผาไหม้เครื่องสังเวยอันโศกแก่อวิชชากิเลสทั้งปวง

จตุรอาถรรพ

1. พิธีอาถรรพให้เกิดสันติสุข บำบัดภัยให้แก่โลก
2. พิธีอาถรรพให้เพิ่มพูนสวัสดิ์ เช่น ให้เกิดลาภผล ให้ได้เลื่อนยศตำแหน่ง เป็นต้น
3. พิธีอาถรรพเมตตามหานิยม ให้เป็นที่เคารพรักใคร่แก่มหาชน
4. พิธีอาถรรพปราบมาร พิธีนี้กล่าวเพื่ไปแล้วอาจทำให้ศัตรูถึงกับตายได้ จึงมีข้อห้ามกำหนดไว้เป็นอันมากมิให้นำพร้าหรือ และต้องไม่มีตุณต์สมภาร ทั้งต้องทำไปด้วยเมตตาจิต มิใช่คิดพยาบาทประทุษร้ายหมายเบียดเบียน จึงจักไม่เกิดบาป เช่นกระทำแก่บุคคลผู้เป็นมิชฌาปฏิฐิทำการล้างผลาญพระศาสนาอย่างร้ายแรง สุดท้ายจะอบรมสั่งสอนแก้ไขให้กลับคืนดี บุคคลเช่นนี้สมควรจะกระทำกตยาคุณิ หมดระเสีย เพราะชนพลอยถึงไว้จักจักเป็นการเปิดช่องให้เขาได้ประกอบกรรมทำบาปหนักยิ่งขึ้น ฝ่ายพระศาสนาเล่าก็จะย่อยยับดับสูญไปกับมือมาร

ขอวิจารณ์

ลัทธิคุหยานถ้าจะคิดดูให้ถ่องแท้แล้วย่อมประจักษ์ไคว่มีความเป็นพระพุทศาสนาที่แท้จริงเหลืออยู่เพียงเล็กน้อยเท่านั้น นอกจากนั้นเป็นคติความเชื่อของพราหมณ์เขา มาเจือปนเป็นส่วนมาก ซึ่งความประสงค์เดิมก็เพื่อจะเอาใจพวคนับถือศาสนาพราหมณ์ให้หันมานับถือซึ่งก็ไคผลเพียงชั่วแล่นเท่านั้น ส่วนผลเสียนั้นก็คิดตามมาอย่างรวกเร็ว คือ ถูกศาสนาพราหมณ์กลืนไปโดยปริยาย นับว่าเป็นการผิดพลาดในวิธีการเผยแพร่พระศาสนาควยการแก้ไขยอลคณภาพของตนเองเพื่อตามใจมหาชน การรับเอาอิทธิพลคำสอนแบบพราหมณ์

เข้ามาและละเลยมูลศาสนานี้เป็นแก่นพระศาสนาเสียเช่นนั้น ประชาชนซึ่งเป็นอันคนแทนที่จะหันมาเลื่อมใส ก็กลับเห็นไปในศาสนาพราหมณ์ก็มีอยู่แล้ว จะไปนับถือให้เสียเวลาทำไม หรืออาจจะนับถือก็เพราะเห็นว่า เป็นสาขาหนึ่งของศาสนาพราหมณ์ จนถึงกับในที่สุด พุทธต้องสูญตัวเองเข้าไปในศาสนาพราหมณ์ดังกล่าวมานั้น อนึ่ง นิกายมหายานอื่น ๆ ไม่เห็นพ้องกับคติของคฤหยานเลย ที่คฤหยานอ้างถึงพระนาคารชุน พระอสังคะ และพระวสุพันธุตลอดจนกระทั่งอาจารย์ที่ทรงคุณธรรมเป็นอันมากกว่าเป็นบูรพาจารย์นั้น ก็มีผู้สงสัยว่าจะเป็นเรื่องกล่าวอ้างมาแต่ริมบารมีนิกาย อาจารย์ในนิกายโยคจารได้คัดค้านคดีเรื่อง อธิษฐานสิทธิพุทธะว่าเป็นเรื่องหลงผิด เพราะว่าถ้ายึดเอากายลักษณะเป็นการบรรลุประอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณแล้วไซ้ ถ้าเช่นนั้น พญามารที่จำแลงร่างเป็นพระพุทธรูปเจ้าก็จะต้องนับถือว่าเป็นอธิษฐานสิทธิพุทธะด้วยแล้วทั้งนิกายชาลยมิกกับนิกายโยคจารก็ร่วมกันประณามว่า นิกายคฤหยานเป็นพวกศาสนาพราหมณ์แปลงรูป แต่เมื่อนิกายนี้เกิดขึ้นและเจริญแพร่หลายเข้าไปสู่ประเทศจีน ญี่ปุ่น ซิบะต เนปาล แล้วอย่างกว้างขวาง จนอาจารย์ในนิกายอื่นก็จำใจหันมายอมรับและอธิษฐานตามหลักธรรมบางประการได้ ไม่มีที่ขัดแย้งเลย โดยเฉพาะในประเทศญี่ปุ่นแล้ว พวกคฤหยานถือว่าหลักคำสอนของตนวิเศษยอดเยี่ยมกว่านิกายอื่นทั้งสิ้น จนถึงกับเกิดการวิวาทวิวาทวิวาทเปรียบเทียบโต้เถียงกันขึ้นอย่างรุนแรง

เนื่องจากนิกายนี้เต็มไปด้วยความเชื่อในเรื่องไสยศาสตร์และเวทมนตร์คาถา จึงปรากฏว่าโยคกรรมของนิกายนี้ชงยิ่งนัก สุดแต่แต่อาณานภาพของมนตร์ประกอบจิตคาณภาพของผู้สวดจะสูงส่งเพียงใด ในประเทศซิบะตปรากฏว่าพระลามะทำอาคมชงลังมากในทางรักษาโรค อพยุงคงกระพัน หรือบังคับภูตพรายก็ดี นิกายนี้สรุปคำสอนออกมาเป็นหัวใจใจไว้ว่า ควักกายเนื้อ ในชาติปัจจุบันนี้แหละ สามารถตรัสรู้เป็นพุทธะได้"

ซิบะต

ลูกประจำเรียกเป็นภาษาซิบะตว่าแสงวะ นับว่าเป็นเครื่องบริขารที่จำเป็นอย่างหนึ่งของพระภิกษุซึ่งเรียกว่า ลามะ แปลว่า ผู้ประเสริฐ แม้กระทั่งฆราวาสหญิงชายก็ใช้กันอย่างแพร่หลายในการเจริญพระพุทธรูปมนตร์ การชักลูกประจำเรียกว่า คังเซ แปลว่า เสียงหงาวของแมว เพราะเวลาชักลูกประจำจะเกิดเสียงดังเช่นนั้น

ปรากฏตามพระสูตรของชิเบตว่า สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงใช้ลูก
ประคำในขณะแสดงปฐมเทศนาด้วยครั้นเมื่อพระอริยเจ้าประชุมกันทำปฐมสังคายนาพระ
ไตรปิฎกก็ได้อนุมัติความจริงในเรื่องนี้ทุกประการ

ลูกประคำชิเบตมีจำนวน 108 เม็ดว่าเดิมมี 100 เม็ด ใช้ขณะเมื่อสวด
มนตร์ให้โคครบ 100 ครั้ง แต่ต้องเพิ่มเติมอีก 8 เม็ด เมื่อขาดหายไป บางแห่งก็ว่าจำนวน
108 นั้น หมายถึงมงคล 108 ที่ปรากฏบนฝ่าพระพุทธรูป พวงลูกประคำนั้น ย่อมมีสายหึง
ต่อจากเม็ดคั่นลงมาอีก 3 สาย หมายความว่าพระรัตนไตร ที่สายหึงทั้งสามก็มีเม็ดประคำ
ขนาดเล็กตกลงมาอีกตามสมควร

เฉพาะ พระลามะ ย่อมใช้ลูกประคำที่มีลักษณะแตกต่างกันตามนิกาย และเทพ
หรือเทวีที่ตนบูชาเป็นประจำ เช่น ผู้บูชาศยามตาราเทวี ซึ่งเป็นศักดิ์ของพระอวโลกิเตศวร
โพธิสัตว์ย่อมใช้ลูกประคำแก้วไพฑูรย์ซึ่งมีสีเขียวมนตรงกับวรรณะของเทวีองค์นั้น ถ้าบูชา
เทพตามคิน (เทพารักษ์) ใช้ลูกประคำแดง บูชาพระมัญชุศรีโพธิสัตว์ใช้ลูกประคำสีเหลือง
บูชาท้าวเวสสุวรรณใช้ลูกประคำสีทองทำด้วยอำพัน สำหรับชาวบ้านทั่วไปไม่มีข้อกำหนดบังคับ
อาจจะใช้ลูกประคำอย่างไรก็ได้

พระลามะทุกคนย่อมมีมนตร์ประจำตัวสำหรับสวดภาวนาลูกประคำโดยเฉพาะ
ซึ่งมนตร์นี้ผู้ใดที่ไม่เข้าใจความ แปลก็ไม้ออก เพราะผูกเป็นถ้อยคำเลอะเลือน ซึ่งบางทีของ
เดิมอาจจะเปลี่ยนภาษาสันสกฤตแต่ถ่ายทอดความผิดเพี้ยนไปได้ มนต์นี้อาจจะมอบให้แก่ศิษย์
เป็นเฉพาะรายไปและศิษย์จะต้องรักษาไว้เป็นความลับ มนต์นี้ที่ใช้กันแพร่หลายไปทั่วชิเบต
คือ มนต์ที่เรียกว่า อวโลกิเตศวรหฤทัยธารณี ประกอบด้วยอักษร 6 พยางค์ บางที่จึงเรียก
ว่า หัทธินี มีความว่า "โอม มณี ปัทเม หุม" แปลว่า "ขอนอบน้อมแด่ดวงแก้วบนดอกบัว"

ชาวชิเบตยังใช้ลูกประคำสำหรับเสียด้ายอีกด้วย โดยมากใช้ในลัทธิบอนซึ่ง
เป็นลัทธินับถือผีต่าง ๆ มาแต่เดิมก่อนที่จะนับถือพุทธศาสนา

ชิเบตเริ่มนับถือพระพุทธศาสนาอย่างเป็นทางการในสมัยพระเจ้าสรองตสัน
คัมโป เมื่อพุทธศตวรรษที่ 11 ก่อนหน้านั้นก็อาจจะมีพระพุทธศาสนาอยู่บ้างแล้ว ดังนั้น ลูก
ประคำก็คงจะเข้าไปสู่ชิเบตพร้อมกับการนับถือพระพุทธศาสนาจีน ลูกประคำยังเป็นสัญลักษณ์

ประจำตัวของทากินีหรือนางขโมค ชื่อ มาลา ซึ่งมีผิวเหลืองและเป็นชายาของบรมบาล
คนหนึ่ง ใน 8 คน ผู้รักษาพระพุทธรูปศาสนาในธิเบตอีกด้วย

จีน

ก่อนที่จะกล่าวถึงลู่ประจำของจีน จะกล่าวถึงเหตุการณ์โดยย่อว่าด้วย
ความเป็นมาของพระพุทธรูปนิกายสุทธาวัคคีย์กับนิกายมหายาน ตามลำดับเสียก่อน เพราะว่า
นิกายทั้งสองนี้เป็นบ่อเกิดแห่งการนำลู่ประจำในประเทศจีน

พ.ศ. 854 รัชสมัยฮั่นตะวันตก

พระพุทธจีนคะชาวจีนเคียวจาริกมายังนครลกเอี้ยงทานเป็นพระรูปแรกที่น่า
หลักธรรมนิกายมหายานเข้ามาสู่ประเทศจีน

พ.ศ. 866 รัชสมัยฮั่นตะวันออก

พระศิวะคะชาวจีนเคียวจาริกมาประเทศจีน ผ่านก๊วยโจ้วเกียนฮั่นคะชาวจีน
แล้วเปลี่ยนมาสู่ลู่ประจำทางมหายานนิกายมหายาน และเป็นพระรูปแรก
ที่ประกาศหลักธรรมและประกอบโยคกรรมตามนิกายนี้

พ.ศ. 934 รัชสมัยฮั่นตะวันตก

พระฮุยเอี้ยงประกาศหลัก ธรรมนิกายสุทธาวัคคีย์ ณ กุเซาโล่วซัว ซึ่งต่อมา
ได้กลายเป็นนิกายใหญ่ของจีน

พ.ศ. 1187 รัชสมัยถังไท่จง

พระเซียงเต้าคัศมิทายุสูตรได้แสนผูกแล้วส่งไปถวายวัดต่าง ๆ ทำให้
นิกายสุทธาวัคคีย์เจริญยิ่งขึ้น

พ.ศ. 1260 รัชสมัยเซียนจง

พระศักรสิงห์แห่งนิกายมหายานจากอินเคียวจาริกมาประเทศจีน ทรงรับสั่ง
ให้นายพลทหารไปรับที่คานช่ายแดนแล้วอาราธนาเข้ามาพำนักในพระราชวังทรงสถาปนาขึ้น
เป็นรัฐคู้

พ.ศ. 1261

พระวัชรโพธิแห่งนิกายมนตรยานจาริกมาประเทศจีน โดยทางเรือถึงเมือง
กวางตุ้ง

พ.ศ. 1262

รับสั่งให้นิมนต์พระวัชรโพธิมาสู่นครหลวงเพื่อประกอบพิธีตามนิกายมน
ยาน

พ.ศ. 1280

พระศุภกรสิงห์มรณภาพ

พ.ศ. 1281

พระอโฆสวัชรจาริกกลับอินเดียโดยทางเรือ เพื่ออาราธนาธรรม

พ.ศ. 1285

พระอโฆสวัชรจาริกกลับมาโดยทางเรือถึงเมืองกวางตุ้ง แล้วประกอบ
พิธีกรรมตามนิกาย นิกายเดิมมีค เป็นอันมาก ทรงรับสั่ง ให้นิมนต์พระมานครหลวง
ลูกประจำจึงมีกำเนิดขึ้นในประเทศจีนตามลำดับเหตุการณ์แห่งนิกายศาสนา
ดังนี้

ลูกประจำของจีนตามปรกติมีจำนวน 108 เม็ด มีสายหึง 3 สาย ขนาด
และสีเป็นดวงๆ กัน วัตถุที่ไขก็มีมากอย่าง ที่ปลายพวงลูกประจำจะมีเม็ดลูกประจำขนาด
ใหญ่คั่นปลายละ 2 เม็ด เมื่อเม็ดหนึ่งเล็กเป็นรูปไข่ เม็ดหนึ่งใหญ่เป็นรูปกลม ซึ่งมักจะทำ
ข้างในเป็นที่บรรจุพระบรมธาตุ พระอรหันตธาตุ หรือยันตร์

ลูกประจำขนาดเล็ก 18 เม็ด เรียกว่าลูกประจำพระอรหันต์ 18 องค์
บางทีแกะเป็นรูปพระอรหันต์เม็ดละองค์ พวกฆราวาสชายนิยมมีขนาดเล็กและมักจะอบด้วย
ชะมดเชียงให้มึนกลิ่นหอม เรียกว่า เอียงจู แปลว่าลูกประจำหอม

เครื่องยศของขุนนางจีน จะมีลูกประจำ 108 เป็นส่วนประกอบอยู่ด้วย
เม็ดลูกประจำมีขนาดใหญ่ทำด้วยหินมีค่าเช่น หยก เป็นต้น มีเม็ดคั่นทำด้วยเงินลงยามีลวด
ลายงดงามมีสายหึงสามสายร้อยเม็ดลูกประจำใช้เป็นคະแนน บางทีมีแถบแพรปักด้วยลูกปัก

สี่เป็นลวดลายต่าง ๆ น้อยที่สายทั้งทั้งสามแถบแพร่นี้ก็มีแผ่นโลหะกลมและมีเม็ดลูกประคำรูป
ไขชานาคีใหญ่หอยเป็นเม็ดที่สุดของสายทั้ง รวมเม็ดลูกประคำชานาคีใหญ่จะมีทั้งหมด 4 เม็ด
เรียกว่า หยาดน้ำค้างบางลูกประคำคิษยบาง ทาวจุโลกบาตบาง พระมหากษัตริย์~~ลูกประคำคิษย~~
~~ลูกประคำคิษย~~ บิดา มารดา อาจารย์ ซึ่งเรียกว่าผู้มีพระคุณทั้งสี่บาง ลูกประคำดังกล่าวนี้ ไขแต่
ในทางราชการโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัยราชวงศ์เฉิง

การใช้ลูกประคำทางศาสนาโดยประสงค์เพื่อจะให้นับเป็นคะแนนนศที่
พรำบนเพื่อสั่งสมบุญกุศลให้มากถ้ากระทำในโบสถ์วิหารก็ยิ่งได้บุญแรง นอกจากนี้ยังใช้ลูก
ประคำเป็นคะแนนกำหนดนับการเคารพแบบจีนที่ชนานามากมลงแตะพื้น พร้อมกับเปล่งเสียง
สวดมนตร่วมมือกันนับลูกประคำที่สรวมคอควบกันไป

ถ้ามีการเจ็บป่วยหรือตาย ก็นิยมนิมนต์พระมาสวดเจริญพระพุทธรูปเพื่อ
ต่ออายุ หรือว่าสวดส่งวิญญาณตามควรแก่กรณี โดยปรกตินิยมสวดพระวัชรสูตร (กิมกั้งเก็ง)
เพื่อต่ออายุ การสวดนี้จะกระทำกันหลายจบ เมื่อจบไปครั้งหนึ่งก็จะนับคะแนนด้วยการเลี่ยน
ลูกประคำไปเม็ดหนึ่งตามความนิยมที่ว่าสวดพระสูตรนี้แล้วทำให้อายุยืนขึ้นเป็นองมาจากพระที่จำ
ซึ่งมรณภาพเมื่ออายุได้ 62 พรรษา พ.ศ. 1059 สมัยพระเจ้าเหลียงบูเตแห่งราชวงศ์เหลียง
ไคกลาวเปิดเผยวาทนเคยถูกพยากรณ์ว่าจะตองตายเมื่ออายุยังเยาว์ แต่ท่านก็รอดชีวิตมาได้
เพราะว่าท่านสวดพระวัชรสูตรทุกวัน ดังนี้

รูปปฏิมากร พระภิกษุอัน ซึ่งเป็นอวตารปางหนึ่งของพระศรีอารียเมตไตรย
ซึ่งจะพบตามวัดจีนทั่วไป เรียกว่ามิลอสุก หรือมิเตกสุก หรือ ไป้วทอฮัวโธเสียงจะให้เป็นพระ
อวณ่งขันเขาชาย มือซ้ายถือลูกประคำ มือขวาลือยาม เชื่อว่าเป็นพระที่ทำให้เกิดโชคลาภ
ศิริมงคล

ลูกประคำจีน

เกาหลี่

ลูกประคำเกาหลี่จะมีชานาคีใหญ่กว่าของจีน มีจำนวน 110 เม็ด เกษจำนวน
108 มา 2 เม็ด ซึ่งมีชานาคีใหญ่เท่ากัน ไขเม็ดหนึ่งคั่นแบ่งพวงลูกประคำออกเป็นสองส่วน
อีกเม็ดหนึ่งไขคั่นเป็นประธานลูกประคำโดยมีโลหะรูปสัตว์ศักดิ์สิทธิ์คั่นลงไป ลูกประคำทุกเม็ดจะ
มีชื่อเรียกตามพระนามของพระพุทธเจ้าแลษพระโพธิสัตว์

มนตร์ที่ใช้ประกอบการภาวนาลูกประคำอย่างแพร่หลายก็คือ มนต์อวโลกิเตศวรหัตถ์ธารณีที่ว่า "โอม มณี ปัทเม หุม" เหมือนกับธิเบต เมื่อภาวนาเสร็จแล้วจะเก็บลูกประคำไว้ที่ท้องสวดคาถาอาถูหนซึ่งแปลข้อความว่า "อโห พันของไชโยชนแห่งศูนย์ตาอันปรากฏอยู่ท่ามกลางสิบแห่งรอยของไชโยชนซึ่งเปรียบประดุจทะเลทราย นั่นก็คือความดำรงคงอยู่แห่งพุทธภาวะอันทรงไว้ซึ่งสันตินิรันดร์"

ลูกประคำขนาดเล็กอีกชนิดหนึ่งของนิกายสุทธาวาสที่ใช้กันแพร่หลาย เพราะถือคติที่ว่าผู้ใดมาใช้ลูกประคำนี้เพื่อเจริญพุทธนามภาวนาตลอดนิรันดร์ด้วยอิริยาบถ 4 แล้วไชร ย่อมจักบรรลุดังสุชาวดีโลกธาตุด้วยใจ ครั้นจะไปสู่ประเทศเขตแดนใดก็ย่อมได้ที่พักอาศัย และอยู่ภายใต้พระญาณสอดส่องแห่งองค์พระอมิตาภะตลอดไปโดยแท้แล

วัตถุที่ใช้ทำลูกประคำมีหลายชนิด ดังปรากฏในคัมภีร์ว่า "ถ้าหากบุคคลใดกระทำภาวนาขักลูกประคำแล้วไชรจักได้กุศลสิบเท่าทวีคูณ ถ้าลูกประคำทำด้วยเนคัมวจักได้กุศลพันทวีคูณ ถ้าทำด้วยแก้วมณีวิสุทธิจักได้กุศลสิบพันทวีคูณ ถ้าทำด้วยไม้โพธิ์แล้วไชรเพียงแต่สัมผัสลูกประคำก็ไปในนรกหรือสวรรค์" ดังที่

ปรากฏหลักฐานตามประวัติศาสตร์จีนว่าใน พ.ศ. 907 แห่งรัฐกาลกษัตริย์เสาบูตีแห่งแคว้นจีนประเทศเกาหลีได้ส่งราชทูตเข้ามาขอพระพุทธรูปกับพระสูตร พร้อมคณะสงฆ์ ไปประดิษฐานพระศาสนาที่ประเทศเกาหลี ดังนั้นลูกประคำอาจจะเข้าไปสู่ประเทศเกาหลี ในคราวนั่นเอง

ญี่ปุ่น

ญี่ปุ่นเรียกลูกประคำว่า "มัทซึ" ถือว่าเป็นของสำคัญที่พระพุทธรูปจะต้องมีไว้ประจักษ์ติดตัว โดยเก็บไว้ในย่ามหรือกระเป๋าเดินทางเพื่อใช้ประกอบการเจริญภาวนาถ้อยการ ปรกณิที่เคร่งครัดในศาสนาย่อมจะคล้องลูกประคำไว้ที่ข้อมือชวยอยู่เสมอ ตามโรจน้าชาจะมีขอไ้วแขวนพวงลูกประคำที่เป็นของเกาหรือของมีค่าไว้ประดับห้อง ครึ่งที่เกิดสงครามรัสเซียญี่ปุ่น ทหารญี่ปุ่นทุกคนต้องมีลูกประคำติดตัวไปรบด้วยเพื่อเป็นการเตือนใจให้รำลึกว่าทำสงครามเพื่อพิทักษ์ธรรม ศพของชาวญี่ปุ่นจะนิยมคล้องลูกประคำไว้กับข้อมือ แล้วฝังหรือเผา

ไปพร้อมกับศพ ณ ศาสนาสถานที่ศักดิ์สิทธิ์อื่นเป็นบุญจวกริกนั้นย่อมจะมีร้านขายลูกประจำให้
แก่นักจาริกแสวงบุญที่นารานทอช เครื่องหมายเป็นลูกประจำขนาดใหญ่ไว้เป็นที่สังเกต ผู้ที่ซื้อ
แล้วก็จะเอาไปให้พระประจำศาสนสถานเพื่อก่อการรวมไฟศักดิ์สิทธิ์หรือรวมควันฐูปศักดิ์สิทธิ์
ในวิหารแล้วจึงเอาไปใช้ได้

อุบาสก ใช้ลูกประจำแก้วเล็ก ลูกประจำเม็ดโพธิ์ลูกประจำไม้ รอยเชือกสี
น้ำตาล หรือสีเขียว

อุบาสิกา ใช้ลูกประจำแก้วเล็ก ลูกประจำพลอยรอยเชือกแปดสีม่วง มีผู้สีขาว
เล็กใช้ลูกประจำแดง หรือลูกประจำขาว

ลูกประจำโดยทั่วไปจะประกอบด้วยเม็ดประจำ 108 เม็ด มีเม็ดคันขนาดใหญ่
เท่ากัน 2 เม็ด คันแบ่งครึ่งหัวท้ายเม็ดหนึ่งสอดเข้าไปด้วยสายพู่ 1 คู่ อีกเม็ดหนึ่งสอดด้วยลูกประ
จำโพธิ์ตัว 1 เม็ด ประจำสาวก 20 เม็ด ประจำปุถุชน 2 เม็ด และสายพู่ 1 คู่ ขั้วหางลูก
ประจำนี้มาพบรวมกันก็จะ เป็นลูกประจำแปด

ลูกประจำ คัมภีร์นิทานในนิคายสุขาวคือ ลูกประจำขนาดใหญ่ หนึ่งลูกประจำขนาดเล็ก หนึ่งลูกประจำ
วากันมาลา มีจำนวน 54 - 27 เม็ด หรือน้อยกว่านี้ นิยมใช้กันแพร่หลายเพราะพกติดตัว
ได้สะดวก

ในประเทศญี่ปุ่น ประกอบด้วยนิคายพระพุทธศาสนาที่สำคัญ 4 นิกาย คือ นิ
กายสุขาวคิ นิกายมนตรยาน นิกายเซน และนิกายนิชิเรน

นิกายสุขาวคิกับนิกายมนตรยาน เป็นประเภท "ทวาริกิ" คือ ฟังอำนาจผู้อื่น
ช่วยให้ตรัสรู้ นิกายสุขาวคินับถือพระอมิตากะ นิกายมนตรยานนับถือพระไวโรจนะ ศาสนิกชน
ในนิกายทั้งสองนี้นิยมการปฏิบัติธรรมตามแนวเจริญพุทธานุสติกกรรมฐานถือเอาศรัทธาเป็นที่พึ่ง
จึงนิยมใช้ลูกประจำเป็นอันมาก

นิกายเซนกับนิกายนิชิเรน เป็นประเภท "ยิริกิ" คือ ฟังอำนาจตนเองช่วยให้
ตรัสรู้ นิกายเซนถือการปฏิบัติธรรมด้วยการสวดมนต์และบริกรรมสังคัมสเคราะห์ ทางเนน
หนักอยู่ที่หลักธรรมวิริยะ กับปัญญา จึงไม่นิยมใช้ลูกประจำ

ญี่ปุ่น ได้รับนับถือพระพุทธศาสนาจากแคว้นปักเซ ประเทศเกาหลี ในสมัย
นารา (พ.ศ. 1253-1337) ลูกประจำจึงเข้ามาสู่ประเทศญี่ปุ่นพร้อมกับพระพุทธศาสนาแต่

ยังมีได้นำมาใช้ประกอบการปฏิบัติศาสนกิจ ด้วยเหตุที่ถือกันว่าเป็นของศักดิ์สิทธิ์ที่มีค่า พระเจ้า
ทำด้วยอัญมณีเป็นส่วนมาก จนกระทั่งถึง พ.ศ. 1337 ซึ่งเริ่มยุคเฮอัน พระกุกไกกับพระโชโจ
ได้ไปศึกษาธรรมที่ประเทศจีน พร้อมกับนำลูกประคำเข้ามาใช้ประกอบพิธีปฏิบัติศาสนกิจตาม
แบบนิกายมนตรยาน สถาปนาขึ้นในประเทศญี่ปุ่น นับว่าเป็นครั้งแรกที่คณะสงฆ์ญี่ปุ่นได้นำลูก
ประคำมาใช้ในชีวิตประจำวัน และเพื่อให้เกิดความทนทานในการใช้นับ ลูกประคำซึ่งแต่เดิม
เป็นอัญมณีจึงเปลี่ยนมาทำด้วยเม็ดพืชบางชนิดหรือไม้มะเกลือ

ต่อมาถึงยุคเฮอันตอนกลาง การใช้ลูกประคำก็ยิ่งแพร่หลายไปทั่วประเทศไม่ว่า
พระหรือฆราวาสก็ล้วนแต่นิยมใช้ ภายใต้การชักชวนของพระภิกษุ ในพ.ศ. 1446 - 1515
ผู้ศรัทธาในนิกายสุชาวดี ได้เที่ยวจาริกเทศนาสั่งสอนมหาชนให้เร่งปฏิบัติพุทธนามภาวนาอย่า
ไคชาศทองคระอมิตาภะพุทธเจ้า เพื่อไปเกิดในสุชาวดี จนกระทั่งถึงสมัยกามาคุระ ในพ.ศ.
1676 - 1755 พระโฮเน็น ได้ก่อตั้งนิกายสุชาวดีขึ้นมาทำให้การใช้ลูกประคำยิ่งแพร่หลาย
มากขึ้นจนกระทั่งถึงทุกวันนี้

ต่อไปนี้จะกล่าวถึงลูกประคำประเภทต่าง ๆ ที่ปรากฏในประเทศญี่ปุ่น
ลูกประคำแบบดั้งเดิม คือ ลูกประคำที่นำเข้ามาพร้อมกับพระพุทธศาสนา
จากประเทศอินเดีย เป็นลูกประคำสายเดี่ยวมี 108 เม็ด และเม็ดคั่นขนาดใหญ่ 1 เม็ด
มีตัวอย่างเก็บรักษาไว้ที่มหาวิทยาลัยโซโซอิน เมืองนารา

ลูกประคำกระดูกคน ซึ่งนิยมใช้กันแพร่หลายในนิกายมนตรยาน โดยเฉพาะ
ที่ประเทศชิเบต เทาที่พบในประเทศญี่ปุ่น ก็มีเพียงไม่กี่สาย และเก็บไว้ในฐานะโบราณวัตถุ
ซึ่งพระในนิกายมนตรยานชาวญี่ปุ่นได้นำติดตัวมาจากประเทศจีน

ลูกประคำโกโบ ไคชิ ซึ่งพระกุกไกผู้ก่อตั้งนิกายมนตรยานขึ้นในประเทศญี่ปุ่น
แล้วได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็น โกโบ ไคชิ รัฐครู ท่านได้นำลูกประคำมาจากประเทศ
จีนเป็นลูกประคำแปดคู่ มี 108 เม็ด มีลักษณะเหมือนกับลูกประคำแบบปัจจุบันนี้ทุกประการ
เว้นแต่ไม่มีเม็ดคั่น 4 เม็ด ที่เรียกว่าท้าวจุโลกบาลอมหาราช

ลูกประคำชูเกนโค เป็นลูกประคำที่นักพรตบนภูเขาชูโกนโค (ภูเขาอาชิ)
ใช้ปฏิบัติศาสนกิจ มีลักษณะเป็นเม็ดแบนซึ่งทำให้เกิดเสียงดังเอเล่านับ

ลูกประคำแผ่ซึ่งใช้กันแพร่หลายอยู่ในปัจจุบันนี้ ท่านอวาโน สุเถระ ศิษย์ของ พระโธเนน โชนิน แห่งนิกายสุชาวดี ได้คิดประดิษฐ์ขึ้นเป็นบุคคลแรก เหตุที่ทำเป็นแผ่ลูกก็อธิบายว่า เพื่อป้องกันการผลิตพลาดเวลาสวดมนตร์ไม่ครบจำนวน ถ้าสวดสายแรกขาดจำนวนไปบ้างก็มีสายที่สองให้สวดทดแทนได้

ลูกประคำวงแหวน เป็นสิ่งประดิษฐ์ขึ้นในยุคปัจจุบันนี้เอง ทำเป็นลูกประคำขนาดเล็กใช้สรวมนิ้วเหมือนกับแหวน จุดมุ่งหมายก็เพื่อใช้เป็นเครื่องราง และสะดวกแก่การนำติดตัวเพื่อใช้นับโดยไม่เป็นจุดสนใจแก่สาธารณชนจนเกินไปนัก

ลูกประคำยักษ์ เป็นของศักดิ์สิทธิ์อยู่ที่ เขียวภูม้น เบน ในมหาวิหารช็อนจิ เมืองเกียวโต มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางวัดได้ 360 ฟิต หนัก 2500 ปอนด์ ประกอบด้วย เม็ดประคำ 1008 เม็ด เมื่อถึงคราวเทศกาลพุทธนามภาวนามหาสนันนิบาต 1 ล้าน จะมีผู้จาริกแสวงบุญมารวมพิธีอย่างคับคั่ง แล้วให้บุรุษ 10 นายเป็นผู้เข้าพิธีสวดเปลี่ยนกันนับเม็ดประคำในได้ 10 รอบ ทอดกลืนเสียงเจริญพระพุทธรูป ปัจจุบันนี้มีใจจำกัดจำนวนบุรุษผู้นับว่าให้มีเพียง 10 คน แต่อาจจะมีมากกว่าถึง 200 คน ได้ใจ เพื่อความสะดวกรวดเร็ว และรอบบริเวณพิธีนี้จะมีพุทธบริษัทอีกจำนวนมาก นั่งล้อมรอบพร้อมกับสวดภาวนาลูกประคำบริวาร ซึ่งทางวัดได้จัดสร้างขึ้นให้มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1 นิ้ว ประกอบด้วยเม็ดประคำ 100 ถึง 400 เม็ด

การนับลูกประคำของผู้ปุณจะนับแบบมือคู่หรือมือเดี่ยวก็ได้ นิยมนับโดยใช้นิ้วชี้กับนิ้วหัวแม่มือ ที่นิยมกันกว่าจะทำให้เกิดบุญและความศักดิ์สิทธิ์มาก ก็คือทำการนับโดยถือลูกประคำไว้ในระหว่างมือที่ยกขึ้นพนมแล้วสวดสาธยายพระพุทธรูปไปพร้อมกัน

ตามความในพระสูตรโมกฺกเกนชิเกี่ยวกับกล่าวถึงอันสงสจากการสวดภาวนา ประคำเม็ดลูกขี้ (Sapindus mukorossi) ซึ่งรอยติดกันด้วยเชือกว่า "หากบุคคลใดมากล่าวสวดสรรเสริญพระไตรรัตนคุณ อยู่เป็นอัตราประกอบกับการนับลูกประคำด้วยนิ้วมืออยู่จนแล้วไซ้ หากกระทำได้ 1 แสนครั้ง ย่อมจักมีสุคติเป็นที่หวัง ครั้นว่ากระทำไปครบ 1 ล้านครั้งดังนี้แล้ว เขาผู้นั้นยอมเพียงหักครึ่งสวดพระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณสำเร็จเป็นพระพุทธรูปเจ้าพระองค์หนึ่งในกาลอนาคตโดยแท้แล" ดังนี้

คัมภีร์ กาถุเซนโซ อรรถกถา ของพระกาถุเซน โคกล่าว่า ลูกประจำเป็น
สัญลักษณ์สำคัญของพระอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์ ในยามเมื่อพระองค์ คัมภีร์โพธิสัตว์ภูมิบริบูรณ์
เสด็จขึ้นเล็งปัทมอาสน์ ปรากฏแก่จักรวาลแล้ว พระองค์ยอมทรงไว้ซึ่งขปมาลาประกอบด้วย
เม็ดบัว นับตั้งแต่กาลบัดนั้น แล

นิกายชินงอน หรือ มนทรยาน ถือว่าลูกประจำเป็นเครื่องบริวารสำคัญของ
พระพุทธเจ้า และพระโพธิสัตว์ปรากฏอยู่ในสมยมณฑล เพื่อใช้เป็นอุปกรณ์ปลดปล่อยทุกข์แก่
สัตว์โลก รูปปฏิมากรรมของพระโพธิสัตว์ โดยเฉพาะพระสหัสสหนัดสหัสสเนตรอวโลกิเตศวร
โพธิสัตว์ ซึ่งตามตำราว่ามีพันหนัด และนิยมสร้างเพียง 40 กร เท่านั้น จะมีกรหนึ่งชื่อ ขป
มาลาธารณหนัด ถือลูกประจำไว้ในมือ และรูปปฏิมากรรมพระอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์ 1000 องค์
ซึ่งประดิษฐานอยู่ในชั้นจุ ชันเจนโค หรือ คาวดิงสาทวิมาตราชสา ณ อาราม เมียวโฮอิน
เมืองเกียวโต นั้น ล้วนจะทรงลูกประจำไว้ในพระหัตถ์ทั้งสิ้น

ปรากฏตามบันทึกประวัติศาสตร์สมัยเฮอันตอนต้นกล่าวว่า มีพระภิกษุ 8 องค์
จาริกไปศึกษาพระธรรมในมณฑลจีน เมื่อพระภิกษุในนิกายเซน 3 องค์ เป็นพระในนิกายชินงอน
3 องค์ ซึ่งทางทั้งสาม นำลูกประจำศักดิ์สิทธิ์กลับมาประเทศญี่ปุ่นดังนี้

พระโจเกียว นำลูกประจำวัชรพฤษเข้ามา พระเอนเกียว นำลูกประจำกฤษ
ณาเข้ามา พระซุเออิ นำลูกประจำเม็คโพธิ กับลูกประจำวัชรพฤษ เข้ามา

หลักฐานเกี่ยวกับลูกประจำซึ่งปรากฏอยู่บนภาพวาดที่เก่าที่สุด เห็นได้จากภาพ
เหมือนของพระกอนโซ หรือ สุกกวย ซึ่งเป็นอาจารย์ของพระคุไก ผู้นำนิกายมนทรยานเข้ามา
สู่ประเทศญี่ปุ่น ในภาพจะเห็นว่าพระกอนโซถือลูกประจำไว้ในมือ ภาพนี้วาดขึ้นในสมัยเฮอัน
ตอนต้น

ภาพต่อมาคือ ภาพวาดของพระโฮเนน โซนิน กับบัณฑิตชินราน โซนิน สาธุ
ศิษย์แห่งนิกายสุชาวดี สมัยกามาคุระ จะเห็นว่าทวนทั้งสองยื่นหนัดทั้งคู่ออกมา มีมือซ้ายถือลูก
ประจำ ส่วนมือขวากำลังบีบลูกประจำ

ปรากฏหลักฐานจากการขุดค้นทางโบราณคดี ที่เนินพระสูตรศักดิ์สิทธิ์สมัยเฮอัน
ได้พบลูกประจำของนิกายสุชาวดีกับนิกายมนทรยานเป็นอันมาก ล้วนเป็นลูกประจำที่มีเม็ดคัน
หลายเม็ด ที่เป็นแถวเล็กเท่านั้นยังค้อยู่แต่ที่เป็นไม้ไผ่ค้อยู่ไปมากแล้ว

พระสุตรจฺจุ กุโฏก เกี้ยว แปลโดยพระภิกขุ กล่าวว่ววัตถุที่ใช้ทำลูกประจำ คือ เหล็ก, สัมฤทธิ์, ทองแดง, ทองคำ, ไข่มุก, ปะการัง, เม็คลูกชก, เม็ควัว, ไม้จันทน์, ไม้โพธิ์

พระสุตรจฺจุ กุโฏก เกี้ยว แปลโดยพระโศภิตยอุกกล่าวว่าลูกประจำมี 4 ประเภท ตามจำนวนเม็ด คือ ประจำ 108, ประจำ 54, ประจำ 27 และประจำ 14

พระสุตรโยคะ ฌนฺจฺญ เกี้ยว แปลโดยพระพุทฺธกล่าวถึงวัตถุที่ใช้ทำลูกประจำ เพิ่มขึ้นอีก 2 ชนิด คือ ลูกประจำหอยสังข์ขาวกับลูกประจำเม็ควัวขรพฤษ

บันทึกที่กล่าวถึงลูกประจำซึ่งเก่าที่สุด คือ บันทึกรายการศาสนจักรสมบัติของ วัดโหรวิจิ อันเป็นวัดแรกของพระพุทธศาสนาในประเทศไทยขึ้น ซึ่งไดยื่นเสนอต่อทางราชการ ในปี 747 ก่อนคริสตกาล ได้กล่าวว่ามีลูกประจำไม้จันทน์ 2 สาย อยู่ร่วมกับทรัพย์สินอื่น ๆ ด้วย

บันทึกรายการศาสนจักรสมบัติของวัดโอรณเจี๊ยนสมัยใกล้เคียงกันนั้น ได้กล่าวถึงลูกประจำไว้ 9 ชนิด คือ ประจำแก้วเล็ก 5 สาย ประจำงา 1 สาย ประจำทองแดง 1 สาย ประจำเงิน 1 สาย ประจำเม็ควัว 1 สาย ประจำชินราชซึ่งมาจากแควนสีสุกประจำเทศเกาะลิบราณ 1 สาย ประจำไม้จันทน์ 1 สาย ประจำอำพัน 1 สาย ประจำแก้วผลึก สลัอำพัน 1 สาย รวมทั้งสิ้นมี 9 ชนิด 28 สาย

เมื่อสมเด็จพระจักรพรรดิโชมุ ลำดับที่ 45 แห่งพระราชวงศ์ญี่ปุ่น ผู้ทรงสถาปนาพุทธนิกายแห่งชาติขึ้นทั่วประเทศ ได้เสด็จสวรรคตในปี 756 ก่อนคริสตกาลแล้ว พระจักรพรรดินิโกเมียว ผู้เป็นพระราชชายา จึงได้ยกพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ของพระราชสวามีถวายเป็นพุทธบูชาแด่พระพุทธรูปนิมิต พระมหาไวโรจนพุทธเจ้า แห่งมหาวิทยาลัยโคโคจิ เมืองนารา ซึ่งมีลูกประจำ 7 สาย รวมอยู่กับบรรดาพระราชทรัพย์เหล่านั้น คือ ลูกประจำทองคำ ลูกประจำเงิน, ลูกประจำโมรา, ลูกประจำแก้วผลึก, ลูกประจำอำพัน, ลูกประจำไข่มุก, ลูกประจำหยกมวง ซึ่งปัจจุบันนี้มีเหลืออยู่เพียง 2 สายเท่านั้น คือ ลูกประจำแก้วผลึก กับลูกประจำอำพัน

ปรากฏตามบันทึกชื่อ "บันทึกคุณธรรมอันแท้จริงของพระจักรพรรดิอุคคะแห่ง
โอมโร มหาวิหารนินนาจิ" ได้กล่าวถึงลูกประจำ 100 ประเภท ที่เป็นพระราชทรัพย์ส่วนพระ
องค์ถวายไว้เป็นพุทธบูชา ณ มหาวิหาร ดังจะยกมากล่าวพอเป็นอุทานครั้งนี้ ลูกประจำเม็ด
โพธิ์ 4 ประเภท ลูกประจำวัชรพฤษ 4 ประเภท ลูกประจำแก้วมณีสลัโมรา 4 ประเภท
ลูกประจำเม็ดอินทผลัม ลูกประจำงา ลูกประจำพลอย 1802 เม็ด และแห่งแยกสรุปว่าลูก
ประจำ 100 สาย แบ่งเป็น 4 หมวด คือ 1 ลูกประจำเม็ดโพธิ์ 2 ลูกประจำเม็ดวัชรพฤษ
3 ลูกประจำเม็ดอินทผลัม 4 ลูกประจำเม็ดคชสีด 5 ลูกประจำเม็ดมณี 6 ลูกประจำเม็ดมณี
7 ลูกประจำเม็ดมณี 8 ลูกประจำเม็ดมณี 9 ลูกประจำเม็ดมณี 10 ลูกประจำเม็ดมณี

2. ลูกประจำไม้ คือ ลูกประจำกฤษณา, ลูกประจำจันทน์แดง, ลูกประจำ
ไม้แดง, ลูกประจำไม้พลับคำ

3. ลูกประจำรัตนชาติ คือ ลูกประจำหยกคราม ลูกประจำบุษราคัม, ลูก
ประจำไพลิน, ลูกประจำโมรา, ลูกประจำแก้วมณี, ลูกประจำนิล, ลูกประจำมณี
4. ลูกประจำกระดูก คือ ลูกประจำกระดูกคน ลูกประจำกระดูกหอย ลูก
ประจำอำพัน ลูกประจำเขี้ยวสิงห์ ลูกประจำงา

ลูกประจำทั้งหมดที่กล่าวมานี้ ปัจจุบันได้สูญหายไปหมดแล้ว

กล่าวได้ว่า ลูกประจำโคผานเหตุการณ์ทั้งหลายที่ผันแปรไปตามวิสัยโลก
ในประเทศญี่ปุ่น ผ่านมาได้ 1500 ปี จากเครื่องบริวารของบรรพชิตและอุปกรณ์ปฏิบัติศาสนา
กิจเพื่อเจริญพุทธนามภาวนา มาเป็นสมบัติล้ำค่าประจำตระกูลของมหาราชในปัจจุบันนี้ ถึง
แม้ว่าเจตจำนงค์ความมุ่งหมายในการใช้ลูกประจำจะคล้อยตามว่าเลือนลางยากที่จะเข้าใจ
ได้ในยุคสมัยนี้ แต่ทว่าสภาวะเดิมอันเป็นสาเหตุแห่งกระแสศรัทธา สมาธิกรรมฐาน และ
พุทธานุภาพ ก็ยังคงแอบแฝงอยู่อย่างเร้นลับกับลูกประจำโคผานนี้ ค่อยคล้อยสลายไปไหน
และยอมแสดงออกมาให้เห็นที่ประจักษ์แก่ใจในทุกครั้งที่เราจับขึ้นมาจับกำหนดเพื่อรำลึก
ถึงพระพุทธคุณ

ลูกประจำซึ่งพบซ้อนกันเป็นคู่แฝด เช่นนี้มีคำอธิบายว่าหมายถึงปรัชญาและมหา
กรุณาอุบายของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บรรดาพุทธบริษัทย่อมสำนึกถึงคุณงามความดี

ลูกประคำนี้คือสายสัมพันธ์ซึ่งยึดเหนี่ยววิญญาณของคนไว้ด้วยศรัทธาความรักในองค์พระพุทธรูปเจ้า
เด็กที่เรียนในโรงเรียนพระพุทธรูปศาสนาวันอาทิตย์ จะมีลูกประคำพกติดตัว เพื่อเตือนใจให้ยึด
มั่นในพระศาสนาอันเปรียบประดุจบิดามารดาทางฝ่ายวิญญาณ ส่วนบิดามารดาในเลาก็จะทำ
พิธีกรรมมอบลูกประคำอันเป็นสมบัติประจำตระกูลให้แก่ทายาทผู้จะดำรงวงศ์ตระกูลไว้ได้
ฝ่าย कुमारสาวก็จะมีลูกประคำสมรสซึ่งได้จากวาระโอกาสนั้นมาเก็บรักษาไว้เพื่อเป็นเครื่อง
เตือนใจให้รำลึกถึงความสุขสดชื่นสมปรารถนาอันใดมานานนั้น สรุปแล้ว ลูกประคำจึงนับว่า
มีบทบาทสำคัญยิ่งในวิถีชีวิตประจำวันของชาวญี่ปุ่นทั้งมวลอยู่เสมอมาตราบนานเท่าทุกวันนี้

มองโกเลีย

มองโกเลียนับถือพระพุทธรูปสาสนาหนายาน แบบมณฑรยานโดยรับจากธิเบต
เมื่อพุทธศตวรรษที่ 17 พระภิกษุมองโกลจึงมีวัตรปฏิบัติใกล้เคียงกับพระลามะธิเบต และมีการ
ไปมาหาสู่ติดต่อกันเสมอ คติความเชื่อและการปฏิบัติศาสนกิจก็คล้ายคลึงกัน พุทธบริษัทมองโก
เลียทงพระ ฆราวาส ต่างนิยมสวมลูกประคำกันอย่างแพร่หลายแบบเดียวกับพุทธบริษัทธิเบต
ทุกประการ มณฑรกำกับลูกประคำที่ใช้กันทั่วไปก็คือ "โอม มณี ปัทเม หุม" เหมือนจีน เกาหลี
ญี่ปุ่น ธิเบต นิยมใช้เป็นปรกคตินั่นเอง

อิสลาม

ลูกประคำของพวกอิสลามมี 99 เม็ด มีเม็ดคั่นปลายเรียกว่า อีหม่า หรือ
ยูน่า ใช้ลูกประคำก็เพื่อสวดพระนามของพระอัลเลาะห์ ซึ่งมี 99 พระนาม ลูกประคำแบ่งเป็น
3 ตอน ตอนละ 33 เม็ด มีเม็ดคั่นตอนซึ่งทำด้วยวัตถุอื่นแปลกไปจากเม็ดลูกประคำในพวง
มีหูใหม่สีทองหรือสีอื่นห้อยคอลงมา

ลูกประคำ 101 เม็ด ใช้เพื่อสวดพระนามของพระนบีโมฮัมหมัด ผู้ทรงพระ
คุณนาม 101 พระนาม

ลูกประจำ 33 เม็ด เป็นลูกประจำขนาดเล็ก ใช้กันแพร่หลายเมื่อนับไปได้ 3 รอบก็จะครบ 99 ครั้ง

มีตำนานกล่าวว่า พระนบี โมฮัมหมัด ทรงตรัสว่า

"แท้จริงพระอัลเลาะห์ทรงพระนามต่างกัน 99 พระนาม บุคคลใดสวดขานพระนามเหล่านี้ จักได้ขึ้นสวรรค์ บุคคลใดกล่าวว่า ข้าพเจ้าขอเชิดชูความบริสุทธิ์ศักดิ์สิทธิ์แห่งอัลเลาะห์ หรือความสรรเสริญจะมีแด่อัลเลาะห์ ดังนี้ให้ครบ 100 ครั้ง ทุกเช้าเย็น แล้วไซ้รยอมไคร่บอภัยบาปทั้งมวลโดยแท้แล"

พวกอิสลามจะโคคิเรื่องลูกประจำมาจากที่ใดไม่ทราบชัด แต่กล่าวกันว่ารับมาจากพระพุทธศาสนา และยังมีบางตำนานก็ว่าบรรพคดียุคอิสลามแรกกล่าวถึงลูกประจำแบบเก่า ซึ่งบางทีอาจจะรับเอามาจากชนชาติใกล้เคียงก็ได้

พระนบี โมฮัมหมัด เคยตำหนิสตรีบางคนที่ไม่ได้กรวดนัยยะเนนเวลาสวดภาวนา พระนบีนำให้ใช้นัยวะมือนั้นภาวนา มีลูกประจำ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ยิว

ลูกประจำของยิว ได้แบบอย่างมาจากตุรกี และกรีก มีจำนวน 32 เม็ด หรือ 99 เม็ด ใช้นัยสวดภาวนาในวันสะบาโต ซึ่งทางศาสนาห้ามมีทำงาน

คริสต์

พวกคอปโตคือพวกชาวอียิปต์ที่นับถือศาสนาคริสต์ใช้ลูกประจำจำนวน 41 เม็ด หรือ 81 เม็ด เพื่อเป็นคะแนนนับพหุคติในลัทธิ

โดยทั่วไป เชื่อกันว่า ลูกประจำของศาสนาคริสต์ ได้ตัวอย่างมาจากชาวอาหรับครั้งสงครามครูเสด แต่เดิมนั้นใช้เม็ดกรวดนัยเป็นคะแนนภาวนา โดยพวกนักบุญจะสวดภาวนาวันละ 300 จบ เมื่อสวดจบหนึ่งก็จะหยิบกรวดจำนวน 300 เม็ด ซึ่งเก็บไว้ในเสื้อทิ้งออกมาข้างนอกเม็ดหนึ่งเรื่อยไปจนหมดกรวดก็เป็นอันว่าสวดได้ครบ 300 จบ

ลูกประจำของนิายกริกอรรชคอกส์ ซึ่งนับถือกันเป็นแหลมยอดขานและประ
เทศรัสเซีย จะใช้ใบชอครอยใบ แบ่งเป็น 4 ตอน ~~มีลูกโคขนาดใหญ่น้อย~~ มี
ลูกโคขนาดใหญ่น้อย 3 เม็ด มีสายหิ้งเป็นใบ 3 ใบ ปลายเป็นไม้กางเขน ถ้าเป็นนัก
บวชรัสเซีย จะใช้ลูกประจำ 103 ใบ แบ่งเป็น 17/33/40/12 โดยมีลูกโคขนาดใหญ่น้อย
ไว้ก่อนละเม็ด ตอนปลายของลูกประจำจะมีเม็ดเล็กอีกเม็ดหนึ่ง รวมกันจึงมี 103 เม็ด และ
เชื่อว่าลูกประจำใช้เป็นเครื่องรางป้องกันพายุไฟอีกด้วย

ลูกประจำของนิายโรมันคาทอลิก มีจำนวน 150 เม็ด แบ่งเป็นตอนละ 10
เม็ด รวม 15 ตอน มีสายหิ้งร้อยลูกประจำขนาดใหญ่ 1 เม็ดขนาดเล็ก 3 เม็ด รวมเป็น
4 เม็ด ที่ปลายสายหิ้งจะทำเป็นรูปไม้กางเขน ที่แบ่งเป็น 15 ตอน ตอนละ 10 เม็ด ว่า
เป็นกำหนดครั้งหัลล์ ห้าหิ้งถึงพระประวัติของพระเยซูและพระแม่มารีย์มาเรีย อันเป็นศาสน
กิจปฏิบัติอย่างหนึ่งเหมือนกับกรเจริฐสมถกรรมฐานในทางฝ่ายพุทธศาสนา

ชาวคริสต์โรมันคาทอลิก มีความเลื่อมใสในการสวดลูกประจำมาก มีการ
จัดว่าบางแห่งของแม่พระนั้นว่า เป็นนางแม่พระลูกประจำ และจัดพิธีสวดลูกประจำในลัทธิพระ
เกียรติถวายแด่พระนางใน คอลเลกตอรี

1. การสวดลูกประจำ

การสวดลูกประจำ (โรซารีโอ) แบ่งข้อรำหิ้งเป็น 3 ภาค คือ ภาคขึ้นชม
ยินดี, ภาคโศกเศร้า และภาคสิริมงคล แต่ละภาคแบ่งเป็น 5 ตอน คือ เปลี่ยนข้อรำหิ้งทุก
สิบเม็ด (ทศ) ตามวันที่กำหนดไว้ เมื่อรำหิ้งถึงตอนใดก็ให้รำหิ้งขออุทิศกุศล หรือ ลาภสิ่งใด
จากข้อรำหิ้งข้อนั้น ดังนี้

วันจันทร์ - พุธ สิบปี ข้อรำหิ้งขึ้นยินดี

1. เทวดานำสารมาแจ้งแก่แม่พระ	ขอความสุภาพ
2. แม่พระเสด็จเยี่ยมนางเอลิซาเบธ	ขอความรักต่อกัน
3. พระกุมารบังเกิด	ขอการดีดลละโลก
4. ถวายพระกุมารที่พระวิหาร	ขอความเมตตาต่อผู้อื่น
5. ความหาพระกุมารที่พระวิหาร	ขอความสว่างนำพระเยซูด้วยมารับศีล
มหาสนิท

วันอังคาร - ศุกร์ ขอรำพึงเสภาโศก

1. พระเยซูทรงเซาตรีทุกข์
2. พระเยซูทรงถูกเยียน
3. พระเยซูถูกสวมมงกุฎหนาม
4. พระเยซูทรงแบกกางเขน
5. พระเยซูทรงถูกตรึงกางเขน

ขอความทุกข์ถึงบาป
 ขอให้รักในการบำเพ็ญตบะ
 ขอให้ยอมรับการสละประมาท
 ขอความอดทนต่อความทุกข์
 ขอความภักดีต่อพระเยซูเจ้า

วันพุธ - เสาร์ - อาทิตย์ ขอรำพึงสิริมงคล

1. พระเยซูเสด็จขึ้นชีพ
2. พระเยซูเสด็จขึ้นสวรรค์
3. พระจิตเจ้าเสด็จลงมา
4. แม่พระเสด็จขึ้นสวรรค์

ขอให้เราทวีในความเชื่อ
 ขอให้เราปรารถนาสวรรค์
 ขอจิตคารมณในการภาวนา
 ขอให้เรากายในพรของพระ

ขอแม่พระรับความเมตตาขึ้นสวรรค์ ขอให้เรารวมใจในแม่พระ

กวันพิเศษ

ศัตรูมีตามประการ
 คนชั่วและเนื้อหนังตน
 สวดสายประคำนำผล
 ชนะการประจญทดลอง
 ประคำดังสายโซ่ทอง
 ให้เราเข้าเมืองสวรรค์
 เมื่อท่านสวดสายประคำ
 เครื่องหมายสัมพันธ์
 สายประคำอาวุธสำคัญ
 เพื่อช่วยให้ออกปลอดภัย

ปีศาจซาตาน
 ชนสัตว์ตน
 ผู้ก่อกวนภัย
 ทรงธรรม์เล็งเห็น
 พระแม่จัสธรรม์

บุปผานกานอยค้อยคำ
ควยฉัทธมาศบารมี
ยังแพบพามาดี
กุหลาบแห่งคำภาวนา
ควยบทษาแดพระบิดา

และสาธุการ เกรียงไกร
อาวุธจักรกฤษณฤทธิชัย
พิชิตศัตรูหมุมาร
เป็นคังทิพยาหาร
จำเรญในศีลในพร
สวดส่ายประจำแนนอน

พระแม่ทรงพอพระทัย

สวดส่ายประจำเช้า

เผยคังกุหลาบแรกบาน
กุศลหอมฟุ้งจรุงฆาน
ที่แสนจะประทับใจ
ส่ายประจำลำคานาชม
เมื่อยามรำพึงภาวนา
ประเสริฐเหนือเพชรนิลจินดา
เปรียบเทียบคอคเม็คคอสาย
ส่ายประจำลำเลิศเจดิกนาย
หอมกว่าบุปผามาลา
ขมิ้นสีแสงศรศาสดรา
ชัยไลศศัตรูหมุมาร

โคมเจ็ดเลิศล้ำ

ประจำสายศรี

วันทามาริธา

คุ้มครองป้องกัน

หล่อเลี้ยงวิญญาณ

พระเจ้าอวยพร

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนลิขสิทธิ์

สุคนธ์วิมาน

เบื่องบนนิยม

สังวาลแพศา

กุศลขจรขจาย

คุ้มครองรักษา

สายประจำคือพิพาท
เป็นทั้งไอ้สอวรรค
เป็นพุนุ่มเพิ่มเสริมสันต์
หรือใช้โทษบาปที่ท่า
เมื่อยามทานสวดสายประจำ
ทรงเห็นเครื่องหมายสายสัมพันธ์

บำรุงวิญญาณ
อุทิศช่วยกัน
พระแม่ทรงธรรม

(ท. เทียนสว่าง ประพันธ์)

2. บทร่ำฟังในการสวดสายประจำ

ทุกครั้งที่เราหยิบสายประจำขึ้นมา เราเกือบไต่ย่นคำตรัสของพระคริสต์เจ้าว่า "นี่แม่ของเจ้า" ครั้งทีพระองค์ทรงมีรับสั่งฝากฝังพระมารดาของพระองค์แก่นักบุญยวงที่โศกทางเขน การสวดสายประจำช่วยให้เรามองเห็นความสำคัญของแม่พระ ในแผนการที่พระเป็นเจ้าทรงมีไว้สำหรับเรา

การสวดสายประจำก็เหมือนกับการมองครูปพระมารดานิจจานุเคราะห์ ซึ่งเมื่อเรามองแล้วย่อมเกิดความรู้สึกว่าแม่พระทำให้เราหันความสนใจไปสู่พระบุตรของพระนางตามคำในพระวรสารที่ว่า "ชีวิตนิรันดร์ คือการรู้จักพระองค์เป็นพระเจ้าเพียงแต่เพียงผู้เดียว กับพระผู้พระองค์ทรงส่งมาคือ พระเยซูคริสต์เจ้า" (ยน. 17.3) ตอนแรกดูเหมือนว่า แม่พระกำลังเอารูปมาให้เราดู แล้วเราจึงเริ่มร่ำฟังถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ศักดิ์สิทธิ์ เราเคยโตขึ้นและเรารู้ว่า รูปเหล่านั้นมิใช่เป็นเพียงแครูปเท่านั้น แต่เป็นเหตุการณ์ที่ยังคงดำเนินต่อไป และแสดงให้เห็นว่าพระเป็นเจ้ายังคงติดต่อกับมนุษย์

ยิ่งเราเจริญเติบโตในชีวิตพระ เราจะยิ่งเห็นได้ชัดว่าข้อร่ำฟังทั้ง 15 ข้อมิใช่เป็นแค่เพียงหน้าต่างให้เราชมองเข้าไปสู่ภายในของเราเท่านั้น หากแต่เป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าเรามีบทบาทรวมอยู่ในเหตุการณ์ครั้งนั้นด้วยโดยไม่มีสิ่งใดเป็น เครื่องขวางกั้นเลย

การอวดตารมาเป็นมนุษย์ขององค์พระคริสต์ มิใช่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อ 2000 ปี ที่ผ่านมาแล้ว แต่เป็นเหตุการณ์ที่ยังคงดำเนินอยู่ต่อไปอย่างมีความหมายแก่นมนุษย์

ทุกคน ขอว่าพึงใส่ใจเกี่ยวกับพระมหากรรมของพระองค์ยังคงเป็นไปอยู่ในโลกปัจจุบัน และองค์พระคริสต์ผู้กลับฟื้นคืนพระชนม์ก็ยังคงดำรงอยู่ร่วมกับเรา

ขอให้ความศรัทธาต่อแม่พระแสดงออกมาในชีวิตประจำวันของเรา ไม่ว่าจะเป็นเส้นทางขึ้นรถ ลงเรือ ไปสู่สถานที่ใดก็ตาม หรือจะพักผ่อนอยู่กับบ้าน เราก็คงจะมีสายประกาศคำพิพากษาไว้ และเธอออกมาอ้อเพื่อทำการสวดในยามว่างให้เป็นส่วนหนึ่งที่ใส่เข้าไปในชีวิตประจำวันของเรา.

(ลัดดา คุณพวยอด พิมพ์สาร)

3. คำสัญญาของพระแม่เจ้า

การสวดลูกประคำนี้ แต่เดิมแม่พระบอกแก่นักบุญโดมินิโกให้เผยแพร่การสวดลูกประคำไปทั่ว ในที่สุดจึงชนะอิทธิพลของพวกเฮเรติกคือมีจนานิมิ ซึ่งกำลังแพร่หลายอยู่ทางภาคใต้ของประเทศฝรั่งเศส ครั้นต่อมาการสวดลูกประคำได้เจือยซาบลง แม่พระจึงได้ประจักษ์แก่บรรดาผู้เชื่อ อาแลน คอสตาโรส เคื่อนัน หรือพื้นการสวดลูกประคำเป็นการใหญ่กับทรงให้สัญญาว่าจะประทานพระคุณพิเศษ 15 ประการ แก่ผู้ที่สวดอย่างศรัทธา คือ

1. ความศรัทธาต่อลูกประคำ เป็นเครื่องหมายกำหนดความรอดในโลก
2. ผู้ที่สวดลูกประคำอย่างศรัทธาและพากเพียรจะได้รับผลตามคำวิงวอนของตน
3. ผู้ที่เผยแพร่การสวดลูกประคำจะได้รับความช่วยเหลือให้พ้นภัยต่าง ๆ
4. ผู้ที่ยึดมั่นในการสวดลูกประคำอยู่เสมอ จะได้รับการคุ้มครองทั้งฝ่ายกายและวิญญาณ
5. ผู้ที่สวดลูกประคำอย่างศรัทธาและรำพึงตามที่กำหนดไว้จะกลับใจถ้าเป็นคนบาป
6. ผู้ที่สวดลูกประคำจะได้รับความสว่างและผลกำลังตลอดชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งยามใกล้จะตาย
7. ผู้ที่มอบตัวแก่เราด้วยการสวดลูกประคำ จะไม่มีวันพินาศ
8. เราสัญญาว่าจะให้ความคุ้มครองเป็นพิเศษแก่ผู้ที่สวดลูกประคำ

9. จงประกาศการสวดลูกประจำ เพราะลูกประจำเป็นอาวุธทรงพระสิทธิ
ภาพสุนทร และเป็นโลหป้องกันศัตรู
10. คนชอบธรรมสวดลูกประจำ ก็จะได้รับพระพรมหานพวิสัย และสมที่จะ
รับชีวิตนิรันดร์
11. เราสัญญาว่าจะประทานพระพรมหานพที่จัดเป็นพิเศษ แก่ผู้ที่ศรัทธาต่อ
ลูกประจำ
12. เราพอใจในผู้ที่สวดลูกประจำ ได้รับความสว่างพ้นจากทาสของปีศาจ
และเต็มไปด้วยพระพรมหานพ
13. ผู้ที่ศรัทธาต่อลูกประจำ จะได้รับศีลศักดิ์สิทธิ์ก่อนตาย เขาจะตามใน
ศีลและพรของพระเป็นเจ้า
14. เราจะช่วยวิญญาณของผู้ที่สวดลูกประจำเป็นประจำให้พ้นจากไฟชำระ
โดยเร็ว

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนนิเทศศาสตร์

ลูกประจำกับดอกกุหลาบ

นักประพันธ์ชาวยุโรปหนึ่ง กล่าวว่า "ไม่มีอะไรจะแสดงความดีเลิศของ
ลูกประจำและขอรำพึงต่าง ๆ แห่งลูกประจำ คือ เท้าออกกุหลาบ"

ความจริงก็น่าจะเป็นเช่นนั้น เพราะดอกกุหลาบมีสีแดงดังเปลวไฟ ใบของ
มันเป็นรูปทรงหัวใจ และมีเม็ดเล็ก ๆ เป็นพวงเหล่านี้เป็นเครื่องหมายเตือนบรรดาผู้มีใจ
ศรัทธาต่อลูกประจำให้รอนรในความรักต่อพระเป็นเจ้า ให้เขารวมเป็นสมาคมเดียวกัน เพื่อ
สรรเสริญและรักพระเยซู รักพระแม่มารีย์ ทั้งฝ่ายจิตใจและคำภาวนา

ใบสีเขียวของต้นกุหลาบ แสดงถึงขอรำพึงชั้นขมยินดี หนามทุกกลีบแสดงถึง
ขอรำพึงเศร้าโศก และดอกกุหลาบแสดงถึงขอรำพึงศิริมงคล

ดอกกุหลาบตูม หมายถึง พระกุมาร ในปฐมวัย ดอกที่เริ่มเบิกบาน หมายถึง
ชีวิตปางรับพระมหาพรหมาน ดอกที่บานสพรั่งแล้ว คือ ชีวิตพระที่รับศิริมงคลรุ่งเรืองแล้ว

คอกกุธหลาย ทำให้เราชื่นชมเพราะความงาม ก็เช่นเดียวกับ พระเยซูเจ้า และแม่พระ ในข้อรำพึงแห่งความยินดี ซึ่งเป็นที่บรรเทาใจคนบาปผู้มาสมเพช ทนากุหลาย ที่ห่มแหงเราให้เจ็บปวดนั้นก็คือ พระเยซูและแม่พระในข้อพึงแห่งความโศกเศร้า เตือนใจเราให้เป็นทุกข์ถึงบาป คอกกุธหลายที่ส่งกลิ่นหอมระรื่นชื่นใจเรา ก็เหมือนกับพระเยซูกับแม่พระในข้อพึงศิริมงคลอันรุ่งเรือง ซึ่งเราเตือนวิญญาณของเราให้ปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะบรรลุดังสมบัติสวรรค์นิรันดร์

คอกกุธหลายเจริญเติบโตด้วยน้ำค้างจากเวหา และแย้มบานรับแสงแดด ลูกประคำก็เป็นดอกไม้ที่อัครทูตมานำมาสู่พื้นโลก เป็นสิ่งที่สวรรค์ทรงผลิตและชุบเลี้ยงให้เจริญเติบโตด้วยพระพรต่าง ๆ

เราจงระลึกถึงกลิ่นกุหลาบมอญ ๆ เพื่อเตือนใจเราให้ระลึกถึงบรรยาการที่สวรรค์ อันเป็นปิตุภูมิเที่ยงแท้ของเราเด็ก

4. การประจักษ์อันน่าชื่นใจ

ขณะที่นักบุญคอสโมส และนางสังฆาปภาภักตียาวส ซึ่งเป็นผู้เร่ร่อนมิชชันนารีทางภาคใต้ของฝรั่งเศส ในสมัยศตวรรษที่ 12-13 ท่านทั้งสองได้เดินทางที่จะมาในพวกเขากลับใจ ดังนั้นท่านจึงออกเดินทางจากเมืองทูลูสเข้าไปสู่ป่าใหญ่ และตั้งหน้าสวดภาวนาขอความช่วยเหลือจากแม่พระ ตลอด 3 วัน 3 คืน

พระแม่ได้ประจักษ์มาแวดล้อมด้วยรัศมีรุ่งโรจน์มีนางพญา 3 องค์ติดตามเสด็จ นางพญาแต่ละองค์แวดล้อมด้วยหนึ่งพรหมจารี 50 องค์คอยรับใช้ คณะราชินีองค์แรกทรงอาภรณ์ขาว คณะที่สองทรงอาภรณ์แดง คณะที่สามทรงอาภรณ์สีทองสดใส

พระแม่ได้ทรงรับสั่งว่า "นางพญา 3 องค์นี้ เป็นสัญลักษณ์แทนลูกประคำ 3 สาย พรหมจารี 50 นางที่เป็นบริวาร หมายถึงบทวันทามารีย์อา 50 บท ของลูกประคำแต่ละสายนั่นเอง สีขาว หมายถึงข้อรำพึงชื่นชมยินดี สีแดงหมายถึงข้อรำพึงโศกเศร้า และสีทอง หมายถึงข้อรำพึงศิริมงคลรุ่งเรือง

อรรถลักษณะหรืออรรถสัทธิธรรมเรื่องการปฏิสนธิ การบังเกิดการดำรงพระชนม์ชีพ และพระมหากษัตริย์ของพระบุตรสุดท้ายของเรา ตลอดจนการเสด็จกลับขึ้นคืนพระชนม์

ชีพ และ ศิริมงคลอันรุ่งเรืองของพระองค์ให้ล้นล้นเต็มเปี่ยมปรากฏอยู่อย่างแนบเนียนในบทวัน
ทามาริอา และบทหาแด่พระบิดา ทั้งสิ้น ดังนั้น ลูกประคำจึงเป็นสิ่งโปรดปรานของเรามาก
ดังนั้น ท่านจงเผยแพร่งการสวดลูกประคำนี้โดยทั่วไปเถิด แล้วพวกเฮเรติกจะกลับใจ และ
บรรดาสาธุชนจะยึดมั่นในทางบุญแล้วบรรลุถึงความสุขสันต์นิรันดร์

ท่านนักบุญได้รับฟังแล้วก็รู้สึกบรรเทาใจเป็นอันมาก ท่านได้กลับเข้าเมือง
ทูลูลุส เขาไปในวัดแล้วเล่าเรื่องนี้อย่างศรัทธา เป็นที่อัศจรรย์ยิ่งนัก คือ ระฆังในวัดนั้นส่ง
เสียงดังขึ้นมาเองทำให้ชาวบ้านแปลกใจที่ได้ยินเสียงระฆังดังผิดเวลาจึงพากันมาดูเหตุการณ์
ที่วัด ท่านนักบุญเห็นเป็นโอกาสดีจึงขึ้นบนธรรมาสถ์แล้วกล่าวเทศนาถึงความเคร่งครัดแห่งการ
พิพากษาของพระเป็นเจ้า พร้อมกับบอกว่าวิธีเดียวที่จะรอดพ้นจากพระยุติธรรมอันเคร่งครัด
นั่นก็คือวอนขอความเมตตาจากแม่พระ ท่านนักบุญได้อธิบายถึงวิธีสวดลูกประคำแล้วนำสวดภาวนา
ควบเสียงอันดัง ทำให้ประชาชนเกิดศรัทธาพากันสวดตาม

ผลของศรัทธานี้เป็นที่น่าอัศจรรย์ พวกเฮเรติกอับอายกว่า 1 หมื่นคน ต่าง
สละทิ้งนิกายพวกตนแล้วกลับใจโดยดีคนบาปจำนวนมากมาเข้าวัดกลับใจ
นักบุญคอสมินโก จึงตั้งสมาคมสวดลูกประคำขึ้น โดยได้รับพระสังฆานุมัติจากสม
เด็จพระสันตปาปา ท่านมีความสุขมาก ขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ เพราะได้เห็นสาธุชนกว่า 4 ล้าน
คนได้ถวายตัวไว้ในคณะของแม่พระ

ทุกวันนี้ การสวดลูกประคำได้แพร่ไปทั่วทุกมุมโลก และวันหนึ่ง ๙ ก็มีบท
วันทามาริอาหลายร้อยล้านบทขึ้นไป เสนอวิงวอนยังพระที่นั่งของพระแม่เจ้า

5. นายทหารผู้กลับใจ

นักบวชที่กล่าวหาว่าคนหนึ่ง กล่าวว่า ในระหว่างสงครามต่อต้านพวกอัลบิยวส์นั้น
มีนายทหารคาทอลิกชาวเบรตาญคนหนึ่ง ซึ่งเป็นบุรุษผู้หาญในการศึกและนิยมชมชอบในการ
รบพุ่ง และเขาดีไม่สู้จะสนใจในการปฏิบัติศาสนกิจมากนัก แต่ถึงกระนั้นก็ตาม เมื่อนักบุญตอ
มีนีโกสอนให้พวกทหารรู้จักสวดลูกประคำเพื่อขอความคุ้มครองจากแม่พระในยามคับขัน บุรุษ
ผู้นี้ก็โดยอมรับศรัทธาอันนั้น อย่างนอบน้อมเพื่อความปลอดภัยของตนเอง และเขาก็ได้สวดลูก
ประคำอย่างซื่อ ๆ

อยู่มาวันหนึ่ง กองทหารของเขาซึ่งมีอยู่ราว 1 พันคนได้ถูกโจมตีจากพวกเฮเรติก 2 หมื่นคน ซึ่งล้วนมั่นใจในชัยชนะโดยฟังเขาหมายบดขยี้กองทหารเบรตาญญูคั่งน้ำเชียวพวกทหารเบรตาญญูเพียงหยิบมือเดียว ได้พยายามจัดแนวต่อสู้ตามหนเป็นสามารภโดยมุงจะสงวนชีวิตไว้ให้มากที่สุด แต่ในทันใดนั้นเอง กลับปรากฏว่าพวกศัตรูได้ค้นตระหนกออกสัน เกิดโกลาหลอลหม่าน แทนที่ไปมีเป็นอันมากที่กองหลวมกลิ้งเกลือกลงกับพื้นดินหนีไปไม่พ้น บ้างก็ถูกยี่สิบ เป็นบาศ้าง หัวหนามัจฉาปฏิฐิ ได้ถูกจับและร้องขอความกรุณา

"เราไม่อาจต่อสู้กับสวรรค์ " หัวหนามัจฉาปฏิฐิกล่าวสารภาพแก่ทหารคาธอลิก" พวกเราได้เห็นพระผู้ถูกตรึงกางเขนประจักษ์มาต่อนากองทัพของท่าน และจากรอยบาดแผลของพระองค์ ได้มีเปลวไฟพุ่งออกมาหมายจะลวกพวกเราแล้วพระนางพรหมจารี มาริอา ก็ได้ฉายรัศมีอันน่าสยดสยองบนศาลาให้กองข้ากองทัพเราต้องตระหนกตกใจ และในกองทัพของท่านเราก็ได้เพิ่มไปด้วย ลูกศรไฟ หอกไฟ และดาบไฟ"

ภายหลังปรากฏการณ์อันนี้ นักบุญคอสมีโกจึงได้มาหานายทหารชาวเบรตาญญูอีกและขอรางวัลให้ทุกสิ่งทุกอย่างแท้จริง เพื่อเป็นรางวัลแด่กองทัพของเขาในภายหลังที่เขาได้ประจักษ์

"รอไว้วันหลังดีกว่าครับ" เขาตอบพลางหันหลังกลับ เขมยยังหนุ่มแน่นปราศเปรี้ยว ปล่อยให้ผมเป็นนักรบไปอีกสักพักหนึ่งก่อน เมื่อใดที่ผมเบื่อในความสุขและการรบพุ่งแล้ว ผมจึงจะกลับใจ"

"แต่อย่าลืมนะว่าพระเป็นเจ้าเป็นนายของท่าน และพระบัญชาของพระองค์บังคับท่านเดี๋ยวนี้ มีใช้อย่างหลัง" ท่านนักบุญเน้นอย่างหนักหน่วง "นอกจากนั้น นี่ก็เห็นโอกาสดีแล้ว ที่จะขอขมาบาปของท่านเสีย ท่านจงสารภาพบาปเถิด"

ท่านนักบุญได้ละยั้งละย่ออีก จนกระทั่งเขาเริ่มได้สำนึก จึงคุกเข่าลงเพื่อจะสารภาพบาป ในขณะที่เขากำลังคิดค้นหาบาปนั้นเอง เขาก็ได้ยินเสียงอ่อนหวานชัดเจน ดังขึ้นที่ใกล้หูของเขา เสียงนั้นบอกถึงบาปที่เขาได้กระทำไว้ครบทุกสิ่ง ทำให้เขารู้สึกพิศวงมาก จึงหันหลังกลับไปก็ไม่ได้เห็นอะไร เขาจึงบอกให้นักบุญทราบ นักบุญก็ไม่เห็นอะไรเหมือนกัน แต่ครั้นท่านเริ่มสวด ท่านจึงมองเห็นว่าเป็นแม่พระนั่นเอง ที่บอกเขาให้นึกถึงบาปได้

เมื่อสารภาพบาปแล้ว นักบุญก็ยกบาปให้โดยอนุมิตีของแม่พระ นายทหารผู้นั้น จึงทำการทรมานทัวโซโธมาป โดยการคล้องโซ่เหล็กตลอด 1 ปี ภายหลังจากนั้นแล้ว เขาก็เลิกคิดถึงความสุขฝ่ายโลกการตุลุมบอนในค่าย ~~การ~~พันธนาการ เป็นต้น เขาสมัครเข้าเป็นนักบวชในคณะนักบุญดอมินโก และติดตามนักบุญตลอดไปเพื่อบำเพ็ญชีวิตศักดิ์สิทธิ์ของตน

6. ลูกของแม่พระแห่งลูกประคำ

ลูกประคำไค้ประธานพระมหากษัตริย์ยูยั้งใหญ่และศักดิ์สิทธิ์คือ นักบุญหลุยส์ กษัตริย์แห่งประเทศฝรั่งเศส คือ พระราชินี บลังช์ เคอ กาสตีญ ไค้ทรงประทับทุกขกับนักบุญดอมินโกว่า พระนางปรารถนาจะได้ไอรสสักองค์หนึ่งเพื่อปกครองพระราชบัลลังก์ฝรั่งเศส

"ถ้าพระนางประสงค์เช่นนั้นจริง" ทานนักบุญกล่าว "ก็จงสวดลูกประคำให้มากที่สุด และเผยแพร่การสวดลูกประคำนี้ ในแถบคัลที่ทรงรู้จักควย ข้าพเจ้าขอสัญญาว่าถ้าพระนางทำเช่นนั้นแล้ว ในที่สุดพระนางจะได้รับพระพรสมปรารถนา พระญเป็นเจ้าจะประธานไอรสองค์หนึ่งแก่พระนาง และไอรสนั้นจะยิ่งใหญ่กว่าพระคากษัตริย์ทั้งหลายของประเทศฝรั่งเศส"

ปรากฏว่าพระนางบลังช์ เคอ กาสตีญ ไค้ปฏิบัติตามคำของทานนักบุญอย่างเคร่งครัด จนถึงกำหนด 1 ปี ต่อมา พระนางก็ได้ประสูติไอรสองค์หนึ่งซึ่งต่อมาได้กลายเป็นนักบุญหลุยส์ ที่ 9 กษัตริย์แห่งฝรั่งเศส และพระนางก็ได้กล่าวให้ไอรสฟังอยู่เสมอว่า แม่พระเป็นผู้ประธานชีวิตให้แก่ลูก ดังนั้น นักบุญหลุยส์จึงได้มีความศรัทธาต่อแม่พระแห่งลูกประคำเป็นพิเศษและทรงถวายหอชมรคกศรัทธาในแถบสักระกูลต่อมาอีกควย

7. พระแม่เจ้าแห่งชาแลตตา

แม่พระไค้ประจักษ์มา แก่เด็กเลี้ยงแกะชายหญิงสองพี่น้องที่ชาแลตตา ชื่อ มักซิมโน และเมลานี ก็กล่าว แลวทรงตรัสว่า "ลูกรักของแม่ จงหมั่นสวดภาวนาทุกเช้าค่ำ โดยอย่างน้อยให้สวดบท"ชาแดพระบิดา" และ "วันทามารีย์" ถ้ามีเวลาให้สวดมากกว่านี้

8. แม่พระประจักษ์เตือนให้สวดลูกประคำ

ปี ค.ศ. 1858 แม่พระไค้ประจักษ์แก่นักบุญแบรนาแคต สิบรูส์ ณ ถ้ำที่เมืองลูร์ด ประเทศฝรั่งเศส พระนางแควลอมควยรัศมีรุ่งโรจน์ ทรงชุกขาว มีฉารักเอดสีฟ้า พระ

บาททั้งคูเปื่อยเปล่า มีดอกกุหลาบสีเหลืองบานอยู่ที่พระบาทข้างละดอก ทรงประณมัตถ์ประ
 สานกันอยู่เบื้องหน้าพระอุระ มีประจำสายยาวเมคิ หนูสีขาวรอยไหมสีทอง ที่ปลายสายประ
 คำเป็นกางเขนสีทองหงอติอยู่ สายประคำนี้คล้องอยู่ที่ข้อมือขวา พระแม่เจ้าโคตรวงศวตวิง
 วอนเพื่อคนบาปอย่างรอนรน

มกราพันแปดร้อยเจ็ดสิบเอ็ด
 ในมาแยง" ขอบเขตที่สังสรรค์
 บนท้องฟ้าปรากฏพระแม่พลัน
 เด็กมองเห็นตัวกันในตัวโค
 โคพระรูปมีตัวอักษรว่า
 "หนูจงสวดภาวนาโดยเลื่อมใส
 พระจะพึงถวายความพอพระทัย
 พวกเราพึงไว้อภัยพระมารดา"

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

พระเทพวิสุทธิญาณ
 วิทิตาครค้ำเป็นกาวหนา
 ใจความรู้เขาประหารณลาญชีวา
 ทั่วโลกานองเลื้อยคู้เคื้อครัน
 ปอรุเกสเขตบ้านฟ้าคิมา
 ลูชีอาเด็กหญิงคังมิงขวัญ
 ฟรันซิสโก ยาชินทามาด้วยกัน
 แม่ประจักษ์โดยพลัน ณ ตัวโค
 อันพอแม่ของเด็กทั้งสามนี้
 เป็นคนดีศรีสง้องอย่างเลื่อมใส
 ที่สืบสามพฤษภาพากันไป
 เลี้ยงแกะในตำบลอีรีอา
 แลรวบรวมสวดลูกประคำนอมนำจิต
 ก็บังเกิดวิปริตลมพัดกล้า

ปรากฏกายชนนีสรีโสภา
 สั่งให้มาทุกเดือนอย่าเคลื่อนคลาย
 เด็กทั้งสามเล่าให้ผู้ใหญ่ฟัง
 กลับประคองคิดว่าเสียหาย
 ว่าป็นข่าวราวเรื่องมาบรรยาย

.....
 ที่แกลงน้ำอ้อมมานั้น

ชนมากมายหลายพันเอาใจใส่
 คิดว่าจะสิ้นกัลป์นั้นแปรไป
 ทางคังใจกมลเกลากวาวนา
 เพราะพระแม่บอกไว้ให้ไซ้โษ
 อยาเขลาโศกทำบาปพยานักหนา
 เราแม่พระลูกประจำประจำมา
 จงเร่งสวดทุกเวลาทั่ววัน

พระแม่เจ้าประจักษ์มาถึง 6 ครั้ง ณ วันที่ 13 เดือน พฤษภาคม ถึง เดือน
 ตุลาคม ค.ศ. 1917 ทุกครั้งแม่พระจะกำชับสั่งให้สวดลูกประจำทุกวันอย่าได้ขาด เมื่อประจักษ์
 มาเป็นครั้งสุดท้าย พระแม่ยังไคแจ้งว่า "เราคือแม่พระแห่งลูกประจำ"

วันที่ 10 ธันวาคม ค.ศ. 1925 พระแม่เจ้าไคทรงประจักษ์แก่แม่ชีลูซีอาที่ห้อง
 ของเธอ และรับสั่งว่า "ลูกรักจงมองดูดวงใจของเราอันเต็มไปด้วยหนาม ซึ่งคนอกตัญญูได้
 ทำให้ปวดร้าวเพราะการเหยียดหยามและความชั่วอย่างน้อย จงพยายามบรรเทาใจเราและ
 จงประกาศว่าเราสัญญาว่าจะมาช่วยในเวลาเมื่อจะตายพร้อมกับพระหรรษทานที่จะช่วยให้
 วิญญาณรอด เมื่อผู้นั้นได้แก่บาป รับศีล สวดลูกประจำ และรำพึง 15 นาที ด้วยความตั้งใจ
 ถวายเพื่อบรรเทาใจเราทุกวันเสาร์จนเดือน 5 ครั้งติดต่อกัน"

วันที่ 24 ตุลาคม ค.ศ. 1971 ที่มอนเตอาร์เจนตารีโอ ประเทศอิตาลี แม่
 พระไคประจักษ์มาแก่ชาวนาซโซ เอนโซ อาลอกชี ขณะที่กำลังสวดส่ายประจำ แม่พระไคตรัส

บอกว่า "ลูกรัก จงสวดส่ายประจำทุกข้อให้คนบาปเจ็ดทั้งส่ายให้สวดยกถวายเป็นเกียรติแด่พระโลหิตของพระเยซูเจ้า ซึ่งทรงหลั่งลงเพื่อความอยู่รอดของเรา ลูกรัก ลูกต้องสวดแบบนี้แล้วคนบาปจึงจะรอด"

9. ชัยชนะแห่งลูกประจำ

ในสมัยศตวรรษที่ 16 ประมาณ 200 - 300 ปี ล่วงมาแล้ว ชาวเติร์กได้ยกทัพมารุกรานยุโรปพระศาสนจักร ได้รับความเดือดร้อนแทบจะไม่รอด สมเด็จพระสันตปาปาปิโอ ที่ 5 จึงทรงตั้งกองทัพส่ายประจำขึ้น ทหารคริสตังเข้าสงครามมือนึงถือดาบ มือนึงถือส่ายประจำ การยุทธ์ที่เลเป็นโต ทหารคริสตังอาศัยกองทัพเรือจำนวนน้อย บกขัยกองทัพเรืออาร์มาดาของชาวเติร์ก ซึ่งมีจำนวนมหาศาลให้แตกพ่ายไป นับเป็นชัยชนะอันเด็ดขาด พระศาสนจักร ได้รอดพ้นอันตรายก็ เพราะอาศัยการสวดภาวนาลูกประจำนั่นเอง ดังนั้นเพื่อเป็นที่ระลึกถึงเหตุการณ์วันนี้ สมเด็จพระสันตปาปาจึงโปรดให้กำหนดวันฉลองสำหรับเป็นเกียรติแด่แม่พระแห่งลูกประจำขึ้น ในวันที่ 7 ตุลาคม ของทุกปี

บทอาถรรพณ์ศีลปากกร สวดวนลิขสิทธิ์

การสวดลูกประจำมีความสำคัญ และมีประโยชน์มากต่อสันติภาพของโลก เราไม่อาจทราบได้ว่าส่ายประจำที่มนุษย์สวดกันในวันหนึ่ง ๆ จะมีจำนวนมากเท่าใด แต่จะต้องเป็นกองบุญมหาที่พระมารดาทรงรวบรวมถวายพระเป็นเจ้า เพื่อชดเชยความผิดต่าง ๆ ของเรามนุษย์

ไม่ต้องสงสัยเลยว่า นักบุญและบรรดาชาวสวรรค์มากต่อมาก ต่างใฝ่อาศัยความศรัทธาต่อลูกประจำ ชวนนำพานไปสู่ความสำเริงร่าครันด้วยกันทั้งสิ้น

บรรดาพระสันตปาปาล้วนแต่มีความเลื่อมใสในพระแม่มารีย์ หลายพระองค์เป็นแบบอย่างอันรอนนทนาการสวดลูกประจำ หลายพระองค์ได้ส่งเสริมความศรัทธาอันเป็นอย่างมาก พระสันตปาปา ยวงที่ 23 ซึ่งเป็นองค์ริเริ่มยุคแห่งการฟื้นฟูพระศาสนจักร ได้ทรงรจนานั่งสวดวิีสวดลูกประจำ ทั้งพระองค์เองก็ได้อ่านสวดรำพึงครบทั้ง 15 ภาค เป็นประจำทุกวัน

อนัน เราจงสวดลูกประจำส่วนตัว และส่วนรวมพร้อมกับคนอื่น ๆ เป็นคนว่าครอบครัวยุคของเราเอง การสวดส่ายประจำเป็นคารวักิจแด่พระมาศา เป็นไปตามนัยแห่งความ

ประสงค์ของพระศาสนจักร ตามที่มีกล่าวไว้ในเอกสารแห่งสภาสังคายนาว่าติกันที่ 2 พระธรรม
บัญญัติเรื่องพระศาสนจักร บทที่ 8 ข้อ 67 อันเกี่ยวกับพระมารดานั้นแล้ว และตามพระคำวิเห็น
ชอบของสมเด็จพระสันตปาปา ปอล ที่ 6 ด้วย

สมเด็จพระสันตปาปาปอล ที่ 6 ".....เราประสงค์อย่างยิ่งที่จะให้ทุกคน
เข้าใจให้ดีกว่าทำไมชาวเราจึงต้องรักและเทิดทูนพระนางมาเรีย ซึ่งคำตอบก็เป็นความจริง
อยู่ทุกสมัย เป็นเหตุผลที่สภาสังคายนาว่าติกันที่ 2 สนับสนุนและแนะนำเรา...ให้รู้จักพระ
คริสต์เจ้า...ให้เข้าใจถึงการเสด็จมาของพระองค์....พระนางมาเรียเป็นมารดาของเรา
...พระนางยังทรงเป็นผู้ช่วยเหลือคุ้มครองเราด้วยตามวิถีทางชีวิตคริสตัง เพราะพระนาง
ทรงเป็นหนทางเป็นหนาย เป็นความไว้วางใจของผู้ขัดสน คนต่ำต้อย ผู้เจ็บป่วยทรมาน เป็น
ที่หลบภัยของคนบาป เป็นคลังแห่งความเมตตากรุณา ทรงความดีพร้อมที่จะช่วยเหลือทุกคน
พระนางไม่ไ้มาสู่โลกนี้เพื่อจะแข่งขานร้อมกับพระคริสต์เจ้า แต่พระนางมาเพื่อร่วมงานไ้บยาป
มนุษยชาติพร้อมทั้งพระองค์ตามแผนการของพระเป็นเจ้า พระนางทรงเป็นมารดาของพระ

ศาสนจักรอย่างแท้จริง" **บทกวีเทวาลัยศิลปะากร สงวนลิขสิทธิ์**

สมเด็จพระสันตปาปาเลโอที่ 13 "เป็นการเหมาะสมที่จะรื้อฟื้นธรรมเนียม
อันมีเกียรติของการสวดลูกประคำเสียใหม่ ซึ่งเป็นธรรมเนียมที่เคยปฏิบัติกันมาแต่โบราณแล้ว
และคริสตังโบราณก็ไม่เคยว่างเว้นที่จะสวดลูกประคำเลยจนวันเดียว"

สมเด็จพระสันตปาปาปิโอที่ 9 "ลูกที่รักทั้งหลาย เราขออวยพรและขอเนน
สิ่งหนึ่ง คือ ลูกจงสวดพร้อมกันที่บ้าน และทุกคืนจงสวดลูกประคำเท่าที่สามาถ เพราะกิจการ
นี้เป็นการสรุปคำสั่งสอนและบทภาวนาแห่งพระศาสนจักร"

"ในพระราชวังวาติกัน ชุมทรัพย์อันมีค่ามากกว่าสิ่งอื่นใดทั้งหมด คือลูกประคำ
โรซารีโอ (โรซารีโอ แปลว่า พวงกุหลาบ)

ลูกประคำโรซารีโอ ประกอบด้วยพระการุญเป็นอันมาก สวด 1 อันต่อหนึ่ง
สายรวม 150 เม็ด

วิธีสวด ก่อนจะเริ่มสวดทุกตอน ควรกราบทูลว่า

"ข้าแต่พระสวามีเยซู ข้าพเจ้าขอถวายบทวันทามาริอาตอนนี้อยู่ทิศแก่.....

โดยรำพึงถึง.....สวน ทิวเขาพเจ้าเองขอวิงวอนรับฤทธิศีล....."

พระเจ้าประสงค์ ให้ทุกเมืองทุกตำบล ทุกหมู่บ้านทุกครอบครัว ทุกโรงงาน ทั้ง นายจ้างและลูกจ้างทั้งผู้ใหญ่และเด็กสวดลูกประคำอยู่เสมอ ขอให้ถือว่าลูกประคำเป็นธงชัย และมีคำจําอันทรงฤทธิ์ที่เราจะพึงได้รับความคุ้มครองและเมตตาจากสวรรค์"

"ในวิธีการสวดต่าง ๆ ไม่มีอะไรจะดีเลิศไปยิ่งกว่าการสวดลูกประคำ ซึ่ง เป็นการสรุปการกิจทั้งสิ้นที่เราจะพึงมีต่อพระนางมารีอา เป็นยาแก้ไขความชั่วร้ายทั้งสิ้นของเรา และเป็นบ่อเกิดแห่งพระพรทุกอย่างด้วย"

สมเด็จพระสันตปาปาปีโอที่ 10 "ในบรรดาภาวนาทั้งหลาย ลูกประคำ เป็นสิ่งที่คงความหวานชื่นใจและอุดมไปด้วยพระพรมหาน เป็นที่พอพระทัยของพระมารดา มากกว่าสิ่งใดทั้งสิ้น เพราะฉะนั้น จงรักลูกประคำและสวดด้วยใจศรัทธาทุกวัน นี่แหละ คือ พินัยกรรมซึ่งเรามอบไว้แก่ท่าน เพื่อว่าท่านจะได้ชำระลึกถึงเรา"

11. วาตะของนักบุญ - นักปราชญ์

ลาออร์แรนซ์ "สำหรับคริสตังค์ หนังสือเล่มเอกคือ พระวรสาร และลูกประคำ เป็นในการสรุปพระวรสารนั้น"

นักบุญโทมัส อากวินัส "เป็นไปได้ที่พระเป็นเจ้าจะไม่รับฟังคำภาวนาของคนหลายคน ถ้าคำภาวนาเหล่านั้นรวมเป็นคำภาวนาหนึ่งเดียวกัน"

นักบุญเบนิโต กานีชีอุส ท่านได้ทำการฟื้นฟูความศรัทธาต่อลูกประคำโดยอาศัยการเทศน์ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งอาศัยตัวอย่างของท่าน ท่านมักจะพูดเตือนว่า "จงรักแม่พระและสวดลูกประคำทุกวัน"

12. คณะสายประคำศักดิ์สิทธิ์

เป็นคณะของสตรีที่สัญญาว่าจะสวดลูกประคำ 150 เม็ด อย่างน้อยสัปดาห์ละครั้ง ไม่มีคณะใดในพระศาสนจักรจะอุดมไปด้วยศรัทธาเหมือนกับคณะนี้ ผู้ที่ปรารถนาจะรับประโยชน์จากลูกประคำของเขาเป็นสมาชิก

นักบุญหลุยส์มารี เดอ มงต์ฟอร์ต มิใช่เป็นแต่เพียงสมาชิกของคณะนี้เท่านั้น แต่ท่านยังได้อุทิศตนอย่างเรารอนในการเผยแพร่วรรณคดีอีกด้วย จากบันทึกเอกสารสำคัญประจำคณะมีความว่า"เรา, เจ้าคณะแขวงโดมินิกัน ขอยืนยันประกาศว่า หลุยส์มารี กร็องฌ์ เดอ มงต์ฟอร์ต ภราดาในคณะที่สามของเรา ได้แสดงพระธรรมเรื่อง คณะสายประคำศักดิ์สิทธิ์ตาม

การเข้าเฝ้าบถาง ๆ ที่ท่านเป็นผู้เทศน์อยู่ตลอดเวลา ทั้งในเมืองและชนบทด้วยใจรอนรนเป็นพิเศษและไต่ผลดีมาก"

ผู้ที่เข้าคณะ จำต้องลงนามเต็มในทะเบียนที่วัด ซึ่งมีคณะนี้ตั้งอยู่ สายประจำของคนที่ต้องเสกโดยพระสงฆ์คณะโคมินิกัน หรือพระสงฆ์ที่มอญเสก 150 เม็ด อย่างน้อยสัปดาห์ละครั้ง พูลงว่าฟังถึงชื่อว่าฟังลูกประจำคณะสวดด้วย

ถ้าไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดนั้นก็ไม่มีบาป ผู้ที่สวดลูกประจำทุกวันก็เป็นการเพียงพอแล้วสำหรับปฏิบัติตามข้อกำหนดนี้ ไม่จำเป็นต้องสวดรวดเดียว 150 เม็ด จะสวดคราวละ 10 เม็ด หรือมากกว่าก็ได้ แล้วแต่ความสะดวก ไม่มีการเข้าประชุมหรือเก็บค่านำรุงใด ๆ สำหรับผลประโยชน์ที่ผู้เข้าคณะจะได้รับมีดังนี้

1. ความคุ้มครองเป็นพิเศษจากแม่พระ ราชนีแห่งสายประจำศักดิ์สิทธิ์
2. ส่วนแบ่งจากศฤงคารทุกชนิด และบุญกุศลต่างของสมาชิกคณะโคมินิกัน และคณะสายประจำศักดิ์สิทธิ์ทั่วโลก
3. เมื่อตายแล้วจะได้รับส่วนแบ่งในคำภาวนาและกุศลจิตอันเป็นตายจากคณะโคมินิกันและสายประจำศักดิ์สิทธิ์
4. จะได้รับพระคุณกรรมมากมายชนิดบริบูรณ์และไม่บริบูรณ์ ประจำวัน เดือน ปี ทั้งหมดนี้จะยกแก่ผู้ตายก็ยอมได้
5. พระคุณการุณพิเศษสำหรับงานเมตตาคิจ หรือความศรัทธาทุกงานที่เกี่ยวข้องกับคณะหรือสายประจำศักดิ์สิทธิ์
6. พระคุณการุณ 100 วันสำหรับทุกบทเช้าแด่พระบิดาและวันทามารีย์ เมื่อใช้สายประจำที่เสกแล้วตามข้อ 3
7. พระคุณการุณบริบูรณ์ทุกวันสำหรับสมาชิกที่ไปแก้บาปและรับศีลมหาสนิท เยี่ยมวัด และสวดลูกประจำครบสามสาย ตามชื่อว่าฟัง 15 ประการ ภายในวันเดียวกัน เพื่อช่วยชนะแห่งพระศาสนจักร
8. พระคุณการุณบริบูรณ์เมื่อเวลาจะตาย

"สายประจำศักดิ์สิทธิ์เป็นดอกไม้แสนงามในคณะของเรา ถ้าดอกไม้มีอันร่วงโรยไป สถานันของเราจะพลอยสิ้นความสง่างามลงไปด้วย ตรงกันข้าม ถ้าหากสดชื่น เจริญงอกงาม ก็จะพลอยให้ชาวเราได้รับน้ำค้างสวรรค์ แบ่งปันกลิ่นหอมแห่งพระพรหาทานให้

อบอวลถึงลำต้นของเรา และยังให้เกิดผลแห่งฤทธิคุณ ตลอดจนเกียรติคุณคล้ายมาจากรากแห่งความศรัทธา" (Master General de Monroy, O.P.)

13. โขทองคำของสวรรค์

ในปี ค.ศ. 1917 ขณะที่พระสงฆ์ธรรมทูตคนหนึ่ง กำลังตระเวนแพร่ธรรมอยู่ในเปโอโตริโอ ประเทศอเมริกาใต้ ท่านได้พบเหตุการณ์หนึ่งซึ่งแสดงให้เห็นถึงฤทธาภาพของพระนางพรหมจารีมาเรีย ที่มีต่อคนป่วยคนหนึ่ง ผู้มีความศรัทธาเลื่อมใสในการสวดลูกประคำ กังนี้

เช้าวันหนึ่ง คิณฟ้าอากาศปลอดโปร่ง คนพ่อกับภรรยาผู้ชราได้ขึ้นมาซื้อ ยวนนิโต ออกไปจากเมืองตั้งแต่เช้าเพื่อไปโปรดศีลเจิมคนไข้ ในแถบภูเขารายหนึ่งในตำบลที่ทางไกล แต่พอไปถึงคอกอนทาง มันก็วิ่งต่อไปไม่ไหว คนพ่อคิดว่ามันคงจะเหนื่อย จึงได้ให้มันพักสักครู่หนึ่ง แล้วก็เริ่มขึ้นบนหลัง กระตุ้นให้มันวิ่งต่อไปไหม แต่ก็ไม่ปรากฏว่า มันคงยืนนิ่งอยู่กับที่ ถึงแม้ว่าจะทำอย่างไร มันก็ไม่ยอมที่จะเคลื่อนที่เลยแม้แต่หน่อย

นางพ่อก็จะคิดว่า "คงเป็นเพราะมันป่วยเกินไป" คนพ่อคิดว่าคงต้องจากหลังมา ไปสำรวจจุดทางที่จะไปข้างหน้ายังไม่เห็นมีอะไรที่มันจะตกลงได้ ท่านก็วางสายตาไปรอบๆ เห็นบางแห่ง ใกล้เคียงกันทีเดียว

"มันคงหิว ค่ะแล้วจะปล่อยให้มันกินหญ้าสักพักหนึ่งเถอะ" แต่ปรากฏว่าท่านไม่สามารถจะจูงมันให้ขยับเขยื้อนออกจากที่ได้เลย แม้จะขึ้นไปบังคับกระตุ้นมันอย่างเต็มที่แล้ว ท่านจนปัญญาหนักเข้าจึงเริ่มภาวนาขอความช่วยเหลือจากเบื้องบน แล้วท่านก็แลไปพบกระท่อม 2-3 หลัง อยู่ไม่ไกลนัก ท่านจึงคิดว่าจะเดินเข้าไปตามคูจากผู้คนแถวนั้น

วาทกรรมที่มากลางคองเสียเฉย ๆ นั้น เนื่องจากสาเหตุอะไรบางอย่าง ครั้นไปถึงกระท่อมเหล่านั้น ท่านก็เคาะประตูเรียกก็ปรากฏว่าไม่มีใครอยู่เลย เพราะทางพากันไปทำงานในทุ่งนาต้นหมด ท่านจึงคิดจะหันหลังกลับก็พอดีได้ยินเสียงร้องครางดังแว่วออกมาจากกระท่อมหลังหนึ่งทำให้ท่านหยุดซังก และเข้าไปดูภายใน ก็พบว่ามีชายคนหนึ่งนอนเจ็บอยู่ เมื่อคนเจ็บทราบบว่าคนพ่อก็คือพระสงฆ์คาทอลิกเขาก็รู้สึกดีใจมาก ได้พบว่าขอบพระคุณพระเป็นเจ้าและแม่พระที่ไ้ส่งพระสงฆ์มาให้เขาได้ทันเวลา เนื่องจากว่าเขาได้เจ็บมานานแล้วและไม่มีโอกาสได้ไปวัด เขา

คิดว่าก่อนตายเขาอยากจะพบพระสงฆ์เพื่อแก้บาป รัชสีล ลักครั้งหนึ่งแต่ก็จิตใจที่ไม่มีใคร
จะไปตามพระสงฆ์มาให้เขา ดังนั้น ที่พึ่งสุดท้ายของเขาคือ สายประคำ ซึ่งเขาได้ภาวนา
ทุกวันอย่างไม่รู้เบื่อหน่าย และในที่สุดแม่พระก็ได้ส่งคุณพ่อแมทธิวมาช่วยเขาแล้ว

คุณพ่อแมทธิวได้ทั้งแก้บาป และให้ศีลแก่คนเจ็บพร้อมกับกล่าวบรรเทาใจเขา
เสร็จแล้วท่านก็อำลาจากไป เมื่อไปขึ้นมากก็ปรากฏว่ามีนอกวังไปสู่ตำบลที่หมายอย่างง่ายดาย
และคุณพ่อก็ได้โปรดศีลเจิมแก่ผู้ป่วยให้หญิงชราผู้นั้นได้ทันการ

เมื่อเดินทางกลับผ่านบ้านชายคนเจ็บ คุณพ่อจึงแวะลงเพื่อถามอาการก็ได้
ทราบว่า ชายผู้นั้นได้ล้มแก่กรรมและฝังศพเขาไปเรียบร้อยแล้ว

สมจริงดังวาทะของนักบุญอัลฟองโซ่แล้วที่กล่าวว่า "สายประคำของพระ
แม่มารีย์ คือ โขทองคำคล้องเราไว้กับสวรรค์" เป็นบุญของชายผู้นั้นที่มีศรัทธาต่อการสวด
ลูกประคำอย่างแท้จริง และได้รับพรจากพระก่อนตายสมปรารถนา

บทวิพากษ์ลายมือปากกร ส่วนวนลิขสิทธิ์
วันที่ 2 ธันวาคม ค.ศ. 1839 มีผู้มาเชิญคุณพ่อเจ้าวัดแห่งลักเซิล (Luxeuil)

ให้ไปเยี่ยมคนเจ็บหนักรายหนึ่ง ท่านจึงรีบไปโดยอาศัยลูกชายของคนเจ็บเป็นผู้นำทางซึ่ง
เต็มไปด้วยความยากลำบากเพราะหิมะตกหนัก เมื่อเวลาเช้ามีด ระฆัง ในเมืองตีบอกเวลา
5 นาฬิกา ท่านจึงมาถึงบ้านคนเจ็บ คือ อดีตพันเอกเอิสตาซ

คุณพ่อได้พบหญิงสูงอายุผู้รับใช้เจ้าของบ้านซึ่งรับเชิญคุณพ่อให้ไปพบกับคนเจ็บ
หญิงชราผู้นั้นชื่อ มาร์เกอริต นางเป็นสมาชิกสมาคมแม่พระลูกประคำ และพยายามสวดภาวนา
อย่างเร่าร้อนเพื่อขอให้ทนายของนางได้กลับมาพิจารณาภาพบาปกับพระสงฆ์ก่อนตาย นางได้ปฏิบัติ
เช่นนี้อย่างเคร่งครัดมานานแล้ว

เมื่อคุณพ่อได้ไปพบกับคนเจ็บและพยายามเตือนเขาให้รู้สึกตัวหันมาหาพระ
ศาสนจักร ก็ปรากฏว่าคนเจ็บกลับปฏิเสธไม่ยอมรับฟังสิ่งใดทั้งสิ้น เขาได้ขับไล่ท่านให้ออก
ไปจากบ้านโดยเร็วหลังจากที่ท่านพร่ำอธิษฐานอยู่ตลอด 2 ชั่วโมงแล้ว ดังนั้นคุณพ่อจึงต้องอำ
ลาจากไปอย่างหมดหวัง

ภายหลังจากนั้นแล้ว คนเจ็บก็มีอาการเพ้อคลั่งและอาการทุรนทุสน แต่ไม่นานนัก ก็มีอดีตนายร้อยเอกเริ่มมีผู้เป็นเพื่อนทหารเก่ามาเยี่ยม และคำนับแบบทหาร จึงทำให้คนเจ็บคอยไต่สตรีนึกตัวขึ้น ทั้งสองไต่สตรีนึกความหลังครั้งอดีตมาคุยกันถึงเรื่องชีวิตทหาร และเริ่มก็บอกกับคนเจ็บว่า พระจักรพรรดินโปเลียนเองก่อนที่จะสวรรคตก็ไต่สตรีนึกกับพระทัยและสารภาพบาปต่อพระสงฆ์

ประโยคนี้ ก็ทำให้คนไข้ไต่สตรีนึกถึงฐานะมาก่อน เพราะเขาเชื่อว่า การคุกเข่าลงเพื่อสารภาพความผิดบาปต่อพระสงฆ์นั้นเป็นเรื่องที่น่าอับอาย เสียเกียรติของชายชาติทหาร เมื่อสบโอกาสเช่นนี้ ปามาร์ เกอริตซึ่งคอยอยู่แล้วจึงขยับเข้ามาใกล้และสวดภาวนา ลูกประคำออนวอนนีให้แม่พระโปรดเมตตาแก่คนเจ็บในหัวใจ

ทันใดนั้น คนเจ็บก็ร้องขึ้นว่า

"เรมี่ เหมี่ ท่านชนะแล้ว ฉันเชื่อในพระแล้ว พระสงฆ์ ฉันต้องการพระสงฆ์

หนึ่งองค์"

มหาวิทนีชัยศีลปากร สงวนลิขสิทธิ์

"อยู่ที่ไหนเล่า"

"อยู่ตอนหน้าคุณนี่แหละ"

"โอ เรมี่ คุณก็ค้อ..."

"เพื่อนในการรบของคุณ และเป็นพระสงฆ์ที่คุณไล่ไปเมื่อเช้านี้อย่างไรเล่า

ลูกรัก บัดนี้เชิญเข้ามาได้"

คนไข้สารภาพบาปด้วยน้ำตานองหน้า เมื่อไต่สตรีนึกกับแล้ว เขาก็หลั่งตา
ลาโลกไปด้วยใจสงบ

15. มงกุฎพรหมจารีแดงด้วยเลือด

ในสมัยปฏิวัติของเลอคที่ฝรั่งเศส มีภคินี (Sister) คณะเมตตาธรรม (Charity) ซึ่งนักบุญวินเซนต์ เดอ ปอล เป็นผู้ก่อตั้ง ภคินีมี 5 รูป ถูกจับตัวจากอารามที่เมืองอาราส (Arras) และถูกนำตัวมาที่กังเบร (Cambrai) เหมือนคนโทษฉกรรจ์ ทั้งนี้เนื่องจากพวกเธอไม่ยอมเชื่อฟังคำสั่งห้ามของการปกครองระบบสาธารณรัฐซึ่งหันหลังให้กับพระศาสนจักรอย่างสิ้นเชิง

ตอนนำบัลลังก์ผู้พิพากษา ซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยโจเซฟ เลอ บอง (Joseph le Bon) ภาคนี้อีกก็ยังคงปฏิเสธที่จะเข้าพิธีสาบานตนอีกเช่นเคย

"ความจริง" ผู้พิพากษานายหนึ่งกล่าวขึ้น "การปฏิญาณตนนี้เพื่อความอยู่รอดปลอดภัยแห่งสาธารณรัฐมิใช่หรือ?"

"ถูกแล้ว" ภาคนี้อีกกล่าวอย่างหนักแน่น "แต่ในธรรมเนียมของเราโคหามเราอย่างนี้"

"ถ้าเช่นนั้นก็พอแล้ว" ประธานศาลกล่าวตัดบทเป็นอันว่า ภาคนี้อย่าง 5 ต้องคำพิพากษาให้ประหารชีวิตเธอทั้งหมด โคหามวอนขอต่อพระเป็นเจ้า แล้วกล่าวแกมมาชนว่า

"ขอให้พวกเราทั้งหมดนี้เป็นยัญบูชาสุดท้ายเถิด"

แล้วพวกเขาก็ขึ้นไปสู่แท่นแล่งซึ่งตัดคอด้วยเครื่องกิโยติน พร้อมกับส่งเสียงสวดลูกประคำว่า "วันทา มาริอา...."

ฝ่ายประธานยัญเฝ้าดูจึงพูดกันว่า "เมื่อภาคนี้อีกเหล่านี้มีในลูกประคำจริงแล้วละก็ จงเอาสายประคำทำเป็นมงกุฎเถิด"

ดังนั้น ภาคนี้อย่างห้าจึงมีลูกประคำเป็นมงกุฎ ในการย่างเข้าสู่วันครบภาพพร้อมด้วยรังสีแห่งความเป็นพรหมจรรย์และมรดกศักดิ์สิทธิ์

ภายหลังจากเหตุการณ์เหล่านี้แล้ว จึงปรากฏว่า พระแม่เจ้าได้รับฟังคำภาวนาของภาคนี้อย่าง 5 ทุกประการ คือ พวกเธอล้วนได้เป็นยัญบูชาครั้งสุดท้ายของสมัยนองเลือด ที่กังเบรอย่างแท้จริง ไม่มีผู้ใดถูกจับมาประหารชีวิต ณ ที่นั่นอีกเลย

16. คำตอบของเด็กหญิงอายุ 12 ขวบ

หลายปีมาแล้ว ที่วัดนักบุญเปโตร จังหวัดลัวร์แอง เฟอร์เอร์ ประเทศฝรั่งเศส ได้ตั้งที่แกบปาไว้หลายแห่งคนหนึ่งในจำนวนผู้มาแกบปาครั้งสุดท้าย เป็นเด็กหญิงอายุ 12 ปี หนานานารัก กิริยาสงบเสงี่ยม เด็กคนนั้นกำลังคอยเฝ้าเข้าไปแกบปาพลางสวดลูกประคำอย่างศรัทธา

เวลาเย็นมากแล้วจึงถึงเวรของเด็กคนนั้น เมื่อแกบปาเสร็จแล้ว พระสงฆ์จึงถามว่า "หนู บ้านอยู่ไกลไหม?"

- "ราว 4 กิโลเมตรคะคุณพ่อ"
- "ทั้ง 4 กิโลเมตร แล้วหนูไม่กลัวหรือ นี่ก็จวนมือแล้วควยละ"
- "ไม่เป็นไรออกคะ คุณพ่อ" หนูนอยตอบพลางยิ้ม "หนูมีลูกประจำเป็นเพื่อนคะ"

พระสงฆ์ ได้ฟังแล้วถึงกับตกตะลึงในคอบ ที่มาจากปากของเด็กหญิงอายุ

สิบสองขวบ

17. การสวดลูกประจำในครอบครัว

ที่หมู่บ้านแห่งหนึ่ง ในประเทศฝรั่งเศส ซึ่งมีธรรมเนียมสวดลูกประจำเวลา
ค่ำทุกวัน แต่ต่อมา ธรรมเนียมที่เวลานี้ไม่ค่อย ๆ ลมเล็กไป คงเหลืออยู่แต่เพียงบ้านหลังเดียว
เท่านั้น ที่ยังสวดอยู่ ซึ่งเจ้าของบ้านเลวๆ แต่เดิมเขาก็ได้หยุดสวดไปเหมือนกัน ที่กลับมา
สวดอีกก็เพราะว่า วันหนึ่ง บุตรสาวของเขาซึ่งกลับจากโรงเรียนคอนแวนต์คืนนี้ ได้มาเยี่ยม
บ้านตอนปิดเทอม แล้วกล่าวเตือนเขาให้สวดลูกประจำว่า
"คุณพ่อคะ ถ้าเราสวดลูกประจำพร้อมกัน เวลาค่ำ เรา ก็จะได้อยู่พร้อมกันก่อน
นอนทั้งครอบครัว"

คำพูด ชั่ว ๆ ของหนูนอยทำให้ผู้เป็นบิดาเริ่มสำนึกและตั้งแต่นั้น เป็นต้นมา
ทุกคนในครอบครัวก็จะอยู่พร้อมกัน ในเวลาค่ำตอนหาญรูปแม่พระแล้วสวดลูกประจำร่วมกัน
บัดนี้ บุตรสาวของเขาได้หายจากไปแล้ว แต่เขาก็มี คมเล็กการสวดลูก
ประจำ ทุกครั้งที่เขาสวดร่วมกันในครอบครัว เขาก็รู้สึกเหมือนกับว่าบุตรสาวของเขายัง
คงอยู่รวมสวดควยเสมอมา

18. ลูกประจำกับหญิงชาววังเค

คุณพ่อเจ้าวัคปีโอเยร์ (Pioger) ได้เทศนาถึงเรื่องหญิงใจศรัทธา
ผู้หนึ่งในเดือนแม่พระ คือ เดือน พฤษภาคม ว่า

หญิงสาวผู้หนึ่งชื่อ ยาคควิน มูราต์ เกิดที่ปองต์เคเซ (Ponts-de-ce)
แล้วมารับจ้างเป็นคนเลี้ยงเด็กในครอบครัวหนึ่งที่มณฑลอังฌู (Angjou) เธอเป็นคนเคร่ง
ศาสนาโดยใคร่รับการอบรมมาจากมารดาในขณะที่ทั่วประเทศกำลังทำการปิดวัดและแข่ง
คานามของพระ

ยาควินโคดาหยอดความศรัทธาของเธอให้แก่เด็กที่เธอเลี้ยง ไม่มีสักวัน
เดียวที่เธอจะไม่กล่าวถึงพระเยซูและแม่พระ เธอสอนให้เด็กรู้จักรักพระโดยยกตัวอย่าง
เรื่องราวมากมายมาเล่าประกอบให้ฟัง

"อา พระนางพรหมจารีนั้นหรือ ? " นางกล่าวขึ้น "พระนางทำไ้สาร
พัด เมื่อฉันยังเด็ก พวกอันซาลได้เข้ามาที่วังเค (Vendee) เพื่อฆ่าทุกคนที่นับถือพระ
เจ้า พระสังฆทของหลบซ่อนตัวเพื่อถวายมิสซา พ่อแม่ของฉันเป็นคริสตังแท้และไม่เคยขาดการ
ถวายมิสซาพร้อมกับลูก ๆ โดย เราทุกคนต่างช่วยกันเก็บความลับนี้ไว้"

"พ่อของฉันเป็นช่างทำรองเท้า, ในวิกฤตการณ์เช่นนี้ เราขายรองเท้าไม่
ไ้เลย แม่ของฉันจึงรู้สึกท้อใจ แต่พอลับตรงกันข้าม ท่านเต็มไปด้วยความเข้มแข็ง พูดว่า
"เราจงอ่อนน้อมขอต่อแม่พระกันเถิด" เราทุกคนก็ปฏิบัติตาม ซึ่งพ่อสวดจบเท่านั้น ก็มีเสียง
เคาะประตูเพื่อขอซื้อรองเท้าคู่หนึ่ง

"นี่แหละ" พ่อของฉันกล่าวขึ้น "ขนมปังที่แม่พระทรงประทานมาให้แก่เรา"

พ่อของฉันยังกล่าวถึง ให้ความรู้ลึกซึ้งในพระคุณและความศรัทธาของ
ท่านกทวยงขึ้นจนถึงขนาดทว่าจะยอมพลชีวิตให้กับแม่พระไ้โดยไม่เสียค่า

และแล้ว วันหนึ่ง พวกบารายก็มาบนเราพร้อมกับถือคามมาควย คนหนึ่ง
ไ้คำรามใส่แม่ของฉันอย่างดุเดือดว่า

"เอาลูกประจำของแกมาให้ข้าเดี๋ยวนี้ อีบ้าศรัทธา"

"เชิญซิ" คุณแม่ตอบทันควันพลางยื่นลิ้นไว้ให้ดู "นี่แน่ะ ลูกประจำของฉัน
ฉันใช้สวดทุกวัน พวกคุณอยากไ้ก็ตัดเอาไปเถิด"

ความกล้าหาญของคุณแม่ทำให้พวกนั้นตกตะลึงอย่างประหลาดและพากันกลับ
ไปอย่างหัวเสีย

19. ลูกประจำของคลัก

คลัก (Gluck) เป็นนักแต่งบทเพลงมีชื่อคนหนึ่งในสมัยศตวรรษที่ 19
เขาเรียนวิชาดนตรีเบื้องต้นจากวัดและเป็นเด็กช่วยมิสซาประจำวัดอีกด้วย

ตามประวัติของเขาปรากฏว่า เขาเป็นเด็กอ่อนแอร่างกายซูบซีด เพราะ
พ่อแม่เป็นคนยากจนและเลี้ยงดูเขามาอย่างอดอยาก ดังนั้นจึงไ้้นำเขามาฝากไว้กับวัดพระ

สังฆราชแห่งเมืองเวียนนา ประเทศออสเตรีย เพื่อเข้าในคณะเด็กขบถประจำวัด เสียงของเขาไพเราะ และรู้จักนอนหนักเบาได้จังหวะดีมาก ฉะนั้นจึงไม่แปลกอะไรที่จะมีคนมาวัดอย่างคับคั่งเมื่อถึงเวลาเขาขับร้อง

คลิ๊ก ไค เต็มโตขึ้นพร้อมกับศิลปะดนตรี และความศรัทธาของเขาที่ล้วนก้าวหน้าขึ้นเป็นเงาตามตัวด้วยเสียงเพลงของเขาอาจเรียกได้ว่ามาจากผู้ฟังไคบ่อยที่สุด

วันหนึ่ง เขาร้องเพลงสรรเสริญแม่พระไคไพเราะจับใจที่สุดจนภรรยาคา (Brother) รูปหนึ่งอดรนทนไม่ไหว ตรงเขาถามว่า "หนูเอ๋ย, หนูร้องไคดีมาก จนฉันต้องหลั่งน้ำตามากกว่าครึ่งโหล ๆ ฉันไม่มีอะไรเป็นรางวัลตอบแทนความดีของหนูนี้แน่ ลูกประจำสายหนึ่ง จงรับเอาไว้เป็นที่ระลึกถึงภรรยาคา อังแดลม์เอ็ค หนูจงสวดมันทุกวัน แม้จะไม่จบสายก็ไม่ใช่ไร ถ้าหนูปฏิบัติดังนี้อย่างซื่อสัตย์ หนูจะเป็นที่ขอบพระทัยของพระและจะมีชื่อเสียงฝ่ายโลกนี้ด้วย

คลิ๊ก ไค รับเอาลูกประจำมาถือไว้ด้วยความขอบคุณและทำตามตามคำขอ

เนื่องจากครอบครัวของคลิ๊กยากจนมาก ดังนั้น เขาจึงต้องกลับบ้านทั้งที่ยังเรียนไม่จบ แต่ค่าวันหนึ่ง ก็มีเสียงเคาะประตูบ้าน ผู้ที่เข้ามาเป็นหัวหน้ารวบรวมบทสวดขับร้องต่าง ๆ และเขาจะปัดดาดีเพื่อความประสงค์ดังกล่าว เขาต้องการจะพาคลิ๊กไปด้วย โดยสัญญาว่าจะสอนวิชาดนตรีให้คลิ๊กจนสำเร็จ คลิ๊กจึงมีโอกาสดูเรียนสมปรารถนา และเขาก็ไม่เคยล้มสวดลูกประจำเลย

คลิ๊กไม่เคยแสดงออกถึงความสนุกสนานต่าง ๆ ในเวียนนาเลย เขามักจะปลีกตัวออกไปสวดภาวนาอยู่ตามลำพังกับลูกประจำในขณะที่เขาไคท้ายลงอย่างผู้มีชื่อเสียงนั้น มีผู้พบว่าเขากำลังเตรียมพร้อมที่จะสวดโดยถือลูกประจำของภรรยาคาอังแดลม์อยู่ในมือ

20. ลูกประจำของนักเรียน

นักเรียนในโรงเรียนโปลิเทคนิคคนหนึ่งได้พบลูกประจำสายหนึ่งตกอยู่ในห้อง เขาคิดว่าของบ้า ๆ อย่างนี้ ไม่น่าจะมาหลงอยู่ในโรงเรียนอันลือชื่อเช่นนี้เลย เขาจึงสืบถามตามพวกเพื่อน เพื่อจะรู้ว่าใครเป็นเจ้าของลูกประจำสายนี้ แต่ก็ไม่สำเร็จ ดังนั้นเขาจึงนำมันไปแขวนไว้บนกิ่งไม้กลางสนามของโรงเรียนแล้วประกาศหาเจ้าของ

"ใครที่เป็นเจ้าของลูกประคำสายนี้ ถ้ามีความกล้าอย่างก็ให้มารับเอาไป"
"เขารองตะโกน

ทันทีนั้น ก็มีหนุ่มน้อยคริสตังคนหนึ่ง เดินตรงไปปลดลูกประคำสายนั้นลงมา
พลางพูดว่า

"ขอบใจ สหายรัก ที่ช่วยเก็บไว้ให้ ลูกประคำสายนี้คุณแม่ของฉันได้ให้ไว้
ฉันเป็นคริสตัง และฉันก็ไม่เห็นว่ามันจะน่าขายหน้าตรงไหน"

คนทั้งหลายที่อยู่ในที่นั้น เห็นเหตุการณ์แล้วต่างก็ร้องว่า "ชโย ชโย" เพื่อ
ชมเชยความกล้าหาญของหนุ่มน้อยคนนั้น

ท่านจอมพล เรื่องนามผู้หนึ่งซึ่งขึ้นเป็นพยานอยู่ด้วย ได้ตรงเข้าไปจับมือกับ
หนุ่มน้อยทหารหาญของพระคริสตเจ้าและพูดอย่างซาบซึ้งอารมณ์ว่า

"สวัสดิ์ สหาย ผู้ที่ป้องกันความเชื่อของตนด้วยดี ก็จะรับใช้ประเทศชาติ
ด้วยดีเช่นกัน"

บทที่ ๒๑. ฆังกุคอกโกไม่

แวกคัง นักประวัติศาสตร์คณะนักบุญฟรานซิส เลาวา เมื่อเขายังเป็นเด็กอยู่
กับพ่อแม่ที่บ้านของเขา มีส่วนกุหลาบสวยงาม ทุกเช้าเขาจะเก็บดอกกุหลาบมาทำเป็นมง
กุฎแล้วเอาไปถวายสรวมไวบนสิริษะรูปสลักหินอ่อนของแม่พระ ภายหลังเขาได้รับอนุญาตจาก
พ่อแม่ ให้สมัครเข้าอารามนักบวช

ในขณะที่เป็นนวกชนนั้น เขารู้สึกท้อถอย หวนคิดถึงชีวิตแต่ครั้งอดีตในวัยเยาว์
และอยากจะออกมาเป็นชาวโลกเสียใหม่ เขาอยากจะกลับบ้านและไปถวายพวงมาลัยกุหลาบ
แด่แม่พระทุกเช้าเหมือนที่เคยทำมาแต่ก่อน

เขาถูกความคิดอันนี้ประจวบไม่หยุดยั้งจนเกือบจะพ่ายแพ้ไปแล้ว วันหนึ่ง เขา
จึงได้เดินผ่านรูปแม่พระ และเขาก็รู้สึกขึ้นมาเหมือนกับว่ารูปนั้นมีชีวิตกล่าวแก่เขาว่า

"ลูกรัก ลูกจงทำมงกุฎมาถวายเราทุกวันเถิด แต่มีมงกุฎที่ทำด้วยดอกกุหลาบ
อันรู้ให้ยวแห่ง จงทำมงกุฎที่สำเร็จด้วยคำภาวนาลูกประคำ

ชั้นแรก ลูกจงสวดบทชาตพระบิดา แล้วตามด้วยบทวันทามาริอา 10 จบ เพื่อเป็นเกียรติแก่เราผู้เป็นองค์มารดาของพระ

ต่อไปจงสวดบทวันทามาริอา 10 จบ ที่ 2 เพื่อระลึกถึงความยินดีที่เราไปเยี่ยมนางเอลิซาเบธ

10 จบที่ 3 ระลึกถึงการประสูติพระบุตร

10 จบที่ 4 ระลึกถึงพญา 3 องค์

10 จบที่ 5 ระลึกถึงการพบพระกุมารในพระวิหาร

10 จบที่ 6 ระลึกถึงพระบุตรขึ้นขึ้นพระชนม์แล้ว ประจักษ์มาแก่เรา ถ้า ลูกทำเช่นนี้ทุกวันแล้ว ลูกจะมีความสุขทั้งได้รับบุญศลเป็นอันมากอีกด้วย"

ปรากฏว่า แวดัง ใจดีตามคำแนะนำที่คลี จและปฏิบัติตามนั้นอย่างจริงจัง ภายหลังจากนั้น เขาจึงได้รู้สึกมีความสุขขึ้นและไม่คิดจะลาออกจากอารามอีกเลย

22. ตัวอย่างที่มีประสิทธิภาพ

คราวหนึ่ง ท่านได้เดินทางมาปารีสและเข้าไปสวดลูกประจำในวัด ขณะนั้นมีชายหนุ่มคนหนึ่งชื่อ เฟรเดริก โอซานัม เป็นผู้เลื่อมใสในตัวท่านจอมปราชฎูนี้เป็นอันมาก และสำหรับตัวเขานั้นไม่สู้จะเอาใจใส่ต่อความศรัทธาเท่าใดนัก จะว่าเสียความเชื่อก็ไม่เชิง แต่ความเชื่อของเขากำลังลดน้อยถอยลง ทั้งเขาก็ไม่ค่อยนึกมากอนเลยว่าจะจอมปราชฎูของเขาจะสนใจศาสนาหรือไม่ เมื่อเขาได้เข้ามาสวดในวัดตามธรรมเนียมนั้น เขาก็ได้

เหลือบไปเห็นบุรุษอาวุโสคนหนึ่ง กำลังคุกเข่าสวดลูกประจำอยู่ท่ามกลางอย่างศรัทธา เขารู้สึกสนใจจึงเข้าไปใกล้ ๆ ก็พบว่าท่านผู้นั้น คือ แอมแปร์ ผู้ที่เขาเลื่อมใสนั่นเอง เขาใหญ่รู้สึกตื่นตัวใจมาก จนมีอาจากล้นน้ำตาเอาไว้ได้ เกิดความสำนึกตัวขึ้นมาทันที และแล้วความเชื่อเล็กน้อยของเขาก็ทวีขึ้นอย่างใหญ่หลวงในบัดนั้นเอง

ต่อมา เฟรเดริก โอซานัม ได้เป็นผู้ก่อตั้งสมาคมนักบุญวินเซนต์ เดอปอล ซึ่งมีชื่อเสียงไปทั่วโลก

23. ทหารซารากับลูกประจำ

ทหารซาราคนหนึ่ง เต็มไปด้วยบาดแผล และถูกส่งมาเข้าโรงพยาบาลของ
ผู้หมวดหวังที่จะหายท้องแหว่ง ถึงแม้ว่าเขาจะเคยเจริญชีวิตในค่ายทหารมาตั้งแต่ยังหนุ่ม
แต่ถึงกระนั้น เขาก็ยังไม่เสียความเชื่อเสียเลยทีเดียว

มีพระสงฆ์องค์หนึ่งมาเยี่ยมเขา และสอนถึงเรื่องความศรัทธาต่อแม่พระ
คือการสวดลูกประจำ ทำให้เขาสนใจมาก

"ถ้าหากฉันรู้จักลูกประจำก่อนหน้านี้นะ" เขาครีครวญ "ฉันคงจะสวดลูก
ประจำทุกวันเสียนานแล้ว"

แต่ไม่ว่าจะเรียกร้องเวลาให้กลับคืนมาได้ก็แล้วทั้งในบัดนี้ เขาก็มีอายุ
เกือบ 60 ปีแล้ว และก็ไม่ว่าเขาจะมีชีวิตอยู่ต่อไปอีกสักเท่าไร ดังนั้นเขาจึงสัญญากับ
แม่พระว่า ถ้าเขามีชีวิตอยู่ต่อไป ได้อีก 3 ปีแล้ว เขาจะสวดลูกประจำทวนย้อนหลังซด
เขยให้ครบทุกวันเสียทีเดียว

ทหารซาราจึงทำสัญญาว่า 60 ปีจะมีวันแก่ เขาจะสวดลูกประจำวันละ
ก็สายจึงจะซดเขยให้ครบภายในระยะเวลา 3 ปี ก็ได้รับคำตอบว่า 60 ปี ย่อมมี 21900 วัน
และจะสวดซดเขยให้ครบก็ต้องสวดวันละ 20 สาย

ทหารเขามีโครช่า ลงมือปฏิบัติตามทันทีโดยถือลูกประจำไว้ ในมือแล้ว
สวดทั้งกลางวันกลางคืนอย่างศรัทธา เมื่อเขาสวดบทสุดท้ายจบลงครบตามกำหนดที่ซดเขย
เขาก็สิ้นชีวิตพอดี ในปีที่ 3 นั้นเอง

24. คำแนะนำของพระสันตปาปาปิโอที่ 9

เมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม ค.ศ. 1878 สมเด็จพระสันตปาปาปิโอที่ 9 ผู้ซึ่ง
เสียงและเป็นผู้ศักดิ์สิทธิ์ ได้ประทานโอวาทแก่คณะผู้จาริกแสวงบุญจากสังฆมณฑลอาโยอา

"ลูกที่รักทั้งหลาย เราขออวยพรแก่ลูกทุกคน และขอเน้นสิ่งหนึ่ง คือ ลูกจง
สวดพรอมกันที่บ้าน และทุกคืนจงสวดลูกประจำเท่าที่สามารภ เพราะกิจการนี้เป็นการสรุป
คำสั่งสอนและบทภาวนาของพระศาสนจักร"

สมเด็จพระสันตปาปายังทรงกล่าวถึงสัตบุรุษในประเทศหนึ่ง ซึ่งแต่ก่อนเคย
ถือเป็นธรรมเนียมที่จะสวดลูกประคำพร้อมกันในรอบครัว ทุกหมู่บ้านเมื่อไคยิ่นเสียงระฆัง
ย่ำคำตาก็จะรีบพากันมาวัดแล้วชุมนุมสวดลูกประคำพร้อมกัน

ถ้าเป็นฤดูหนาว ต้องอยู่ในบ้าน เมื่อยามนั่งผิงไฟ ในตอนค่ำ ผู้สูงอายุใน
ครอบครัวจะเริ่มทำคำตุมหาทางเช่น กอบทสวด "วันทามาริอา" แล้วคนอื่นๆ ก็จะสวด
รับด้วยเสียงอันแจ่มใสสวดกันไม่น้อยกว่า 3 สาย

ในฤดูร้อน เขาไม่สวดลูกประคำในบ้านแต่จะมาประชุมพร้อมกันที่ลานวัด
แล้วชมร้องบทเรว้างวอนลีตานีอา แล้วจึงสวดลูกประคำ

25. รอดเพราะลูกประคำ

วันที่ 2 พฤษภาคม ค.ศ. 1808 ได้เกิดกบฏขึ้นในประเทศเสเปญอย่างรุนแรง
โดยเฉพาะที่กรุงมาดริด นครหลวงเพื่อปลดแอกกองทัพฝรั่งเศสของพระเจ้านโปเลียนมหาราช
ในหมู่ชาวฝรั่งเศสนั้น มีนายแพทย์ชื่อ โกลตรี ซึ่งเป็นผู้เลื่อมใสในองค์แม่พระ
อย่างลึกซึ้ง ในวันเกิดเหตุ เขาได้ไปรับศีลที่วัดในตอนเช้า เพื่อเป็นเกียรติแด่องค์พระและ
หลังจากนั้น เขาก็ถูกชาวเสเปญผู้กระหายเลือดเขาลอบฆ่าโดยเขาใจว่าเขาเป็นทหารฝรั่งเศส
แล้ว

ท่ามกลางความคับขันเช่นนี้ เขาได้แต่สวดภาวนาขอฝากตัวกับพระเยซูและ
แม่พระ ฝ่ายพวกเสเปญที่ล้อมบ้านอยู่ตะโกนแข่งคำสาแช่งฝรั่งเศสด้วยถ้อยคำหยาบช้า ซึ่งก็มีส่วน
จริงอยู่บ้าง นักเขานายแพทย์ก็ทนไม่ไหวจึงได้ลองออกมารองตะโกนตอบอย่างลึ้มตัวว่า

"ไม่จริง, ฉันไม่ใช่คนชั่ว และฉันมีสิ่งนี้เป็นหลักฐานยืนยัน" แล้วเขา
ก็ไ้คว้าลูกประคำออกมาอวด บนสายประคำมีรูปที่พระสันตปาปาปิโอ ที่ 7 ทรงเสก
เขานอยู่ควาย

พวกเสเปญได้เห็นลูกประคำแล้วก็ชะงัก พากันลดอาวุธลงและคอยส่งปากคำ
และแล้วในกลุ่มนั้นก็มีชายคนหนึ่งผลัดลูกขี้มาพร้อมกบรองตะโกนลั่น เขาคือคนจืดจางคนเอง

"อย่าแะต้องชายผู้นี้เป็นอันขาด เพราะว่าเขาเป็นคนดี ฉันเห็นเขาไปรับ
ศีลที่วัดเพื่อเป็นเกียรติแก่แม่พระเมื่อเขาวินิจฉัย"

พวกเสปญไคยีนกลืนสังสัย จึงพากันเข้ามาขอจับลูกประจำของคุณหม๑ แล้วพาไปพักไว้ในบ้านอื่นซึ่งเป็นที่ปลอดภัย ทำให้คุณหม๑รู้สึกสำนึกในบุญคุณของลูกประจำเป็นล้นพ้น

ภายหลังเมื่อกลับมาถึงประเทศฝรั่งเศสได้แล้ว คุณหม๑จึงได้ทวนพวกรวายเป็นพระอย่างสง่าท้วค เมืองแวนธายส์ เพื่อเป็นที่ระลึกถึงพระคุณคุ้มครองของแม่พระ

26. ลูกประจำคุ้มครอง

โมริช เกอ บอร์ก คือ วีระบุรุษหนึ่งที่ได้พลีชีพลงในการรบอันดุเดือดที่เมืองมิงส์ เมื่อวันที่ 11 มกราคม คศ. 1871 โดยปรกติแล้ว เขาเป็นผู้มีความศรัทธาในแม่พระเป็นอย่างยิ่ง

เมื่อเขาบรรพชาเป็นอาณัติวันเฝ้าวังวาติกันที่กรุงโรมนั้น เขาพักอยู่ที่บ้านใกล้กับวัดนักบุญเอากุสตินที่ใกล้หัวเตียงนอนของเขา จะมีรูปแม่พระขนาดเล็กตั้งอยู่ เขาจะจุดตะเกียงบูชาทั้งกลางวันกลางคืนโดยไม่ให้ขาด และทุกเช้าเขาจะเข้าไปกราบแม่พระในวัดแห่งนั้นทุกครั้งโดยคำนับที่หน้าหัวเตียงว่า แม่พระมีฤทธิ์มากและเขาว่าได้ไ้เห็นพระยังนัก

เขาได้เขียนจดหมายฉบับหนึ่งถึงมารดา เล่าว่า

ผู้คนหนึ่ง ผมได้เขานอนโดยลืมสวคลูกประจำ เมื่อนึกขึ้นได้ผมจึงควานหาลูกประจำเพื่อจะใช้สวค แต่ก็ไม่พบ ผมจึงต้องจุดเทียนขึ้นสองคู่ ก็ต้องตกใจที่พบว่าบนเตียงนอนมีแมงป่องตัวใหญ่อยู่ตัวหนึ่ง ผมจึงจับมันออกไป ซึ่งถ้าถูกมันตอยเขาแล้วและก็แย่ไปเลย ผมได้คุกเขาลงสวคภาวนาขอบุญคุณแม่พระทันทีที่พระแม่โคคุ้มครองให้ปลอดภัย"

27. การหวานอันมีผล

พระสงฆ์คนหนึ่ง ไ้รับเชิญให้ไปเทศน์ในวัดที่สถบุรุษเป็นคนใจแข็ง กระทั่ง ท่านจึงถามคุณพ่อเจ้าว่า

"ในวัดของคุณพ่อ มีคริสตังใจศรัทธา แตยากจนสักคนหนึ่งไหมครับ"

คุณพ่อเจ้าตอบว่า "เห็นมีอยู่คนหนึ่ง เป็นหญิงแกลงขอทานอยู่ที่ข้างประตูวัด ทำอะไรไม่เป็นนอกจากสวคลูกประจำอย่างเดียว แถเจริญชีวิตอย่างสงบสุข เพราะมีความไว้วางใจในพระเจ้าเป็นอันมาก"

คุณพ่อนักเทศน์จึงเรียกหญิงชรามาพบ แล้วขอร้องว่า

"นั่นนะ, ยาย จงเข้าไปในวัด และขณะที่ฉันเทศน์จงคุกเข่าลงข้าง ๆ เสาคอนี้ และช่วยสวดลูกประคำขอให้สำเร็จผลตามที่ฉันตั้งใจขอ"

ยายแกขอร้องท่านได้ทำตามคำสั่ง ทุกเย็นที่ฉันพอขึ้นธรรมาสน์เทศน์ ท่านก็รู้สึกบรรเทาใจให้เห็นยายแกช่วยสวดวิงวอนอีกแรงหนึ่ง และปรากฏว่าการเทศน์ครั้งนั้นบังเกิดผลก็เกินคาดหมาย

"โอ การที่บังเกิดผลก็เช่นนี้" คุณพ่อนักเทศน์กล่าวแก่คุณพ่อบุญมาว่า "คุณพ่อไม่ต้องขบใจผมหรอก แต่จงขบใจยายแก่ที่ฉันได้บอก เพราะขณะที่ผมเทศน์ แก่ได้ช่วยเปิดหัวใจอันแข็งกระด้างของสัตว์มนุษย์ด้วยบทวันทามาริอา ทำให้คำเทศน์ของผมบังเกิดผล" ความศรัทธาต่อลูกประคำในประเทศจีน

ในหมู่คริสต์ัง ในประเทศจีนก่อนที่จะกลายเป็นคอมมิวนิสต์ ก็มีหลายคนซึ่งศรัทธาต่อลูกประคำไปโดยบังเอิญ พระสงฆ์ชาวคริสต์คนหนึ่ง ได้กล่าวถึงพวกคริสตังใหม่ของเขาว่า มีรายละเอียดดังนี้.-

ตามปกติ บรรดาแม่ชอบพาลูกอายุ 7-8 ขวบมาหาท่านแล้วบอกว่า

"คุณพ่อ ลูกฉันเก่ง ก่อนสวดลูกประคำเป็นแล้ว"

ท่านก็จะแสดงความยินดีต่อเด็กคนนั้น และให้ลูกประคำสายหนึ่ง นำประหลาดใหม่ ที่เล็ก ๆ ก็รู้จักสวดลูกประคำด้วยเสียงอันไพเราะของเขา ที่จริง เด็กจีนมีกับเด็กประเทศอื่นซึ่งรู้จักแต่เล่นสนุกสนาน แต่เด็กจีนฉลาดเกินอายุและรู้จักหาเงินเลี้ยงเยาว

ทั้งหญิงและชายชอบสวดลูกประคำครบทั้ง 3 สาย นานครั้ง เขาจึงจะสวดเพียงสายเดียว ตอนค่ำ เมื่อพระสงฆ์เดินไปตามหมู่บ้าน ท่านจะรู้สึกยินดีมากที่ได้ยินเสียงตามบ้านคริสต์ังสวดลูกประคำกันทั่วไป ในท่ามกลางบ้านคนนอกศาสนา และเมื่อคนจีนสวดลูกประคำแล้ว เขาไม่สวดเบา ๆ เลย แต่จะสวดเสียงดังจนน่ารำคาญทีเดียว

พระสังฆราชเล่าต่อไปว่า พวกคนจีนมีโชแค่ชอบสวดลูกประจำอย่างเดียวเท่านั้น หากยังมีความรักในตัวลูกประจำด้วย บ่อยครั้งที่ไปแก้บาปเขาจะบอกว่าได้จับลูกประจำโดยมีไค่กลางมือเสียก่อน หรือว่าไค่ทำลูกประจำตกดิน

วิธีสวดลูกประจำของชาวจีนก็พิสดารน่าเลื่อมใส เขาเริ่มต้นโดยการคุกเข่ากราบลงกับพื้นแล้วสวดบทชาฟเจาขอสารภาพบาปและบทขอขมาโทษ จากนั้นก็จะคุกเข่าทำสำคัญมหากางเขน 2 อย่าง สวดบทเชิญเสด็จมาพระจิตเจาซา ถ้าเป็นเวลาระฆังเทวทูตถือสารก็สวดบทเทวทูตด้วย มิฉะนั้น ก็สวดบทเรววิ้งวอนพระแม่เจาหรืออภินิหารทั้งหลาย ก่อนสวดหรือเมื่อสวดเสร็จแล้ว เขาเพิ่มเติมบทต่าง ๆ เช่นสวดเพื่อพระศาสดาจักร เพื่อสมเด็จพระสันตปาปา และเพื่อการกลับใจของคนบาป ในประเทศจีน เป็นต้น นอกจากนั้นยังสวดบทวันทามาริอา บทแสดงความเชื่อ ความรัก ความไว้วางใจ ความทุกข์ และบทอุทิศ ให้แก่ญาติ

เมื่อไปแก้บาป พระสังฆมิกกำหนดกิจให้ใช้โทษบาป คือ ให้สวดลูกประจำ แต่ก็จะได้รับการทักท้วงบ่อย ๆ ว่า

มหาวิทยาลัยศิลปากร สอนนิพนธ์

แล้ว"

พระสังฆมิกจะตอบว่า "ถ้าเช่นนั้น หากลูกมีเวลาก็จงเพิ่มเอาเองตามใจสมัคร"

"ผมจะเพิ่มอีก 8 สาย พอไหมกับคุณพ่อ?"

"เรื่องนักแล้วแต่ศรัทธาของลูกอีกนั่นแหละ" พระสังฆมิกตอบ

อีกรายหนึ่งพูดว่า "อะไรกันคุณพ่อ ผมรู้ว่าทำบาปไว้มากมาย แล้วคุณพ่อให้ผมสวดเพียง 15 สายเท่านั้น ไม่น่าพอ ผมจะสวดอีกเท่าหนึ่ง"

คุณพ่อก็จะตอบว่า "พอให้ลูกสวด 15 สาย ส่วนอีก 15 สายนั้น ขอให้ลูกสวดพร้อมกับครอบครัวในวัดก็แล้วกัน"

แต่สังเกตดูแล้ว เขาจะไม่ค่อยเชื่อ เพราะในการทำกิจใช้โทษบาป เขาชอบสวดทางหากเสมอ ยิ่งกว่านั้น การสวดลูกประจำที่เคยสวดตามศรัทธา เขาก็ถือว่าใช้ไม่ได้สำหรับใช้โทษบาปที่พระสังฆมิกกำหนด

เช่นมีคนหนึ่ง เคยสวดลูกประคำวันละ 3 สาย เขามาแก้บาปว่า "คุณพ่อ
ผมล้มทำกิจใช้โทษบาป"

คุณพ่อก็ตามว่า "แล้วรู้ตัวหรือเปล่า"

"เปล่า, คุณพ่อ ผมสวดลูกประคำตามใจศรัทธาเสมอ และวันนี้ เมื่อพิจารณา
รูปบาป ดูเหมือนว่า 3 สาย ที่คุณพ่อส่งนัยยังมีอีกสายหนึ่งที่ยังไม่ได้สวด และผมจะสวดหลัง
จากแก้บาปแล้ว"

ตามธรรมเนียมพระสงฆ์จะตอบว่า "ไม่เป็นไร ที่ลืมนึกให้ถือว่ารวมกับกิจใช้โทษ
ในวันนั้นแล้วกัน"

นี่แหละ คือความรักเราร้อนและใจศรัทธาเลื่อมใสของชาวจีน ในการสวด
ลูกประคำ ชาวจีนถือว่าวันฉลองแม่พระลูกประคำ เช่นวันเทศกาลหัว เป็นวันฉลองชั้นเยี่ยม
ของปี เขาฉลองกันเต็มที่ ตั้งแต่วันวิสาขา จนครบอุสมวาร เรียกว่าฉลองกุหลาบทิพย์
(บวชกุย) หรือการฉลองขอพรลูกประคำ 15 ประการ

28 เด็กหญิงชูศรัทธา

ใน ค.ศ. 1836 เด็กหญิงอายุ 11 ขวบคนหนึ่ง ชื่อ เออเยน สเมต เป็น
นักเรียนในโรงเรียนพระหฤทัยที่เมืองลิล เธอได้ประกาศความศรัทธาต่อลูกประคำในระหว่าง
เพื่อนนักเรียนด้วยกัน

ถ้ามีวิชาเรียนใดที่ยากเกินสติปัญญาของเด็กอย่างเธอจะเข้าใจ เธอจะหัน
เข้ามาพึ่งพระแม่มารีย์อานุภาพใจของเธอขอความช่วยเหลือ โดยเธอสัญญาว่าจะสวดบทวันทามารีย์
15 ครั้ง เพื่อเป็นเกียรติแก่ขอกลับของลูกประคำ บางครั้งเธอก็จะเกินรูป 14 ภาคด้วยความ
ความมุ่งหมายอันเดียวกัน

ต่อมาภายหลัง เธอได้ยื่นเขาผูกพันถึงโครงการที่จะทำให้แม่พระนฤมลีนี
ด้วยการสร้างวัดถวายแม่พระ และหารายได้จากการออกลอตเตอรี่ (คล้ายบุญฉานิชย์) ซึ่ง
มีโชงานเล็กน้อย และเธอก็มีใจเราร้อนด้วยศรัทธา จึงอาสาเข้าร่วมทำงานนี้ โดยจัดสลาก
ถึง 15000 ใบ เพื่อระดมเงินขอพร 15 ประการของลูกประคำ และเธอก็ทำสำเร็จผลได้
อย่างงดงามทำให้คนที่ได้ประจักษ์ลวณตระหนักว่าเธอจะต้องได้รับพรพิเศษจากสวรรค์เป็นแน่

ต่อมา เธอได้เข้ามาพบเป็นภคินี มีนายาวว่า "มารี แห่งพระญาณสวดสัง"
 เธอมีใจเร้าร้อนต่อวิญญานในไฟชำระยิ่งนัก เพราะเห็นว่า เป็นบุคคลที่ชาวโลกมักจะหลงลืม
 แล้วเธอจึงได้จัดตั้ง "คณะสงเคราะห์วิญญานในไฟชำระ" ขึ้นในปี ค.ศ. 1856

29. ภคินีผู้ร่ำรวย

ภคินีเทเรซาซึ่งอยู่ในสังกัดคณะเมตตาธรรมอันดีวัตรปฏิบัติด้วยการขอทาน
 มาสงเคราะห์คนยากจนอนาถา ได้ทำหน้าที่รักษาพยาบาลคนเจ็บอยู่ในโรงพยาบาลแห่งหนึ่ง
 ในบรรดาคนเจ็บเหล่านั้น มีชายชราหูหนวกผู้หนึ่งซึ่งเธอเอาใจใส่เป็นพิเศษแต่เธอก็หนักใจ
 ที่ไม้อาจจะสอนศาสนาให้แก่ได้

ภคินีรูปนี้เผ่าครุณคิถุอยู่ชานาน จนกระทั่งในที่สุด เธอก็พบช่องทาง ซึ่งพอ
 มีโอกาสจากหน้าที่ซึ่งผูกมัดอยู่ เธอจะรีบวิ่งไปที่ชายแก่ผู้นั้นแล้วตะโกน โกลหลูของแก สอน
 เรื่อง พระศาสนาอย่างช้าๆ ทุกวันไป ซึ่งครั้งแรกชายแก่ก็มักจะหลงลืมและพูดไม่คอยรู้เรื่อง
 ทำให้ภคินีต้องทนหนักอึ้งใจ แต่เมื่อที่เธอได้เฝ้าดูการบาง
 ชายแก่ผู้นั้นเริ่มมีความเฉลียว เริ่มเข้าใจในพระศาสนาบ้าง และพูดถึงพระ
 บอยครั้ง เขาถูกเขานมัสการเป็นเวลานาน จนเกิดเป็นผื่นที่หัวเขาทำให้ไปไหนไม่ได้ ต้อง
 นอนอยู่บนเตียง แต่เขาก็มีใบหน้ายิ้มแย้มและสงบ มองดูฟ้าและสวดภาวนาเรื่อยไปทั้งกลาง
 วัณกลางคืน

ภคินีเทเรซา ได้มาเยี่ยมแก่เสมอ และแล้ววันหนึ่ง แก่ก็บอกเธอด้วยเสียง
 อันแจ่มใส่ว่า

"ภคินีขอรับ บัดนี้ท่านเป็นเศรษฐีแล้ว"

"เศรษฐีอะไรกัน?" ภคินีสงสัย

"เศรษฐีครับ ผมเพิ่งทราบข่าวเมื่อเช้านี้เอง"

"ลองดูตงจะนึกขึ้นอะไรกระมัง จึงเห็นฉันเป็นเศรษฐี"

"ภคินีขอรับ ท่านเป็นเศรษฐีแล้วจริง ๆ ผมจะเล่าให้ฟัง" ชายแก่พูดพลาง

สะอื้นน้ำตาไหลนอง

"คือว่าอย่างนี้ขอรับผมไม่รู้ว่าจะขอบพระคุณภคินีที่เมตตาแก่กระผมได้อย่างไร
 ถูก ผมจึงเฝ้าวิงวอนพระเยซูและพระแม่มารีย์ให้ประทานพระพรแก่ภคินีแทนผม โดยผมสัญญา

ว่าจะสวดวันทามาเรียอาลาบัท และผมก็ลงมือสวดอย่างเงิบ ๆ จนกระทั่งครบกำหนด
เมื่อเช้านี้เองภักดีชอบ บันทึบทานเป็นเสร็จแล้ว ขอให้พระเจ้าโปรดวยพรแก่
ท่านเทอญ"

30. เช้าบ้านนิก

ทั่วทุกแห่งหน ทางภาคใต้ของประเทศฝรั่งเศส มีคนมาเชิญพระสงฆ์ไป
โปรกศีลเจิมคนไข้ให้แกหญิงชราคนหนึ่ง ซึ่งกำลังเจ็บหนัก พระสงฆ์ก็ถามชื่อคนเจ็บ ถนน
และบ้านเลขที่เสร็จเรียบร้อยแล้ว อีกสักครู่นี้จึงตามไป

ครั้นไปถึงบ้านนั้น ไม่มีใครรู้จักชื่อนั้นเลย แต่ผู้บอกพระสงฆ์ว่า บ้านเลข 3
ของบ้าน มีหญิงคนหนึ่งเจ็บหนักจนจะตายอยู่แล้ว คุณพ่อจึงรีบขึ้นไปเยี่ยม แต่พออย่างเขาประคอง
ห้องก็ถูกสามีน้องหญิงคนนั้นขับไล่อย่างไม่ปราณีปราศรัยทีเดียว ส่วนภรรยาที่นอนเจ็บอยู่บนห้อง
ก็ไถ่ครองขอความกรุณาว่า "คุณพ่อ กรุณาช่วยชีวิตลูกด้วย อย่าทิ้งลูก อย่าปล่อยให้ลูกตายไปโดย
ไม่มีใครมาดูแล"

ชายคนนั้น แทนที่จะส่งสารภรรยา กลับพยายามจะผลักไล่ให้พระสงฆ์ไปเสีย
ให้พ้นท่าเดียว คุณพ่อจึงต้องไขว่คว้าขึ้นเสียงแข่งพูดกับเขาว่า "ในนามของพระเป็นเจ้าซึ่ง
รพหนึ่ง จะพิพากษาคณะ ฉันขอให้คุณเลิกขัดขวางความประสงค์ของภรรยาคุณเสียที"

เมื่อเห็นคุณพ่อเอาจริง พร้อมกับไต่ถามคำพูดเช่นนั้นทำให้ชายคนนั้นต้องเปลี่ยน
ท่าที หลบเข้าไปในห้องใกล้เคียงปล่อยให้ภรรยามีโอกาสแก้บาปปรับศีลใจโดยสะดวก

ก่อนที่คุณพ่อกำลังจะลากลับไป สตรีนั้นได้เผยความในใจให้คุณพ่อฟังว่า "นับ
เป็นเวลา 10 ปีมาแล้ว ที่สามีของลูกโคตรขวางไม่ยอมให้ลูกไปแก้บาป ดังนั้น ลูกจึงสวด
ลูกประจำอยู่เสมอเพื่อวิงวอนต่อแม่พระขออย่าได้ปล่อยลูกให้ตายไปโดยปราศจากการรับ
ศีลรับพรจากพระ และบัดนี้เอง ลูกจึงเห็นโคตรแล้ว ว่า คำภาวนาของลูกสำเร็จจนแล้ว
ทุกประการ"

"พระสงฆ์ก็ถามว่า "แล้วลูกมีวิธีส่งคนไปตามพ่อมาอย่างไรละ?"

สตรีนั้นจึงตอบว่า "ลูกมีใครส่งใครไปตามตัวคุณพ่อเลย เพราะสามีของลูก
เขาไม่ต้องการเช่นนั้น ผละลูกก็เชื่อว่าเขาเองก็ไม่ไปตามด้วย"

ต่อมา พระสงฆ์ของคณนิจโคตรามว่าท่านเขามานึก ที่แถบนั้นเป็นเลขที่ 30 ไม่ใช่ 50 ดังนั้น ท่านจึงรีบไปค้นหาบ้านเลขที่ 50 จนพบแล้วเข้าไปโปรดศีลเจิมคนไข้ ให้แถบนั้นต่อไป

ทุกคนที่โคตรามเรื่องนี้แล้วต่างก็มองว่าเป็นความอัศจรรย์ของแม่พระโคยแท้จริง.

31. ขณวณมีประโยชน์

ปี ค.ศ. 1870 ซึ่งกรุงปารีสถูกกองทัพเยอรมันล้อม ในขณะที่รบกันนั้นกระเจก หนาทางอารามภิกษินสงเคราะห์คนยากจนแห่งถนนนอตรคามเดส์ซิมป์ ได้แตกลง

ทางอารามจึงเรียกตัวนายช่างมาใส่กระเจกนั้น และได้มีภิกษินรูปหนึ่งไปแปล พระวรสารให้เขาฟัง ในระหว่างที่กำลังทำงานอยู่ แต่รู้สึกว่ นายช่างสนใจกับการทำงาน ของเขามากกว่า

ภิกษินรูปนั้นเห็นว่าหน้าที่ของตนเป็นผลแล้ว จึงมอบลูกประคำสายหนึ่งให้แก่นายช่างนั้น พร้อมกันบอกว่ "นี่นะ ขอให้คุณโปรดจงรับลูกประคำสายนี้เอาไว้และพกติดตัว อยู่เสมอ ลูกประคำจะนำโชคมาให้คุณ และในยามตกทุกข์ได้ยาก ถ้าคุณจะสวดลูกประคำบาง แม่พระก็จะรับฟังคุณ"

นายช่างได้ฟังแล้วจึงรับเอาลูกประคำมาไว้อย่างเสียไม่ได้ ครั้นเมื่อสวด สักรามยุติลงแล้ว เขาจึงหาหนังสือเดินทางใบหนึ่งเพื่อไปหาเลี้ยงชีพที่เมือง Villeneuve-Saint-Georges เมื่อไปถึงแล้ว เขาจึงแวะเข้าร้านคัมสุราเพื่อคับกกระหาย เขาได้กลับ จนนเมาแล้วพูดเพ้อไปต่าง ๆ พูดคำไหนพวกเยอรมัน พระเจ้าวิลเลียม บิสมาร์ค ฯลฯ ซึ่งมา รุกรานประเทศฝรั่งเศส เขาได้กล่าวประณามไว้อย่างมาก เลยถูกทหารเยอรมันซึ่งอยู่ใน ทั่นจับตัวไปขังคุก ตอนนั้นเอง นายช่างจึงรู้สึกตัว สว่างเมาขึ้นมาทันที และนึกเสียใจว่าตัว เอง นายไม่ควรจะแ้วงปากหาเลี่ยนเลย

"แล้วนี่จะทำอย่างไรดี?" เขาร่ำพั่ง "ถ้าเยอรมันจับฉันส่งไปประเทศของ เขา คงแย่มาก ไม่รู้ว่าจะมีชาวไทกันหรือเปล่า? และนี่ฉันก็รู้สึกหัวขึ้นมาแล้ว" พลางเขาก็

ลงมือลงไปในการเป่า เพื่อค้นหาเศษขนมปัง และก็พบว่าไม่มีแต่มีพวงลูกประคำที่ภคินีเคยให้ไว้นานแล้วและเขาก็ไม่เคยสนใจจะเอามาสวมเลยแม้แต่ครั้งเดียว

"โอ" เขาอุทานขึ้น " นี่เป็นลูกประคำของภคินีซึ่งให้สัญญาไว้กับฉันว่า ถ้าฉันรักษาไว้แล้วจะเกิดโชคดี และช่วยเหลือนฉันได้ในยามเคราะห์ร้าย บัดนี้ฉันกำลังแยไม่รู้ว่าจะออกจากคุกได้อย่างไร ไม่ไ้ ฉันจะสวมลูกประคำนี้แหละ แต่ก็ไม่รู้ว่าจะสวมอย่างไรดี เพราะฉันก็ไ้ไม่ตามถึงวิธีสวมเสียด้วย"

ขณะที่ชายนาสงสารกำลังตรึกตรองหาวิธีสวมลูกประคำ เขาก็ถึงกับทันทนาวิธีา และเริ่มตนสวม พอดีนายทหารเยอรมันคนหนึ่งโผล่เข้ามากรูสีกแปลกใจ ที่เห็นนักโทษนั่งอยู่บนกองหญ้าแห้ง มีอดีตลูกประคำและกำลังสวมอยู่

"อะไร" นายทหารร้องทักขึ้น "นี่แกไม่ใช่พวกนักปฏิวัติคอมมิวนิสต์?"

"เปล่าดอกจอร์จ" นักโทษรีบตอบ

"ใช่แล้วจอร์จ กระผมเป็นคริสต์ตังและกำลังสวมลูกประคำอยู่ตามที่ท่านเห็น"

"อย่างนั้น แกออกไปได้ เพราะฉันเป็นคริสต์ตังด้วย และต่อไปให้ระวังปากคอแกให้ดีด้วย อย่าพูดอะไรพลอย ๆ ออกมาอีกแล้วกัน"

32. ลูกประคำในโรงมหรสพ

พระจักรพรรดินโปเลียนที่ 1 แห่งประเทศฝรั่งเศส แม้ว่าจะไม่สุจริตมีศรัทธา นัก แต่ก็เชื่อว่าพระองค์จะเฉยเมยต่อพระศาสนาเสียเลยทีเดียว คำที่ว่าเมื่อทรงพระเยาว์ พระองค์เคยไ้รับการอบรมจากครอบครัวคริสต์ตังแท้ สมัยที่พระองค์ทรงเฝ้าพระอานาจออยู่ และได้เสด็จไปชมละครพร้อมด้วยขาราชบริพารตามเสด็จเป็นจำนวนมากนั้น ได้มีมหาดเล็กคนสนิทที่พระองค์ทรงรักมาก ชื่อ Rohan Chabot ตามเสด็จไปด้วย

ในขณะที่ละครกำลังแสดงอยู่นั้น อาจจะเป็นเพราะว่าเนื้อเรื่องสนุกสนาน พระองค์จึงไม่ทรงสนพระทัยมากนัก หากแต่ทรงลอบสังเกตอิริยาบถของผู้ชมเสียมากกว่า และพระองค์ก็พบว่ามหาดเล็กคนโปรดของพระองค์ไม่สนใจดูละครเหมือนกัน หากแต่หมั่นหันมามือซ่อนนั่งอยู่ในฉากหลังตลอดบนหัวเขา พระองค์รู้สึกสงสัยจึงยื่นพระหัตถ์ออกไปจับมือของเขาไว้แล้วดึงออกมาโดยแรง ซึ่งปรากฏว่า สิ่งที่ติดมือของเขาคือลูกประคำอันเอง

มหาดเล็กตกตะลึงเพราะว่าในสมัยนั้น คนในวังจะเอาใจใส่ในเรื่อง การสวดลูกประคำมากนัก แต่พระจักรพรรดิ ไททรงปลอมเชื่อว่า "คิมาก กิจการ ที่ท่านกำลังกระทำนั้นดีกว่าละครที่กำลังแสดงเสียอีก, คอไป ท่านจะต้องเป็นคนสำคัญคนหนึ่ง"

แล้วพระองค์ทรงคืนลูกประคำให้พร้อมกับรับสั่งว่า "เชิญท่านสวดคอไปเถิด คราวนี้รับรองว่าจะไม่รบกวนอีก"

ผู้ที่เห็นพระจักรพรรดิตรัสชมเชยมหาดเล็กหนุ่มเช่นนั้นก็ยิ่งประทับใจ และต่อมา มหาดเล็กผู้นี้ก็กลายเป็นคนสำคัญขึ้นมาจริง ๆ กล่าวคือ เมื่อเวลาถึงแก่กรรมนั้น เขาได้ดำรงตำแหน่งพระอัครสังฆราชการคินล แห่งเมืองเบอซังของ ซึ่ง สังฆมณฑลของท่านได้มีชื่อเด่นทางศรัทธาสืบมาจนกระทั่งทุกวันนี้

33. ลูกประคำนักบุญ

พอมีคนหนึ่ง บรรทุกสินค้าจากประเทศอินเดียมายังมะละกา และได้ พบกับนักบุญฟรานซิส ชาวเวียต เขาได้รับการอวยพรจากท่าน และขอของที่ระลึกจากท่านด้วย แต่ท่านนักบุญได้ยื่นมือขึ้นห้ามไม่ให้รับของนั้น ท่านจึงบอกเอาลูกประคำที่ คลองคอออกยื่นส่งให้พร้อมกับบอกว่า

"เชิญท่านรับเอาลูกประคำสายนี้ ไว้เถิด แล้วจะเกิดประโยชน์มาก ถ้าท่านไวใจในศรัทธาคอพระแม่มาเรีย"

พอได้รับลูกประคำมาแล้วกล่าวอำลาท่านนักบุญ เพื่อออกเดินทางกลับ อินเดีย ขณะที่เรือแล่นมาถึงท้องทะเล ท่ามกลางมะละกากับเมืองเมลืออาปุระ ก็ได้ ประสบกับพายุมาคลั่ง และเรือก็แตกลง ผู้คนเป็นอันมากต้องเสียชีวิตจมน้ำตาย แต่ พอว่ายขึ้นรอดมาได้ก็อย่างหวุดหวิดโดยยึดเกาะกระดานไม้แผ่นหนึ่ง และมีหนึ่งก็จับลูกประคำ ของนักบุญไวแน่น ท่ามกลางคลื่นลมในท้องทะเล เขาพยายามนึกถึงพระมหากรุณาธิคุณ ของพระเจ้า และเขาก็รู้สึกเคลิบเคลิ้มไปคล้ายกับว่า ไปอยู่กับนักบุญที่เมืองเมลืออาปุระ แล้วอย่างปลอดภัย ครั้นเมื่อไคสตัดขึ้นมาจากอ่าวก็ ก็พบว่าตัวเขามาติดอยู่ที่ชายหาด แห่งหนึ่งซึ่งไม่เคยรู้จัก เขาได้ไปสอบถามชาวบ้านดู ก็ทราบว่า เป็นเขตเมืองนาคปัทม อินเดียใต้ ทำให้เขารู้สึกอัศจรรย์ใจอย่างที่สุด และซาบซึ้งในพระคุณของแม่พระยิ่งนัก เขาได้เล่าเหตุการณ์นั้นให้แพร่หลายไปทั่วอย่างศรัทธา

ลูกประจำประเทศบราซิล

เมื่อสิบกว่าปีมานี้ ประเทศบราซิล ซึ่งเป็นประเทศที่ใหญ่ที่สุด และอุดม
สมบูรณ์ที่สุด เกือบจะกลายเป็นคอมมูนิสต์อยู่แล้ว ทั้งมีตำรวจอยู่เพียง 800 คน
กับแนวร่วมอีก 2000 คน แต่ก่อนที่จะลงมือปฏิวัติได้สำเร็จ ประชาชนส่วนใหญ่ซึ่ง
รวมตัวกันขึ้นโดยบุคคลชั้นกลาง โดยเฉพาะแม่บ้าน ได้รวมตัวกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
ทำการก่อกบฏไวโคทันทิง

สหภาพนักศึกษานับว่าเป็นขุมกำลังของผู้ก่อการร้าย เพราะได้รับทุน
อุดหนุนเป็นอันมาก และบรรดาผู้นำของนักศึกษาทุกคนแต่เป็นคอมมูนิสต์อย่างเข้มข้น
มีความชำนาญในการนัดหยุดเรียนปลุกระดมมวลชน เก็บขบวนประท้วง และก่อการจลาจล
ทั้งยังส่งพวกออกไปเผยแพร่แนวคิดให้แก่นักศึกษาผู้ใหญ่อีกด้วย

ที่ร้ายแรงที่สุดก็คือ ตัวประธานาธิบดีเองเป็นคอมมูนิสต์ และทำการ
ส่งเสริมให้นายทหารชั้นผู้น้อยแข็งข้อ ไม่ยอมฟังคำสั่งบังคับบัญชาของนายทหารชั้นผู้ใหญ่

พวกคอมมิวนิสต์ได้ทำการปลุกระดมมวลชนโดยอาศัยหลักวิธีวิทยา
กระทำให้เรื่องเล็กกลายเป็นเรื่องใหญ่เหมือนกบฏ บรรดาชนชั้นกลางซึ่งเรียกร้อง
ต้องการ บรรดาหนังสือพิมพ์สื่อมวลชนซึ่งเป็นพวกคอมมูนิสต์ ได้ช่วยกันบิดเบือนข้อเท็จ
จริงและทำให้ชาวบราซิลเป็นไปในทางที่ผิดสำหรับพวกตน

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้มหาชนรู้สึกห่อเหี่ยวกลัวภัยความมืดมน
ต่างก็หอดกอดลัยในอนาคตของประเทศว่าจะต้องกลายเป็นคอมมูนิสต์ในไม่ช้าแน่แล้ว
เพราะเหตุการณ์ยุ่งยากได้เกิดขึ้นประดังกัน คือปัญหาการทุจริตของคณะรัฐบาลกับปัญหา
เงินเฟ้อ อีกทั้งความยากจนของชาวบราซิล

ในที่สุด จึงได้มีผู้คิดต่อต้านขจัดคอมมูนิสต์ขึ้นโดยก่อตั้งเป็นพรรค
ซึ่งส่วนมากเป็นคนชั้นกลาง ได้รวบรวมกลุ่มกันเปิดเผยข้อเท็จจริงที่ถูกต้องออกไปสู่
มหาชนด้วยวิธีการต่าง ๆ

ฝ่ายสตรีแม่บ้าน ได้ตั้งกลุ่มกันขึ้นมาและลงมือทำงานอย่างเข้มแข็ง
หัวหน้ากลุ่มคือ นางโคเนา อเมเลีย บาสตอส อายุ 59 ปี มีอาชีพเป็นครู และสามี
เป็นหมอนทหาร เธอได้เริ่มดำเนินการขึ้นที่กรุงริโอเดอเจไนโร เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน
พ.ศ. 2505 ได้รวบรวมแม่บ้านทั้งหลาย ให้ทำการขัดขวางการทำงานของพวกคอมมิวนิสต์

ทั้งในครอบครัวและมวลชนภายนอก กิจกรรมนี้ ได้มีผู้รวมขบวนการแพร่หลายไปทั่วประเทศ ตลอดระยะเวลา 12 เดือน

ขบวนการสตรี ในเมืองเซาเปาโล เมื่อทราบว่า ขบวนการคอมมิวนิสต์ จะจัดให้มีการชุมนุมครั้งใหญ่ โดยส่งให้ผู้ชายโหมกซึ่งเป็นผู้นำจากรัสเซียเข้ามาสองคน โดยอาศัยเรือบินกลุ่มสตรีผู้ต่อต้านจึงได้ออกประกาศอย่างสั้น ๆ ว่า ในวันและเวลาที่ เครื่องบินเหวี่ยงนั้นจะมาถึง พวกคนเป็นจำนวนมากจะยกขบวนไปนอนขวางเต็มลานบิน ทำให้พวกคอมมิวนิสต์ต้องงอเข่า นำเรือบินไปลงที่เมืองอื่น

เมื่อนองเชยของประธานาธิบดี ซึ่งเป็นผู้นำคนสำคัญของฝ่ายคอมมิวนิสต์ ได้จัดให้มีการปลุกระดมมวลชนครั้งสำคัญขึ้นในเมืองนี้ เรื่อง การปฏิรูปที่ดิน แต่พอเขา จะลุกขึ้นพูด ก็ปรากฏว่ากลุ่มสตรีต่อต้านจำนวนสามพันคนได้พร้อมใจกันลุกขึ้นสวดลูกประคำ อ่อนวอนพระผู้เป็นเจ้า ให้คุ้มครองประเทศจากภัยคอมมิวนิสต์ จึงเป็นอันว่าทำการปลุกระดมไม่ได้ ครั้นเมื่อกลับออกไปภายนอกแล้วก็พบว่าหัวทองถนนเต็มไปด้วยสตรี ผู้ศรัทธา

กำลังสวดมนต์ต่อต้านคอมมิวนิสต์

วันที่ 19 มีนาคม พ.ศ. 2506 กลุ่มสตรีซึ่งเรียกตนเองว่า "กลุ่มแมงป่าน เพื่อเสรีภาพ โดยความคุ้มครองของพระผู้เป็นเจ้า" ได้รวมกำลังกัน 6 แสนคน เดิน ขบวนต่อต้านคอมมิวนิสต์ ในเมืองเซาเปาโล พร้อมกับลงประกาศทางหนังสือพิมพ์ว่า

"พระผู้เป็นเจ้าได้ประทานดินแดนอันอุดมสมบูรณ์กว้างใหญ่ไพศาลนี้ ให้แก่พวกเรา และบัดนี้บราซิลกำลังเข้าที่คับขันถึงขีดสุดแล้ว เพราะว่าเราได้ปล่อยให้คนเพียงส่วนน้อยผู้มักใหญ่ใฝ่สูงเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว ไม่นับถือศาสนา ไม่มีศีลธรรม อันถึงมาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยว เขามากลุ่มอำนาจปกครอง ประเทศแล้วก่อให้เกิดความทุกข์ยากขึ้นแก่มวลชน ทำลายล้างฐานะทางเศรษฐกิจ ก่อความวุ่นวายเรียบร้อยของสังคม ทำให้บ้านเมืองมีแต่ความหวาดระแวงและเกลียดชังกัน เต็มไปด้วยความหมกหมุ่นค่อนาคต พวกอุบาทว์เหล่านี้แซกซิม เขามากล่อการร้ายในบ้านเมืองของเรา เขาไปยึดอำนาจบริหารแผ่นดิน แอบแฝงเข้าไปในหมู่ทหารของชาติ และจนกระทั่งวงการศาสนา เป็นทาสของลัทธิซึ่งนิยมใช้อำนาจมากใหญ่บีบบังคับมหาชนโดยกดขี่ข่มเหง ซึ่งเป็นลัทธิที่ไม่เหมาะสมกับพวกเราชาวบราซิล เป็นอย่างยิ่ง....." ในตอนท้ายของประกาศ ได้เป็นคำสวด อ่อนวอนพระผู้เป็นเจ้าและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งปวง ในพระศาสนาให้ช่วยปกป้องประเทศชาติ

จรรอคนจากการตกเป็นเหยื่ออย่างทารุณของคอมมิวนิสต์ ดังเช่นพี่น้องแม่บ้านทั้งหลาย
ได้ประสบอยู่ในประเทศคิวบา โปแลนด์ และฮังการีนั้นแล

ในวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2506 พวกคณะทหารกัโกลักขึ้นทำการปฏิวัติ
ขับไล่ประธานาธิบดีคิวบารออกจากตำแหน่งและจับกุมพวกคอมมิวนิสต์ทั่วประเทศ มาลง
โทษตามกฎหมาย เป็นอันว่าอิทธิพลของคอมมิวนิสต์ได้หมดสิ้น ไปจากประเทศบราซิล
อย่างสิ้นเชิง

วันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2506 กลุ่มสตรีแม่บ้าน ได้เป็นหัวหน้าชักชวน
มหาชน เกินชบวน " ขอบคุนพระเจ้า " เพื่อฉลองชัยชนะที่พระผู้เป็นเจ้าทรงคุ้มครอง
ประเทศให้ปลอดภัย มีประชาชนมากกว่าหนึ่งล้านคน เขารวมชบวนเดินไปตามถนนสาย
สำคัญในกรุงริโอเดอเจไนโร นับว่าเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ของประเทศที่มีการ
เดินชบวนอย่างยิ่งใหญ่ขนาดนี้ ในชบวนแห่งนี้มีรูปวีรบุรุษของชาติ คำขวัญต่อต้านคอมมิวนิสต์
รูปทางศาสนา มีการร้องเพลงชาติ สลับไปกับเพลงสวดทางศาสนา และการสวดลูกประคำ

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนลิขสิทธิ์

สวดสวดคุณชก

เคนแล้ว

ประจำประเสริฐศรี

สุดเปรียบ

สวดเคี้ยวสวดหนูแล้ว

เพริศแพร้ว พรสวรรค์ ข๑-

๑ สวดประจำสวดเลิศจิต

หากสวดคิดว่าฟังตาม

ผลบุญคุณงงาม

ยามสวดเคี้ยวสวดพร้อมกัน ข๑-

ไทย

ประเทศไทยได้รับนับถือพระพุทธศาสนาและศาสนาพราหมณ์ มาจาก
อินเดีย จึงได้รับลูกประคำเข้ามาด้วย แต่เนื่องจากไทยได้นับถือพระพุทธศาสนาแบบเถรวาท
ซึ่งไม่สนใจเกี่ยวกับเวทมนตร์คาถามากนัก เน้นหนักไปในเรื่องการรักษาศีลประพฤติตาม
พระวินัยมากกว่า ลูกประคำจึงเป็นเรื่องของไสยศาสตร์และศาสนาพราหมณ์ไป พระ
ภิกษุไม่ค่อยนิยมใช้ นอกจากพระชุตนต์ หรือพระวาสนผู้มีความสนใจในทางไสยศาสตร์
เท่านั้น

ภาษาถิ่นภาคเหนือ หรือภาคล้านนาไทย เรียกลูกประคำเป็นสองชื่อ คือ หมากนับ แปลว่า "ลูกสำหรับใช้นับ (เพื่อสวดมนต์ปริกรรม)" และหมากคำ แปลว่า "ลูกของคำ" ซึ่งตรงกับคำว่า "ลูกประคำ" ที่ใช้กันแพร่หลายในปัจจุบันนี้แหละ

จากศัพท์ที่ว่า "หมากคำ" นี้เอง แสดงว่าลูกประคำที่ใช้เรียกกันอยู่ทุกวันนี้ เริ่มนิยมแพร่หลายปรากฏขึ้นในสมัยกรุงธนบุรี เมื่อได้รู้จักเอาทองคำมาทำเป็นเครื่องประดับใช้สอย และทำเป็นลูกประคำลูกเล็ก ดังหนังสือเรียกติดปากกันมาจนแต่ครั้งนั้นเป็นต้นมา ถึงแม้ในภายหลังจะใช้วัสดุอื่นที่ไม่ใช่ทองคำสร้างขึ้น ก็ยังคงเรียกว่า "หมากคำ" หรือ "ลูกประคำ" อยู่นั่นเอง

ปรากฏตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่กล่าวมาว่าคนไทยได้พบทองพระพุทธรูปที่ลพบุรีในสมัยกรุงสุโขทัย อันเจริญแพร่หลายอยู่ในดินแดนฝ่ายเหนือ ซึ่งแต่ครั้งที่ดินไทยยังอยู่ในอาณาจักรพม่าเจ้าในพม่า บางทีคนไทยจะรู้จักลูกประคำขึ้นในครั้งนั้นเอง โดยได้รับอิทธิพลจากอินเดียมาบ้าง ไม่มากก็น้อย และมีที่สังเกตว่า คำเรียกลูกประคำที่ว่า หมากนับ กับหมากคำ ของภาคเหนือ นั้น ตรงกับคำเรียกลูกประคำเป็นภาษาสันสกฤตของอินเดียว่า ดนเตทียา กับ ถาญจันยา ตามลำดับอย่างตรง

ความหมาย ***

ดูรวมเมื่อคนไทยได้อพยพลงมาทางใต้เข้ามาสู่แหลมทอง และตั้งบ้านเมืองเป็นอาณาจักรในทวาย มีเมืองเชียงแสนเป็นราชธานี อยู่ทางภาคเหนือของประเทศไทยปัจจุบันนี้แล้ว คำว่าหมากนับ และหมากคำจึงเริ่มเผยแพร่อำนาจแผ่มาถึงไทยในครั้งนั้นเอง แล้วกลายมาเป็นคำว่า "ลูกประคำ" ดังปรากฏใช้กันอยู่ในปัจจุบันนี้แล้ว

*** ปรากฏหลักฐานจากจดหมายเหตุของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช

พระพุทธเจ้าในนครหลวงพม่าว่า

"ราชบุตรในพม่าครั้งนี้" ข้าพเจ้าไปอินเดียที่ทวายที่สระวันตกใกล้กันมาก ขุดขึ้นเรือนไม่ว่าจะมีหรือยากจน สรรพมาจะ ~~มี~~ ต้องมีของบูชาพระพุทธปฏิมาไม่ว่าจะเป็นคนยากคนจนหรือคนดีคนชั่ว ก็ต้องมีของประคำสำหรับสักเวลาสวดมนต์ติดประจำอยู่เสมอ" ดังนี้

ในประเทศไทย สมัยก่อนเขาใจว่ามีการใช้ลูกประจำเพียง 2 ชนิด คือ ลูกประจำทองคำ ซึ่งเป็นของคนชั้นสูง กับลูกประจำรักสีดำของอาจารย์ ไสยศาสตร์ และเขาใจว่าการใช้ลูกประจำจะได้รับอิทธิพลมาจากพระพุทธศาสนานิกาย มนตรยาน อีกด้วย เพราะก่อนหน้าสมัยสุโขทัย ซึ่งพอขุนรามคำแหงจะรับเอาพระพุทธศาสนา แบบเถรวาท ลังกาวงศ์ เขามาเป็นศาสนาประจำชาติของไทย ใน พ.ศ. 1800 นั้น ไทยเคยอยู่ใต้อำนาจของขอม ซึ่งนับถือพระพุทธศาสนานิกาย มนตรยานมาก่อน และตั้งศูนย์ กลางการปกครองอยู่ที่ลพบุรี

1. ลูกประจำกับธานี

มีตำนานโบราณเป็นอันมากที่กล่าวถึงเรื่องของธานี ซึ่งถ้าเป็นธานี แล้วจะต้องมีลูกประจำเป็นเครื่องบริวารอย่างแน่นอน

ตำนานสิงหนวัติ कुमार 53 ยามนั้น กับมโลธานี อันเป็นพ่อเลี้ยงแห่ง นางปทุมวดีราชเทวี ก็จุติตายก่อนนั้นสองเดือนแล้วขึ้นไปเกิดยังพรหมโลก

มหาวิทยาลัทธิลพบุรี ฉบับฉบับนี้

พระบรมราชาเจ้านครปฐมในเวหนอนอนมหาธาตุเจ้าบรรจุไวก่อน

ตำนานพระธาตุคอกยุง : สัมมาสัมพุทธโธ นิพพุติ สัตว์สโล พระพุทธเจ้า นิพพานไปไกรยบไปแล้ว ยังมีระสีเจ้าคนหนึ่งชื่อสุรเทโว มาแก่ป่าหิมพานต์ เพื่อจักอุปฐาก มหาธาตุเจ้าแล ระสีคนนั้นก็ไปนำเอามายังสรีระธาตุพระพุทธเจ้าแต่เมืองราชคฤห์ ประมาณ 50 องค์ ใส่โกศแก้วลูกหนึ่งเท่าแม่พาด ก็มาควยลวงอากาศ มีระสี 500 ตน เป็นบริวารก็มาถึงเมืองยวน ฯลฯ

เมื่อพระพุทธเจ้านิพพานไปได้ 280 ปี มีระสีคนหนึ่งชื่อสุรเทพา ลูกป่าหิมพานต์มาอุปฐากมหาธาตุเจ้า ก็แบ่งบรรณศาลาอยู่เขาลูกหนึ่งชื่อว่า คอยกินแคง มีทิศวันตกมหาธาตุ เจาระสีคนนั้นมีตะบะกล้าแข็ง ภูษาคีหลัง 7 กลัป ภูษาคีหน้า 7 กลัป มีเดชฤทธิ์แรงมากนัก ฯลฯ

ตำนานหรือฤษัษย์, คัมภีร์ชินกาลมาลีปกรณ์, จามเทววงศ์ กล่าวถึง
พระฤาษีทั้ง 5 ผู้สร้างเมืองคือ

1 สุเทวฤาษี อยู่ภูเขาคูขุมบรรพต ริมแม่น้ำโรหิณี (แม่น้ำชาน
ใกล้คอกยสุเทพ) เมืองเชียงใหม่

2 สุกทันตฤาษี อยู่หรรษภิกบรรพต (เขาสมอคอน) เมืองละโว้
ท่านเป็นอาจารย์ของพระร่วง พระเจ้าเมืองราย พญางำเมือง

3 อนุสิษฏฤาษีหรือสัจชนาลัยฤาษี อยู่เขาลดางค์ เมืองพิทักวลลันคร
(เขาหลวง เมืองศรีสขณาลัย)

4 พุทธขณิล อยู่คอกยสุหรรพต ใกล้แม่น้ำสาหรณที (คอกยมา รินน้ำแมสาร)
เมืองลำพูน

5 สุพรหมฤาษี อยู่สุภบรรพต ใกล้แม่น้ำวังกนที (คอกยงาม คือกอกย
สองยอก รินแม่น้ำวัง) เมืองลำปาง

พงศาวดารโยนก : พญางำเมืองเมื่ออายุ 14 ปี 4 เดือน 4 วัน
ได้ไปเรียนวิชาศรัทธา
กับเทพยดา ณ ภูเขาคอกยมา

2 พระฤาษีสร้างพระพุทธรูป

พระฤาษีชาวทวารวดี ที่มีชื่อเสียงองค์หนึ่ง ได้สลักรูปพระพุทธรเจ้า
ปางปฐมเทศนา คือกัมมฉนังดำเขางู จังหวัดราชบุรี สันนิษฐานว่าสลักขึ้นในสมัยทวารวดี
ตอนกลาง (พุทธศตวรรษที่ 13 - 14) แล้วพระฤาษี ได้สลักจารึกเป็นตัวหนังสือบอก
ฤาษีสมาธิคุปตะ เป็นผู้สร้าง พระพุทธรูปองค์นี้เป็นที่เคารพของชาวจังหวัดราชบุรีและ
จังหวัดใกล้เคียงมาก ถึงวันขึ้น 1 ค่ำ เดือน 11 แล้ว จะพากันมานมัสการ ปิณฑอง
บูชากันอย่างล้นหลาม

ที่ถ้ำพระโพธิสัตว์ ตำบลทับกวาง จังหวัดสระบุรี มีรูปสลักคัมมฉนังดำ
เป็นพระพุทธรเจ้าแสดงธรรม แวดล้อมไปด้วยพระโพธิสัตว์ยืนองค์หนึ่ง เหาะองค์หนึ่ง
และนั่งอีกองค์หนึ่ง พระโพธิสัตว์ที่ประทับนั่งนี้ ทรงถือพวงลูกประคำแบบเก่าได้เรียกว่า
อักษมาลาอยู่ควย ภาพสลักนี้เป็นศิลปะสมัยทวารวดี และจะสลักขึ้นควยมือของพระ
อรุณวาลี หรือ ฤาษีก็ยังไมทราบได้ แต่ผู้สลักจะต้องเป็นผู้นับถือ พระพุทธศาสนา ตาม
แบบมหายานแน่นอน

3. รูปปฏิมากรรมฐาน

โคคนพบรูปหล่อพระพุทธรูปที่เมือง เชียงแสน ปัจจุบันนี้อยู่ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร หอศิลป์ เชียงแสน มีจารึกที่ฐานบอกว่าหล่อขึ้นเมื่อพุทธศักราช 2147 เจ้าเมืองเชียงแสนกับคณะสงฆ์โคหล่อรูปพระกัมมโลด้ายไว้ในพระพุทธรูปศาสนา

ในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ แห่งกรุงศรีอยุธยา พ.ศ. 2001 ทรงให้หล่อรูปพระโพธิสัตว์ 500 พระชาติ เจริญรอยตามกษัตริย์ราชวงศ์พระร่วงซึ่งเป็นพระราชบุรพการีฝ่ายพระราชมารดา ในจำนวนรูปหล่อเหล่านี้ที่เหลือตกทอดลงมามีรูปพระนางโพธิสัตว์องค์หนึ่ง

โคคนพบรูปพระนางโพธิสัตว์อีกรูปหนึ่ง สันนิษฐานว่าหล่อขึ้นในสมัยอยุธยาตอนกลาง

รูปพระนางทั้ง 3 รูปนี้อยู่ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร ในสมัยอยุธยา และไม่ปรากฏว่ามีลูกประคำคล้องคอ ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ 3 ทรงโปรดให้ปฏิสังขรณ์พระพุทธรูปขึ้นเป็นแหล่งรวมวิชาการของชาติ ทรงโปรดให้สลักศิลาเป็นรูปพระนางคักคนท่าต่าง ๆ แก่โรคในกาย แล้วประดิษฐานไว้ที่วัดนั้น ปัจจุบันนี้ โคชำรุดไปมาก ที่คงเหลืออยู่มีไม่กี่รูป และได้ปรากฏว่าคล้องลูกประคำด้วย

อนึ่ง ยังมีรูปศิลาสลักศิลปะขอม ซึ่งปรากฏตามทับหลังของปราสาทหินที่พบในประเทศไทยและประเทศเขมร เป็นอันมาก ปรากฏรูปพระนางซึ่งคล้องลูกประคำหรือกำไลงับลูกประคำ

4. จิตรกรรมฝาผนังรูปฐาน

ในสมัยอยุธยาตอนกลางลงมาถึงสมัยรัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ นิยมวาดรูปจิตรกรรมฝาผนังที่พระอุโบสถเป็นเรื่องเทพชุมนุม มีเทวดา อสูร ครุฑ นาค ฐาน คนธรรพ์ นั่งนมัสการบูชไปยังพระประธานในพระอุโบสถนั้น

ในสมัยรัชกาลที่ 6 พระยานุศาสน์จิตรกร (จัน จิตรกร) ได้วาดภาพดีแบบเหมือนจริงเป็นภาพเทพชุมนุม ไว้ที่ฝาผนังพระวิหารทิศตรงกับพระปฐมเจดีย์ ด้าน

ที่ประทับฐานพระพุทธรูปหิ้งจำลอง ในภาพเหล่านั้น จะมีพระฐานกลองลูกประจำกำลังนมัสการพระปฐมเจดีย์อยู่ด้วย

5. ภาพแกะลายเส้นสมัยสุโขทัยรูปพระ

ได้ค้นพบภาพแกะลายเส้นบนแผ่นหินชนวนสมัยสุโขทัย มีอายุอยู่ในพุทธศตวรรษที่ 18 เป็นภาพขาคกการเสวยพระชาติของพระโพธิสัตว์ จำนวน 86 ภาพ ภาพเหล่านี้จัดอยู่ที่เพดานอุโมงค์มณฑปพระอนันต์ วัดศรีชุม ในจำนวนภาพเหล่านี้มีอยู่สองภาพที่เป็นรูปพระโพธิสัตว์เสวยพระชาติเป็นฤๅษีและใช้ลูกประจำ คือ ภาพที่ 27 เรื่องสุขวิหารีชาคก กับภาพที่ 34 ชื่อ มาลุตชาคก

สุขวิหารีชาคก กล่าวถึงพระโพธิสัตว์บวชเป็นฤๅษีแล้วพบบริวารมาพักในพระราชอุทยานเมืองพาราณสี พระเจ้าพรหมทัตได้นมัสการพระโพธิสัตว์ให้พักอยู่ในนคร พระโพธิสัตว์จึงให้บริวารกลับไปป่าหิมพานต์ แล้วพักอยู่กับคินยเอกลในพระราชอุทยาน เมื่อพระเจ้าพรหมทัตเสด็จมาเยี่ยมก็พบว่าคินยเอกลพระภูมิตนุอยู่โดยลำพังเสีย จึงเสด็จไปเยี่ยมมาจากราชวังจึงพบ พระราชาจึงตรัสว่าเห็น พระโพธิสัตว์บวชเป็นฤๅษีแล้วทำไมจึงมาอยู่ที่นี่ คินยเอกลทูลว่าเห็นพระราชาเหมือนกันแต่ไม่เคยบวชเป็นฤๅษีเสียเพราะว่ามีความทุกข์จากการรับภาระปกครองบ้านเมือง เมื่อมาบวชแล้วจึงมีความปลอดโปร่งโล่งใจได้รับอิสรภาพแล้วแปลงวาจาออกมาเช่นนั้น

มาลุตชาคก เป็นเรื่องของเสื่อกับราชสีห์วิวาทกัน เรื่องอากาศหนาว เสื่อกว่าอากาศหนาวเพราะเป็นเวสาข้างแรม ราชสีห์ว่าอากาศหนาวเพราะเป็นเวลาข้างขึ้น วิวาทกันแล้วไปหาพระฤๅษีโพธิสัตว์ให้ตัดสินพระโพธิสัตว์ทรงตัดสินว่าผิดทั้งคู่ อากาศที่หนาวก็เพราะถึงฤดูกาล และมีลมหนาวพัดมา กันนี้

6. บทบาทของพระฤๅษีในประเทศไทย

ตำนานโบราณในภาคเหนือ เช่น จามเทวีวงศ์สิงหนวัติกุมาร และชินกาลมาลีปกรณ์ ตลอดจนตำนานพระธาตุต่าง ๆ มักจะกล่าวว่า พระฤๅษีเป็นผู้มีบทบาทในการสร้างเมืองสำคัญ หรือเป็นผู้อุปฐากรักษาพระธาตุ พระฤๅษีเหล่านั้นล้วนแต่มีชื่อพระพุทธรูปเจ้าทั้งสิ้น

นิทานพื้นบ้านตามภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย จะพบว่า พระฤๅษีจะมีบทบาทสำคัญ เช่นเป็นอาจารย์หรือเป็นผู้ช่วยเหลือก่อกำจัดอุปสรรคให้แก่พระเอก ซึ่งเป็นพระโพธิสัตว์มา เสวยพระชาติ วรรณคดีที่มีชื่อเสียงของไทยคือ เรื่องพระอภัยมณีของสุนทรภู่ จะเห็นว่า พระฤๅษีเกาะแก้วพิศดาร เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในท้องเรื่องผู้หนึ่ง

ลักษณะชาวบ้านชอบบุญนั้น มักจะขาดพระฤๅษีเสียมิได้ ซึ่งเรียกกันว่า "พระเจ้าตาก" ซึ่งเป็นอาจารย์ของพระเอก และภายในโรงของคณะลิเกจะต้องมีรูป กระดาษพอกเป็นศีรษะพระฤๅษี เรียกว่า หัวพอกครู หรือหัวพอกแก่ สำหรับเคารพกราบไหว้ ในฐานะที่เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำคณะ

หนังตะลุงซึ่งมีชื่อเสียงของภาคใต้ หนังใหญ่ของภาคกลาง จะต้องมีการบูชาพระฤๅษีซึ่งสลักขึ้นเป็นพิเศษโดยทำพิธีบูชาเสียก่อน เมื่อจะแสดงหนังก็ต้องเชิญรูปพระฤๅษีออกมาแสดงนำในเรื่องจับลิงหัวดำ เพื่อความสวัสดิคัมภพเป็นปฐมฤกษ์แล้วจึงจะแสดงเรื่องอื่นต่อไปได้

บทกวีที่กล่าวถึงพระฤๅษีในวรรณคดีไทย ซึ่งเป็นการแสดงถึงค่านิยมของชาวไทย จะขาดไม่ได้ในค่านิยมที่พระฤๅษี

เสียมิได้ ถือว่าเป็นหน้าที่ศักดิ์สิทธิ์ เป็นปรมาจารย์ของวิชาที่จะต้องเคารพบูชาอย่างสูง ในวันไหว้ครูซึ่งกำหนดไว้ประจำปี จะมีพิธีครอบวิชาให้แก่ศิษย์ คือยอมรับศิษย์เข้ามาไว้ในคณะ จะมีอาจารย์ถือปืนผู้อาวุโสสูงหมื่นจ้าว สรรวมศีรษะพระฤๅษี ทำนํ้ามนตร์ประพรม และอวยพรให้ศิษย์เพื่อความเจริญรุ่งเรืองอีกด้วย

เวทมนตร์คาถาที่เป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจให้เกิดกำลังใจในยามคับขัน อับจนของคนไทยเป็นอันมาก จะมีกล่าวถึงพระฤๅษีหลายองค์ ที่มีชื่อเสียงกล่าวถึงบ่อยก็คือพระฤๅษีตาไฟกับพระฤๅษีนารอด

พระฤๅษีตาไฟ เป็นพระฤๅษีผู้สำเร็จสมถกรรมฐานเตโชกสิณ ทรงไว้ซึ่งจิตตานุภาพแรงกล้าแปลงออกมาทางดวงตาอยู่เป็นนิตย์

พระฤๅษีนารอด คือ พระพุทธสาวกผู้รักความโลกแคบ มีใจเกิดแคบ ยั้งนง เป็นผู้ทรงไว้ซึ่งโณมัย ปฏิปทา ซึ่งในพระพุทธศาสนาของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย จะมีพระสาวกเช่นนี้ครั้งละ 1 องค์เท่านั้น ท่านเป็นพระฤๅษีหลานของอดีตฤๅษีผู้มา

เปี่ยมพระสิริยศและราชกุมาร แล้วถวายพยากรณ์ว่าพระกุมารนี้จักได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า
เมื่อนานจะสิ้นชีวิตไปก่อนไม่ได้ฟังธรรม ท่านได้นำตัวหลานชายชื่อ นารอหมาบวชเป็นภิกษุ
แล้วสั่งว่า ถ้าพระพุทธเจ้าตรัสรู้แล้วจงไปขอฟังธรรมด้วย จะได้สำเร็จมรรคผล พระนา
รอกได้ปฏิบัติตามคำสั่งของพระภิกษุผู้เป็นลุงทุกอย่าง ท่านได้ฟังธรรมชื่อโมณีย์ปฏิบัติแล้ว
สมาทานตามนั้นจึงได้สำเร็จมรรคผล

โมณีย์ปฏิบัติ นั่นคือ การปฏิบัติโดยทำใจให้เป็นเหมือนกับแผ่นดิน ไม่
โกรธเมื่อถูกกล่าวร้าย ไม่ดีใจเมื่อถูกสรรเสริญ ไม่พูดมาก ไม่รักหรือชังผู้ใด ปราศจาก
ทั้งบุญคุณและความแค้น เทียวไปในทิศทั้งสี่โดยไม่มีผู้ติดตาม และกางร่มในที่แต่ละแห่ง
ได้เพียงหนึ่งคัน เป็นผู้ไม่มีกังวลใจ ๆ

เนื่องจากจิตใจคนมีโทษเป็นหิน และร่างกายก็มีโทษเล็กน้อยนั้น ผู้ที่จะประ
พฤติเช่นนี้ ได้ก็ต้องมีจิตใจเด็ดเดี่ยวเกินมนุษย์ และสังขารก็จะต้องตรากตรำมาก เพราะ
ห้ามพักในที่ซำก้นเป็นสองคืน จึงปรากฏว่าพระศาสนาของพระพุทธเจ้าพระองค์จะมี
พระสาวกนั้นเพียงครึ่งละ ๗ องค์ และพระสาวกนั้นจะบวชเป็นภิกษุได้ ๗ ปี และ
ก็ปรากฏว่าพระนารอกได้มีอายุเพียง ๗ เดือน เพราะปฏิบัติตนอย่างแรงกลาอย่างนี้ ท่าน
ได้ขับขันธ์นิพพานไปในทายันพิงกุหา พนมมือนหันหน้าไปทางทิศที่พระพุทธองค์ทรงประทับอยู่
พระพุทธองค์ทรงทราบเหตุแล้ว เสด็จมากับพระสาวกทำการฌปนกิจสรีระของท่าน แล้ว
ตรัสสรรเสริญคุณธรรมของท่านเป็นอันมาก

พระนารอกอีกองค์หนึ่ง คือ พระพรหมนารอก เป็นพระโพธิสัตว์ที่เสด็จ
ลงมาจากพรหมโลก แปลงเพศเป็นพระภิกษุ เพื่อสั่งสอน พระเจ้าอังกิราชผู้หลงเชื่อพวก
มิชฌาทิฎฐิว่า บาปบุญ นกตสวรรคไม่มี ให้ถ้อยคำดูนิยมนับเป็นใหญ่ โดยไม่ต้องคำนึงถึงศีลธรรม
ท่านได้เทศน์โปรดจนพระราชานึกตัวได้ เรื่องนี้มีปรากฏในพศชาติชาดก

ตามศาสนาพราหมณ์กล่าวว่า พระนารอกเป็นบิดาของวิชาคนครีและนาง
คิลปี ท่านเป็นคนขรพซึ่งเป็นคนนักคนตรีชาวสวรรค์แล้วมาบวชเป็นภิกษุ เป็นผู้มีความ
ศรัทธาในพระนารายณ์อยุสแน่นอน ไปที่ไหนก็ยอมเปล่งคำว่า "นารายณ์" อยู่เสมอ
ท่านมีนิสัยคนขรพติดตัวมา คือ เป็นผู้มีรูปร่างงามสง่า สวมพวงมาลัยใส่เครื่องหอม
และถือพิณเล่นดนตรีอยู่เป็นนิตย์

ตำราวิชาการต่าง ๆ ของไทยในสมัยโบราณ เช่น คาราวาสตร์ โหรา
ศาสตร์ คณิตศาสตร์ ไสยศาสตร์ เวชศาสตร์ เหล่านี้ ล้วนแต่อ้างชื่อพระฤาษีว่าเป็นผู้
ให้กำเนิดทั้งสิ้น ซึ่งเหมือนกับชาวอินเดียโบราณที่อ้างว่าวิชาการต่าง ๆ ล้วนแต่กำเนิด
มาจากพระฤาษีองค์ใดองค์หนึ่ง

การเขียนจดหมายรหัสของไทยในสมัยโบราณ ซึ่งไม่ต้องการให้ฝ่ายตรง
กันชำนิกรความ มีวิธีเขียนแบบหนึ่งโดยการเขียนยอนตัวอักษร เรียกว่า รหัสฐานแปลงสาร

ตำรากายภาพบำบัด วาดวย วิธี บริหารร่างกายให้แข็งแรงได้เขียนเป็น
โคลงสี่สุภาพ จารึกไว้ที่วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม สลักฐานที่คัดคน จารึกขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๓
และเป็นหลักฐานกันแพร่หลายว่า ตำราภาษาคัดคน

พระยาฯได้มีบทบาทมากในการปรุงยาของทางกรมแพทยแผนโบราณ มี
ยาหลายชนิด อาจว่าเป็นยาที่ปรุงขึ้นตามคำราชนิพนธ์ ตามตำราต่าง ๆ ก็มักจะมีผู้คนพระ
พิมพ์ค้นเหนียวเป็นอันมาก หรือเมื่อยาเป็นเม็ดขึงแห้งแล้ว และเชื่อว่าพระยาฯใน
สมัยก่อนได้ทำ

คนไม่ทนทานยาหลายชนิดมีข้อพระตำราแม่เกี้ยวของทวย เช่น แม่ฉกาญ

๑. ๒. ๓. ๔. ๕. ๖. ๗. ๘. ๙. ๑๐. ๑๑. ๑๒. ๑๓. ๑๔. ๑๕. ๑๖. ๑๗. ๑๘. ๑๙. ๒๐. ๒๑. ๒๒. ๒๓. ๒๔. ๒๕. ๒๖. ๒๗. ๒๘. ๒๙. ๓๐. ๓๑. ๓๒. ๓๓. ๓๔. ๓๕. ๓๖. ๓๗. ๓๘. ๓๙. ๔๐. ๔๑. ๔๒. ๔๓. ๔๔. ๔๕. ๔๖. ๔๗. ๔๘. ๔๙. ๕๐. ๕๑. ๕๒. ๕๓. ๕๔. ๕๕. ๕๖. ๕๗. ๕๘. ๕๙. ๖๐. ๖๑. ๖๒. ๖๓. ๖๔. ๖๕. ๖๖. ๖๗. ๖๘. ๖๙. ๗๐. ๗๑. ๗๒. ๗๓. ๗๔. ๗๕. ๗๖. ๗๗. ๗๘. ๗๙. ๘๐. ๘๑. ๘๒. ๘๓. ๘๔. ๘๕. ๘๖. ๘๗. ๘๘. ๘๙. ๙๐. ๙๑. ๙๒. ๙๓. ๙๔. ๙๕. ๙๖. ๙๗. ๙๘. ๙๙. ๑๐๐.

รูปถ่ายปั้นด้วยดินเหนียว ทาสี คลองลูกประคำนั่งขัดสมาธิ สูงประมาณคืบ
หนึ่ง ก็เป็นของศักดิ์สิทธิ์ที่ผู้มีอาชีพแพทย์แผนโบราณในปัจจุบันนี้นิยมสร้างไว้เพื่อสักการบูชา

มีข้อสังเกตว่า พระญาติเหล่านี้ล้วนนับถือพระพุทธเจ้า มิได้นับถือพระเจ้า
ในศาสนาพราหมณ์ อาจจะเป็นเพราะว่าท่านเหล่านี้เป็นผู้เจริญรอยตามบทปฏิบัติของพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าในครั้งที่เสวยพระชาติเป็นพระโพธิสัตว์แล้วออกบวชเป็นฤาษี เพื่อสร้าง
สมณกัมมัฏฐานมีก้อาจจะเป็นได้ เนื่องจากท่านปรารถนาที่จะเจริญชีวิตอยู่กับความวิเวก
ตามลำพัง ท่านจึงตัดความเกี่ยวข้องกับสังคมด้วยใจอันเด็ดเดี่ยว ไปถือสันโดษอยู่ในป่า
ไม่คลุกคลีกับหมู่คณะ และเพื่อตัดปัญหาในการทองก้างวลเกี่ยวกับการรักษาวินัยของพระ
ภิกษุบางประการ ท่านจึงถือเพศเป็นนักบวชประเภทฤาษี และมีลูกประจำเป็นเพื่อน เพื่อ
ใช้เจริญพุทธานุสสติกรรมฐาน อบรมอุปนิสัยให้มาดปรารถนาความเป็นพระพุทธเจ้า
ให้เข้มแข็งแก่กล้าขึ้นทุกวันไปไม่มีที่จะทอดถอนใจความเพียรที่จะปรารถนานั้นเลย ดังนั้น

7. ลูกประคำในวรรณคดี

วรรณคดีไทยที่มีชื่อเสียงเป็นอมตะ คือ เรื่องขุนช้างขุนแผน กลอนบทเสภาสำนวนแต่งในสมัยรัชกาลที่ 2 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ได้กล่าวถึงลูกประคำไว้ 4 แห่ง ดังนี้.-

ตอนที่ 29 คึกเขียงใหม่

แสนทวีเพชรกลา

ท้าวกรุงกาฬ

ขุนแผน/พลายงาม

จบจับประคำทองเขาคลองคอ

ผิงคินสอเสกเสริมแล้วเจิมหน้า

สายสังวาลกควมประคำคลอง

แหวนทองปัทมราชคาคตะกรุด

สวมสายประคำทองเขาคลองคอ

ทั้งลูกพองอาจชาติทหาร

ตอนที่ 43 จระเข้เถรขวาด

เถรขวาด

จึงหยิบเครื่องมรดกขึงยุบทึ

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนอนุรักษ์มรดก

จะเห็นได้ว่าวรรณคดีเรื่องนี้กล่าวถึงลูกประคำทองชนกเดียว และเป็น

ของแม่ทัพ ไชยธรรมออกศึกสงคราม

วรรณคดีเรื่องนี้เกิดขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยา ถึงแม้ว่าสำนวนบทเสภาจะแต่งขึ้นในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ แต่ผู้แต่งล้วนเป็นข้าราชการสำนัก และแต่งคำเนินตามแนวของเก่าโดยเจตนาเพื่อจะรื้อฟื้นความเจริญทางค่านวรรณคดี ให้กลับรุ่งเรืองเหมือนสมัยกรุงศรีอยุธยาก่อนที่จะถูกพม่าเผาไป ดังนั้นจึง เชื่อได้ว่า ขนบธรรมเนียมประเพณีที่กล่าวไว้ในบทเสภาเรื่องนี้ นับว่ามีค่าความจริงอยู่เป็นส่วนใหญ่ และแน่ใจได้ว่า แม่

ทัพไทยสมัยกรุงศรีอยุธยานิยมใช้ลูกประคำทองเป็นเครื่องรางคุ้มครองตน และบุตรหลานไว้
สายทองคอสองข้อมือ สร้อยข้อมือ และสร้อยคอ สร้อยข้อมือ สร้อยคอ สร้อยข้อมือ สร้อยคอ สร้อยข้อมือ สร้อยคอ
นอกจากนี้ลูกประคำทองยังใช้เป็นเครื่องรางคุ้มครองตน และบุตรหลานไว้
ลูกประคำทองในการทำศึกสงคราม

เหตุที่แม่ทัพต้องใช้ลูกประคำก็เข้าใจว่าเป็นเพราะการนับถือเวทมนตร์ทางไสยศาสตร์ เนื่องจาก การรบบในสมัยก่อนเป็นการรบแบบประชิดตัว อาศัยความสามารถเฉพาะตัวจึงจะมีชัยชนะได้ ดังนั้น ก่อนจะออกรบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เป็นแม่ทัพ ก็ต้องหันไปพึ่งไสยศาสตร์เข้าหาที่พึ่งที่ยึดเหนี่ยวทางใจให้เกิดความกล้าหาญสามารถนำพลออกไปต่อสู้ศึกได้อย่างสมเกียรติเป็นผู้แคล้วคลาดจากภัยในสงคราม ชาติครูได้และรอคชีวิตกลับมา การหาที่ยึดมั่น

ทางใจนี้ นอกจากจะอาศัยความมั่นใจว่าตนเป็นผู้ประพฤติธรรมมีความซื่อสัตย์ต่อ
แผ่นดิน ทำการรบเพื่อพิทักษ์บ้านเมืองแล้วก็ต้องขอพึ่งคุณพระอีกส่วนหนึ่งด้วย โดย
การสวดพระพุทธรูปที่ตนเชื่อถือเล่าเรียนมาจากครูบาอาจารย์ โดยสวดซ้ำกัน
หลาย ๆ จบ จนกว่าจิตจะสงบเป็นสมาธิ ไม่วาควันทวันรุ่งขึ้นชมความกลั้วกลายเป็นผู้มี
จิตใจเข้มแข็งแรงแยกเย็น การสวดเช่นนี้ ส่วนมากคงกำหนดไว้ว่าให้ถึง 108
จบเป็นมาตรฐาน ดังนั้นลูกประจำจึงได้ถูกนำมาใช้ในตอนนี้เอง และการสงคราม
ทั้งหลายมิใช่จะเอาชนะกันได้ในวันเดียว หากต้องใช้เวลานั้นแรมเดือนแรมปี
ทำให้ผู้ที่เปี่ยมเมตตาของพสกนิกรประจำคิดท้ออยู่ตลอดเวลาและเอาแขนคอไว้เพื่อความ
สะดวก ส่วนที่วาต้องใช้ลูกประจำทองนั้น อาจจะเป็นเพราะว่าทองคำเป็นสิ่งที่มีความ
ไม่มัวหมองเป็นมอหิน ทนทานต่อการนับเพราะเป็นโลหะ และสมควรกับศักดิ์ศรีของ
ผู้เป็นแม่ทัพนำกองทหารจะพึงใช้ ถ้าจะเป็นลูกประจำไม้หรือรัก อาจจะไม่สมกับ
เกียรติยศ ถ้าจะเป็นแก้วหินอัญมณีมีค่า ถ้านับจับต้องบ่อยครั้งก็อาจจะมัวหมองหรือ
แตกหักเป็นตำหนิได้ ลูกประจำจึงต้องทำด้วยทอง และเป็นของพระราชาตามจริง
พระมหากษัตริย์อีกด้วย ในเมื่อเกิดความนิยมแล้วว่ ก็น่าจะออกรบของสวดมนตร์
ขอความสวัสดิ์จากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เข้าใจว่าแม่ทัพเท่านั้นที่มีสิทธิใช้ลูกประจำทองแต่เพียง
ผู้เดียว เมื่อสรวมแล้วก็ทำให้หูเป็นส่งน่าเกรงขามแก่ไพร่พลและพวกศัตรู เพราะ
ว่าเป็นของมีค่าสมเกียรติแม่ทัพ เป็นของพระราชทานมาจากพระมหากษัตริย์และเป็น
ของศักดิ์สิทธิ์ที่เชื่อมั่นว่าจะคุ้มครองตนได้เพราะได้ใช้สวดมนตร์มาแล้ว คงจะทำให้
เกิดคงกระพันชาตรีมีมหาอำนาจ แคล้วคลาดศาสตราวุธ เมตต์จึงสำเร็จนำชัยชนะ
มาสู่หมู่คณะประเทศชาติของตนได้ ดังนี้แล

สำหรับ ไพร่พลคนสามัญนั้นไม่ปรากฏว่าพบหลักฐานการใช้ลูกประจำ
ถ้าจะมีก็คงใช้เป็นเครื่องรางสำหรับออกรบและคงจะไม่ใช้ทองคำทำเหมือนกับแม่ทัพ
อาจจะใช้โลหะอย่างอื่นหรือวัตถุที่พอจะใช้ได้ ฝ่ายบรรพชิตที่ใช้ลูกประจำนั้นเชื่อว่า
นอกจากพระภิกษุอาคมขลังบางองค์ แล้วก็เป็นพระชุกงค์เท่านั้นที่ใช้ลูกประจำ ซึ่ง
ก็ต้องเป็นลูกประจำที่ทำจากรักนั้นหรือเมตตา พงาข้าง แก่นไม้ ไม้ผืนพระวินัยบัญญัติ
เพื่อใช้เจริญพุทธานุสสติกรรมฐานเป็นอุบายให้ใจสงบ

8. ลูกประคำทองของราชวงศ์จักรี

ตามหลักฐานที่ปรากฏมาแสดงว่าไทยใคร่จักลูกประคำมาแล้ว ตั้งแต่สมัยสุโขทัย และรู้ว่าเป็นของต่างชาติ จากภาพแกะลายเส้นที่วัดศรีชุม ในพงศาวดารโยนก กล่าวว่าพระร่วงหรือพ่อขุนรามคำแหงไปศึกษาวิชากับพระญาติ สุกทันต์ ที่เขาสมอคอน เมืองละโว้ และพระองค์ก็ไต่ทำสงครามแผ่ขยายพระราชอาณาเขตออกไปหลายครั้ง จึงน่าจะเชื่อว่า บางทีพระองค์อาจจะได้ลูกประคำทองด้วยแต่ในสมัยกรุงศรีอยุธยา น่าเชื่อถือไค้มากแล้วว่าแม่ทัพได้ลูกประคำทอง ครั้นถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ยังมีหลักฐานแน่ชัดปรากฏขึ้นคือพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกทรงมีลูกประคำทองอยู่สายหนึ่งซึ่งไม่ปรากฏว่าได้จากที่ใด แต่อาศัยพิจารณาจากวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผนที่ว่า แม่ทัพต้องสรวมลูกประคำทองออกศึก ก็พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกก่อนที่จะเสด็จขึ้นครองราชย์นั้น เคยทรงดำรงตำแหน่งเป็นสมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึก แม่ทัพของพระเจ้ากรุงธนบุรี ทรงออกศึกสงครามแทบไม่ว่างเว้นจึงน่าจะเชื่อว่า ลูกประคำทองเป็นของพระเจ้าหลานจากพระเจ้ากรุงธนบุรี ที่ทราบเป็นเครื่องราชอิสริยาภรณ์ และเนื่องจากลูกประคำทองสายนี้เป็นเสมือนเพื่อนร่วมรบมาตลอดสงครามมาตลอดชีวิต ดังนั้นเมื่อพระองค์ทรงขึ้นครองราชแล้วจึงถือว่า ลูกประคำทองสายนี้เป็นของวิเศษประจำราชตระกูลที่จะทรงมอบหมายให้แก่องครักษ์ถวายทูลจะครอบครองแทนคืนสืบต่อไปเท่านั้น และไค้มอบให้เป็นมรดกตกทอดลงมาเป็นลำดับจนถึงรัชกาลที่ 3 พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวจะสวรรคต ทรงดำริจะพระราชทานให้พระเจ้าลูกยาเธอ พระองค์เจ้าอรณพ ซึ่งต่อมาได้เป็นกรมหมื่นอุดมรัตนราศี ในรัชกาลที่ 4 แต่บังเอิญเจ้าพนักงานหยิบผิดสายไป พระองค์เจ้าอรณพ จึงไม่ได้ไปเชื่อกันว่าเป็นของศิริมงคลสำหรับผู้มีบุญญาภินิหารเท่านั้น เมื่อพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเสด็จขึ้นครองราชย์จึงได้ทรงรับลูกประคำทองสายนี้ด้วย และเมื่อจะเสด็จสวรรคตก็ได้ทรงมอบให้กับองครักษ์ถวายทูลไปอีก ดังความที่กล่าวไว้ในหนังสือประชุมพงศาวดารว่า

"และในวันอังคาร เดือน 11 ขึ้น 6 ค่ำนั้น มีรับสั่งให้ภูษามาลาเชิญหีบพระเครื่องมาถวาย แล้วทรงเลือกพระประคำทองสาย 1 อันเป็นของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก กับพระขำมงคลเพชรองค์ 1 ให้พระราชโกษา (จัน) เติญ

ตามเสด็จพระเจ้าลูกเธอ พระองค์เจ้าหญิงโสมวดี ไปพระราชทานสมเด็จพะเจ้า
ลูกยาเธอเจ้าฟ้า กรมขุนพิษณุพงษ์ไพศาล พระองค์เจ้าหญิงโสมวดี เสด็จออกมา
ทอดพระเนตรวงศานุวงศ์ และบอกให้เจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์ซึ่งพร้อมกันอยู่ที่ห้อง
พระโรงพระที่นั่งอนันตสมาคมให้ทราบตามพระกระแสรับสั่ง กรมหลวงวงศาธิราช
สนิทและเจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์ก็ไปยังพระตำหนักสวนกุหลาบด้วยเวลานั้นปิดความ
ไม่ให้สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ ทราบว่าสมเด็จพระบรมชนกนาถประชวรพระ
อาการมาก เจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์จึงทรงแนะนำพระองค์เจ้าหญิงโสมวดี ให้ทูลสมเด็จ
พระเจ้าลูกยาเธอว่า ของทั้ง ๒ สิ่งนั้น พระราชทานเป็นของขวัญ โดยทรงยินดี
ที่ใครทรงทราบว่าพระอาการที่ประชวรค่อยคลายขึ้น เมื่อพระองค์เจ้าหญิงโสมวดี
ไปทูลสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ คำวิสาขว่า ของขวัญเหล่านี้จึงพระราชทานพระ
ประคำพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกด้วย แต่ก็ไม่มีผู้ใดทูลตอบว่าอะไร
เมื่อถวายสิ่งของแล้วต่างก็กลับมา"

พระประคำพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ประคำพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทุกพระองค์
อยู่ในเครื่องราชูปโภค โดยเก็บไว้ในหีบเครื่องพระมณเฑียรราช ซึ่งเจ้าพนักงานจะเชิญ
มาตั้งไว้ในมณฑลพิธีวันบรมราชาภิเษกของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทุกพระองค์
เมื่อวันสถาปนาสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าวิสุทธิชนกนาถ ขึ้นเป็นองค์สยามมกุ
ราชกุมารในรัชกาลปัจจุบัน ~~เสด็จขึ้นครองราชย์~~ ^{เสวยราชย์} ~~พ.ศ. ๒๓๙๕~~ ^{พ.ศ. ๒๓๙๕} นั้น พระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัวก็ให้ทรงพระราชทานพระประคำทองสายนี้ให้องค์สยามมกุราชกุมารด้วย

๑. ลูกประคำเป็นเครื่องบรรณาการ

ปรากฏตามพระราชพงศาวดารฉบับหอสมุดแห่งชาติ ในสมัยพระบาทสมเด็จพระ
พระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๔ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ดังนี้

พม่าถือน้ำสว่นเสนาบดีผู้ใหญ่เมืองพม่า ชื่อนหาเมลิชชู ก็นเมืองบ้านหมอ
ในกรุงอมรรัตนบุรีอังวะให้พม่า ๔ คนชื่อนะฮะยชิ, นะฮะยมอง, นะคลา, นะทวย
เขามาทางเมืองเชียงใหม่พร้อมกับขุนนางและเจ้านายเมืองเชียงใหม่ เมืองนคร
ลำปาง เขามาเมื่อวันพุธ เดือน ๑๐ ขึ้น ๕ ค่ำ (วันที่ ๑๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๓๙๘)

พักอยู่วัดราชาธิวาส แจ้งว่าประสงค์จะมานมัสการสมเด็จพระสังฆราชไทย คูกิจการ พระศาสนาและชมบ้านเมือง ได้ถวายศุภสาส์นแก่พระพรหมมุนี วัดพระเชตุพน ซึ่งเป็น วัดต้นสังกัดของวัดราชาธิวาส พร้อมกับเครื่องธรรมบรรณาการ มี ประดักกาเยนยางไม้ (รัก) ใหญ่ 29 สาย เล็ก 10 สาย รวม 39 สาย (ตามศุภสาส์นว่ามี 40 สาย แต่ สมณลิขิตตอบไปว่ามี 39 สาย คงจะหายไป 1 สาย)

จากข้อความนี้แสดงว่า ทางเมืองพม่ายกขึ้นถือว่าลูกประคำเป็นเครื่อง สมณบริวารชนิดหนึ่งจึงได้จัดส่งมาเป็นธรรมบรรณาการ แต่พระศาสนาจักรฝ่ายไทย หาได้นิยมไม่

10. พระสิวลีกับลูกประคำ

พระสิวลีซึ่งเป็นพระอรหันต์พทธสาวกผู้ได้รับยกย่องจากสมเด็จพระบรม ศาสตราจารย์เป็นผู้อยอดเยี่ยมในการทรงไว้ซึ่งลาลักษณ์การะนั้น พุทธศาสนิกชนชาวไทยได้มี ความเคารพทาทนเป็นอย่างสูง ได้เขียนรูปทาทนลงบนแผ่นฉา หรือแผ่นโลหะ ทำเป็นยันต์ นวักลิตกษัตราณาการให้พระสิวลี และ พระสิวลี ติ ด้วยว่าท่านได้เป็นผู้ที่ ได้รับพระศุภสา สานบ้างครั้งก็หล่อ ปั้น หรือ แกะสลักรูปของท่านไว้มานาน และรูปของท่านทุกรูปจะมีลักษณะ เป็นพระศุภคตทรงเครื่องอัฐบริวารถือไม้เท้า สะพายบาตร ถูงยาม ถือกลดหรือพัดไว้ ค้วยมือซ้าย สรวมลูปประคำ ซึ่งมาจากตำนานที่ว่าท่านสามารถขุดคุ้ยไปในทุกถิ่นสถาน ถึงแม้นปราศจากบาณคน ไม่มีผู้สยาศาก็ไม่เคยคอยยาก เพราะเหวาคาคอยคุ้ยแล้วถวาย อาหารอยู่เสมอ ค้วยเหตุนี้เอง คนไทยจึงเห็นว่า พระศุภคตนั้นยอมมีลูกประคำเหมือน กับพระสิวลีนั้นแล

11. สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากับลูกประคำ

ปรากฏจากบันทึกเสด็จทรวราชการมณฑลกรุงเก่า พ.ศ. 2457 ของ สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส ตอนที่ 3 เสด็จเมืองสระบุรี ว่าดังนี้

6. วันที่ 22 ม.ค. เวลาเช้าเสด็จไปทรงรับบาตรตามถนนในตลาด ทอดพระเนตร เห็นพระศุภคตที่มารับบาตรบ้างถือไม้เท้าและแขวนลูกประคำ...

การถือศุภคตเดี่ยวนั้น สักแต่ว่าเป็นพิธีจะว่าอยู่ปากก็ไม่ใช่ โคนไม้ก็ไม่ใช่

และไม่ใช่อัปโลกาสที่แจ่ม ไม่ควรทะนงตนจนเกินไป ไม่ควรชักกลลกลที่ประหลาด
ควรเลือกหาที่ไม่ไกลนักจากหมู่บ้าน พอมาขึ้นเขาได้ถึง ไม่ควรถือไม้ธนูเป็นการฝึกกิจ
พระวินัย และ~~อ~~เอาอย่างดาบี่ แขนวลูกประจำมีเครื่องเครารุ่งรัง ลูกประจำมี
ไว้สำหรับนึกถึงพุทธคุณหรือเจริญกรรมฐาน เช่น จม 1 ก็ชักลูกประจำไปเมื่อก 1
จนครบ 108 เพื่อทำใจให้เป็นสมาธิ จึงจะมีประโยชน์"

แสดงว่าสมเด็จพระมหาสมณเจ้าทรงเข้าใจพระทัยถูกต้องว่า ลูกประจำ
เป็นของดาบี่ และมีไว้เพื่อเจริญพุทธชานุสสติกรรมฐาน ซึ่งก็สมควรที่พระชูงคุณ
ปรารถนาความวิเวกเพื่อเจริญภาวนาจะมีไว้ แต่ไม่ทรงโปรดให้แขวนไว้รุ่งรัง
ไม่ส้าร่วมตามวิสัยสมณะอันจะเป็นการอวดฤทธิ์แสดงตนเป็นผู้วิเศษให้คนแตกตื่นเลื่อมใส

12. ลูกประจำกับพระเถระภาคเหนือ

พระภิกษุทางภาคเหนือของประเทศไทย นิยมใช้ลูกประจำมาตั้งแต่ครั้ง
โบราณ ทั้งนี้อาจจะเนื่องด้วยได้รับอิทธิพลของพม่าซึ่งเคยเข้ามาปกครองอาณาจักร
ล้านนาไทยเป็นครั้งอดีต เป็นระยะเวลาที่ยาวนานพอสมควร พระมหากษัตริย์ใช้ลูกประจำ
จึงทำให้พระภิกษุเหล่านั้นนิยมไปด้วย แต่ส่วนมากจะเป็นพระประเภทธวัชวาสี มีพระ
คามวาสี พระเถระที่ศักดิ์สิทธิ์เป็นที่บูชาของมหาชน ซึ่งเรียกกันว่า "ครูบา" นั้น
มักจะมีลูกประจำไว้เจริญภาวนา ที่มีชื่อเสียงมากที่สุดคือ พระครูบาศรีวิชัย นักบุญ
แห่งล้านนาไทยผู้นำในการบูรณศาสนสถานแห่งภาคเหนือ พระคุณเจ้าทรงไว้ซึ่งเมตตา
ธรรมิกละหลว และคล่องลูกประจำไว้อยู่เสมอ แม่นักบุญของภาคเหนือในปัจจุบันนี้
ก็มีใช้ลูกประจำอยู่หลายท่าน คือ ครูบาคำหลา แห่งจังหวัดเชียงราย ครูบาอินทจักร
รักษา เจ้าสำนักวัดน้ำบอหลวง กับครูบาพรหมจักรสังวร เจ้าสำนักวัดพระพุทธบาท
ตากผ้า จังหวัดลำพูน ครูบาอินตา วัดพระเจตนหลวง อำเภอสันป่าตอง ครูบาธรรม
ชัย วัดทุ่งหลวง อำเภอแม่แตง ครูบาศรีวงศ์นักบุญของชาวเขา วัดศรีโสดา ประชา
อภัยชัย (ปี) นักบุญผู้สืบทอดงานจากพระครูบาศรีวิชัย ในการสร้างโรงเรียนให้แก่
ชนบท แห่งจังหวัดเชียงใหม่ เหล่านี้เป็นคน ซึ่งท่านนักบุญเหล่านี้ล้วนแต่เป็นผู้ทรง
ไว้ซึ่งพรหมวิหารธรรมอย่างเต็มเปี่ยม และมีความศรัทธาในพระพุทธของค้อย่างแรง

กล้า มุ่งอุทิศชีวิตนี้ เพื่อจรรโลงพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง เป็นปณิธานบุคคลที่ตั้ง
แห่งความเคารพกราบไหว้ของพุทธบริษัทมหาชนเป็นอันมาก ท่านได้ไต่ถามราคา
เพื่อเจริญพุทธบูชาสถิตกรรมฐานนั้นเอง ~~สมเด็จพระพุทธมณฑลสถิตกรมหลวงนครสวรรค์~~
~~ประคัล~~

13. สมเด็จพระญาณสังวรบำเพ็ญจิตภาวนาลูกประจำ

สมเด็จพระญาณสังวร (สุวฑฺฒโน) เจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศวิหาร ฝ่าย
คณะสงฆ์ธรรมยุติกได้ประกอบพิธีบำเพ็ญจิตภาวนาลูกประจำ โดยไต่ถามราคา พร้อมกับ
พุทธบริษัท ณ พระอุโบสถวัดบวรนิเวศ เนื่องในวาระโอกาสสำคัญหลายครั้ง เพื่อ
แสดงกตัญญูตทเวทิตาธรรม น้อมเกล้า ถวาย พระราชกุศลแด่องค์พระประมุขของ
ชาติ ตามลำดับเหตุการณ์ดังนี้.-

1. วันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ
วันที่ 12 สิงหาคม พ.ศ.2517

2. วันเฉลิมพระชนมพรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว วันที่ 5
ธันวาคม พ.ศ.2517

3. วันประกอบพิธีถวายพระพรชัยมงคล ปราบปรกเหตุพระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัวทรงพระประชวร วันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2518

4. วันที่ระลึก มหาจักรี วันที่ 6 เมษายน พ.ศ.2518

5. วันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ
วันที่ 12 สิงหาคม พ.ศ.2518

6. วันพระราชสมภพ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร
วันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ.2518

7. วันพระราชสมภพ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี วันที่ 19
ตุลาคม พ.ศ.2518

8. วันมหาปวารณา วันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ.2518 วันตรงกับวันพระ
บรมราชสมภพและวันสวรรคตพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

9. วันเฉลิมพระชนมพรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว วันที่ 5
ธันวาคม พ.ศ.2518

10. วันมาฆบูชา วันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2519

11. วันที่ระลึกมหาจักรี วันที่ 6 เมษายน พ.ศ.2519

9.00 น. เริ่มพิธี โดยเจ้าพระคุณสมเด็จพระญาณสังวร ปิณฑวชิราภรณ์
ให้ศีล ให้ธรรม ที่ประชุมรับศีล รับธรรม แล้วทำเพ็ญจิตภาวนาพุทโธ 16.00 น.
ปิดพิธี โดยเจ้าพระคุณสมเด็จพระญาณสังวร ปิณฑวชิราภรณ์ ถวายพระพรชัยมงคล
พระพรชัยมงคล เพื่อทรงดำรงอยู่เป็นมิ่งขวัญศิริมงคลและเป็นหลักแห่งเอกราชอธิปไตย
ของชาติตลอดนิรันดร์กาล

สมเด็จพระญาณสังวร ได้แสดงพระธรรมเทศนาในการประกอบพิธีจิตภาวนา
พุทโธ ครั้งที่ 3 ถวายพระพรชัยมงคล ปราบปรามเหตุที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรง
พระประชวร วันที่ 8 มีนาคม พ.ศ.2518 กล่าวถึงการทำจิตภาวนาไว้ดังนี้

"...การหักห้ามสมาธิคือการทำให้สงบตั้งมั่นแน่วแน่ ไม่ออกแวก ไม่
ฟุ้งซ่าน แต่เราสามารถรวมจิตใจตั้งแน่วแน่อยู่นานในเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้เป็นอย่างดี
นี่คือการทำสมาธิ และวิธีการทำสมาธิมี 2 อย่าง
อย่างหนึ่ง กำหนดใจให้รวมอยู่ในเรื่องหนึ่งโดยไม่ต้องคิดพิจารณา

(สมถกรรมฐาน)

อีกอย่างหนึ่ง การคิดพิจารณาโดยรวมใจเข้ามาพิจารณาในเรื่องที่จะทำ
ให้ใจสงบ ในของใส (วิปัสสนากรรมฐาน)

วิธีแรก คือ การรวมใจเข้ามาที่ตั้งอยู่ในเรื่องหนึ่ง ในสิ่งหนึ่งโดยไม่
ต้องคิดพิจารณานั้น เช่นการรวมใจเข้ามาสวดพระพุทธรูป พระธรรมคุณ พระสังฆ
คุณตามที่จำได้"

"ออกไปตั้งนี้โดยไม่ต้องคิดถึงเนื้อความ (เพื่อให้ใจสงบ) และตั้งใจจะ
สวดก็จบก็สุดแต่ตั้งใจ เช่นว่า ตั้งใจจะสวด 108 จบ ตั้งใจจะสวดยิ่งขึ้นไปกว่านั้น
คราวนี้เมื่อใช้วิธีนี้จึงมีการใช้เครื่องมือสำหรับนับ เพราะถ้าไม่มีเครื่องมือสำหรับ
นับ จะนับเอาเองว่า สวดได้ 1 จบ 2 จบ 3 จบ 4 จบ ดังนั้นเป็นการยาก บางที
ก็จำไม่ได้

สำหรับ แต่โบราณกาลจะมีลูกประคำ
ลูกประคำ บางพวกมี ๑๐๘ ลูก เมื่อสวดถึง ๑๐๘ จบก็ยกไปลูกหนึ่ง
เรื่องๆ ไป ตั้งใจสวดต้องภาวนา ก็รู้ได้ว่าสวดไปกี่จบแล้ว" ดังนี้

14 ลูกประคำเป็นเครื่องยศ

โพลิศัยรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๕ ปรากฏในหนังสือราชพงศาวดารพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ หน้า ๔๘ เป็นหลักฐานว่า มีการใช้ลูกประคำเป็นเครื่องยศทางราชการด้วย ซึ่งประเพณีอันนี้ สันนิษฐานว่า ได้จะริเริ่มมาพลางก่อนนอกลูกข้อมืออยู่ก่อน ในหนังสือฉบับนี้ ปรากฏบันทึกไว้ว่า เครื่องยศทางกรม ครุฑมีการมพรวุฒินองยาหรือพระองต์เจ้าวรบรรณการ เป็นกรมหมื่นนคราธิปไตยพระยาศรีสุทนต์ ตักศิลา ๑๕๐๐ นั้น ได้ทรงพระราชทาน พระประคำทอง สายทองคำ ๑๕ สาย เป็นลำดับที่ ๔ ในจำนวนเครื่องประดับพระยศ ๕ สิ่ง ด้วย

สำหรับเครื่องยศของผู้ว่าราชการเมืองหรือเจ้าเมืองนั้น มีหลักฐานปรากฏว่า พระบาทสมเด็จพระมหาจุฬาลงกรณราชบุรี รัชกาลที่ ๕ มีพระประคำทองคำเป็นลำดับที่ ๖ ในจำนวนเครื่องยศ ๘ อย่างด้วย

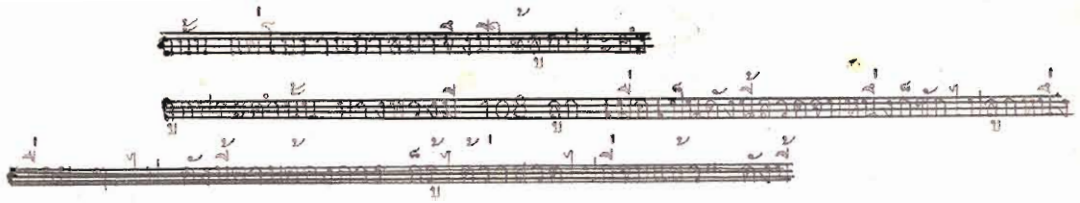
15 พระมหากษัตริย์ทรงใช้ลูกประคำ

พระมหากษัตริย์แต่โบราณมักทรงพระสุเมทธานเบญจรงค์ หรืออัญมณีประดับในวันพระ แล้วจะทรงใช้ลูกประคำเพื่อเจริญพสกษัตริย์ธรรมจันต้อย.

ปรากฏหลักฐานจากตำนานเจียงใหม่ ฉบับจาร พ.ศ. ๒๔๖๓ กล่าวถึงรัชสมัยพระเมกุฎีว่า

"ตอนองค์พระมหากษัตริย์เจ้านั้น สืบว่าเครื่องอัญมณี คือว่าแหวนอัญมณี เครื่องต้น เครื่องเพิ่มออก ๕ ตำ แรม ๕ ตำ มาถึงนั้น ท่านก็ให้เจ้าท้าวพารมย์วิจิตรได้ขึ้น แล้วก็ให้ท่านมาดำ และท่านก็มาท้าวเจ้าศีล ๕ ตำ ๖ ตำ มาท้าวแล้ว ตวาดตวาดนั้นแล"

ในสมัยรัชกาลที่ 4 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ก็ทรงใช้ในวันพระด้วย พระองค์ได้ทรงโปรดให้สร้างเครื่องราชูปโภค อันเป็นเครื่องพานพระศรี ทำด้วยทองคำชิ้นหนึ่ง มีพระประคำทองคำ ถักสร้อยขึ้นมาเป็นเครื่องราชูปโภคด้วย เพื่อใช้ในยามที่ทรงเสด็จ เพราะว่าเครื่องเงินเครื่องทองนั้น เสียดายแล้ว จะเคารพมิได้เลย.

ภาคปฏิบัติ

1. พระพุทธรูปของคหรงมียู

ก่อนที่จะแสดงถึงข้อปฏิบัติในการเจริญพุทธบูชาสถิการมฐานจะขอยกปัญหาเรื่องพระพุทธรูปของคหรงมียูหรือไม่ประการใดมาแสดงไว้ ในเบื้องต้นเพื่อตัดความสงสัย ในการปฏิบัติซึ่งเรียกว่าวิจิตรจินา อันเป็นหัวข้อสรุปครกอบบองทำลายความศรัทธาในการปฏิบัติ ไหลมเหลวไปไม่ได้รับผลเต็มที่ โดยจะคัดข้อความมาจากคัมภีร์มิลินทปัญหา **ธนาโค** โดย พระปิฎกจุฬาลักษณ์เจรเจ้า ดังนี้

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สมเด็จพระเจ้ามิลินทภูมินทรราชิศจีมีพระราชโองการถามอรรถปัญหาลงในปัญจวรรคนี้ว่า "ภันเต นาคเสน" ข้าแต่พระนาคเสนผู้จำเริญด้วยปัญญาปรีชา "พุทโธ" อันว่าองค์สมเด็จพระพุทธเจ้านี้ พระผู้เป็นเจ้าใดเห็นหรือประการใด"

พระนาคเสนถวายพระพรแก่เจ้าว่า "สมเด็จพระพุทธรูปของคหรงมียูพานลงไปนานแล้ว อาตมาเกิดไม่ทัน จะใดเห็นองค์พระสัพพัญญูบรมครูหาได้ ขอถวายพระพร"

สมเด็จพระเจ้ามิลินทภูมินทรราชิศจีมีสนทราธิราชโองการตรัสถามว่า พระผู้เป็นเจ้าใดไม่เห็นพระพุทธรูปว่าพระมหากรุณานิพพานไปช้านาน ก็พระอาจารย์ของพระผู้เป็นเจ้าใดเห็นเป็นประการใดเล่า

พระนาคเสนตอบว่า "ขอถวายพระพรมหิตตราชสมภารเจ้า พระอาจารย์ของอาตมานี้เล่าก็มีจิตศรัทธาการ เห็นพระองค์ ขอถวายพระพร"

สมเด็จพระเจ้ามิลินทภูมินทรราชิศจีมีสนทราธิราชโองการตรัสว่า ถ้ากระนั้นสมเด็จพระพุทธเจ้าก็ไม่มีและซี พระผู้เป็นเจ้าถามว่าสมเด็จพระพุทธรูปเจ้ามีจริง

พระผู้เป็นเจ้าก็จะเห็น ถึงพระผู้เป็นเจ้าไม่เห็น อาจารย์ของพระผู้เป็นเจ้าก็จะเห็น
ถ้ากระนั้นก็ว่าเปล่า ๆ จะว่าสมเด็จพะพุทธเจ้ามีอย่างไร "

พระนาคเสนได้ฟังพระเจ้ามิลินทปินกษัตริย์ตรัสนี้ จึงมีเถรวาจาถามบาง
ว่า "มหาราช" ขอถวายพระพรบพิตรพระราชสมภาร บพิตรโคตมการทอดพระเนตร
เห็นโอทานที่ คือ สะคือทะเลที่กลางทะเลบางหรือว่าหามิได้ "

พระเจากรุงมิลินทปินกษัตริย์ตรัสว่า "โยมไม่เคยเห็นนะพระผู้เป็นเจ้า "

พระนาคเสนจึงซักถามอีกเลวว่า "มหาราช" คุวานะบพิตร พระราช
สมภารเจ้า สะคือทะเลนั้นเล่า พระราชสมภารเจ้าดี ไม่เคยทอดพระเนตรเห็น ก็
สมเด็จพะบิตุเรศของมหาราชบพิตรเจ้าได้เห็นหรือไม่ประการใด "

พระเจากรุงมิลินทปินกษัตริย์ตรัสว่า "สมเด็จพะบิตุเรศของโยมก็ไม่ได้
ทอดพระเนตรเห็นนะพระผู้เป็นเจ้า "

พระนาคเสนจึงถวายพระพรอีกเลวว่า "มหาราช" คุวานะ บพิตร พระ
ราชสมภารเจ้า ถ้ากระนั้นก็สะคือทะเลที่ไม่มีในทะเลดี บพิตร "

พระเจากรุงมิลินทปินกษัตริย์ตรัสว่าสะคือทะเลนั้นถึงโยมมีก็ทอด
พระเนตร ถึงพระบิตุเรศโยมไม่รู้อะไรไม่เห็นก็ดี สะคือทะเลนี้มีอยู่เป็นมั่นคงพระผู้เป็นเจ้า
จึงรู้เถิด "

พระนาคเสนผู้ประเสริฐจึงถวายพระพรว่า "มหาราช" คุวานะบพิตร
พระราชสมภารผู้เป็นใหญ่ ความชอบนี้มีในโลกคสมเด็จพะบรมไตรโลกนาถนั้น
อาตมาและพระอาจารย์ของอาตมาไม่เห็นก็ดี "ภควา" องค์สมเด็จพะพุทธทรงพระ
ภาคยราศรี มีจริง ๆ คุจสะคือทะเลนั้น ขอถวายพระพร "

สมเด็จพะเจ้ามิลินทปินกษัตริย์ทรงพระโสมนัส ตรัสว่า "กัลโลสิ"
พระผู้เป็นเจ้าวิสัยนานี้ควรนักหนาในกาลบัดนี้ "

พุทธอภินิหารปัญหา เป็นประถมจบเท่านี้

2. พุทธานุคตรภาวปัญหา ที่ 2

"ราชา" สมเด็จพะเจากรุงมิลินทปินกษัตริย์ มีพระราชโองการถาม
พระนาคเสนว่า "ภันเต นาคเสน" ข้าแต่พระนาคเสนผู้เป็นเจ้าผู้จำเริญด้วยปรีชาอัน

เลิศ "พุทโธ" สมเด็จพระพุทธานุเจ้าประเสริฐหาสิ่งเสมอมิได้ จริ่งหรือปรชการโก"

พระนาคเสนจึงวิชันนาแก่ไขว่ "มหาราช" ขอถวายพระพรบพิตรพระ
ราชสมภาร อันองค์สมเด็จพระพุทธานุเจ้าประเสริฐหาสิ่งเสมอมิได้"

พระเจากรุงมลิ้นทป็นกษัตริย์ตรัสว่า "ทำไมพระผู้เป็นเจ้าจึงรู้ เมื่อ
พระผู้เป็นเจ้าไม่เห็น นี่จะรู้อย่างไร"

พระเจานาคเสนจึงมีเถรทจาไต่ถามว่า "มหาราช" ขอถวายพระพรบพิตร
พระราชสมภาร ปานประคจหนึ่งว่ามหาสมุทรอันใหญ่ คือ ใครได้เห็นเล่า เขาจึงพากัน
รู้มหาสมุทรอันใหญ่ อันมหาสมุทรนี้สุดวิสัยลึกล้ำกัมภีรภาพ จะหยั่งจะข้ามได้เป็น
อันยากลึกเหลือที่จะลึก ใหญ่ที่สุดใหญ่ เป็นที่ไหลไปแห่งแม่น้ำทั้งห้า คือ คงคา ยมุนา
อจิรวดี สรรพ มที่ นที่ทั้งห้าถึงจะไหลหลังถึงพนมัสถ์เท่าใด จะใคร่เต็มขอบฝั่งก็หา
มิได้ ~~แต่~~ ทว่าคนทั้งหลายหรือว่ามหาสมุทรนี้เป็นมหาสมุทรอันใหญ่เลาหมาบพิตร

พระเจากรุงมลิ้นทป็นกษัตริย์ตรัสว่า "อาหม ชาเนยbung" ~~เจ้าข้า~~ ~~พระผู้~~
เป็นเจ้า คนทั้งหลายเจ้าหรือว่ามหาสมุทรกว้างใหญ่

พระนาคเสนจึงถามว่าเหตุอย่างไร เมื่อคนทั้งหลายไม่ใคร่เห็นแก่ตา ทำไม
เขาจึงรู้มหาสมุทรใหญ่

พระเจากรุงมลิ้นทป็นกษัตริย์ตรัสว่า "เหตุว่าผู้ใหญ่ผู้เฒ่าเล่ากันสืบ ๆ มา
จึงรู้มหาสมุทรนี้โตใหญ่"

พระนาคเสนถวายพระพรว่า "ความชื่อนั้นใดก็ืออาตมานี้ถึงไม่เห็นองค์
พระชินสีห์กับตา ก็ได้ทัศนาการเห็นพระสาวกอรหันต์อันเป็นศิษย์ต่อ ๆ มาชานาน
"ชานามิ อดควา อนุตตโร" รูปก็รูว่า สมเด็จพระภควันตรมมบพิตรผู้ทำลายกำกั่งแห่ง
สังสารจักรเลิศนักหาผู้จะเสมอเหมือนมิได้ในกาลบัดนี้"

สมเด็จพระเจ้ามลิ้นทป็นกษัตริย์ตรัสว่า "กัลโลสิ"
พระผู้เป็นเจ้ากล่าววิชันนา อุปมานี้สมควรอยู่แล้ว

พุทธชาตบุตร ภาวปัญา เป็นคำรบ 2 จบเท่านั้น

4. ชัมมทิฏฐิปัญหา ที่ 4

"ราชา" สมเด็จพระเจ้ากรุงมิลินทรมินทราธิราชมีพระราชโองการตรัสถามว่า "กัณเฑ นาคเสน" ข้าแต่พระนาคเสน ชรรณของพระชินนทรสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้ใดนั้น พระผู้เป็นเจ้าเห็นประจักษ์แจ้งหรือประการใด"

พระนาคเสนก็วิสัชนาว่า "มหาราช" ขอถวายพระพรมหิทรพระราชสมภาร ชรรณที่สมเด็จพระทศพลญาณเจ้าศรีสมณุตติประทานไว้ ผู้ใดได้เป็นสาวกแล้วก็ควรจะปรนนิบัติไปตราบเท่าสิ้นชีวิต และจะได้อกว่าชรรณที่สมเด็จพระชินสีห์ประทานไว้นั้น พระผู้เป็นเจ้าได้สำเร็จแล้วหามิได้"

พระเจ้ากรุงมิลินทราช รู้ในพระอัธยาศัย ก็รับคำพระนาคเสน "กัลโลสิ" คำของพระผู้เป็นเจ้าว่านี้สมควรแล้ว

ชัมมทิฏฐิปัญหา เป็นคำรบ 4 จบเท่านี้

บทที่ ๒. พระพุทธรูปอันภาพ
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก่อนที่จะทรงตรัสรู้ พระอนุตรสัมมาสัมมาสัม

โพธิญาณปรากฏว่าพระองค์ต้องบำเพ็ญพระบารมี คือ คุณงามความดี 10 ประการ (ทศบารมี) ควบเวลาชานานถึง 4 อสงไขยแสนมหากัป เพื่อจะได้สามารถช่วยไปปลดปล่อยโลกในพันทุกข์ได้ ครั้นพระองค์ได้ตรัสรู้แล้วจึงทรงสั่งสอนเวไนยสัตว์ให้พ้นทุกข์ ไปได้เป็นอันมาก เมื่อดำรงพระชนมายุอยู่ได้เพียง 80 พรรษา ก็เสด็จดับขันธปรินิพพานไป ทิ้งพระธรรมวินัยไว้เป็นตัวแทนสืบมาจนกระทั่งทุกวันนี้

ถึงแม้ว่าพระพุทธองค์จะทรงเสด็จดับขันธปรินิพพานไปแล้วก็ตาม แต่เป็นการสูญสลายไปทางคานารูปกายอันเป็นวัตถุที่ต้องมีที่สุดเสื่อมสลายเท่านั้น หากคุณงามความดีอันเป็นพุทธานุภาพของพระองค์จะใคร่จักดับสูญไปก็หาไม่ ยังคงมีอยู่ในสภาพที่เรียกว่าธรรมกาย เพราะว่าพระองค์ทรงอุทิศหาสร้างบารมีความดีงามมาชานานกว่าจะได้อตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าได้ ครั้นเมื่อทรงตรัสรู้แล้วดำรงพระชนมายุเพียง

80 ปีก็เสด็จดับขันธปรินิพพานสูญเปล่าไปเลยโดยไม่มีสิ่งใดเป็นที่พึ่งแก่พุทธบริษัทเสียเลยนั้น ย่อมเป็นไปไม่ได้ พระพุทธบาทอาฬวเป็นเจตจำนงคัมภีร์ที่พระบรมครูองค์แรกของโลกนี้ยอมมีอยู่ และสามารถช่วยเหลือผู้ปฏิบัติปฏิบัติชอบประกอบกุศลกรรม หมั่นรำลึกนึกถึงพระองค์ด้วยแรงศรัทธา กระทำการสวดมนตภาวนาต่อพระองค์เป็นตน ในบุคคลเช่นนี้โคจรหลุดพ้นจากความทุกข์ความวิบัติโศกเศร้า ประสบสันติสุขอย่างยิ่งปรากฏขึ้นแก่ดวงใจเป็นที่ประจักษ์โดยแท้แล

3. ลูกประคำกับความสำเร็จ

ในสมัยปัจจุบันนี้ การที่จะให้บุคคลได้เข้าถึงธรรมะได้รับประโยชน์จากพระศาสนา สำหรับคนทั่วไปซึ่งมีปรกติทำหน้าที่การทำงานเพื่อหามาหาเลี้ยงชีพประจำวันนั้น เป็นสิ่งที่ยากยิ่งประการหนึ่ง เมื่อเป็นเช่นนี้จึงดูเหมือนว่าคนทั่วไปไม่ได้รับความสุขจากพระศาสนาเท่าที่ควรแก่การได้ชื่อว่ามีศรัทธา และไม่เอาใจใส่บำรุงพระศาสนาให้ดีเท่าที่ควรจะเป็น แล้วก็นำไปสนใจในคำสอนที่ชักจูงให้หลงผิด กระทำความเดือดร้อนให้แก่ตนเองและผู้อื่น หรือมีอันเป็นที่ไปสนใจอยู่กับความสุขทางฝ่ายวัตถุบ้าง ไม่คำนึงถึงศีลธรรมความดีงามอันถูกต้องฝ่ายจิตใจด้วย เห็นแก่ประโยชน์สุขส่วนตัวเป็นที่ตั้ง

การจะเข้าถึงธรรมะ ในทัศนะของคนปัจจุบันส่วนมาก เห็นว่าจะต้องทำอย่างใดอย่างหนึ่งใน 2 ประการนี้ คือ

๑. รักษาศีล ให้บริสุทธิ์ แล้วเรียนกรรมฐาน ทำสมาธิ

๒. ศึกษาพระคัมภีร์ ให้ทั่วถึงอย่างแตกฉาน

วิธีปฏิบัติ 2 ประการนี้คนทั่วไปย่อมเห็นว่า ทำให้เสียเวลาทำมาหากิน และเป็นอุปสรรคในการเจริญชีวิตแบบชาวโลก ดังนั้น จึงมีความหวังอยู่กับหลักศรัทธาเท่านั้น ที่จะผูกพันบุคคลทั้งหลายให้เข้าถึงความดีงามทางพระศาสนา

ในชีวิตประจำวันที่มีคนมากมายอยู่กับการทำมาหากินอันเป็นกิจการทางโลก ต้องเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าทั้งทางกายและทางใจ ไม่มีความสงบจากกิเลส แต่หากอนนอนทุกวันได้ความหมั่นระลึกถึงพระพุทธเจ้า ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของความบริสุทธิ์ความ

จึงถาม ความเมตตากรุณา ให้ไต่ถามครั้งจนเป็นนิสัย ก็จะทำให้จิตใจสงบเยือกเย็น
ลง ขำระความเศร้าหมองออกไปได้ทุกวัน ทำให้มีกำลังความสามารถดำรงชีวิตใน
ทางที่เป็นความเจริญก้าวหน้ามาซึ่งประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวมได้ไม่มีเสื่อม

การปฏิบัติเช่นนี้คือการเจริญพุทธานุภาวนาโดยอาศัยศรัทธาเป็นที่ยึด
มั่น ในหลักถึงพระพุทธคุณจนครบกำหนดมาตรฐาน คือ 108 ครั้ง มีลูกประจำเป็น
อุปกรณ์ช่วยกำหนดนับ ปฏิบัติไปทุกวันย่อมทำให้จิตใจมีความสงบใสบริสุทธิ์ถึงความสุข
ภายในได้โดยอาศัยพุทธานุภาพคลอบนาค

1. ลักษณะศรัทธา

ต่อไปนี้จะไต่ถามคำอธิบายเรื่องศรัทธาจากคัมภีร์มิลินทปัญหา ประมวลรศ
ศัทธิลักษณ์ปัญหาที่ 10 มาแสดงดังต่อไปนี้

"ราชา" สมเด็จพระเจ้ากรุงมิลินทภูมินทรราชิบดี มีพระราชโองการตรัส
ถามอรธปัญหาต่อไปว่า "ภันเต นาคเสน" ข้าแต่พระนาคเสนผู้เป็นเจ้าผู้มีปรีชา
อันว่าศรัทธาที่มีลักษณะเป็นประการ

พระนาคเสนถวายพระพรว่า คุวานะบพิตรพระราชสมภารศรัทธาอันมี

ลักษณะ 2 ประการ คือ สัมปสาธตลักษณะศรัทธาประการ 1 สัมปักษ์นตลักษณะศรัทธาประ
การ 1 ขอถวายพระพร

พระเจ้ามิลินทปิ่นประชากรมีพระราชโองการซักว่า "ภันเต นาคเสน"
ข้าแต่พระนาคเสนผู้ประกอบด้วยปรีชาสัมปสาธตลักษณะศรัทธาอันเป็นประการใด

พระนาคเสนวิสัชนาแก้ไ้ว่า "มหาราช" คุวานะ บพิตรพระราชสมภาร
อันว่าสัมปสาธตลักษณะศรัทธาอัน เมื่อจะบังเกิดนั้นซมที่เสียซึ่งนิเวศธรรม ให้ดวงจิตนั้น
ส่องใส "อนาวิลฺลฺย" ไม่นุ่มนวลไปด้วยมลทิน เมื่อจะรักษาศีลให้ทานสวนากการ พังพระ
สัทธิธรรมเทศนา และจำเริญเมตตาภาวนา จิตนั้นมีสภาวะของใส อย่างนี้ได้ชื่อว่า
สัมปสาธตลักษณะศรัทธา ขอถวายพระพร "

พระเจ้ามิลินทปิ่นประชากรมีพระราชโองการตรัสว่า นิมนต์ พระผู้เป็น
เจ้าอุปมาอุปไมยไปก่อน

ดูเยี่ยงกัน เห็นตามกัน "ยดา" ฉะนั้นก็ดูอุปมาของพระโยคาวจรเจ้า ที่เห็นเพื่อน
กันมีจิตพ้นจากราคะไปได้ ก็มีน้ำใจแน่วไปในที่จะไต่พระโศคาปัตติผล สกิทา คามิ
ผล อนาคามิผล อรหัตตผล แม้ยังมีไต่กระทำความเพียรไป เพื่อจะให้รู้ซึ่งธรรม
อันยังไม่รู้ เพียรไปเพื่อจะทำให้แจ้งซึ่งธรรมอันยังไม่แจ้ง เปรียบดังบุรุษอื่นตามนำ
ตามกัน และสัมผัสกันหลักชนสัทธา นี้มีลักษณะคืออุปมานี้ ขอถวายพระพร อนึ่งก็สม
ด้วยพระพุทธปฏิภาสมเด็จพะทศพลญาณ โปรดประทานพระสัมมธรรมเทศนาไว้ดังนี้ว่า

๑ สหุชชา ทรทิ โอมิ อุปมาเพน อณณว

วิวิเณน ทุกขมจุเจติ ปญญาเย ปริสุชตติกา

กระแสดพระพุทธปฏิภาตรัสว่า พระโยคาวจรจะข้ามโอฆะทั้ง 4 ไปพ้นด้วย
สัมผัสกันหลักชนสัทธา จะข้ามไปให้หมดมหาสมุทรสงสารได้ ด้วยไม่ประมาณลิ้มตน จะ
ข้ามไปให้หมดมหาสมุทรด้วยมีวิริยะความเพียร จะบริสุทธิ์สิ้นกิเลสค้นหา "ปัญญา"
ด้วยหลักชนปัญญาอันศักดิ์สิทธิ์ และมีใบาปรกรรมอันของชักเหลือเศษอยู่ในสันดาน
ของอาตมาขึ้นได้ โดยนัยดังวิสัยนามาจนเป็นได้ โปรดประทานพระสัมมธรรมเทศนาไว้ดังนี้
ขอถวายพระพร

ครั้งนั้น สมเด็จพระเจ้ากรุงมิลินท์ภูมินทรราชินี้ มีพระทัยท้าวเชอหรรษา
จึงมีพระราชโองการตรัสว่า "กัลโลสิ" พระผู้เป็นเจ้าวิสัยนาสมควรในกาลบัดนี้ "

สัทธาหลักชนปัญหาคำรบ 10 จบเท่านั้น

2. พุทธภาษิตว่าด้วยศรัทธา

ต่อไปนี้จะได้อรรถพิสดารพิเคราะห์ว่าด้วยศรัทธา จากหนังสือพุทธศาสนสุภาษิต
เล่ม 1 หลักสูตรนักธรรมและธรรมศึกษาชั้นตรี ข้อ 27 สัทธาวรรค คือ หมวดศรัทธา

438 สหุชชา พนุชติ ปาถะยฺย

ศรัทธารวมรวมไว้มิยัง (คือกุศล)

439 สหุชชาลาฐ ปติฏฐิตา

ศรัทธาตั้งมั่นแล้ว ยังประโยชน์ให้สำเร็จ

440 สหุชชา สหุชชา ปติฏฐิตา

ศรัทธาตั้งมั่นแล้ว นำสุขมาให้

441 สหัชชี วิคตฺ ปริสฺสฺส เสฏฺฐิ
ศรัทธาเป็นทรัพย์สินประเสริฐของคนในโลกนี้

442 สหุชา ทติยา ปริสฺสฺส โหติ
ศรัทธาเป็นเพื่อนสองของคน

3. หลักธรรมทั้งหลายมีศรัทธาเป็นเบื้องต้น

ต่อไปนี้จะคัดลอกธรรมะที่กล่าวถึงศรัทธาเป็นเบื้องต้นมาแสดง คัดจาก
หนังสือ พจนานุกรมพุทธศาสตร์ (A DICTIONARY OF BUDDHISM)
จัดทำโดย พระราชวรมุนี (ประยุตฺต ปยุตฺโต)

(52) อริยบุคคล 7 (บุคคลผู้ประเสริฐ - noble individuals
เรียงจากสูงลงมา

5. สัทธาวิมุตติ (ผู้หลุดพ้นด้วยศรัทธา คือท่านที่เข้าใจอริยสัจจธรรมถูก
ทองแล้วและอาสวะบางส่วนก็สิ้นไปเพราะเห็นด้วยปัญญา แต่มีศรัทธาเป็นหัวหน้านำ
หมายเอาพระอริยบุคคลผู้บรรลุโสดาปัตติผลแล้วขึ้นไปจนถึงเป็นอริยบุคคลเพื่ออรรถ
ที่มีสัทธินทรีย์แตกได้ในภพปฏิบัติ -one liberated by faith)

7. สัทธานุสาวรี (ผู้เดินทางไปตามศรัทธา หรือผู้เดินทางไปด้วยศรัทธา คือ
ท่านผู้ปฏิบัติเพื่อบรรลุโสดาปัตติผลที่มีสัทธินทรีย์แตกแล้ว อบรมอริยมรรคโดยมีศรัทธา
เป็นหัวหน้า ท่านผู้นี้ถ้าบรรลุผลแล้วกลายเป็นสัทธาวิมุต-the faith devotee)

(196) พละ 5 (ธรรมอันเป็นกำลัง 5 -five power)

1. สัทธา (ความเชื่อ - confidence)

(203) เวสาร์ชชกรณธรรม 5 (ธรรมทำความกล้าหาญคุณธรรมที่ทำให้
เกิดความกล้า

1. ศรัทธา (ความเชื่อที่มีเหตุผล - faith; confidence)

(220) อุปาสิกธรรม 5 (ธรรมของอุปาสิกที่ดี สมบัติ หรือ องค์คุณของ
อุปาสิกอย่างเยี่ยม -

ธรรม 5 อย่างนี้ ในบาลีที่มาเรียกว่า ธรรมของอุปาสิกที่ดี (อุปาสิกแก้ว) หรือ
อุปาสิกปทุม (อุปาสิกดอกแก้ว)

1. มีศรัทธา (to be endowed with faith)

(223) จุริต หรือ จริยา 6 (ความประพฤติปกติ ความประพฤติซึ่งหนักไปทางใจทางหนึ่ง อันเป็นปกติประจำอยู่ในสันดาน, พื้นเพของจิต, อุปนิสัย, แบบหรือประเภทใหญ่ ๆ แห่งพฤติกรรมของคน - intrinsic nature of a person; characteristic behaviour; character; temperament)

ตัวความประพฤติเรียกว่า จริยา บุคคลผู้มีความประพฤติอย่างนั้น ๆ เรียกว่า จริต

4. สัทธาจริต (ผู้มีศรัทธาเป็นความประพฤติปกติ, ประพฤติหนักไปทางมีจิตซาบซึ้งขึ้นมาน น้อมใจ เลื่อมใสโดยง่าย - one of faithful temperament) พึงชักนำไปในสิ่งที่ควรแก่ความเลื่อมใส และความเชื่อที่มีเหตุผล เช่น พิจารณาอนุสติ

6. ขอบคน

(245) อริยทรัพย์ 7 (ทรัพย์อันประเสริฐ, ทรัพย์คือคุณธรรมประจำใจอย่างประเสริฐ - noble treasures)

1. ศรัทธา (ความเชื่อที่มีเหตุผล - confidence)

(255) สัมปติธรรม 8 (ธรรมของสัตบุรุษ, ธรรมที่ทำให้เป็นสัตบุรุษ, คุณสมบัติของคนดี - qualities of a good man)

1. สัทธัมมสมันนาคโต (ประกอบด้วยสัมปติธรรม 7 ประการ

to be endowed with the seven virtues)

ก. มีศรัทธา - to have confidence

ค. โสภณเจตสิก 25 (เจตสิกฝ่ายดีงาม beautiful mental factors; Lofty mental factors)

1. โสภณสาขาวรรณเจตสิก 19 (เจตสิกที่เกิดทั่วไปกับจิตดีงามทุกดวง universal beautiful mental factors; the Primary)

28. สัทธา (ความเชื่อ confidence; faith)

4. พระอริยมุคคณุบรรลุมรรคผลด้วยศรัทธา

ท่านพุทธทาสภิกขุ สำนักสวนโมกขพาราม ไซยา ได้แสดงธรรมเทศนาอธิบายพระไตรปิฎกที่กล่าวถึงการบรรลุมรรคผลเป็นพระอริยมุคคณุด้วยอำนาจศรัทธา ดังนี้.-

"พวกที่เขามีนิสัยสันดานอุปนิสัยเชื่อ มีกำลังใจแห่งความเชื่อสูง ไม่อ่อนแอจนคลอนแคลน , เขาไม่เอามันไปใช้กับเรื่องอื่น เขาเอากำลังความเชื่อนี้มาใช้พิจารณาความไม่เที่ยงของสังขารทั้งปวงนี้ มันก็ระคมเชื่อแต่ความไม่เที่ยง ~~ไม่ยึด~~ ยึดมันถ้อมมัน มันก็บรรลุมรรคผลได้ ถ้าบรรลู่โสคาปัตติมรรค คนชนิดนี้เขาเรียกว่า "สัทธานุสारी" คือแล่นเขาไปไต่ด้วยอำนาจของศรัทธา แล่นออกไปจากโลกนี้ไต่ด้วยอำนาจของศรัทธา ถ้าบรรลู่โสคาปัตติมรรค สกิทาคามิมรรค สกิทาคามีผล อนาคามีผล อรหัตตมรรค อรหัตตผล ก็เรียกว่า "สัทธาวิมุตโต" หลุดพ้นด้วยอำนาจของศรัทธา เคี้ยวคนมันไม่อย่างนี้ มันมีศรัทธาแล้วมันเอาไปเชื่อในทางที่จะหาประโยชน์ให้แก่กิเลส ความเชื่อมันโดยแท้แท้ แต่พระอริยะเจ้า ๒ ประเภทนั้น ท่านเอาอำนาจกำลังความเชื่อนี้ ไปพิจารณา อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา แล้วโดยเฉพาะพิจารณาแต่ อนิจจัง อย่างเดียว ทุกขัง อนัตตา มันตามมาเอง แล้วก็บรรลุมรรคผลด้วยอำนาจของ สัทธินทรีย์ นั้นเอง. คือว่ามีสัทธินทรีย์เป็นเบื้องต้น สมาธิทรีย์ ปัญญินทรีย์ เป็นเบื้องหลังเป็นผู้ช่วยหรือเป็นช่างเท้าหลัง. สำหรับบุคคลประเภทนี้ สัทธินทรีย์มันเป็นช่างเท้าหน้า จึงเรียกว่า "สัทธานุสारी" และ "สัทธาวิมุตโต" เมื่อบรรลุมรรคผลแล้ว. ดังนี้

พระอริยมุคคณุที่ปรากฏทั้งฝ่ายบรรพชิตและฆราวาสผู้มีศรัทธาแก่กล้า บรรลุมรรคผลด้วยอำนาจศรัทธา ในครั้งพุทธกาล เป็นผู้พระพุทธรูปของคหรงยกย่องสรรเสริญแล้ววายออกเปี่ยม กลาวไว้ในพระไตรปิฎก จารึกลงบนแผ่นศิลาติดไว้กับผนังพระวิหาร ณ วัดพระเชตุพน พระนคร ดังนี้

1. พระวัคคลี บุตรพราหมณ์เมืองสาวัตถี เป็นเลิศกว่าภิกษุผู้หลุดพ้นจากกิเลสด้วยศรัทธา ในพระพุทธรูป

พระอริยมุคค ๒ ประเภทนี้ยังไม่ถึงขั้นสำเร็จอรหัตต์ แต่มีศรัทธาแรงกล้าที่จะช่วยให้สำเร็จจะเห็นวาลักษณะศรัทธาของท่าน ๒ ประเภทต่างกัน

5. พระโพธิสัตว์ผู้มีศรัทธา

พระโพธิสัตว์ ในทางพระพุทธศาสนามี 3 ประเภท คือ 1. พระปัญญาธิกโพธิสัตว์ บำเพ็ญบารมีโดยอาศัยกำลังปัญญา

2. พระศีลธิกโพธิสัตว์ บำเพ็ญบารมีโดยอาศัยกำลังศรัทธา

3. พระวิริยธิกโพธิสัตว์ บำเพ็ญบารมีโดยอาศัยกำลังความเพียร
จะเห็นได้ว่าผู้มีศรัทธาแก่กล้าก็อาจจะบำเพ็ญบารมีพระโพธิสัตว์ได้

6. พระคัมภีร์ปลูกศรัทธา

ปรากฏพระคัมภีร์ ของพุทธศาสนิกายมหายานเล่มหนึ่ง ซึ่งมีชื่อเสียงทำให้ผู้นอกศาสนา กลับใจมานับถือพระพุทธศาสนาเป็นอันมาก คัมภีร์นั้นชื่อ มหายานศรัทธาปาฐสาสตร์ (การตั้งขึ้นแห่งศรัทธาในมหายาน) รจนาโดยพระอัสวโณ พระเถระฝ่ายมหายาน เมื่อพุทธศตวรรษที่ 6 คัมภีร์เล่มนี้เป็นต้นบ่อของพุทธบริษัทฝ่ายมหายานเป็นอันมาก จนกระทั่งมีพระอรหันตอาจารย์หลายท่านได้รจนาหนังสืออรรถกถาภาษาไทยขึ้นและได้เป็น แกอธบายให้คนได้ทอดลายคัมภีร์

7. ศรัทธาในพระพุทธศาสนา

ในพระไตรปิฎก มัชฌิมนิกาย สิกขิโนวาท ปฐมปาฐสาสค์ วรรคที่ 5 จุฬวรรค กล่าววว่า

คนมีศรัทธาจะรู้ได้จากลักษณะ 1. ใครเห็นผู้มีศีล 2. ใครฟังพระสัทธรรม

3. ยินดีในการบริจาคทาน

ในพระไตรปิฎก ขุททกนิกาย ขุททกปาฐะ สุตตนิบาต อาฬวกสูตร ที่ 10 กล่าวถึงพระพุทธองค์ทรงตอบปัญหาคีฬกยัถ์ว่า

ศรัทธาเป็นทรัพย์เครื่องปลื้มใจในโลกนี้ ของบุรุษ และบุคคลจะข้ามโอชะ คือ กาม, ภพ, ภูมิ, อวิชชา ได้ด้วยศรัทธา ดังนี้

ในพระไตรปิฎก อังคุตตรนิกาย ปัญจกนิบาต ปฐมปาฐสาสค์ ข้อ 5 กล่าววว่า
กุลบุตรผู้มีศรัทธามีอานิสงส์ 5 คือ

1. สัตบุรุษยอมอนุเคราะห์ก่อน 2. สัตบุรุษยอมเข้าไปหาก่อน

3. สัตบุรุษยอมรับของถวายก่อน 4. สัตบุรุษยอมแสดงธรรมให้ฟังก่อน

5. ทายไปแล้วยอมเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์

ผู้มีศรัทธาย่อมเป็นที่พึ่งอาศัยของชนหมู่มาก คือ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา เหมือนคนโหรใหญ่เกิดในพื้นที่ดี ตั้งอยู่ในทาง 4 แพร่ง ย่อมเป็นที่พึ่งแห่ง นกทั้งหลายไฉนนั้น อนึ่ง บุคคลผู้อาศัยในบ้านของหัวหน้าสกุลผู้มีศรัทธา แล้วยอม เจริญด้วยศรัทธา คือ การสัจ การบริจาคทาน และปัญญา ดังนี้

4. อานุภาพพุทโธ

พระอาจารย์มั่น ภูริทัตตเถระ ซึ่งมรณภาพไปแล้วที่จังหวัดสกลนคร ภาค อีสานของประเทศไทย ท่านเป็นพระภิกษุผู้สมบูรณ์ไปด้วยคุณธรรม ทรงไว้ซึ่งคุณ คุณในพระศาสนา เป็นผู้มีมหาชนพุทธบริษัทศรัทธาเลื่อมใสว่า เป็นพระอรหันตเจ้าแห่งยุคสมัยเรา ท่านได้ให้หมายภาวนาแก่บรรดาศิษย์ทั้งหลายว่าจงปฏิบัติ พุทธนามภาวนา นึกถึงคำว่า "พุทโธ" อย่าได้ขาดทุกคำเข้าเฝ้ายาม จนกว่าจิตจะสงบแล้วให้น้อมเอาความสงบนั้นมาพิจารณาความจริงอันเป็นแก่นสารแห่งชีวิตนี้ เพื่อ ความดับทุกข์ อย่าการมัวเมาของท่านที่จะให้มัวเมาด้วยการลงมือปฏิบัติ มิใช่ ด้วยการคิดไปต่าง ๆ และการปฏิบัติเช่นนี้ก็คือการปฏิบัติพุทธานุสสติกรรมฐานแฝงไว้ด้วยสติปัฏฐาน 4 ประการกับอานาปานสติกรรมฐานนั่นเอง และตรงกับหลักปฏิบัติของนิกายสุชาวดี ในพุทธศาสนาเถรวาททุกประการ ในข้อที่ว่า ให้เจริญพุทธานามภาวนาอย่าได้ขาด เพียงแต่นิกายสุชาวดีเป็นการออกชื่อพระอมิตาภพุทธเจ้าเท่านั้น กับสอนให้มุ่งไปปฏิบัติในสุชาวดีโลกธาตุแต่อาจจะคิดเสียตามนัยธรรมาธิษฐานว่า สุชาวดีโลกธาตุนั้นก็คือ พระนิพพานของนิกายเถรวาทอย่างที่ท่านสอนแล้วก็ไม่มัวอะไรต่างกันเลย เป็นเพียงแต่อุบายวิธีสำหรับสอนธรรมโปรดสัตว์ให้เหมาะสมกับกาละเทศะ และอุปนิสัยบุคคลเท่านั้น แต่โดยแท้จริงแล้วสังฆธรรมย่อมเป็นอยู่อย่างเดียวกัน และผู้บรรลุแล้วก็ย่อมเห็นเหมือนกันทุกประการ ถึงแม้ว่าจะอยู่คนละถิ่นฐานไม่เคยรู้จักกันมาก่อนเลยก็ตาม หากแต่การแสดงออกด้วยโวหารนั้นอาจจะแตกต่างกันได้เพราะกาละเทศะ และอุปนิสัยบุคคลต่างไคล่กลาออกมาแล้ว

ต่อไปนี้จักไต่ถามข้อความที่แสดงถึงอำนาจของคำว่า "พุทโธ" จากคัมภีร์
รสวนิณี รจนาโดยพระรัฐบาลเถรสำนักทุ่งศุทธวัชระ เกาะลังกา ศาสตราจารย์
ร.ท.ท. แสง มนวิทูร แปลเป็นภาษาไทย

คำว่า พุทโธ เป็นคำที่ประเสริฐสุด บทว่า พุทโธเป็นบทสูงสุด สิ่งที่แล่น
กระทบหุอย่างอื่นเสมอคล้าย พุโธนั้นไม่มีในโลก

คำว่า ชัมโม เป็นคำที่ประเสริฐสุด บทว่าชัมโมเป็นบทสูงสุด สิ่งที่แล่น
กระทบหุอย่างอื่นเสมอคล้าย ชัมโม นั้นไม่มีในโลก

คำว่า สังโฆ เป็นคำที่ประเสริฐสุด บทว่าสังฆ เป็นบทสูงสุดสิ่งที่แล่น
กระทบหุอย่างอื่นเสมอคล้าย สังโฆ นั้นไม่มีในโลก

ถ้าคำเหล่านี้คำใดเป็นไปปากเสมอ ปากของเขายู่นั้น จึงสมควรจะ
ไต่ชื่อว่าปาก เพราะวาคำเหล่านี้เป็นพุทธพจน์อันหาที่เสมอเหมือนไต่ยาก ให้
สมบัติทั้งปวง

ถ้าคำเหล่านี้คำใดเป็นไปปากเสมอ ปากของเขายู่นั้น จึงสมควรจะ
ไต่ชื่อว่าปาก เพราะวาคำเหล่านี้เป็นพุทธพจน์อันหาที่เสมอเหมือนไต่ยาก ให้สมบัติ
ทั้งปวง

คำเหล่านั้นแลเป็นคำเอก คำเหล่านั้นแลเป็นชีวิตของร่างกาย คำเหลา
นั้นและเป็นแก้วมณีสารพัดนึก คำเหล่านั้นแลเป็นโคณมสุรภี คำเหล่านั้นแลเป็นต้นไม้
สุวรรณคัลลปพฤกษ์

คนที่ไต่หังคำเหล่านี้แล้ว หูของเขาย่อมไต่ชื่อว่าป็นหูจริงแท้ เพราะว่า
คำเหล่านี้เป็นพุทธพจน์อันหาที่เสมอเหมือนไต่ยาก ให้สมบัติทั้งปวง

ผู้มีพินัยแรงทุกเมื่อถึงขนาดนี้ หังคำว่า พุทโธ แล้วมีใจชื่นชมยินดีไต่ให้
ชีวิตแล้ว ยังไต่คอกไม้ทองอีก 3 คอก ซึ่งมีคามากมาย ทานจงเห็นอำนาจอันยิ่งใหญ่
แห่งคำว่า พุทโธ ดังนี้แล

กระนั้นแล สัตว์ผู้ไม่รู้จักพุทธานุภาพอะไรเลย ยังไต่ทรัพย์วิเศษเพราะ
ประกาศพระนามของพระพุทธเจ้า ก็ผู้ชนที่รู้แล้วเหตุใดเล่าจึงไม่ละกิจการทั้งปวง
แล้วพราภรรณาดังพระนามของพระพุทธองค์นี้ ผู้เป็นพระชิน

(เรื่องที่ 5 หมอจ หนา 38-39)

ภัยใด ๆ เกิดขึ้นจากพระราชาหรือโจร ผู้ไม่ปรารณากันอันเป็นอุปัทวัน
ตรายนั้น พึงระลึกถึงพระสัมพุทธทุกเมื่อเทอญ

อุปัทวันตรายใดแล เกิดขึ้นจากยักษ์และเปรต เป็นต้น ผู้ไม่ปรารณา
อุปัทวันตรายนั้น พึงระลึกถึงพระสัมพุทธทุกเมื่อเทอญ

อุปัทวันตรายใดแล เกิดขึ้นจากสิงโต เสือโคร่ง หมี และเสือดาว เป็นต้น
ผู้ไม่ปรารณาอุปัทวันตรายนั้น พึงระลึกถึงพระสัมพุทธทุกเมื่อเทอญ

อุปัทวันตรายใดแล เกิดขึ้นจากไฟ ลม น้ำ และอสณิมาต เป็นต้น ผู้ไม่ปราร
ณาอุปัทวันตรายนั้น พึงระลึกถึงพระสัมพุทธทุกเมื่อเทอญ

อุปัทวันตรายใดแล เกิดขึ้นจากโรคทั้งหลาย มีไข้จับสั่นและเกิดจากฤดูไม่
ปรกติ เป็นต้น ผู้ไม่ปรารณาอุปัทวันตรายนั้น พึงระลึกถึงพระสัมพุทธทุกเมื่อเทอญ

ผู้ใคร่ระลึกถึงพระพุทเจ้าผู้ประทานสมบัติทั้งปวง เป็นนายกเอกของโลก
ทั้งปวง เหวศาทังหลายยอมคุ้มครองป้องกันผู้นั้นแล

ผู้ใดเจริญเมตตาเป็นอย่างดี แม้เพียงครูเดียว เหวศาทังหลายยอมคุ้มครอง
ป้องกันผู้นั้นแล และยังผู้นั้นให้ยินดีด้วยของรางวัล

คนที่รู้ว่าการระลึกถึงพระพุทเจ้าผู้เป็นเทพแห่งเหวศาทังหลายแม้ชั่วขณะ
ย่อมไคร้ที่พึงประเสริฐยิ่ง

ชาแคว้นผู้เจริญ คนรู้จักกองแห่งคุณในองค์พระผู้มีพระภาคเจ้า จงคบ
สรวะและศีลด้วยประการทั้งปวง ตลอดชั่วกาลนานเทอญ ฯ

(เรื่องที่ 6 พระสรณคเณร หนา 41-47)

คำว่า พุทโธ นั้น นำความกลัวมาให้แก่มนุษย์ทั้งหลาย นำความบันเทิง
ทุกเมื่อมาให้แก่คนภักดีต่อพระพุทเจ้า

คำว่าพุทโธ นั้น เป็นไปเพื่อความพินาศแห่งอุปัทวันตรายทั้งปวง เป็นยา
ทิพย์อย่างประจักษ์ เป็นทิพย์มนตร์ เป็นมหาเดช เป็นมหายนตร์ เป็นมหัศจรรย์

เพราะฉะนั้น ยักขรายเห็นชาวชนบทนั้นตั้งอยู่ในสรวะ มีความหวาดเสียว
ถึงความกลัว ชนลูกและตกใจ

ครั้นเห็นแล้ว หมุนตัววิ่งไปเหมือนความมืดเมื่อดวงอาทิตย์ขึ้น เหมือน
ปูย่น ปุยสำลี ที่ถูกลมแรงพัดกระຈးไป

ความทุกข์เกิดจากระราชา โจร ศัตรู รักษ์ และเปรต เป็นต้น
มนุษย์ไม่อาจคิดความทุกข์นั้นถึงซึ่งพระราชาปกครอง

แม้ยักษ์ทั้งหลาย เห็นคนผู้ถึงซึ่งพระราชาแล้วย่อมหนีไปเพราะกลัวมาก
ด้วยเหตุนี้ท่านทั้งหลายจงรักษาชื่อและถึงพระ **สุทฺธจิต** ชื่อว่าความสุข ทั้งนี้แล้ว

(ยักษ์วัจจิตวรรค เรื่องที่ 1 ยักษ์อุทฺทหจจ หน้า 128-131)

เสียงมันลั่นแรงนกลู่งทั้งหลาย ยอมนำความกลัวมาในแกมทั้งหลาย แม่
ฉนโค คำว่า พุทโธ ยอมนำความกลัวมาในแกมมนุษย์ทั้งหลาย ฉนนัน

ความชั่วร้ายยอมถึงการละลายไปด้วยการรายงานนตรฉนโค ปีศาจทั้งหลาย
ยอมพากันหนีไปกลัวออกจาวา พุทโธ ฉนนัน

ซึ่งเห็นไฟแต่ใจ ยอมละลายไปฉนโค เปรตทั้งหลายยอมหนีไปแต่ไกล
มหาวิสุทธิสมาธิปากร ส่วนลิขสิทธิ์

อักษรของตัวว่า พุทโธ ประเสริฐ อัจฉริยะ ชื่น ปลูกแห่งมั่นคง เป็นไป

เพื่อความพิพากษแห่งสรรพอโหวันคราย

คำว่าพุทโธ นั้นมันเขียว เป็นรัตนปราสาท 7 ชั้น เป็นวัชรกุหา คำว่า
พุทโธ นั้นมันเขียว เป็นนาวา เป็นเกาะ คำว่า พุทโธ นั้นมันเขียว เป็นเส็ดเกราะ
อันดีงาม

คำว่าพุทโธ นั้นมันเขียว เป็นมงกุฎแก้วสองสว่างครอบเศียรพระ เป็นรอย
เจิมงานนารัณรมย์บนหน้าผาก เป็นพิมพ์เส้นี สดาสองข้าง

คำว่าพุทโธนั้น มันเขียว เป็นคัมภีร์ในหัตถ์ เป็นวงมาลัยของอันงามที่
สอ เป็นสร้อยไข่มุกเส้นเอกโรคมที่พาทั้งสอง

คำว่าพุทโธนั้นมันเขียว เป็นทองกรแห่งต้นแกน เป็นกัณฐีปลากระแสน เป็นแหวนที่นิ้ว
ทั้งหลาย และเป็นพระแสงรรรค์ชัยศรี

คำว่าพุทโธนั้นมันเขียว เป็นฉัตรทอง เป็นหมวก เป็นแสงเป็นพร้อมทั้งดูที่
เป็นหูเป็นเครื่องประดับทั้งปวง คำว่าพุทโธนั้นมันเขียวจะความชั่วได้

เพราะฉะนั้นแล คนผู้เป็นบัณฑิต พึงระลึกถึงพระนามอันทรงคุณซึ่งอวดเขา
ได้ ซึ่งเป็นพระนามขององค์ศาสดาผู้เป็นนัยน์ตาของโลก ว่าเป็นที่พึง

คำนวนว่า นโม คำหลังว่า พุทธายะ ในครั้งนั้น กุมารผู้เป็นลูกคนมิจนาคิ
ผู้กำลังหลับอยู่แล้วละเมอพูดออกมาแล้ว แม้ปัสสาวะที่ขอมกินซากศพมนุษย์ไคยินแล้ว
ยังไม่กล้าเบียดเบียน โอ คุณแห่งพระพุทธเจ้ามีสาระใหญ่หลวง

เพียงแต่การละเมอในขณะที่หลับ ออกพระนามของพระชินเจ้าอย่างนี้
สิ่งที่น่ากลัวย่อมไม่มี ค่ายเหตุอันใด ค่ายเหตุอันนั้น ท่านทั้งหลายจงระลึกถึงพระพุทธ
เจ้าผู้เป็นจอมปราชญ์ เมื่อระลึกถึงพระพุทธคุณแล้วยอมไคสละทิ้งที่พึงคั่งนี้แล

(เรื่องที่ 2 คนมิจนาคิผู้ หน้า 132 - 136)

1. การเจริญพุทธานุสสติกรรมฐาน

ได้คักวิธีปฏิบัติมาจากพระคัมภีร์วิสุทธิมรรคดังนี้

"แต่จะวิจิตรในพระอนุสสติกรรมฐาน 10 อัน สมเด็จพระสังฆราช
พุทธองค์ ครั้นเทศนาไว้ในอานิสงส์พระอสุภกรรมฐานนั้น อนุสสติอันใดอันใดก็มี
ลักษณะให้ระลึกเนื่อง ๆ นัยหนึ่งว่าสติที่สมควรแก่กุลบุตรผู้บวชด้วยศรัทธาอันชื่อว่า
อนุสสติ เหตุว่าประพจน์เป็นไปในที่อันควรจะระลึกมีระลึกพระพุทธคุณเป็นต้น พระ
อนุสสติกรรมฐานนี้ถ้าจะว่าโดยประเภทต่างออกเป็น 10 ประการ คือ พุทธานุสสติ
อันมีลักษณะปรารภว่าพึงถึงพระพุทธคุณเป็นอารมณ์เนื่อง ๆ นั้น ประการ 1 ชัมมานุ
สสติ อันมีลักษณะปรารภว่าพึงถึงพระธรรมคุณเป็นอารมณ์เนื่อง ๆ นั้น ประการ 1
สังฆานุสสติ อันมีลักษณะปรารภว่าพึงถึงพระสังฆคุณเป็นอารมณ์เนื่อง ๆ นั้น ประการ 1
ศีลानุสสติ คือ สติอันปรารภถึงศีลคุณเป็นอารมณ์เนื่อง ๆ นั้น ประการ 1 จาคานุ
สสติ คือ สติอันรำพึงถึงกิจที่จะบริจาคจำแนกทานเนื่อง ๆ นั้น ประการ 1 เทวตานุ
สสติ คือ สติอันรำพึงถึงเทพยดา ทั้งเทพยดาทั้งปวงไว้ในที่เป็นพยานแล้ว แลกลับระลึก
ถึงคุณของตนมีศรัทธาเป็นอาทิ นั้น ประการ 1 มรณานุสสติ คือ สติอันรำพึงถึงความตาย
เนื่อง ๆ นั้น ประการ 1 กายคตานุสสติ คือ สติอันปรารภว่าพึงไปในอาการ 32 ทวั
ติงสาการ มีฌมเป็นต้นนั้นประการ 1 อานาปานสติ คือ สติอันปรารภว่าพึงซึ่งลมหายใจ

เข้าออกเป็นอารมณ์นั้น ประการ 1 อุปสมานุสสติ คือ สติอันรำพึงปรารภเอาพระ
นิพพานเป็นอารมณ์นั้นประการ 1 สิริเป็นอนุสสติ 10 ประการด้วยกันแต่เท่านั้น

จักจำแนกพิสดาร ในพุทธานุสสติกรรมฐานนั้นก่อน พุทธานุสสติ ภาเว
ตุกาเมน พระโยคคาวจรผู้มีศรัทธาปรารถนาจะจำเริญพระกรรมฐานนั้น พึงกระทำ
จิตให้ประกอบด้วยความเลื่อมใสไม่หวั่นไหวในพระพุทธรูป เสด็จเสนาสนะที่สงัด
สมควรแล้ว พึงนั่งบัลลังก์สมาธิตั้งกายให้ตรงแล้วพึงระลึกนึกถึงพระคุณแห่งสมเด็จพระ
พระสรเพชญ์ ~~ด้วย~~ บวหา อิติปิโสภควา อรหัง สัมมาสัมพุทโธ วิชชาจรมสัม
บันโน สุตโต โลกวินุ อนุตตโร ปริสทัมมสารถิ สัตถา เทวมนุสสานัง พุทโธ ภคมา
คังนิกโก มินัน จะระลึควา โสภควาอิตปิ อรหัง โสภควา อิติปิสัมมาสัมพุทโธ โสภควา
อิตปิวิชา จรมสัมบันโน โสภควา อิตปิสุตโต โสภควา อิตปิโลกวินุ โสภควา อิตปิ
สุตโต โสภควา อิตปิโลกวินุ โสภควา อิตปิอนุตตโร โสภควา อิตปิปริสทัมมสารถิ
โสภควา อิตปิสัตถาเทวมนุสสานัง โสภควา อิตปิพุทโธ โสภควา อิตปิภควา คังน
ิกโก มินัน จะระลึกันตบที่ตนหนึ่งเป็นตนว่า อรหันันนังได้ อิตถาธิบายในบทอรหัง
นั้นว่า

โสภควา อันว่าสมเด็จพระผู้มีพระภาคนั้น อรหังทรงพระนามชื่อว่า อรหัง
ด้วยอรรถว่าพระองค์ไกลจากข้าศึก คือ กิเลส นัยหนึ่งว่าพระองค์หักเสียซึ่งกามแห่ง
สังสารจักร จึงทรงพระนามชื่อว่า อรหัง นัยหนึ่งว่า พระองค์ควรจะได้รับซึ่งจุตูปัจจัยทั้ง
4 มี จีวรเป็นอาภรณ์แลสักการบูชา วิเศษแห่งสัตว์โลก จึงทรงพระนามชื่อว่า อรหัง
นัยหนึ่งว่า พระองค์มีไฉนกระทำบาปในที่ลับ จึงทรงพระนามชื่อว่าอรหังแท้จริง สม
เด็จพระสรเพชญ์พุทธรูปของคณันสถิตยอยู่ในที่อันไกลยิ่งนัก จากกิเลสกรรมทั้งปวง
สวาสานนัง กิเลสานัง วิหังสิตัตถา รากาตักิเลสกับทั้งवासานัน พระพุทธรูปของคณัน
เสียแล้วด้วยพระแสงแก้ว คือ อริยมรรคญาณ เหตุคังนั้นจึงทรงพระนามชื่อว่า อรหัง
ซึ่งว่าพระองค์ทรงหักเสียซึ่งกามแห่งสังสารจักรนั้นเป็นประการใด อธิบายว่าสังสาร
จักรนั้นได้แก่สังสารวัฏอันมีที่สุดเบื้องต้นมิได้ปรากฏ อันสัตว์ทั้งหลายเวียนเกิดเวียนตาย
สังสารจักรนี้มีอวิชาแลภพแลคัมภเป็นคัมภ มีสังขารทั้งสาม คือ ปุณณาสังขาร

อุปญชาภิสังขาร อเนญชาภิสังขาร เป็นกำ มรชราและมรณะเป็นกง อันปัจจัยแห่งตน
 มีเหตุปัจจัยเป็นตน รอยเขาควยเพลาคือ อาสวสมุทัยประกอบเข้าในรถ คือภพทั้ง
 สามมีภพเป็นอาทิ ขับเข็นไปสิ้นกาลช้านานที่สุดเบื้องตนมิได้ปรากฏ สมเด็จพระ
 ผู้มีพระภาคนั้น พระองค์เสด็จสถิตย์เหนือปลัดฟ้ากล่าวคือ ฟ้า ควยพระบาท คืออริยะ
 ในดวงพระมหาโพธิ์ แล้วจึงทรงพระแสงแก้ว คือ พระอริยมรรคญาณ อันกระทำให้
 สิ้นกรรมสิ้นภพสิ้นชาติด้วยพระหัตถ์ คือ ศรัทธา ฟาดฟันเสียซึ่งกำแหงสังสารจักรทั้ง
 ปวงให้ขาดจักษุขายมิให้คนคุมคิดกันเข้า ได้เหตุดังนั้นจึงทรงพระนามชื่อว่า อรหัน
 ญ์หนึ่งสังสารจักรนั้นจักเอาอริยชาเป็นคุม เหตุอริยชา นั้นเป็นมูลเหตุให้บังเกิดรูปธรรม
 นามธรรม ชราและมรณะนั้นจักเป็นกงแห่งสังสารจักร เหตุว่าชราธรรมและมรณธรรมนี้
 บังเกิดเป็นที่สุดแห่งภพชาติเกิดมาแล้วก็มีชราและมรณะเป็นที่สุด ทุกรูปนาม และธรรม
 10 ประการ คือ สังขารและวิญญาณ นามรูปและสฬายคน แลผัสสแลเวทนา แลคณา
 แลอุปาทน แลภพและชาติ ทั้ง 10 ประการนี้ คือจักเป็นกำแหงสังสารจักรเหตุว่าธรรม
 10 ประการนี้ มีอริยชาเป็นเบื้องต้น มีชราและมรณะเป็นเบื้องปลาย นัยหนึ่งว่าสมเด็จพระ
 พุทธของคณ เป็นทักขิเนยยมุคคณอันเลิศ ควรจะรับซึ่งปัจจัยทั้งสี่และสักการบูชา
 อันวิเศษ เป็นที่บูชาแห่งเทพามนุษย์สมณะแลพราหมณาจารย์ทั้งปวงแควรรคามในโลก
 นี้ เหตุดังนั้น จึงทรงพระนามชื่อว่า อรหัน นัยหนึ่งว่าสมเด็จพระพุทธของคณได้กระทำบาป
 ในที่ลับเหมือนอย่างสามัญสัตว์ทั้งปวงที่เป็นพาล สำคัญตนว่าเป็นนักปราชญ์ เหตุดังนั้น
 จึงทรงพระนามชื่อว่าอรหันนัยหนึ่งว่า สมเด็จพระศาสดาจารย์เจ้านั้น ไกลจากคนชั่ว
 คนอัสปฺปฺรุษ อยู่ไกลคนคณอัสปฺปฺรุษ คนที่เป็นอัสปฺปฺรุษ มีน้ำใจเป็นบาปหยาบขาดตั้งหน้า
 แด่ที่จะกระทำการอันเป็นอกุศล มิไคหมมารกายและจิตแห่งตนให้จำเริญเป็นกุศลขึ้นได้
 มากไปควยโลภะโทสะ โมหะ มิไคฉลาดในธรรมอันพระอริยเจ้าสั่งสอน ปฏิบัติคิด
 คลองธรรมแห่งพระอริยเจ้า หลึงขายจำพวกนี้แม้ถึงจะเกิดพบพระพุทธของคณ จะยึดมม
 นาสังขารอยู่ก็ดี ก็ไคชื่อว่าอยู่ไกลมิไคพบไคเห็นพระพุทธของคณ พระพุทธของคณไกล
 จากคนชั่วคนอัสปฺปฺรุษเหล่านี้ เหตุดังนั้นจึงทรงพระนามชื่อ อรหัน แลคนที่เป็นอัสปฺปฺรุษ
 มีเพียรทรมาณจิตอันเป็นขบิให้เบาบาง จะรักษาศีลนั้นก็วิเศษขึ้นด้วยอภิสัจจะ ชคศีล

ภิกษุสี่ วิเศษขึ้นด้วยจำเรือกาวนา พิจารณาพระไตรลักษณ์เป็นอาทิ ตั้งอยู่ในพระ
อัปมาทธรรมมิได้มีสติระลึกถึงพระพุทธานิคุณากาวนาพระไตรลักษณ์ทุกอริยาบถ นั่ง
นอนยืนเที่ยวทุกขณะทีละบายัสสาสะปัสสาสะ หนีชชายจำพวกนี้ถึงจะอยู่ไกลร่อย
โยชนันปนโยชนกัฏฏี เกิดมาไม่ทันกัฏฏี ก็ไปชื่อว่าอยู่ไกล ไปชื่อว่าพบเห็นสมเด็จพระพุท
องค์เป็นนิจกาล สมเด็จพระพุทของคเจ้าอยู่ไกลสัปรุณเห็นปานดังนี้ จึงทรงพระนาม
ชื่อว่า อรหัง

แปลพระนามเป็นปฐมคือ อรหังยติแต่เท่านั้น

แต่จะแปลพระนามเป็นคำรบ 2 คำรบ 3 คือ สัมมาสัมพุทโธ แล วิชา
จรณสัมบันโนนั้นสืบต่อไป ในบทสัมมาสัมพุทโธ นี้แปลว่า ไสภควา อันว่าสมเด็จพระ
มีพระภาคนั้นสัมมาสัมพุทโธ ตรัสรู้พระจตุราริยสัจจธรรมทั้ง 4 ด้วยพระองค์เอง ด้วย
อาการมิได้วิปริตเห็นแก่เหตุ ไม่เคลื่อนไม่แคลงตรัสรู้ประจักษ์แจ้งในพระบวรสันดาน
สมเด็จพระศาสดาจารย์นั้น วิชาจรณสัมบันโน ทรงซึ่งวิชา 8 แลจรรณะ 15 วิชา
8 นั้น คือ กอ อกุศลทั้ง 6 วิสัณขะ 1 มโนยทวิวิชา 1 เป็น 8 พระการณ
จรรณะ 15 นั้น คือ ศีลสังวร 9 ร้อนอันหนึ่ง 6 เป็น 15 วิชาจรณสัมบันโน
กอรปด้วยธรรมอันตั้งอยู่ในกุศล 1 ศรัทธา 1 สติ 1 วิริยะ 1 ปัญญา 1 พานุสัจจะ 1
หิริ 1 โอตตัปปะ 1 ปฐมฌาน 1 ทศฌาน 1 ทศฌาน 1 จุตตถฌาน 1 เป็น 15
ประการ ดังนี้ พระองค์ทรงซึ่งวิชา 8 แลจรรณะ 15 ดังนี้ จึงทรงพระนามชื่อว่า
วิชาจรณสัมบันโน

แปลพระนามเป็นคำรบ 2 คำรบ 3 กุญฺติแต่เท่านั้น

ในพระนามเป็นคำรบ 4 นั้น สืบต่อไปว่า ไสภควา อันว่าสมเด็จพระ
มีพระภาคนั้น ทรงพระนามชื่อว่าสุคโต เหตุพระองค์มีพระคำเป็นงามเลิศ พระคำเป็น
ของสมเด็จพระพุทของคนี้งามบริสุทธิ์ปราศจากโทษจึงมีคำโจทยว่า สิ่งดังดาเป็นคำ
เป็นของสมเด็จพระพุทของค วิสัณขะว่า พระอริยมรรคทั้ง 4 คือ พระโสดาปัตติมรรค
พระสกิทาคามีมรรค พระอนาคามีมรรค พระอรหัตตมรรค นี้แลเป็นพระคำเป็นแห่ง
สมเด็จพระสรพรพุทของค นัยหนึ่งว่าพระพุทของคเสด็จไปสู่ประเทศสุนทรสถาน
คือ พระอมตมหานิพพานสิ้นสังสารทุกข์ เหตุนี้จึงทรงพระนามชื่อว่า สุคโต นัยหนึ่ง

ว่าพระองค์เสด็จไปเป็นอันคิมิไคกลับ อธิบายว่าพระองค์จะเสด็จกิเลสเป็นสมุจเฉต
ประหาน ด้วยพระโสคาปคัมมรณญาณแล้วพระพุทธองค์มีไคกลับมาสู่กิเลสอันจะแล้ว
แลกิเลสที่พระพุทธองค์ทรงจะเสด็จด้วยพระสัทธาคามิมรรค พระอนาคามิมรรค พระ
อรหัตตมรรคนั้นแล้ว พระองค์จะเสด็จขาดเป็นสมุจเฉต พระองค์จะไคกลับมาสู่กิเลส
อันจะแล้วนั้นหามิได้ เสด็จไปเป็นอันคิมิไค จึงได้พระนามชื่อว่าสุคโต นัยหนึ่งทรง
พระนามชื่อว่าสุคโตนั้น เหตุด้วยพระองค์กล่าวซึ่งพระวาจาอันควรในที่ควรจะฟังกล่าว

แปลในพระนามคำรบ 4 คือ สุคโตยุตินั้น

แลพระนามเป็นคำรบ 5 นั้น แปลว่าสมเด็จพระผู้มีพระภาคนั้นโลกวิทู
รู้ซึ่งโลกด้วยประการทั้งปวง นัยหนึ่งว่าพระองค์ตรัสรู้ซึ่งโลกทั้ง 3 คือ สังขารโลก
แลสัตว์โลกแลโอกาสโลก สังขารโลกนั้นได้แก่กุศลและอกุศล สัตว์โลกนั้นได้แก่สรรพ
สัตว์อันมีอชฌาสัยต่าง ๆ โอกาสโลกนั้นได้แก่แผ่นดินและน้ำ สมเด็จพระศาสดาจารย์
ยจาทรัสรู้ในโลกทั้ง 3 อันนี้ จึงทรงพระนามชื่อว่าโลกวิทู แลพระนามคำรบ 6 นั้น

แปลว่า โลกควรอันว่าตนได้รู้พระผู้มีพระภาคเจ้าอันนั้น อนัตตโร ประเดี๋ยวด้วยพระคุณ
ทั้งปวง หามิบุคคลจะประเสริฐเสมอมีได้ พระองค์ครอบงำเสียซึ่งสัตว์โลกทั้งปวง

ด้วยศีลคุณสมาธิคุณ ปัญญาคุณ วิมุติคุณ แลวิมุติญาณทัสสนคุณแทบบรรดาสัตว์ในไตรโลก
ชาตินี้ ผู้ใดคนหนึ่งจะมีคุณเปรียบด้วยพระคุณแห่งพระองค์นั้นหามิได้ เหตุคตินั้นจึงทรง
พระนามชื่อว่า อนัตตโร และพระนามคำรบ 7 นั้น แปลว่า โสภกวา อันว่าสมเด็จพระ
ผู้มีพระภาคนั้นบริสุทธิ์หมดมลทิน ทรมาณซึ่งบุรุษอื่นมีว่าสนาควรจะทรมาณ คือคิริจ
ฉานบุรุษมีพระยาอปลาลนาคราช เป็นต้น และมนุษย์บุรุษมีลัจฉกนิครนถ์ เป็นต้น
แลมนุษย์บุรุษมีอาฬวกยักษ์ เป็นต้น และหมอมรเพทยคามือมรินทร์ราชิราช เป็นต้น แล
พรหมบริษัทธิพกาพรหม เป็นต้น พระพุทธองค์ทรงมานด้วยอุบายต่าง ๆ ให้ละเสียซึ่ง
พหุอันร้ายให้ตั้งอยู่ในพระไตรสรณาคมน์แลศีลบรรลุประริยมรรค พระอริยมผล โดย
อันควรแก่วาสนาบาร์มีแห่งตน ๆ ที่ได้สร้างสมอบรมมา เหตุคตินั้นจึงทรงพระนามชื่อ
ว่า บริสุทธิ์หมดมลทิน แลพระนามเป็นคำรบ 8 นั้นแปลว่า โสภกวา อันว่าสมเด็จพระ
ผู้มีพระภาคสถิตเป็นครู เทวมนุสสานัง แห่งเทพคณาแลมนุษย์ทั้งหลาย อิติเมาะอิ
มินาปกาเรน ด้วยเหตุคตินี้ ๆ ในบทสถิตาเทวมนุสสานังนี้ รวมเอาอรตทั้ง 10 คือ

สัตถา แปลว่า พระองค์ทรงสั่งสอนสัตว์ผู้ใดในกาลทั้ง 3 คือ อดีตกาล อนาคตกาล
 ปัจจุบันกาล ประการ 1 สัตถา แปลว่า เบียดเบียนเสียซึ่งกิเลสมีรากะเป็นต้นประการ
 1 สัตถา แปลว่า ยังกิเลสให้หนีหายจากสันดานตนและบุคคลอื่นประการ 1 สัตถา
 แปลว่า สั่งสอนสัตว์ควยอุบายแห่งญาณทั้งสาม คือ กามาพจรกุศลญาณเป็นที่ดำเนิน
 สุขามสุคติ 1 คือ รูปาพจรกุศลญาณเป็นที่ดำเนินสู่รูปาพจรพรหมโลก 1 คือ อรูปา
 พจรกุศลญาณเป็นที่ดำเนินถึงอรูปภพประการ 1 สัตถา แปลว่า นำสัตว์เขาสู่ศีลเวศสถาน
 คือ พระนิพพานประการ 1 สัตถา แปลว่า มีอาวุธคมกล้า คือ ปัญญาประการ 1
 สัตถา แปลว่า สั่งสอนสัตว์ควยประโยชน์โดยสมควรประการ 1 สัตถา แปลว่า ยังสัตว์
 ให้ตั้งอยู่ในประโยชน์โลกนี้แลโลกหน้าประการ 1 สัตถา แปลว่า เหมือนคังนายสัต
 ถะวาทะ พุทธาจารย์ใหญ่ อันชักนำหมู่พศาทังปวงให้พ้นภัยในมรรคกัณการประการ 1
 สัตถา แปลว่า ยังสัตว์ให้ข้ามพ้นจากชาติกัณการ ชรากัณการ พยาธิกัณการ มรณกัณการ
 ประการ 2 เป็นนัย 10 ประการ ดังนี้

มหาวิทยาสถาปัตยปกรณ์ สอนนัยนิกาย
 แล้วพระนามเป็นคำรบ 9 นั้น แปลว่า โสภิตวา อันว่าพระผู้เป็นพระภาคิน
 พุทโธ ตรีสรุซึ่งพระจุตราริยสัจ 4 ควยพระองค์แลยังสัตว์หมู่อื่นให้ตรีสรุซึ่งพระจุตรา
 ริยสัจ ๓ นัยหนึ่งว่าทรงพระนามชื่อว่า พุทโชนั้น เหตุมีพระบวรสันดานอบรมไปควย
 พระอรหัตตมรรคญาณอันประเสริฐ อันเป็นคนเหตุแห่ง ผลคือ สัพพัญญูญาณ อันรู้ไป
 ในเจวยยธรรมทั้งปวงมิได้ขัดข้อง นัยหนึ่ง พุทโธ ศัพท์นี้รวบรวมไว้ซึ่งอรรถถึง 15
 ประการ คือ พุทโธ แปลว่า ตรีสรุซึ่งพระจุตราริยสัจ 4 ประการ 1 พุทโธ แปลว่า
 ยังสัตว์โลกอันมีบารมีสมควรจะตรีสรุให้ตรีสรุพระอริยสัจจธรรม ประการ 1 พุทโธ
 แปลว่ามีพระบวรพุทธสันดาน ทรงพระคุณ คือ สัพพัญญูญาณอันสามารถตรีสรุไปใน
 เจวยยธรรมทั้งปวงประการ 1 พุทโธ แปลว่า มีพระบวรพุทธสันดานทรงพระคุณ คือ
 พระอรหัตตมรรคญาณอันหักรานกองกิเลสเป็นสมุจเฉตประหารหาเศษมิได้ประการ 1
 พุทโธ แปลว่า ตรีสรุพระจุตราริยสัจควยพระองค์เองหาผู้จะบอกกล่าวว่ามีได้ประการ
 1 พุทโธ แปลว่า เมื่อกับควยพระอรหัตตมรรคญาณ เปรียบประดุจดอกปทุมชาติอัน
 บานใหม่ควยแสงพระสุริยเทพบุตรเหตุได้พระอรหัตแล้ว พระวิเศษญาณทั้งปวงมีอนาวรณ
 ญาณเป็นต้น เกิดพร้อมควยพระอรหัตตมรรคญาณนั้นประการ 1 พุทโธ แปลว่า อื่นจาก

อาสวะทั้ง 4 มี กามาสวะเป็นต้น มีอวิชชาสวะเป็นที่สุดประการ 1 พุทโธ แปลว่า
 มีพระบวรพุทธสันดานปราศจากกิเลส 1500 ประการ 1 พุทโธ แปลว่า มีบวรพุทธ
 สันดานทรงพระคุณ คือ ปราศจากราคะประการ 1 พุทโธ แปลว่ามีพระบวรพุทธ
 สันดานปราศจากโทสะประการ 1 พุทโธ แปลว่า มีพระบวรสันดานปราศจากโมหะ
 ประการ 1 พุทโธ แปลว่า ต้นจากหลับ คือ กิเลส เปรียบประคองบุรุษต้นขึ้นจาก
 หลับประการ 1 พุทโธ แปลว่า เสด็จไปสู่พระนิพพาน โดยทางมัชฌิมนิปฏิบัติประการ 1
 พุทโธ แปลว่า ครัสตรูควยพระปรมาภิเสกสัมโพธิญาณแห่งพระองค์เองหาผู้จะรู้ถึงบมิ
 ไคประการ 1 พุทโธ แปลว่า พระองค์มีพระบวรพุทธสันดานไคซึ่งพุทธ คือ พระอร
 หันตมรรคญาณ เหตุประหารเสียซึ่งอพุทธ คือ อวิชชาประการ 1 เป็นนัย 15 ประ
 การคังนี้ และพระนามคัมภ 10 คือ ภควา นั้นแปลไคถึง 8 นัย คือ ภควา แปลว่า
 สมเด็จพระสรรเพชญ์พุทธองค์ มีอิศริยยศประการ 1 ภควา แปลว่า เสด็จซึ่งอริยคุณ
 ประเสริฐเลิศโลกประการ 1 ภควา แปลว่า ควรจะรับซึ่งจตุปัจจัยทาน คือ จีวร
 เสนอในพุทธเสนาอาสน์ไคคือ ทนปัจจัยประการ 1 ภควา แปลว่า นกซึ่งมีตัวไค
 พระสัทธรรมประการ 1 ภควา แปลว่า หักเสียซึ่งธรรมอันเป็นบาปมราคะเป็นต้น
 ประการ 1 ภควา แปลว่า พระพุทธองค์มีพระภาค คือ พระบารมีอันพระองค์สร้าง
 สมมาชานานประการ 1 ภควา แปลว่า มีบวรกายแลจิตอันเจริญด้วยภาวนาธรรม
 เป็นอันมากประการ 1 ภควา แปลว่าถึงซึ่งที่สุดแห่งภพ คือ พระอมตมหานิพพานประ
 การ 1 เป็นนัย 8 ประการ คังนี้ ไซ้แต่เท่านั้น ภควา ศัพทนี้ไคแปลตามปรมีตถนัย
 นั้นแปลไค 5 นัย คือ ภควา แปลว่า มีพระภาค คือบารมีธรรมประการ 1 ภควา
 แปลว่า หักเสียซึ่งกองกิเลสมีราคะเป็นต้นประการ 1 ภควา แปลว่า กอรปด้วยบุญ
 ศิริ ประการ 1 ภควา แปลว่า เสด็จซึ่งพิภพพรหมวิหารประการ 1 ภควา แปลว่า
 คายเสียซึ่งกิริยาอันเวียนไปในไตรภพ บมิไคยังเกิดสืบไปในภพทั้งสามประการ 1
 เป็น 5 นัย คังนี้ สิริแปลในบุรพนัย 8 อปรนัย 5 จึงเป็นแปลแห่งภควาศัพท 13 นัย
 ด้วยกันฯ พระนามชื่อ ภควา นี้ สมเด็จพระชนนีมารดาจะถวายก็หามิได้ สมเด็จพระ
 สิริสุทโธทนะผู้เป็นพระบิดาราช และพระบรมวงศ์สาภยราชอันเป็นพระญาติทั้งสองฝ่าย
 ฝ่ายละ แยกหมิ่น ๗ จะถวายก็หามิได้ ไซ้แต่เท่านั้นจะไคเป็นพระนามอันมหัศจรรย์

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนหนังสือ

องค์อยู่เฉพาะหน้าแห่งคนแม่วาววสานยังอ่อนมีอาจสำเร็จงานสมบัติแลมรรคผลก็
จะมีสุคติภพเป็นเบื้องหน้า เหตุดังนี้ นักปราชญ์ผู้มีปัญญาอย่างพึงประมาณ ในพุทธ
ศาสนาสติกรรมฐาน อันมีคุณานิสงส์เป็นอันมาก โดยนัยดังกล่าวมานี้ ฯ

จบพุทธศาสนาสติกรรมฐานแต่เท่านี้ ขอวิจารณ์

จะเห็นได้ว่าอานิสงส์ของการเจริญพุทธา

นุสสติกรรมฐานของฝ่ายเถรวาทมีอยู่ข้อหนึ่งที่

ไปพ้องกับคติธรรมของมหายานอย่างแจ่มชัด คือ

ว่าผู้ที่เจริญได้สำเร็จผลแล้วจะทำให้หน้าใจคลาย

ตามไปในทางที่จะปรารถนาพุทธภูมิ คือทำให้

อยากจะตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้านั่นเอง กรรมฐาน

ข้อนี้จึงเหมาะสำหรับผู้ที่บำเพ็ญบารมีฝึกฝนตน

ตามแนวทางของพระโพธิสัตว์โพธิญาณ และถ้า

บำเพ็ญไปให้แตกกระจ่างถึงที่สุดแล้ว บุคคลผู้นั้น

ก็จะมีรูปอันบริสุทธิ์เป็นที่เคารพบูชาของหมู่เทวดา

และมนุษย์เหมือนกับเป็นพระพุทธเจ้าทีเดียว

ซึ่งความข้อนี้ก็จะไปคล้ายกับหลักปฏิบัติของนิกายมนตรยานในข้อที่ว่าอริฐานสิทธิ

พุทธะ ให้สำเร็จกลายร่างเป็นพระพุทธเจ้าด้วยกายเนื้อในชาติปัจจุบันทันตาเห็น

โดยร่ายมนตร์แล้วเพ่งรูปพระพุทธเจ้าเป็นอารมณ์ ถ้าทำสำเร็จแล้วก็สามารถกลาย

ร่างเป็นพระพุทธเจ้าไปปรากฏแก่มหาชนได้ และตามที่นิทานเก่าแก่ของไทย เล่า

เรื่องพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ ลอยน้ำมาจากเหนือว่าเกิดจากพี่น้อง 3 คน สำเร็จวิชา

อาคม ปรารถนาจะสร้างบารมีไปรดสัจทางเมืองใด จึงร่ายมนตร์แปลงร่างเป็น

พระพุทธรูป 3 องค์ ลอยน้ำมา และถูกชาวบ้านที่พบเห็นอุยเชิญขึ้นประดิษฐานไว้สักการ

บูชาจนทราบเท่าทุกวันนี้ นับว่านิทานเรื่องนี้มีเค้าคล้ายคลึงกับเรื่องความเชื่อใน

อริฐานสิทธิพุทธะของมนตรยาน พอสมควร

ในข้อที่ว่าผู้ที่เจริญพุทธาสนุสสติกรรมฐานสำเร็จแล้วย่อมจะบรรลุเพียง

อุปการณาน ไม่ถึงอุปปณานาน ก็คือ สำเร็จเพียงสมาธิ ขั้นต่ำ นั้นเอง เพราะว่า
จิตไม่ใคร่รวมเป็นหนึ่ง ต้องตามพิจารณาพระพุทธรูปแต่ละช่ออย่างถี่ถ้วน ไม่มีที่หยุด
ให้จิตใคร่รวมจึงหมดโอกาสสำเร็จเป็นอุปปณานานได้

ในทางพระพุทธศาสนาท่านได้แบ่งบุคคลออกเป็น 6 ประเภท ตาม
จริตนิสัย ดังนี้ คือ

1. รากะจริต มีนิสัยรักสวยรักงาม
2. โทสะจริต มีนิสัยโกรธง่าย
3. โมหะจริต มีนิสัยโลเลลุ่มหลงง่าย ไม่ยั่งยืน
4. ศรัทธาจริต มีนิสัยเชื่อง่าย หัวอ่อน วานอนสอนง่าย
5. พุทธจริต มีนิสัยชอบคิดค้นพิจารณาอย่างรอบคอบ
6. วิทกจริต มีนิสัยชอบคิดฟุ้งซ่าน

มหาวิทยาลัทธิธรรมสาร ฉบับที่ ๖
พระญาณสังวร ผู้รักษาพระสังฆาธิการ
ประการ มีพุทธานุสสติกรรมฐานเป็นต้นแล้วยอมสำเร็จมรรคผลได้ง่าย

2. อานิสงคัพพุทธานุสสติกรรมฐาน

ปรากฏ ในพระไตรปิฎก คัมภีร์อุปาทาน ตอน ที่กล่าวถึงสุกคิเถราปทาน
ดังนี้

พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าไม่ทรงหวาดคังญาโกรธส ปรทัมมิงบนอาสนะ
คอกโกสุมนอันประเสริฐนั้น 7 คืน 7 วัน เราก็ค้นมัสการพระองค์ 7 คืน 7 วัน
พระศาสดาผู้อยอกเยี่ยมในโลก เสด็จออกจากสมาธิแล้ว เมื่อทรงพยากรณ์กรรมของ
เราโคตรัสพระคำรัสดังนี้ว่า ท่านจงเจริญพุทธานุสสติอันยอดเยี่ยมกว่าภวนาทั้ง
หลาย ท่านเจริญพุทธานุสสตินี้แล้ว จักยังใจให้เต็มใจ จักมีนรมย์อยู่ในแนวโลกตลอด
3 หมื่นกัป จักได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิอันไพศาลโดยคณานับมิได้ จักได้
โลกสมบัติเป็นอันมากจะไม่มีใครมาข่มขู่ด้วยโลกะ นี้เป็นผลแห่งการเจริญพุทธา
นุสสติ ในแสนกัป พระศาสดาทรงพระนามว่าโคคมโดยพระโคตร ซึ่งมีสมภพในวงศ์
พระเจ้าโศกกากราชจักเสด็จอุบัติในโลก ท่านจักถึงทวีป 80 โภก ทาส และกรรม

กรเป็นอันมาก จักวชิในพระศาสนาของพระผู้มีพระภาคพระนามว่าโคตม จักยังพระ
สัมพุทธเจ้าโคตมศากยบุตรผู้ประเสริฐให้ทรงยินดี จักได้เป็นสาวกของพระศาสดา
มีนามชื่อว่า สุกติ พระศาสดาพระนามว่าโคตมประทับนั่ง ณ ท่ามกลางภิกษุสงฆ์แล้ว
จักทรงตั้งทานว่าเป็นผู้เลิศ ใน 2 ตำแหน่ง คือ ในคณะพระหัตถิไณยบุคคล 1 ใน
การอยู่โดยไม่มีข้าศึก 1 พระสัมพุทธเจ้าผู้ทรงเรือง ทรงเป็นนายกสูงสุด เป็นนักปราชญ์
ครั้นตรัสอย่างนี้แล้ว เสด็จเหาะขึ้นสู่อากาศ ถึงพลาหงส์ในอัมพร เราอันพระโลกนาถ
ทรงพร่ำสอนแล้ว นมัสการพระศากยโคตม มีจิตเบิกบาน เจริญพระพุทธานุสสติอันอุดม
ทุกเมื่อ ควณฺเฑศกรรมที่เราทำดีแล้วนั้น และควณฺเฑศการตั้งเจตนาไว้ เราละกายมนุษย์
แล้วได้ไปสู่ภพดาวดึงส์ ได้เป็นจอมเทวดาเสวยทิพย์สมบัติ 80 ครั้ง และได้เป็นพระ
เจ้าจักรพรรดิ 1000 ครั้ง ได้เป็นพระเจ้าประเทศราชอันไพศาลโดยคณานับมิได้
ได้เสวยสมบัติเป็นอันดีนี้เป็นผลแห่งการเจริญพระพุทธานุสสติ เมื่อท่องเที่ยวอยู่ในภพน้อย
ภพใหญ่ เราย่อมได้โลกสมบัติมาก เราไม่มีความบกพร่องโรคเคสเลย นี่เป็นผลแห่งการ
เจริญพระพุทธานุสสติ อันแสนดีนี้ทั้งนี้ เราได้ทำกรรมอันใดในวันกาลนั้น ควณฺเฑศแห่ง
กรรมนั้น เราไม่รู้สึกทุกข์เลย นี่เป็นผลแห่งการเจริญพระพุทธานุสสติ คณฺเฑศเหล่านี้
คือ ปฏิสัมภี 4 วิโมกข์ 8 และอภิญญา 6 เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนา
เราได้ทำเสร็จแล้ว ฉนี้แล

ทราบว่า ท่านพระสุกติเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ควณฺเฑศการฉนี้แล

จบสุกติเถรปาฐนา

3. คำอธิบายพระพุทธรูป 108 ประกอบการไขลูกประคำ

คัดจากหนังสือ อภินิหาร - วิญญานพะเนจร ทัศนจักรชาดก - ยกเขา
พระสุเมรุ เล่ม 2 โดยพระครูประกาศสมาธิคุณ สำนักวัดมหาธาตุ พระนคร กล่าว
ไว้ในหน้า 34 - 40 ดังนี้

พระอิติปิโสรัตนมาลา

อ	อ
อ ส	ส อ
อ ส วิ	วิ ส อ
อ ส วิ ส	ส วิ ส อ
อ ส วิ ส โล	โล ส วิ ส อ
อ ส วิ ส โล ปุ	ปุ โล ส วิ ส อ
อ ส วิ ส โล ปุ ส	ส ปุ โล ส วิ ส อ
อ ส วิ ส โล ปุ ส พุ	พุ ส ปุ โล ส วิ ส อ
อ ส วิ ส โล ปุ ส พุ ภ	ภ พุ ส ปุ โล ส วิ ส อ

54 อนุโลม 108 ปฏิโลม 54

ยอมเป็นที่ทราบกันอยู่ทั่วไปในวงการนักปฏิบัติธรรมว่า ลูกประค่านั้น เป็นเครื่องมืออย่างดีในการปฏิบัติอย่างหนึ่ง ผู้ที่สนใจในการปฏิบัติธรรมอย่างเคร่งครัดมักมีลูกประคําประจำตัวอยู่เสมอ และชอบเก็บแขวนไว้ในที่เคารพอันสูง และบางทีก็สรวนหัวเราะกับตัวเอง ซึ่งก็เป็นการกระทำที่สมควรเป็นอย่างยิ่ง เพราะลูกประคํานั้นก็คือสัญลักษณ์แสดงพระพุทธรูป ดังนั้น การที่เอาลูกประคําไปแขวนไว้กับคอก็เป็นเสมือนดังว่าเอาพระพุทธรูปไปประดิษฐานไว้ในที่คือนั่นเอง

ลูกประคําเป็นเครื่องมือวิเศษอย่างใดนั้นยอมเป็นที่เข้าใจซึ่งในหมู่ผู้ปฏิบัติธรรมแล้ว คือ ลูกประคํานั้นสร้างขึ้นโดยโบราณจารย์ผู้ฉลาด นำจำนวนพระพุทธรูป 108 บท มากำหนดสร้างลูกประคําให้ได้ 108 เม็ด

พระพุทธรูป 108 บท ที่เรียกว่า พระอิติปิโส รัตนมาลานั้นอาศัยพระพุทธรูป 9 บท ที่เรียกว่าพระนพคุณเป็นมูลฐาน ภาวนาโดยอนุโลม 54 จบ ปฏิโลม 54 จบ ดังนั้นจะครบ 108 จบ พอดีเป็นการเจริญพุทธานุสสติกรรมฐานซึ่งถ้าไม่อาศัยลูกประคําช่วยแล้ว จะทำไม่สำเร็จเลย และแม้แต่ลูกประคําช่วยแล้ว ถ้าสมาธิไม่ดีก็อาจจะผิดพลาดนับไม่ลงกันกับภาวนาได้ เป็นเครื่องพองใหญ่ปฏิบัติใคร่ลึกตัวว่าการภาวนายังขาดความสมบูรณ์ เพราะมีจิตคิดฟุ้งซ่านไปในอารมณ์อื่น

ดังนั้น ลูกประจำแต่ละเม็ดจึงเปรียบเสมือนเครื่องแสดงพระพุทธรูปแต่ละบท หรือเปรียบเสมือนกับพระพุทธรูป และมีคำเรียกเป็นภาษาบาลีว่ารัตนมาลา แปลว่าพวงแก้ว ซึ่งแก้วนั้นก็คือ พระพุทธรูปเขาคิ่งที่ว่าพุทธรัตตะ เมื่อใช้ลูกประจำแขวนไว้ที่คอก็เปรียบเสมือนกับการอัญเชิญพระพุทธรัตตะ 108 องค์ มาประดิษฐานไว้รอบคอ ย่อมเกิดสิริมงคลโดยแท้จริง

การเจริญพุทธานุสสติกรรมฐานโดยอาศัยลูกประจำเช่นนี้ เมื่อเจริญอยู่เป็นนิตย บอย ๆ เข้า ตั้งรอยจับพื้นจับ พระพุทธรูปกับลูกประจำก็จะลงรอยกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวเสมอ จิตก็จับอารมณ์พุทธรูปอยู่ที่ลูกประจำนั้น เกิดเป็นสมาธิ ถ้าแก่กล้าขึ้นจนเป็นอุปจารสมาธิก็สามารถสมาธิวิวัฒนาการ 5 ประการ คือ กามฉันทะ ความลุ่มหลงในกาม พยาบาทคิดปองร้ายเขา ถีนมิทธะ ความซบเซาว่างเหงา อุทธัจจกุกกัจะ ความคิดฟุ้งซ่าน และ วิจิกิฉา ความสงสัยลังเลใจ ให้สงบหายไป เกิดเป็นความปรีดีปราโมทย์อย่างสุขุมปราณีตอย่างชนิดที่ไม่เคยได้ประสบพบเห็นมาก่อน ทางที่ถึงกับทำใจให้สบายเหมือนนกจะคลายปีกบิน คือ นกวิเศษอันมีคุณสมบัติด้วยศรัทธาจะพึงได้โดยครึ่ง ส่วนสวัสดิมงคลประการอื่นอันเป็นผลพลอยได้นั้นไม่ต้องกล่าวถึง ย่อมจะเกิดขึ้นเป็นเงาตามตัวโดยธรรมนิยามอย่างไม่ต้องสงสัย

ท่านเขมจาระ ได้เขียนไว้ในหนังสือสามมุข เรื่อง ภาษาวัด กล่าวถึงกำลัง 108 ว่า

"ลูกประจำมีประโยชน์เป็นคะแนนสำหรับนับจำนวนเวลาบริกรรมพระพุทธรูป พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ เพื่อมิให้เลือนล่อน จะลองนับดูก็ได้ชั้นแรกคงจะนับผิดนับถูก เพราะยังไม่แม่นยำชำนาญ ก่อนอื่นเห็นจะต้องทบทวนดูให้เข้าใจแล้วลองนับดูว่า พระพุทธรูปมีเท่าไร พระธรรมคุณมีเท่าไร พระสังฆคุณมีเท่าไร ถ้ามีลูกประจำอยู่ก็เอามาไขควย ทดลองบริกรรมดู บริกรรมคือ ท่องตามที่จำได้นั่นเอง เพียงแต่ท่องในใจหรือออกเสียงพูดตัวเองไต่มน จบหนึ่งก็เลื่อนลูกประจำครั้งหนึ่งเท่านั้น เมื่อหมดลูกประจำก็จะครบ 108 ครั้งพอดี กว่าจะครบกำหนดก็คงเหนื่อยเล็กน้อย แต่มีอานิสงส์มาก ใจก็จะสงบระงับเป็นสุขอย่างยิ่ง น่าจะลองพยายามทำดูบ่อย ๆ

พระพุทธคุณทั้งหมดนี้ พระโหราจารย์ได้จำแนกแยกแยะออกไปด้วย
 วิธีการต่าง ๆ มากมาย พร้อมทั้งมีชื่อสำหรับเรียกภูควย เช่น เรียก อิติปิโส รัตน
 มาลา ก็มี เรียก อิติปิโส ถอยหลัง ก็มี เรียก อิติปิโส แผลทศ ก็มี เรียก อิติปิโส
 เรือนเตี้ย ก็มี เรียก อิติปิโส ตรึงไตรภพก็มี เรียก อิติปิโส แปลงรูป ก็มี เรียก
 อิติปิโส นารายณ์ค้ายจักร ก็มี เรียกว่า ยอดพระไตรปิฎกก็มี เรียก พระนพคุณ
 ก็มี ทานแนะนำสั่งสอนมาว่า ผู้ใดหมั่นระลึกถึงทองบนบริกรรมได้ทุกวัน วันละ 7
 ครั้ง มีอันส่งผลคุ้มกันบาปกรรมทั้งปวง บาปกรรมไม่มีโอกาสยังลงสู่สันดานได้
 แม้แต่เพียงกล่าวทองครั้งหนึ่งก็สามารถคุ้มกันอันตรายได้ถึง 4 เดือน เว้นแต่อดีต
 กรรมเท่านั้น ถ้าสามารถทองบนไปได้ทุกวัน ย่อมจะประสบสุขเกษมเปรมจิตเป็นแน่
 แท้ สมตามพระพุทธองค์ทรงตรัสไว้ในชัคคสูตรว่า ถ้าหากความกลัวความหวาดเสียว
 ขนพองสยองเกล้าเกิดขึ้นแก่ผู้ไปสู่ที่ว่างเปล่าเงียบสงัด เช่น ป่าหรือโค่นไม้ เรือน
 เปลี่ยว สมัยนั้น พึงระลึกนึกถึงพระพุทธคุณ ความหวาดกลัวขนพองสยองเกล้าก็จะหาย
 ไปดังนี้ อนึ่ง การตามระลึกถึงพระพุทธคุณเช่นนี้จักว่าเป็นอนุตตริยะ ไม่มีความตาม
 ระลึกอย่างอื่นจะยิ่งดีไปกว่าการระลึกถึงพระอนุตตริยะผู้ตรัส เพราะเป็นความระลึกถึง
 ย่อมเยี่ยม เป็นไปเพื่อความบริสุทธิ์หมดจดของจิตดวงหลายเพื่อความก้าวล่วงพ้นไล่
 ปริเทวะทุกขโทมนัส และเพื่อบรรลุนิยามรรคอันประเสริฐ

หนึ่ง บางท่านกล่าวว่า ผู้บริกรรมทุกวัน กระดูกลอยน้ำได้ ที่จริงถึงกระ
 ดูกจะลอยน้ำได้ ก็อาจจะไม่สำเร็จประโยชน์อะไรแก่ใคร แต่สรรพคุณที่แน่นอนที่สุด
 ก็คือปิดประตูบาปได้หมดทุกทาง เช่นที่ตรัสไว้ในมหาสมยสูตรว่าชนเหล่าใดถึงพระ
 พุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ ว่าเป็นสรณะแล้วไซ้ ย่อมไม่ไปสู่อบายภูมิทั้งนี้"

4. บทเจริญพุทธานุสสติกรรมฐานด้วยพระธรรมกาย

ยังมีวิธีเจริญพุทธานุสสติกรรมฐานอีกวิธีหนึ่ง คือ ภาวนารำพึงถึงพระ
 ธรรมกายของพระพุทธองค์ ว่าเป็นผู้มีธรรมกายแต่ละส่วนประกอบด้วยคุณสมบัติอัน
 ประเสริฐอย่างไรมาน เมื่อภาวนาไปมาก ๆ เขาก็จะได้น้อมเอาคุณธรรมนั้นเข้า
 มาไว้ในตัว ที่เรียกกันว่า เชื้อคุณพระเขี้ยว จะทำให้จิตใจบังเกิดความสงบเยือก
 เย็นต้องใสด้วยอำนาจพระพุทธคุณ

บทรำพึงภาวนารำลึกตามนี้ ได้คัดมาจากคัมภีร์พระธรรมกายปิฎก
 ของโหราจารย์ไว้ดังนี้

พระพุทธรูปลักษณะคือพระนิรมลกาย มีพระเศียรอันประเสริฐ คือ พระ
 ธิปญฺญุตญาณ มีพระเกศางามประเสริฐ คือ พระนิพพานอันเป็นอารมณ์แห่งผลสมา
 บัติมีพระนลาฏอันประเสริฐคือ จุกุตถญาณ มีพระอุณาโลมอันประเสริฐประกอบด้วย
 พระรัศมี คือ พระปัญญาในมหาวิตรสมาบัติ มีพระโขนงทั้งคู่อันงามเลิศ คือ พระปัญญา
 อันประพุดเป็นไปในนิลกสิน มีพระเนตรทั้งคู่อันประเสริฐ คือ ทิพยจักขุ พุทฺธจักขุ
 ธรรมจักขุ สมันตจักขุ และ ปัญฺญาจักขุ มีพระโศกทั้งคู่อันประเสริฐ คือ ทิพยโศตญาณ
 มีพระนาสิกประเสริฐสูง คือ โคตรภูญาณ มีพระปรางทั้งคู่อันประเสริฐ คือ ผลแห่ง
 พระญาณอันประพุดเป็นไปในมรตคณวิมุตติ มีพระทนต์อันงามประเสริฐ คือ โพธิ
 ปักษิณญาณอันประเสริฐ 37 ประการ มีสองริมพระโอษฐ์งามประเสริฐ คือ พระปัญญา
 อันเป็นโลกียะและโลกุตระ มีพระเขี้ยวแก้วทั้ง 4 อันประเสริฐ คือ พระจตุรมรรค
 ญาณมีพระชีวหาอันงามประเสริฐ คือ พระปัญญาอันเห็นแจ้งในพระจตุราริยสัจ มีพระ
 ติอันงามประเสริฐ คือ พระญาณอันตรัสรู้ตลอดไปไม่มีที่ขัดข้อง มีโลงพระศอน
 อันประเสริฐ คือ พระญาณอันตรัสรู้ในศตวิมลกษรรณ มีพระค้อนทรงไว้ซึ่งพระ
 เสริฐ คือ พระจตุรเวสสจริยญาณ มีพระหัตถ์อันกลมงามประเสริฐ คือ พระปัญญา
 อันตรัสรู้พระอนุสสติกกรรมฐาน 10 ประการ มีพื้นพระอุระอันเต็มงามประเสริฐ คือ
 พระญาณอันตรัสรู้พระลัทธิสัมโพธิ์ของคัมภีร์ทั้งคู่อันประเสริฐ คือ พระปัญญาอันรู้
 อธิบายแห่งสัจทั่วทั้งปวง มีทามกลางพระองค์อันประเสริฐ คือ ทศพลญาณมีพระนา
 ภอันประเสริฐ คือ พระปัญญาอันตรัสรู้พระปฏิจจมุปปาตธรรม มีพระองคอันประ
 เสริฐ คือ พระปัญญาอันตรัสรู้อินทรีย์ 5 และพละ 5 มีพระเพลาทั้งคู่อันประเสริฐ
 คือ พระญาณอันประพุดเป็นไปในสัมมปปธาน 4 ประการ มีพระขมทั้งคู่อันประ
 เสริฐ คือ พระปัญญาอันตรัสรู้ในคลองแห่งทศกุศลกรรมบถ มีพระบาททั้งคู่อันประเสริฐ
 คือ พระญาณอันประพุดเป็นไปในพระอิทธิบาททั้ง 4 ประการ และพระธรรมกายนั้น
 ทรงซึ่งมหาสังฆาภิ คือ ศีล สมาธิปัญญา ทรงซึ่งมหาปัสสกูลจิวร คือ พระปัญญาอันประ
 พุดเป็นไปพร้อมด้วยทริและโอคคปเปะ ทรงซึ่งสยงอันประเสริฐ คือ พระญาณอันประ
 พุดเป็นไปในอภิสัจจิกมรรค ทรงซึ่งรัตตะคณอันประเสริฐ คือ พระญาณอันประพุด
 เป็นไปพร้อมในพระสติปัฏฐานทั้ง 4 ประการ ฯ

พระพุทธเจ้าทรงเรื่องยิ่งกว่าเทวดาและมนุษย์ทั้งหลายอันด้วยพระธรรมกาย พระญาณ
ที่จักเป็นพระเลิขเป็นตน คือ มีพระสัพพัญญุตญาณเป็นอาภินัน อันพระพุทธองค์ตรัส
เรียกว่า พระธรรมกายแห่งพระพุทธเจ้าพระองค์ใด ข้าพเจ้าไหว้ซึ่งพระพุทธเจ้า
พระองค์นั้นผู้เป็นโลกนายก

พระพุทธลักษณะคือ พระธรรมกายนี้ อันโยคาวจรกฤตบุรุษมีญาณอันกล้า
เมื่อปรารภนาซึ่งภาวะแห่งตนเป็นสัพพัญญูพุทธเจ้า พึงตามระลึกเนื่อง ๆ

5. ภาวนาชักลูกประจำ ตามวิธีปฏิบัติของหลวงปู่คง

ในอุบายปฏิบัติอาบนำชำระกายให้สะอาด นุ่งหม้อให้เรียบร้อยแล้วจัดออกม
ชู! เทียน ทำพิธีบูชาพระ กล่าวคำมนัสการคุณพระศรีรัตนไตร ว่าลึกถึงพระไตรสรณ
คมสักระการสมาทานศีล 5 หรือ ศีล 8 ตามกำลังสามารถ แล้วนั่งขัดสมาธิ เท้าขวา
ทับเท้าซ้าย มือขวาทับมือซ้าย เอาลูกประจำวางบนฝ่ามือ หลังคาภาวนา กำหนดลม
หายใจเข้าออกให้สม่ำเสมอจนตามสบาย หายใจเข้าให้ึกว่า"พุท" หายใจออกให้
ึกว่า "โธ" ทำเช่นนี้จนใจกระชุ่มกระชวยใจสงบแล้ว เอาใจจดจ่ออยู่กับลูกประจำเสมอจน
สวดคาถาพระธรรมราช ดังนี้

คาถาพระธรรมราช

พุทชัง สรณัง คัจฉามิ

ชัมมัง สรณัง คัจฉามิ

สังมัง สรณัง คัจฉามิ

ทะทะทะ โรโรโร อะอะอะ

สะสะสะ โสโสโส โฉโฉโฉ นโมพุทชายะ

สวดจบหนึ่งก็นับลูกประจำ 1 เม็ด จนครบสายได้ 108 เม็ด

พระคาถาที่สวดกำกับลูกประจำนี้ถ้าหากไม่ใช้คาถาพระธรรมราช อาจจะ
ใช้พระคาถาอื่น ๆ ที่ชอบก็อาปรมาภาวนาแทนก็ได้

เมื่อภาวนาเสร็จแล้ว ถ้าวะนั่งทำสมาธิต่อไปก็ให้เอาพวงลูกประจำสรว
คอแล้วนั่งทำสมาธิ ถ้าวะหยุดภาวนา ก็ให้ยกลูกประจำขึ้นพนมมือว่าลึกถึงคุณพระศรี

รัตนไตร แล้วเก็บไว้นานที่หนึ่งบูชา หรือแขวนไว้กับที่สูงเหนือหัวนอนก็ได้

การสวดภาวนาลูกประคำนี้มีอันส่งผลอันประเสริฐสุดประมาณ นับด้วย
กับกุศล เป็นปัจจัยให้ไคมนุญสมบัติ สวรรคสมบัติ นิพพานสมบัติ ผู้ที่พบเห็นแล้ว
พึงเร่งนำไปปฏิบัติโดยอุทิศสาธุะ อย่าให้เสียที่ที่เกิดมาเป็นมนุษย์พบพระพุทธ
ศาสนาเลย

ประโยชน์อันจะพึงได้รับจากการปฏิบัตินี้ ไม่มีที่สิ้นสุดเลย นำไปใช้ใน
ทางที่ชอบใจตามแต่จะปรารถนาทุกประการ แต่ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับความเชื่อ ถ้าเชื่อมาก
ก็ได้รับผลมาก ถ้าเชื่อน้อยก็ได้รับผลน้อย ไม่เชื่อเลยก็ไม่เกิดประโยชน์อันใด กับผู้
โงะจะต้องเป็นคนดี ตั้งอยู่ในศีลธรรม เมื่อจะอธิษฐานใช้ไปในทางใดก็ให้ยกลูกประคำ
พนมมือรำลึกถึงคุณพระศรีรัตนไตร คุณบิดามารดา คุณหลวงปู่ครู และคุณของท่านผู้
มีพระคุณทั้งหลายเสียก่อน แล้วจึงจะอธิษฐานใช้ต่อไป
วิธีใช้ลูกประคำ

1. ภาวนาลูกประคำอธิษฐานปลุกเสกวัตถุสิ่งของ ในมกิดอินทิตถิศักดิ์
สถิตินิมิตต์

2. ภาวนาลูกประคำก่อนนอน จะนอนหลับสบาย ไม่ฝันร้าย กันผี กันโจร
กันไฟ คุ้มภัย เหตุการณ์ร้ายล่วงหน้า ศัตรูผู้คิดร้ายเขามาจะเกิดความหวาดหวั่น
ครันคร้ามลาถอยไป

3. ภาวนาลูกประคำเมื่อตื่นนอนแล้ว ทำให้จิตใจสงบใส เจริญด้วย
อายุ วรรณะ สุขะ พละ พรั่งพร้อมด้วย ลาภ ยศ ปรียาณ ชนสาร สมบัติ คิดสิ่งใด
ก็ให้สำเร็จสมปรารถนาทุกประการ

4. ภาวนาลูกประคำเอาแขวนในชั้นห่านามนตร์ ใหลางหน้า เป็นเมตตา
มหานิยม หากคิมกิมทำในทางกษัตริย์ชาติตรี ชจิตโรค เจริญอายุ วรรณะ เอาไปอาบได้
สะเคาะไคระห์ เกิดโชคดี มีปัญญาแจ่มใส ชีวิตเจริญก้าวหน้า ถ้าเอาไปพรมสินค้า
ทำให้ขายดี อธิษฐานใช้ตามแต่จะปรารถนา

5. ภาวนาลูกประคำแล้วนำติดตัวลงจากเรือนไปเป็นที่เมตตารักใคร่
แก่มหาชน แคล้วคลาดศาสตราวุธศัตรู หมุ่กันร้าย สัตว์ร้ายทั้งปวง เมื่อน้ำยาเกรง
ครันคร้ามแก่ผู้คิดร้าย เห็นเราคนเดียวเป็นหลายคน

6. ภาวนาถูกประจำก่อนนอนในป่า ในถ้ำ ทางดินที่เข้ผ่านกอสัย
ภาวนาแล้ววางไวเบื่องบนศีรษะ จะป้องกันอันตรายทั้งหลายมีหมาพองพาน บันดาล
เทพยดาให้คอยระวังรักษา ถาหากหลงทางก็จะพบทาง ถาอดขวาก็จะพบบ้านคน

7. ภาวนาถูกประจำแล้วเอาสรวมคอออกไปทำศึกสงคราม ปรามปราม
โจรผู้ร้าย ทำให้แคลวคลาศศราวุธ เป็นสงวามหาอำนาจให้เกรงขามแก่ศัตรู
หากตกอยู่ในที่ลอม ภาวนาแล้วแหวกวงลอมไปศัตรูทำอันตรายมิได้เลย ถึงมาตรา
ถูกจับพันนาการไว้แล้ว ภาวนาสลักเครื่องจองจำหนีไปได้

(หนังสืออนุสรณ์ 100 ปี หลวงพ่อบ้าน วัดบางนมโค อำเภอสนา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พ.ศ. 2418 - 2518)

6. การเจริญพุทธานุสสติกรรมฐานแบบมหานในประเทญี่ปุ่น

ศรีมนแนวปฏิบัติในนิยายโจโด (สชาวกี)

แต่งโดย โทงนโอะเนะ (พ.ศ. 1626 - 1755)

มหาวิทยาลัยศิลปากร ลังวนลิขสิทธิ์

คัดจากธรรมลิขิตที่มีไปถึงภริยาของท่านอดีตผู้สำเร็จราชการรัฐ คะเนซาเนะ
ชิโกโนะ

เจริญพร อาตมภาพรู้สึกเป็นเกียรติอย่างยิ่งที่จะได้อธิบายให้ทราบถึง
เรื่องการเจริญพุทธนามภาวนาซึ่งท่านผู้หญิงได้ถามมา และอาตมภาพรู้สึกยินดีด้วย
ที่ได้ทราบว่าในขณะนี้ท่านผู้หญิงก็กำลังพยายามปฏิบัติอยู่

เป็นความจริงแล้ว ที่ว่าการปฏิบัติพุทธนามภาวนาเท่านั้น คือ วิถีทาง
ที่ดีที่สุดซึ่งจะนำเราไปสู่สชาวกีพุทธเกษตร เพราะว่าเป็นวิธีเดียวที่สอดคล้องต้อง
กันกับมหาบุณยลปนิธานของพระองค์พระอมิตาภพุทธเจ้า ถึงแม้ว่าจะมีวิธีอื่น เช่น การ
ปฏิบัติโยคกรรมตามนิกายชินงอน (มนตรยาน) หรือการเข้าสมาธิวิปัสสนาของนิกาย
เถรวาท ซึ่งนับถือกันว่าวิเศษเลอเลิศยิ่งนักก็ตาม แต่วิถีทางเหล่านี้ก็มีข้ออยู่ใน
กำหนดขอมหาบุณยลปนิธานนั้นไม่ พุทธนามภาวนาตัวเอง เป็นสิ่งเดียวที่องค์พระ

ตามที่ท่านเซนโค องค์สังฆปริณายกนิายก ผู้บรรลุนิพพาน ได้กล่าวแสดงไว้ในสมาธิสูตรวรรคกลางของท่านและตามที่ พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ทรงตรัสไว้ในวัชรเสฐสูตรว่า "บุคคล พึงอุทิศชีวิตจิตใจแล้วเปล่งพระนามของพระผู้มีพระภาคเจ้าอยู่ทรงดำรงอยู่ตลอดอนันตกาลพระองค์นั้น โดยคิดตอกกันไปไม่หวั่นไหวเทอญ"

ก็คำว่าจิตใจที่ไม่หวนไหวนี้ก็คือ การมีจิตใจที่ตั้งมั่นอยู่ในอารมณ์อันเดียว เป็นเอกัคคตาไม่แบ่งแยกเป็นสองส่วนสามส่วน แล้วคิดพล่านไปตามส่วนที่แบ่งแยกนั้น ๆ ดังนั้น ท่านจึงให้ละวางอารมณ์เหล่านั้นเสีย มายึดมั่นอยู่ในองค์ภาวนาอันเท่านั้น

สำหรับการสวดถอนวอนอธิษฐานให้แก่บุคคลอื่นเป็นที่รักนั้น การปฏิบัติพุทธนามภาวนานี้จะเป็นวิธีที่ดีที่สุดซึ่งจะช่วยให้สำเร็จผลตามความมุ่งหมาย ในคัมภีร์วิมุตติปริมัตसार ก็ยืนยันไว้อย่างชัดเจนว่า การปฏิบัติทั้งปวงทานเองเจียว ไคซี เมื่อจะบอกถึงวิธีกำจัดเคราะห์ร้ายอันเกิดจากบาปเจ็ดประการให้สูญสิ้นไป ก็บอกว่าปฏิบัติพุทธนามภาวนาเท่านั้น

เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้ว ยังมีข้อปฏิบัติอื่นใดที่จะนำประโยชน์สุขมาให้แก่
ชีวิตปัจจุบันและอนาคตได้ดียิ่งไปกว่าการปฏิบัติพุทธานามภาวานานี้อีกหรือ ดังนั้น
อัครมหาพราหมณ์จึงขอว่า ในหัตถ์ของพราหมณ์ผู้พิชิตชีวิตจิตใจมเหสีปฏิบัติพุทธานามภาวานาแต่
เพียงอย่างเดียวเท่านั้น ทุกวิถีทาง

(จากเรื่อง ไฮเนน ของ Coates และอีชีดิกะ หน้า
371 - 373)

ปัจจุบันลิขสิทธิ์ของท่านโฮเนน

วิถีทางแห่งความรอคอยสุดท้าย ที่อาตมภาพจะได้แสดงคงต่อไปนี้ มิได้
เป็นวิเศษสมาธิตามแบบใดแบบหนึ่งพิรศนาทานุรุธทั้งหลายในประเทศจีนและญี่ปุ่น
ใดทำกันอยู่เลย ทั้งมิได้เป็นการทอพระนามของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าโดย
ฉานการศึกษาและวิเคราะห์ตามคัมภีร์มาแล้วอย่างแตกฉานรู้แจ้งแทงตลอด หาก

เป็นแต่เพียงการกล่าวคำซ้ำซากอยู่ว่า "นโม อมิตาภaye พุทธาเย" โดยปราศจาก
ความสงสัยต่อพระมหากษัตริย์ที่จะช่วยให้ไปเกิดในสุชาติพุทธเกษตรเท่านั้นก็พอ
เพียงเท่านั้นก็เท่ากับรวมข้อปฏิบัติทั้งปวงมาไว้หมดแล้ว คือ ข้อที่ว่าให้ชำระจิตสาม
กับวินัยปฏิบัติสี่ เป็นต้น อาตมภาพเอง ถ้าหากว่าสามารถคิดคำสอนอะไรที่เป็นของ
ตัวเองออกมามาเป็นของคหิวิเศษไปยิ่งกว่านี้แล้วไซ้ ก็คงจะไม่ได้มีโอกาสเกิดมาพบ
ปะพระมหากษัตริย์ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งสองพระองค์ คือ พระศากย
มุนี และพระอมิตาภะ แล้วได้รับฟังเรื่องมหามูลนิชานนั้นเป็นแน่

ดังนั้น บุคคลใดผู้มีศรัทธาในการปฏิบัติเช่นนี้แล้วไซ้ ถึงแม้ว่าจะเคย
ได้ศึกษาพระปริยัติธรรมมาแล้วจนเจนจบหมดสิ้น ก็ให้ปล่อยวางไว้เสียก่อน ทำตน
ให้เหมือนกับกับสามัญชนผู้ไม่รู้หนังสือเลยแม้แต่ตัวเดียว หรือ เหมือนกับภิกษุและ
ภิกษุณีผู้โง่เขลา มีศรัทธาอย่างธรรมดาสามัญ ไม่มีความรู้คหิวิเศษอะไรทั้งสิ้น แล้ว
ทำการเจริญพุทธนามภาวนาไปเรื่อย ๆ อย่างนั้นเถิด ฯ

มหาวิทยาลัยศรีปทุม Coates และคณะ (ค.ศ. 1972-1990)

บทสวดสรรเสริญที่แท้จริงในการเจริญพุทธนามภาวนาแต่งโดยท่านชินแรน สาธุ
ศิษย์ของท่านโฮเนน

ขอนอบน้อมและมอบความไว้วางใจในองค์พระศาสดาผู้ยิ่งใหญ่ คำร้อง
พระชนมชีพเป็นอนันตะและทรงไว้ถึงพระรัศมีไม่มีที่สิ้นสุด

พระธรรมบาลีโพธิสัตว์ยังคำต่อนอยวาสนาบาร์มียูนั้น เมื่อพระองค์
ได้ถูกเขาอยู่เบื้องหน้าพระพักตร์ขององค์พระโลเกศวรราชพุทธเจ้า แล้วพิจารณา
ตรวจดูความประเสริฐแห่งองค์คุณในพุทธเกษตรทั้งปวง และสาเหตุอันเป็นปัจจัย
ให้บังเกิดองค์คุณเหล่านั้นขึ้นมาแล้ว จึงทรงประทับอยู่ในสมาธิตลอดระยะเวลา 5
กัป เพื่อจะคิดสถาปนาพุทธเกษตรสำหรับพระองค์ขึ้นมาบ้าง จนเป็นที่ตกลงแน่นอน
ในพระทัยแล้ว จึงทรงประกาศมหามูลนิชานของพระองค์ เพื่อความตรัสรู้เป็นองค์
พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงพระนามว่า "อมิตาภะ" ปรากฏออกไปทั่วทิศ

เมื่อทรงไต่ถามบรรดาพระมหาปณิธานนั้นแล้ว พระองค์จึงทรงแผ่รัศมีอัน
สูงสุดไม่มีจบสิ้น ปราศจากเครื่องขัดข้องแทรกซึมไปในที่ทั้งปวง ไม่มีที่เสมอเหมือน
เป็นแสงแห่งพระปัญฺณาธิคุณ พระกรุณาธิคุณ และพระวิสุทธิคุณเป็นแสงแห่งสัจจะ เป็น
อจินไตย พนที่จะพรรณนา สว่างไสวยิ่งกว่าพระอาทิตย์และพระจันทร์ ปกแผ่ไปทั่วสากล
จักรวาล กระทำให้โลกธาตุทั้งหลายเปรียบประดุจฝุ่นธุลีสว่างรุ่งเรืองขึ้นมา และ
สรรพสัตว์ผู้ได้รับกระแสพุทธรัศมีนั้นก็ยอมบังเกิดปีติเบิกบานรุ่งโรจน์เจริญขึ้นควมมา
ควมพระพุทธรัศมีตลอดไป

พระนามอันประเสริฐที่กำหนดขึ้นมาจากพระมหาปณิธานของพระองค์นั้น
เป็นอานุภาพพื้นฐานที่จะนำเราให้เข้าไปสู่สุขาวัตถุพุทธเกษตรได้อย่างชอบธรรม เพราะ
ว่าพระมหาปณิธานที่ทรงตั้งขึ้นมาเพื่อช่วยบุคคลผู้ศรัทธาให้ไต่บรรลุพระอนุตรสัมมาสัม
โพธิญาณ และนำเขาไปสู่นิพพานได้อย่างไม่มีพลาคนั้นก็นับว่าเต็มเปี่ยมสมบูรณ์แล้ว
ดังนั้น เราจึงอาจอาศัยพระมหาปณิธานนี้แล้วทำให้เรากลายสภาพเป็นพระโพธิสัตว์

ในใจนั้นแล้วบรรดาสุขาวัตถุพุทธเกษตรในโลกล้วน

เหตุที่พระศาสดายืนพุทธเจ้าทรงปรากฏแก่โลกนี้นักเพียงเพื่อว่าจะทรงแสดง
ให้ปรากฏถึงพระมหาปณิธานอันไพศาลไรขอบเขตแห่งองค์พระอมิตายพุทธเจ้า ดังนั้น
สรรพสัตว์ทั้งหลายผู้ตกอยู่ในทามกลางวัฏสงสาร คือ มหาสมุทรแห่งอุปสรรค 5 ประการ
อันเต็มไปด้วยบาปกรรมชั่วร้าย พึงตั้งจิตสัจจะพระธรรมเทศนาโดยเคารพ

ถาหากเพียงแต่ว่าในทันใดที่ความนึกอันเป็นกุศลจิต เต็มเปี่ยมไปด้วยปีติ
สุข และศรัทธาในพระมหาปณิธานได้บังเกิดขึ้นมาแล้ว เราก็ย่อมได้ชื่อว่าเป็นผู้หันเข้า
สู่กระแสพระนิพพาน ทั้ง ๆ ที่ยังมีบาปกรรมและกิเลสอันนั้นเอง ไม่ว่าจะจะเป็นพระอริย
เจ้า ปุณฺณ หรือจนกระทั่งคนบาปหนาผู้ประกอบอยู่จนันตริยกรรมเป็นมิฉนาทิจริ ผู้
กล่าวคุณหมิ่นล่วงเกินพระธรรมคำสั่งสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถาหากเพียง
แต่ว่า บังเกิดศรัทธาในพุทธานุภาพของพระอมิตายพุทธเจ้าแล้วไซ้ ในที่สุดก็ย่อมจะ
ได้พบสัจธรรมและลัทธิซึ่งพระมหากรุณาธิคุณนั้นแน่นอน ประดุจคึงนำตามลำธารบนภูเข
า ย่อมจะมีที่สุกไหลไปรวมกันที่มหาสมุทรแล้วกลดเป็นน้ำเค็มไปนั่นเอง

แสงแห่งพระหฤทัยของพระพุทธเจ้าซึ่งจับจิตใจเรา ได้ทำให้เรารุ่งเรือง และคุ้มครองเราตลอดมานั้นได้ขจัดความมืดจากอวิชชาให้หมดไป นับว่าเป็นความจริง โดยแท้ ที่ว่าหมอกค่าแห่งความวิญญากับตัณหาที่คั่นนั้นมันจะเย็นลำทองคำคือ หัวใจแห่ง ศรัทธาของเราให้มีคมอยู่เสมอ แต่เราก็มองอยู่ภายใต้เมฆหมอกเหล่านี้ ก็ยังมีแสงสว่างแห่งศรัทธาคำรงคงอยู่อย่างไม่เปลี่ยนแปลง

เมื่อเราเกิดศรัทธาขึ้นมาและรู้สึกซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณอันยิ่งใหญ่ จนกระทั่งบังเกิดกุศลจิตที่เต็มเปี่ยมไปด้วยปีติในบุญแล้ว เราก็จะหลีกหนีไปจากมณฑล แห่งชีวิตอันชั่วร้ายทั้งห้า ถ้าหากบุคคลใดก็ตามไม่ว่าจะเป็นสาธุชนหรือคนบาป ได้มา สดับแล้วบังเกิดจิตศรัทธาในพระมหาปณิธานอันรวมเข้ามาไว้ซึ่งสิ่งทั้งปวงขององค์พระ อมิตาพุทธเจ้าดังนี้แล้วไซ้ พระศาสดายุคนี้พระพุทธเจ้ายอมจักทรงสรรเสริญแล้วทรงตรัส เรียกบุคคลนั้นว่า เป็นคอกบัวในหมุมมนุษย์

สำหรับบุคคลผู้เป็นมิจฉาทิฎฐิ เป็นคนชั่ว เต็มไปด้วยทิฏฐิมานะนั้น การ ที่จะให้เชื่อและยอมรับในพระมหาปณิธาน ของพระอมิตาพุทธเจ้านั้น ย่อมเป็นการ ยากลำบากอย่างยิ่งที่จะเป็นไปได้

พระอริยเจ้าผู้ทรงคุณธรรมแห่งทิศตะวันตกคือ ประเทศอินเดีย ตลอดจน ทั่วทั้งพระปรมาจารย์ทั้งหลายในประเทศจีนและญี่ปุ่น ก็ล้วนแต่ได้ประกาศแสดงไว้ แล้วว่า พุทธประสงค์ที่องค์พระศาสดายุคนี้มาทอหัตถ์ ปรากฏพระกายแก่โลกนี้ ก็เพื่อ จะชี้ให้เห็นถึงพระมหาปณิธานแห่งพระอมิตาภะ ซึ่งเป็นที่พึ่งของชาวเราทั้งหลายใน บัดนี้ด้วย

พระศาสดายุคนี้ดลาคคตทรงประทับอยู่บนยอดเขาที่เกาะลังกา แล้วทรงตรัส พุทธภาษิตพยากรณ์แก่มหาชนที่มาสดับว่า ในกาลอนาคต ณ อินเดียภาคใต้จะปรากฏ มหาครูองค์หนึ่ง ชื่อ นาคราชุน ทานจะทำลายทิศะขัดแย้งกัน เรื่องภาษากับอภาวะ แล้วสอนถึงธรรมะฝ่ายมหายานอันวิเศษอย่างแจ่มแจ้ง กระทำให้ผู้สดับได้บังเกิดศรัทธา มีปีติแล้วได้ไปเกิดบนสวรรค์

นาคราชุนคนนั้นได้กล่าวว่า วิถีทางแห่งความหลุดพ้นที่ขึ้นอยู่กับความเพียร ของตนเองนั้นก็คล้ายกับการเดินทางไปในนรกซึ่งเต็มไปด้วยความเหนื่อยยาก ส่วนวิถี ทางแห่งความหลุดพ้นที่ขึ้นอยู่กับศรัทธาในบุญกุศลของบุคคลอื่นยอมเป็นการง่าย มีความ สดวกสบายคล้ายกับอาศัยเรือล่องไป อามสาสน์ว่า ฉะนั้น ท่านจึงกล่าวว่า ถ้าหากเรามี

ศรัทธาในพระมหาปณิธานของพระอมิตาภพุทธเจ้าแล้วไซ้ อาศัยพุทธานุภาพก็อาจจะชักนำให้ไปบังเกิดในสุขาวดีพุทธเกษตรได้ ขอเพียงแต่ให้เราใจเปล่งพระนามขององค์พระตถาคต แล้วรำลึกถึงพระมหาปณิธานซึ่งรวมเอาสรรพสิ่งทั้งปวงเข้ามาไว้ด้วยดวงจิตอันซาบซึ้งสำนึกในพระคุณเท่านั้นก็เพียงพอแล้ว

พระโพธิสัตว์สุพันธุก็เช่นเดียวกัน ท่านโคจรมาคัมภีร์สรรเสริญสุขาวดีพุทธเกษตร สอนให้หมดเหตุนั้นไว้วางใจและศรัทธาเชื่อมั่นลงในองค์พระตถาคตผู้ทรงวิมลไม่มีที่สิ้นสุด ท่านโค้อาศัยพระสุตรเป็นอันมาก เพื่อค้นคว้าเรียบเรียงสถาปนาสังฆกรรมขึ้นมากกระทำให้วิถีทางแห่ง "การอาศัยทางลัด" ซึ่งขึ้นอยู่กับบุญคุณแห่งพระมหาปณิธานได้ปรากฏแจ่มชัดขึ้นมา

พระโพธิสัตว์สุพันธุซึ่งมีศรัทธาในคติธรรมข้อที่ว่ามนุษยเรอาจะหลุดพ้นได้โดยอาศัยบุญคุณของบุคคลอื่น ดังเช่นอาศัยพระมหากรุณาธิคุณขององค์พระอมิตาภพุทธเจ้าเป็นต้น นั้น ท่านได้สอนถึงข้อลัดแห่งการมีใจเดียว มุ่งมั่นอยู่ด้วยศรัทธาในพระมหาปณิธานของพระอมิตาภพุทธเจ้าเป็นต้น ซึ่งได้กล่าวไว้ในคัมภีร์ "การอาศัยทางลัด" โดยอริยทรัพย์นั้นเองอยู่ในหมู่พระอริยเจ้าในชาติปัจจุบันทันตาเห็น ส่วนในชาติหนานาชาติก็ย่อมมีหวังที่จะได้ไปอุบัติในสุขาวดีพุทธเกษตร ทรงไว้ซึ่งปรีชาญาณและทิพลักษณะสถิตยบนบัพทบัลลังก์ รุ่งเรืองด้วยทิพรังสีโยภาสประกอบพุทธานุภาพพร้อมบริบูรณ์แล้วก็อาจกลับคืนมาสู่ปากีสถานแห่งโลกมนุษย์นี้อีก ซึ่งในท่ามกลาง อุทยานแห่งชีวิตและความตาย บุคคลเห็นปานนั้นย่อมล้ำค่าแก่ตนให้ปรากฏโดยรูปกายต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับสถานกรณ์ เพื่อไปรศสรรพสัตว์ในชนทุก

จงเคารพท่านคอนแรนองค์ปรมาจารย์แห่งนิกายว่าเป็นที่พึ่งแบบฉบับ ท่านเป็นผู้ที่พระจักรพรรดิแห่งราชวงศ์เหลียงยกย่องว่าเป็นพระโพธิสัตว์ ท่านเป็นผู้ที่ได้รับมอบคำสอนนิกายลี้มมาจากพระตรีปิฎกขราจารย์โพธิริจิ แห่งอินเดีย ซึ่งได้เผยแผ่คัมภีร์ข้อปฏิบัติอันซึ่งเคยศึกษามาแต่ก่อนจนหมดสิ้น แล้วอุทิศตัวทุ่มเทให้กับการปฏิบัติพุทธนามภาวนาตามคำสอนของท่านวสุพันธุผู้ศึกษามาจากท่านธรรมจริ แต่เพียงประการเดียวเท่านั้น ท่านได้กล่าวออกมาอย่างแจ่มชัดเลยว่า พระมหาปณิธานของพระอมิตาภะ ย่อมเป็นปัจจัยอำนวยการให้ไปเกิดในสุขาวดีพุทธเกษตรได้

ท่านคอนแรนไดสอนไว้ว่า การที่เราสามารถปฏิบัติ ๗ สู่ชาวดีพุทธเกษตร
กับการที่เราสามารถกลับมาเกิดขึ้นบนโลกมนุษย์อีกครั้งหนึ่งเพื่อทำการช่วยเหลือโปรค
สรวรพล์ตัวนั้น เป็นไปด้วยพุทธานุภาพจากพระมหากรุณาธิคุณ ของพระอมิตาภพุทธเจ้า
แต่เพียงประการเดียวเท่านั้นมิได้เกิดจากกุศลผลบุญที่เราได้บำเพ็ญเอาไว้เลย ส่วน
สาเหตุอันเป็นปัจจัยที่จะอำนวยให้เราได้ไปสู่ชาวดีพุทธเกษตรนั้น ก็คือการที่มีดวงใจ
อันเต็มเปี่ยมไปด้วยศรัทธาในตัวเอง ดังนั้น ถึงแม้ว่าเราจะเป็นคนโง่เขลาหรือเป็นคน
บาปก็ตาม ถ้าหากว่าเราได้ปลูกฝังศรัทธาให้บังเกิดขึ้นจนสำเร็จแล้ว เราก็อาจจะ
บรรลุถึงนิพพานได้ในชาตินี้ หรือถ้าเรายังไม่ได้บรรลุถึงนิพพานนั้นในชาตินี้ เราก็
จะได้ไปเกิดบนสู่ชาวดีพุทธเกษตรในชาติต่อไป แล้วกลับมาช่วยโปรคสรวรพล์ตัวให้
พ้นจากความทุกข์ ได้

ท่านโคซากุสอนไว้ว่า การปฏิบัติเพื่อจะบรรลุคุณวิเศษ ตามวิธีการต่าง ๆ
ด้วยลำพังตนเองนั้นย่อมไม่มีคุณค่าอะไรเลย มีแต่การเจริญพุทธานุภาพจน ~~ถึงขั้น~~
ถึงพระมหากรุณาธิคุณเท่านั้น จึงจะมีผลอันสูงส่งเป็นอันมาก ท่านโคซากุจึงนิมิต
ประการหนึ่งของการเจริญพุทธานุภาพคือการปฏิบัติทาง ใจเป็นอันมาก และท่านโคซากุ
ในยุคที่สามนี้เอง หลักธรรมที่ว่าด้วยเมตตากรุณาเท่านั้น จะเป็นที่ยึดเหนี่ยวสัว
โลกเอาไว้ และถ้าหากว่าบุคคลใดไม่เคยประกอบกุศลกรรมไว้สหัสจนเกินไป เขา
ก็ย่อมจักถูกชักนำให้เขามาสู่กระแสแห่งพระมหาภิธาน จนกระทั่งได้บรรลุถึงสู่ชาวดี
พุทธเกษตรแล้วได้บรรลุพระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณในที่สุด

ท่านเซนโค ผู้เป็นบุคคลแรกแห่งยุคของท่านที่ได้เจ้าใจแจ่มชัดในพุทธ
ประสงค์แห่งการอุบัติขึ้นมาของพระศาสดามุนีพุทธเจ้า ท่านเป็นผู้เปี่ยมล้นไปด้วยเมตตา
กรุณาในปวงสรรพสัตว์โดยทั่วหน้า ไม่ว่าบุคคลผู้นั้นจะเป็นคนบาป โง่เขลา หรือว่า
เป็นพระอรหันต์ สาธุชน มั่นจิต

ท่านโคสอนไว้ว่า มรรควิถีในอันที่จะหลุดพ้นนั้น แสงรัศมีและพระนาม
อันศักดิ์สิทธิ์ของพระอมิตาภพุทธเจ้าได้ทรงประทานไว้แล้ว ทางกลางพระมหาภิ
ธานอันไพศาลเปรียบประดุจทองคำสมุทร ผู้มีศรัทธาเลื่อมใส่น้อมลงแล้วยอมจะไค
รับหัวใจอันมั่นคงเหมือนเหล็กเพชรในการที่ได้ตอบสนองพระพุทธานุภาพสรวรพล์

จิตใจอันเบิกบานเต็มเปี่ยมไปด้วยสัพพัญญู แล้วเขาจะไ้รับนิมิตสัญญา 3 ประการ ในอันที่จะมีหวังไ้ว่าตนจะไ้บรรลุถึงบรมสุขสันต์นิรันดรจุติเดียวกับที่พระนางไวเทหิราชเทวีไ้รับแล้วณนั้นแล

ท่านเงนชิน ผู้ไ้ศึกษาพระพุทธรูปจนแจ่มแจ้งแล้วในที่สุดท่านก็ไ้รับแสงสว่างว่า การปฏิบัติพุทธรูปนามภาวนานี้เท่านั้น เป็นความรอด ท่านจึงไ้ประกาศแสดงแก่มหาชนโดยแพร่หลาย ชักชวนให้พากันปฏิบัติเพื่อจะไ้ไปบังเกิดในสุขาวดีโลกธาตุ

ท่านไ้กล่าวว่ามีศรัทธาอยู่สองลักษณะ คือ ศรัทธาบริสุทธิ์กับศรัทธาเศร้าหมอง ศรัทธาบริสุทธิ์นั้นเป็นไปอย่างคัมภีร์ลัทธิขง ส่วนศรัทธาเศร้าหมองนั้นเป็นอย่างผิวเผิน สันติสุขอันบุคคลจะพึงไ้รับ ณ สุขาวดีพุทธรูปเกมนั้นมีความปราณีตแตกต่างกันเป็นสองประการสุดแท้แต่กำลังศรัทธา ดังนั้นแลคนผู้มีบาปอันน่าสะพึงกลัวขอให้ท่านจงเปล่งพระนามของพระอมิตาภพุทธเจ้าสักครั้งหนึ่งเถิด พระองค์กำลังยืดยาวให้ยาวพอดูไว้ด้วยแล้ว ถึงเวลานั้นคนของเราเป็นอาตมาจะไ้เป็นพระองค์โดยฉะฉานชัดแจ้งเพราะเนื่องมาจากความบาปของเราไ้ตาม แต่พระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ก็ยังคงสาธตส่องมาสู่ดวงใจของเราอยู่เสมอแล้ว

ท่านเกนกุ (โฮเนน) อาจารย์ของเรา ไ้ศึกษาพุทธธรรมจนแจ่มแจ้งและเต็มไปด้วยความเมตตากรุณาต่อมหาชนไม่ว่าดีหรือชั่วโดยทั่วกัน ท่านจึงไ้ประกาศสั่งจรรยาขึ้นในประเทศนี้แล้ว เผยแพร่พระมหาปณิธานอันแท้จริงของพระอมิตาภะไปในโลกที่เต็มไปด้วยความบาปกรรมนี้

ท่านไ้กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้มนุษย์ต้องทวนกลับคืนมาสู่บ้านอันมีแต่ความเลื่อม คือ โลกียวิสัยอีก ทั้งนี้ก็เนื่องจากยังมีความสงสัยลังเลใจอยู่นั่นเอง ถ้าหาจะให้พวกเขาไ้ได้เข้าไปสู่อมตนิพพาน คือ นิพพานอันสงบชั่วนิรันดรแล้วไซ้ร ก็จำเป็นที่จะต้องทำการปลุกฝังศรัทธาให้เกิดขึ้นในดวงใจของทุกคนเสียก่อน

ดังนั้นเอง บรรดาพระอริยเจ้าและบูรพาจารย์ทั้งหลายในอดีตที่ไ้พากเพียรประกาศคำสอนตามพระสูตรต่าง ๆ ก็โดยจุดมุ่งหมายเพื่อจะช่วยเหลือมวลมนุษย์

นับจำนวนไม่ว่านี้ออกพ้นจากบาปโดยอาศัยศรัทธา ดังนั้นแล บรรพชิต หรือฆราวาส
ผู้ดำรงอยู่ในบัดนี้ โปรดจงไตร่ตรองใจให้ตั้งมั่นเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันแล้วปฏิบัติตาม
โอวาทที่บูรพาจารย์ผู้ประเสริฐทั้งหลายได้กล่าวไว้แล้วเทอญ

ประมวลโอวาทกัณฑ์ในมัจฉาปฏิภาณ (คันนิโซ)

แต่งโดย ท่านชินแรน

บันทึกโดย ยูอิเอมโบ สำนึกสมัย

ข้าแต่ท่านผู้เจริญทั้งหลาย จุดมุ่งหมายที่ทำให้นักพวาทนต้องเสียชีวิตเกิน
ทางรอนแรมผานจังหวัดต่าง ๆ มากนักสมัยจังหวัด เพื่อมาสู่ ณ ที่นี้ ก็โดยปรารถนา
ที่จะเรียนรู้ถึงวิถีทางที่จะทำให้ไปเกิดใหม่บนสุขาวดีพุทธเกษตร ดังนั้นข้าพเจ้าจึง
ขอบอกกับพวาทนเสียก่อนว่า ถ้าหากพวาทนคิดว่าข้าพเจ้ามีความรู้ถึงวิถีทางบาง
สายที่จะทำให้ไปเกิดบนสุขาวดีพุทธเกษตรนอกเหนือไปจากการปฏิบัติพุทธนามภาวนา
หรือถ้าพวาทนคิดว่าข้าพเจ้ามีความรู้ถึงแนวทางอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งมี
คัมภีร์เปิดเผยในปรากฏการณ์คลื่อน เทลอันแล้วละก็นั้นว่าพวาทนกำลังสำคัญผิดทีเดียว
ถ้าหากพวาทนยังมีความเห็นเป็นไปในทำนองนี้แล้วไซ้ ก็ขอให้พวาทนพากันไป
เมืองนาราหรืออุเซชิเออิจะดีกว่า เพราะที่นั่นเป็นสถานที่เต็มไปด้วยบรรดานักปราชญ์
ผู้คงแก่เรียนมีความรู้แตกฉานในพระพุทธศาสนา ซึ่งอาจจะให้คำสั่งสอนแก่พวาทน
ถึงวิถีทางที่จะทำให้ได้ไปสู่สุขาวดีพุทธเกษตรโดยพิศดารละเอียดลึกซึ้ง แต่สำหรับตัว
ข้าพเจ้าผู้ได้รับฟังคำสอนมาจากท่านอาจารย์โฮเนน ก็มีความรู้แต่เพียงว่า ความ
รอนนั้นยอมมาจากพระอมิตาภะโดยอาศัยการเจริญพุทธนามภาวนา แต่ที่ว่าการปฏิบัติ
ตามข้อนี้แล้วจะทำให้ไปเกิดบนสวรรค์หรือภพภพนั้น ข้าพเจ้าเองก็ไม่มีทางทราบได้
ถึงแม้ว่าท่านอาจารย์จะชี้ให้ข้าพเจ้าต้องหลงผิดไปถึงกับต้องตกนรกเพราะว่าปฏิบัติ
พุทธนามภาวนาแล้วไซ้ ข้าพเจ้าก็จะไม่เสียอกเสียใจอะไรเลย เพราะว่าข้าพเจ้า
รู้อยู่เองอยู่เสมอว่าเป็นคนบาปผู้ไม่มีวิสัยสามารถอะไรในกาวที่จะเจริญชีพปฏิบัติตาม
พระวินัย รัชชาศีล และปฏิบัติธรรมกรรมฐานอื่น ๆ ดังนั้น อนาคตของข้าพเจ้าจึงแน
ใจได้ว่าคงจะต้องไปตกนรกแน่แล้ว นอกเสียจากว่าข้าพเจ้าเป็นคนดี มีศีลธรรม

สามารถถือศีล ปฏิบัติตามพระวินัย และเจริญพระกรรมฐานเพื่อบรรลุปุทธะ แล้วยัง
 คงมาทบทวนเพราะว่าหลงเชื่อปฏิบัติพุทธนามภวานาตามคำสอนของท่านอาจารย์
 โสเนน นี่แหละจึงควรจะนับว่าเป็นเรื่องที่น่าเสียใจ

แต่ถ้ามหาพระมหาปณิธานของพระอมิตาภะเป็นสิ่งที่ถูก พระพุทธคำรัส
 ของพระศากยมนีกียอมไม่ผิด เมื่อพระพุทธคำรัสเป็นสิ่งที่ถูก คัมภีร์สมาธิสูตรอรธ
 กถาของท่านเซนโคก็คงไม่ผิดเมื่อท่านเซนโคกล่าวไว้ถูก ท่านโสเนนก็คงกล่าว
 ไว้มิผิด และเมื่อท่านโสเนนกล่าวไว้ถูกแล้ว สิ่งที่ข้าพเจ้าชินแรนจะกล่าวก็คงไม่
 ผิดเป็นแน่

ดังนั้น ข้าพเจ้าจึงแจ้งให้พวกท่านได้เห็นว่านี่แหละ คือศรัทธาอันต่ำ
 คอยของข้าพเจ้า นอกเหนือไปจากนี้แล้ว การที่พวกท่านจะตัดสินใจเชื่อถือในการ
 ปฏิบัติพุทธนามภวานาหรือไม่ ก็เป็นสิทธิของพวกท่านที่จะเลือกเอง

ข้าพเจ้าขอบอกว่า "ถ้ามหาคนใดสามารถไปเกิดในสุชาวดีพุทธเกษตรได้
 คนใดก็ตามจะมีโอกาสไปเกิดในสุชาวดีพุทธเกษตรได้โดยง่ายกว่าคนอื่นเสียอีก"
 ตามปรกติโดยทั่วไปแล้ว มหาชนย่อมจะเข้าใจอยู่ว่าหากคนใดคนบาป

ยังสามารถจะไปเกิดในสุชาวดีพุทธเกษตรได้แล้วไซ้ คนใดมีศีลธรรมก็ยังมีโอกาส
 จะไปเกิดที่นั่นได้อย่างง่ายดายแน่นอน ซึ่งความคิดดังกล่าวนี้นั้นคงแล้วอาจจะคล้าย
 กับว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง แต่ถ้ามองพิจารณาถี่ถ้วนแล้วจึงจะพบว่า ความคิดเช่นนั้นมิ
 สอดคล้องกับพระมหาปณิธานขององค์พระอมิตาภะ ซึ่งทั้งพระทัยปรารถนาจะบรรลุลความหลุดพ้น
 เขาก็ยอมจะตั้งหน้าประกอบกรรมบุญกุศลไปโดยกำลังความสามารถของตนเอง ดังนั้น พระ
 มหาปณิธานของพระอมิตาภะจึงไม่มีความจำเป็นอะไรแก่ตัวเขา และตัวเขาก็ไม่ได้
 เขามาสู่กระแสแห่งพระมหากรุณาธิคุณด้วย เพราะมี สอดคล้องต้องกันกับหลักการ
 แห่งพระมหาปณิธาน แต่สำหรับคนโง่ คนบาปเป็นจำนวนมาก ซึ่งไม่สามารถจะคิด
 ประกอบกรรมทำกุศลบำเพ็ญเพียรภาวนาปฏิบัติธรรมกรรมฐานนี้แหละ เป็นกลุ่มชน
 ที่พระอมิตาภะทรงมีพระทัยสลดสมเพช จนถึงกับทรงตั้งพระมหาปณิธานเพื่อจะไปโปรด
 บุคคลเช่นนั้นโดยเฉพาะ ดังนั้นคนโง่ คนบาป ซึ่งเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะสอดคล้อง
 ต้องกันกับพระนามปณิธานจึงสามารถไปอุบัติในสุชาวดีพุทธเกษตร เป็นกลุ่มแรกได้

อย่างง่ายดาย และอีกประการหนึ่งเล่า ชรรณคนโง่คนบาปซึ่งไม่สามารถที่จะช่วยเหลือตนเองได้นั้น ย่อมเป็นการง่ายที่พวกเขาจะหมดความหวังและความศรัทธาลงไปในพระมหาปณิธานซึ่งจะเป็นที่พึ่งแก่พวกเขาได้อย่างเต็มที่ ไม่มีสิ่งใด ๆ เลย เมื่อเป็นเช่นนี้จึงเป็นการง่ายอีกเช่นกัน ที่พระมหาปณิธานนั้นจะทำการช่วยเหลือพวกเขาโดยการรับเข้ามาไว้ในสรวาลิพุทธเกษตรครั้งนี้แล้ว

แต่ถึงกระนั้นก็ดี ในหมู่ปฎิบัติพุทธนามภวณานัน ก็ยังมีบุคคลบางคน ได้ตั้งตัวขึ้นเป็นอาจารย์แล้วกล่าววิวาทโต้เถียงแก่งแย่งกันว่า "บุคคลเหล่านี้เป็นศิษย์ของเรา บุคคลเหล่านั้นไม่ใช่ศิษย์ของเรา" แต่สำหรับตัวข้าพเจ้าแล้วขอกล่าวว่า ไม่มีใครเลยสักคนที่ข้าพเจ้าจะนับว่าเป็นศิษย์ของข้าพเจ้าได้ เพราะว่าข้าพเจ้าไม่มีอำนาจวิเศษอะไรในตัวที่จะไปคลี่ใจให้ผู้อื่นมาปฏิบัติพุทธนามภวณา ถ้าหากเขาจะปฏิบัติก็เป็นเรื่องของตัวเขาที่ได้รับการคลี่ใจจากพระมหากรุณาธิคุณของพระอมิตาภะให้เขามาสู่กระแสพระมหาปณิธานนี้เอง หาใช่เป็นเพราะอิทธิพลจากคำสอนของข้าพเจ้าไม่ และการที่จะกล่าวออกมาว่า บุคคลผู้ละทิ้งด้านนี้ ก็มิใช่ตัวข้าพเจ้าในละทิ้งอาจารย์เดิมไปศึกษากับอาจารย์ใหม่นั้น ถึงแม้ว่าจะปฏิบัติพุทธนามภวณาก็จะไม่มีทางรอดพ้น การกล่าวเช่นนั้นนับว่าเป็นสิ่งที่เหลวไหลอย่างแท้จริง เพราะว่าความรอดพ้นนั้นมาจากพระอมิตาภะ มิได้มาจากมนุษย์ด้วยกันเลย แต่ตามปกติแล้วบุคคลอาจจะเคารพนอบนอมยอมรับในพระมหากรุณาธิคุณขององค์พระอมิตาภะไปพร้อมกับ การเคารพนอบนอมยอมรับต่ออาจารย์ของตนได้ในกรณีที่อาจารย์ของตนเป็นผู้ที่ประกาศถึงพระมหาปณิธานนี้ให้ตนทราบ และทำการยืนยันอย่างแน่วแน่ต่อขอประกาศนั้นให้เป็นที่ปรากฏแก่ตน

พระศาสดามุนีพุทธเจ้ามักจะทรงมีพุทธคำรสอยู่เสมอว่า "เมื่อเราได้รู้ฟังถึงพระมหาปณิธานที่พระอมิตาภะได้ทรงตั้งขึ้นหลังจากที่ทรงเข้าสมาธิพิจารณาโดยตลอดแล้วถึง 5 กัป ก็เสมือนดังว่าพระองค์ได้ทรงตั้งพระมหาปณิธานนี้เพื่อเราแต่ผู้เดียว ดังนั้นเราจึงให้รู้สึกสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณซึ่งมุ่งที่จะโปรดคนบาปหนาเช่นตัวเรานี้ให้บรรลุดังที่เกษมสุขเสียนี่กระไร

ข้าพเจ้าได้คำนึงถึงพุทธคำรับสนั้นแล้วก็เห็นถึงความสอดคล้องของกัน
กับวาทีของท่านเซนโค ที่กล่าวไว้ว่า "เราทั้งหลายจะต้องเข้าใจในทองแหวน
พวกเรากุณเป็นสามัญสัตัวที่มีความตายเป็นที่สุด ชุมโชคไปด้วยบาปอกุศลและกิเลส
คณหาอยู่ทั่วไป จะต้องเวียนววยตายเกิดเรื่อยไปไม่มีที่สิ้นสุด จากภพไปสู่ภพมีที่หมาย
ก็คือนอกจากชีวิตนรีนครั้งลงไปสู่โลกกันตนรกโดยปราศจากความสามารถที่จะช่วยเหลือ
ตัวเองใดเลย"

ข้อนี้แหละเป็นข้อที่ชาวเราควรพิจารณาให้ตระหนักชัดแนแนใจอยู่เป็น
นิจศีล ให้เข้าใจอย่างแจ่มชัดว่าตัวเรามีสภาพเซนโค และเหตุใดเราจึงไม่ยอมรับ
พระมหากรุณาธิคุณที่พระอมิตาภะทรงประทานมาให้แล้วโดยเฉพา พวกเราไม่เคย
เลยที่จะเอาใจใส่กับพระมหากรุณาธิคุณของพระผู้มีพระภาคเจ้าที่มีต่อชาวเรา หาก
แต่ไปสนใจวนววยอยู่กับการถูกเดียงโตแย่งกันเรื่องนิค-ถุค ปาป-บุญ ชั่ว-ดี ซึ่ง
สำหรับชาวเราแล้วจะขอกล่าวแต่เพียงว่า ชาวเราไม่ใช่เป็นพระพุทเจ้า ดังนั้น
ข้าพเจ้าจึงไม่อาจจะคิดอื่นได้ว่า สิ่งใดคณหรือสิ่งใดถูก ชาวเราเป็นเพียง
ปุถุชนคนสามัญที่รู้จักแกจกตาย เต็มไปด้วยกิเลสคณหา อาศัยอยู่ในโลกอันไม่เที่ยง
แทนเหมือนกัอยู่กัในบานไฟไหม้ไม่ว่าชาวเราจะ**คิด**จะทำอย่างไรรักลวนแต่ปราศจาก
คุณคาสารณายักคณทั้งสิ้น ชาวเราอยู่อย่างเดียงเท่านั้นว่า การปฏิบัติพุทหมามภาวนา
เท่านั้นเป็นสัจจะอันจริงแท้แน่นอนที่สุดๆ

ข้อวิจารณ์

ท่านพุทธทาสภิกขุ สำนักสวนโมกขพลาราม ไซยาได้ให้ข้อคิดเรื่อง ศรัทธาของนิกายสุชาวดี ไว้ คำเทศนาเรื่องอิทัปปัจจยตา ในหัวข้อเรื่อง อิทัปปัจจยตา ในฐานะที่เป็นสิ่งรองรับระหว่างศาสนา เมื่อวันที่เสาร์ ที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2515 ดังนี้

ศาสนาไหนจะมีพิธีรีตองอย่างไร มีวิธีการยึดมั่นถือมั่นอย่างไร เขาก็มุ่งหมายที่จะทำลายความเห็นแก่ตัว ถึงแม้ว่าจะไปสู่ชาวดีอย่างอาชัม ก็เพราะว่ามันทำได้เพียงเท่านั้น อาชัมทำได้เพียงเท่านั้น, เพราะเมื่อมุ่งมั่นต่อพระอมิตาภะแล้ว แกล้งไม่ทำบาปทำชั่ว เพราะรู้ว่าพระอมิตาภะ ไม่ต้องการให้ทำบาปทำชั่ว พระอมิตาภะมีอวโลกิเตศวรเป็นเจาหน้าที่คอยดูแลอยู่ทั่วทุกหนทุกแห่ง ใครทำบาปก็รู้ ใครทำดีก็รู้ ไม่มีใครจะหลีกเลียงสายตาของอวโลกิเตศวรได้ แล้วพระอมิตาภะก็รออยู่แล้ว ที่สุชาวดี ขอให้เราทำความเข้าใจไว้ว่าของ "อมิตาภะ ๆ" วันละพัน ๆ ครั้งนั้น ก็คือบังคับใจให้เป็นไปในทางดี อย่างนี้แหละที่เรียกว่าสมาธิ เมื่อฝึกใจอย่างนั้น ก็ไม่มีทางที่จะเป็นทุกข์เลย พอจะตายก็ถึงนิมิต เพราะความรลสรวรรคมารอยู่แล้ว ไม่ต้องกลัว พอจิตก็ขึ้นรถไปสู่ชาวดี มันก็มีความสุขมันไม่กลัวนี้ ขอให้มันเคร่งขลัง เป็นสัตตาชิกะ เป็นผู้หลุดพ้นด้วยสัตตาชิกะอย่างนี้เถอะ อย่าไปถูกละเลย อาชัมเสียอีกจะดีกว่าพวกอันธพาลที่ยังเที่ยวระรานอะไรกันอยู่ เป็นพุทธบริษัทแล้วยังถือศีล 5 ไม่ได้แบบนี้มันก็ไม่ไหว

7. สรุปการปฏิบัติธรรมด้วยลูกประคำ

ต่อไปนี้จะโดยกขธรรมบรรยายระดับมหาวิทยาลัย เรื่องที่ 9 การถือศาสนา กับการถึงธรรม แสดงในกลุ่มนักศึกษาพุทธศาสน์และประเพณี ณ สโมสรจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2508 โดยท่านพุทธทาสภิกขุ สำนักสวนโมกขพลาราม ไซยา ตีพิมพ์ในหนังสือ ธรรมบรรยาย ระดับมหาวิทยาลัย หน้า 266-267 เพื่อแสดงประกอบอุปมาให้ประจักษ์ในการภาวนาลูกประคำเปรียบกับการปฏิบัติธรรมที่ท่านแสดงดังนี้

"ท่านคิดดูซิว่า วันหนึ่งท่านไปที่อ่างล้างหน้า เพื่อล้างมือ ล้างหน้า วันหนึ่งก็ครั้ง มันคงจะหลายครั้ง ยิ่งคนที่ขี้ดื้อในเรื่องสวयงามแล้วคงจะไปที่อ่างล้างหน้าล้างมือ ไปที่กระจกแต่งตัววันหนึ่งตั้งหลายครั้ง แต่แล้วท่านไปหาธรรมะ วันหนึ่งก็ครั้ง คือมีจิตใจส่งไปยังธรรมะวันหนึ่งก็ครั้งก็หน ถ้าเราจะไปหาธรรมะ กันวันหนึ่งให้หลาย ๆ หนก็จะวิเศษที่สุด

เดี๋ยวนี้ เราต้องชมเชยอิสลามิกชน ที่ว่าอย่างน้อยเขาจะต้องมีละหมาด วันหนึ่งห้าครั้ง คือพอถึงเจเวลานั้นแล้วเขาจะต้องเข่าอยู่กับพระเป็นเจ้า มีจิตใจเป็นอันเดียวกันกับพระเป็นเจ้า ระลึกนึกถึงพระเป็นเจ้า ลืมโลก ลืมสิ่งต่าง ๆ ลืมตัวเอง ลืมการงานอะไรหมด มีจิตใจอยู่กับพระเป็นเจ้า 5 นาที 10 นาที แล้วแต่เขาจะทำ ใด แล้ววันหนึ่งก็จะต้องไม่น้อยกว่า 5 ครั้ง นั่นแหละ มันเป็นเครื่องรับประกัน เป็นเครื่องป้องกันอย่างกับว่าพระเป็นเจ้ามาคุ้มครอง เพราะชั่วเวลาไม่กี่ชั่วโมงนี้ เราคงไม่เผละตัวมากเกินไป ซึ่งถ้าเราไม่นึกถึงพระเป็นเจ้าเป็นวัน เป็นสัปดาห์ เป็นเดือนแล้ว มันก็โง่งไป ๆ โง่งไป ในที่สุดก็หมดใจหมดไป โดยที่เราไม่รู้ตัว ทุก ๆ วัน วันละ 5 นาที 10 นาที หรือชั่วโมงอย่างนี้ มันก็ปลอดภัยอย่างยิ่ง

ผู้มีศาสนา ขอให้นึกถึงธรรมะ อย่างน้อยก็ เท่ากับจำนวนครั้งของการที่ท่านไปยังอ่างล้างหน้าล้างมือ หรือที่กระจกส่องหน้า อย่างนี้จะเป็นความปลอดภัยแก่ตัวเอง ทั้งคนเป็นหลักขึ้นมาได้ในโลกด้วยกันทุกคน ในลักษณะที่ความทุกข์ครอบงำ ย่ำยีไม่ได้ ธรรมะจะคุ้มครองเราต่อเมื่อเราหันหน้าไปหาธรรมะ และจะต้องคอยขอมความเข้าใจไม่ให้ลืมธรรมะอยู่เป็นประจำ

บทสรุป
นำพระทัยพระโพธิสัตว์

พระบรมโพธิสัตว์ครั้งใดทรงฟังคำของนางมฤคณันท์ทรงคำริว่า พระบรมโพธิสัตว์เจ้าทั้งหลายในกาลปางก่อนนั้น ครั้นว่าได้เห็นทุกข์ของผู้อื่นแล้วและจะได้มีความเอื้อเฟื้ออาลัย ในชีวิตของคนที่หาไม่ได้ เพราะหาพระบรมโพธิสัตว์ทั้งหลายนั้น ท่านยอมเคารพหนักในประโยชน์ของผู้อื่นยิ่งกว่าประโยชน์อันเกื้อกูลแก่ตน สยิวานติ สกุนา ปสู สพุเพ วเน มิกา บรรดาฝูงสกุนชาติอากาศโคจร และปสูนิกรฝูงสัตว์ที่มนุษย์เลี้ยงไว้แข็งแรง หมูมฤคอันเขียวแผ่กายอยู่ในไพรวัน ทั้งสัตว์ต่าง ๆ พรรณไมเลือกชนิดตัวทุกเหล่า ล้วนเปล่าจากปรีชาคุณตามกำเนิดเคี้ยวธัญ มีแต่สัญญาพอให้รู้จักแสวงหาอาหารเลี้ยงชีวิตของตัวให้เป็นไปโดยเองโดยธรรมดา ปราศจากเมตตา กรุณาแก่กัน บางก็ขบกัดฟาดฟันสัตว์อื่นเป็นภักษา บางก็ช่วงชิงอาหารมือแย่งกับไม่ปราณี มีแต่ปรารถนาจะเลี้ยงชีพตนส่วนเดียวเท่านั้น ชีวณติ ปเร ชีรา สนโต สตุตติ เทรคคา ฉายว่าท่านผู้ปราศจากปรีชาคุณอันเป็นสัตว์ธรรมดา มีอรรถาธิบายไว้ว่าเห็นท่านอนาถ เมตตา กรุณา ท่านยอมยินดีปรีดาในอันประพฤติประโยชน์เกื้อกูลแก่หมูสัตว์ทั้งหลาย ชวนชวายเป็นผู้อื่นได้เลี้ยงชีพโดยผาสุก ยามมีทุกข์วิบัติแม้ถึงคัทรอนก็ยังช่วยผ่อนปรนให้พ้นมรณภัยใคร่รักษาชีวิตให้เป็นไปโดยสุขสวัสดิ์ วิตุคฺ อุงคฺจุ ปาณฺธุจ จุฑฺคฺ เทหิ นิทาย ทรัพย์สินสมบัติก็ดี อุตสาหพรางกายก็ดี ชีวิตก็ดี นักปราชญ์ทั้งหลายนั้นท่านยอมเสียสละเพื่อจะให้มันเป็นประโยชน์เกื้อกูลแก่หมูสัตว์ได้ โส สมฺบุโถ พุทฺ สตุเต สนฺทเรสุสฺ สเทเวเก ตัวของเรานี้เล่า หากเป็นผู้สามารถอาจหาญ ก็จักยังสัตว์ทั้งหลายในมนุษย์โลกกับทั้งเทวโลกเป็นอันมาก ให้ข้ามพ้นจากห้วงมหรณพภพสงสารให้จงได้ อิมินา สารทีเนน กาเยน จ อปฺปยุตา ก็แต่เราเป็นผู้หาบุญไม่ได้ เพราะได้อุทิศภาพเลื่อมจากสารประโยชน์เช่นนี้ ขอนึกทำเนาเถิด อหนฺเต นฺนํ ลภํ ลลิสฺสามิ สยํ ชวํ เมื่อเราให้สัตว์ทั้งหลายนั้นไค้ลาภอันใด เราก็คงจักไค้ลาภอันนั้นด้วยตนเองเป็นแน่มั่น อิติ จินฺตฺวา อาห พระบรมโพธิสัตว์ครั้งคำริว่าฟังฉนี้แล้ว จึงกล่าวกะนางเนื่อนั้นว่า วารมาถึงเจ้าก็ตามที่เกิด ตกหนักงานเราเอง เจ้าจงกลับไปเสียเถิด เรานี้แหละจักลวงหนาวารของท่าน ว่าแล้ว ก็ไปนอนวางศีรษะไว้เหนือเขียงพระยายมโดยลำพังตน

สรุปแล้วไคความว่า

ลูกประคำมีต้นกำเนิดมาจากศาสนาพราหมณ์ในประเทศอินเดีย โดย
นักบวชที่เรียกว่า ฤาษีเป็นผู้ใช้เจริญภาวนา นิยมใช้จำนวน 108 เม็ด

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเมื่อทรงเสวยพระชาติเป็นพระโพธิสัตว์เพื่อสร้าง
สมเนกขัมมবারมีเคยเกิดเป็นพระฤาษีหลายครั้ง ปรากฏตามพระไตรปิฎกภาคชาดก
และพระอริยบุคคลในพระพุทธศาสนาเป็นอันมากก็เคยบวชเป็นพระฤาษี ในอดีตชาติ เ
เพื่อทำการสังสมเนกขัมมবারมี ตามที่ปรากฏไว้ในพระไตรปิฎกภาคอปทาน แสดงว่าพระ
โพธิสัตว์กับพระอริยเจ้าเหล่านี้ล้วนแต่เคยผ่านการใช้ลูกประคำมาแล้วทั้งสิ้น

แม่แต่นับบรรลุนิพพานชั้นสูงสุดในศาสนาต่าง ๆ ซึ่งศาสนิกชนในศาสนาต่าง ๆ
เป็นผู้วิสุทธิสำเร็จแล้วอันใดแก เช่นตหรือนักบุญ ในศาสนาคริสต์ นิกายโรมันคาทอลิก
นักบุญในศาสนาอิสลาม ลิกซ์ ฮินดู ไปจนถึงเทวดา หรือเซียนในลัทธิเต๋า ก็ล้วนแต่
ใช้ลูกประคำเป็นอุปกรณ์ช่วยในการบำเพ็ญธรรมทั้งสิ้น จะมีแตกต่างกันก็ที่วัตถุที่ใช้ทำ

บทวิเทศาธิปไตยสาร สอนวิเทศาธิปไตย

ลูกประคำจึงนับได้ว่าเป็นเพื่อน เป็นอาวุธ เป็นสัญลักษณ์ เป็นอุปกรณ์
ที่นำไปสู่สัจธรรมอันสูงสุดซึ่งผู้วิสุทธิประเสริฐยิ่งทั้งหลาย มีพระโพธิสัตว์เห็นตน ได้
ไคเคยใช้มาแต่เบื้องบูรพกาลโนนแล้ว

ลูกประคำมี 3 ประเภท โดยลักษณะคือ.-

1. ลูกประคำคลองคอก โดยมีจำนวน 108 เม็ด นับว่าเป็นชนิดขาว
เทียบกับสังวาลย์
2. ลูกประคำคลองแขน ยาวขนาดปานกลางใช้ถือค้อมือของผู้ศรัทธาจะ
ไคภาวนายามว่าง เทียบกับกำไลข้อมือ
3. ลูกประคำสรวมนิ้ว เป็นขนาดจิ๋ว นับถือว่าเป็นเครื่องรางและสะดวก
แก่การนำติดตัวไปไคทุกโอกาสชาวญี่ปุ่นเป็นผู้คิดประดิษฐ์ขึ้น เทียบกับวงแหวน
เรื่องของลูกประคำจึงมีที่สฤคุดึงแต่เพียงเท่านี้แล้ว ex

บรรณานุกรม

1. เสรีบริโกเศศ, บันทึกเรื่องลูกประคำละเรื่อง 108,
วรรณคดีที่นารูณมีสมบุรณ์ (พระนคร, บรรณาการ,
2. เสรีบริ โพนินทะ, นิยายสชาวดี นิยายมนตรยาน,
ปรัชญามหายาน (พระนคร สถาการศึกษามหาณการราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย 2511)
3. พระพุทธโฆษาจารย์, อนุสสติกับมกฺฐานนิตะ,
พระวิสุทฺธิมิตต์ พระคัมภีร์ประจำครอบครวัชาวพุทธ
(พระนคร มุลนิธิภูมิพลโลกภิกขุ 2511)
4. พุทธทาสภิกขุ, เชื่อดีกว่า ไมเชื่อด - ไมเชื่อดกว่าเชื่อด,
สันตสเสตพพธรรม (พระนคร ธรรมทานมุลนิธิ 2516)
5. พุทธทาสภิกขุ, มาฆบูชาธรรมบรรยาย พ.ศ. 2515,
อิทัปปัจจยตา (พระนคร ธรรมทานมุลนิธิ 2516)
6. พุทธทาสภิกขุ, การถึงศาสนากับการถึงธรรม,
ธรรมบรรยายระดับมหาวิทยาลัย (พระนคร
ธรรมทานมุลนิธิ 2516)
7. สมเด็จพระพรมาณูชิตชินโนรส, ลักษณปริคคาหก
ปริวัตร, พระปฐมสมโพธิกถา (พระนคร สิริเจริญ ร.ศ. 125)

8. สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส,
เสด็จตรวจการมณฑลกรุงเก่า เมืองสระบุรี, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (พระนคร กรมการศาสนา 2500)
9. สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส สังฆาวรรค,
พุทธศาสนสุภาษิต เล่ม 1 (พระนคร มหามกุฏราชวิทยาลัย 2516)
10. แสง มนวิฑูร, ธรรมโศลกาวรรคและยักขวัณจิตาวรรค
รสว่าหินี (พระนคร กระทรวงศึกษาธิการ 2513)
11. แสง มนวิฑูร, นมัสการพระรัตนไตรและพระโพธิสัตว์ 3 ประเภท,
มหาวิทยาลัยศิลปากร (พระนคร กรมศิลปากร 2501)
12. ศาสนา, กรม, สุกตเถราปทาน ภาคที่ 1, พระสุกตปิฎก.
ขุททกนิกาย อปทาน (พระนคร กรมศาสนา 2518)
13. สุชีพ ปุณฺณภาพ, มัชฌิมนิกาย คิกนิบาต ปฐมปัณณาสก์
วรรคที่ 5 จุฬาวรรค, พระไตรปิฎก ฉบับสำหรับประชาชน เล่ม 3
(พระนคร บรรณกิจ 2515)
14. สุชีพ ปุณฺณภาพ, ขุททกนิกาย ขุททกปาฐะ สุตตนิกาย
ธาวกสูตร และอังคตคตนิกราย ปัจจกนิบาต ปฐมปัณณาสก์,
พระไตรปิฎก ฉบับสำหรับประชาชน เล่ม 4 (พระนคร บรรณกิจ 2515)

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนลิขสิทธิ์

15. สมเด็จพระญาณสังวร (สุวฑฺฒโน), พระธรรมเทศนาในวันมหาปวารณา
พุทธศักราช 2518 ณ วัดบวรนิเวศวิหาร, สัปดาห์พระนักราช (พระนคร
มูลนิธิส่งเสริมการปฏิบัติสมาธิทางพุทธศาสนา 2518)
16. พระยาประจักษ์จักรจักร (แถม บุนนาค), ภาคที่ 3 ชื่อ ทริภุชไชย
วาทวยจามสมัย และภาคที่ 4 ชื่อ พิงควงศ วาทวยลาวสมัย,
พงศาวดารโยนก (พระนคร คลังวิทยา 2507)
17. เจ้าพระยาทิพากรวงศ์ (ชำ บุนนาค), ลิขิตสมณสาสน์
ตอบหนังสือเสนาบดีพมา, พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์
ฉบับหอสมุดแห่งชาติ (พระนคร คลังวิทยา 2506)
18. หลวงประเสริฐอักษรนิติ์ สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาพิไชยญาติ
พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์
(พระนคร คลังวิทยา 2515)
19. มานิต วัลลิโกคม, ข้อ 53, 69, คำานสิ่งทวนวิถิกุมารพิมพ์สอบคน
(พระนคร สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี 2516)
20. ศิลปากร, กรม, คำานานพระธาตุคอกยุด,
ประชุมคำานานพระธาตุ ภาคที่ 1 และภาค
ที่ 2 (พระนคร เจริญสิน 2513)
21. คณะกรรมการจัดพิมพ์เอกสารทางประวัติศาสตร์ สำนักนายกรัฐมนตรี,
เรื่องที่ 27 ขววิหารี ซากก และเรื่องที่ 34 มาลทซากก, ประชุม
ศิลาจารึกภาคที่ 5 (พระนคร สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี 2515)

22. ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์ ในงานพระราชทานเพลิงศพ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (ปุ่น ปุณฺณสิริ), พระเอกทศคะธำภอก , ประชุมจารึกวัดพระเชตุพน (พระนคร ศิวพระ 2517)
23. พระครูประกาศสมาธิคุณ, พระอธิปโปสรักษ์มลาวาณินทร - วิญญานพนเจร - ทัศนาวจรชาคก - ยกเขาพระสุเมรุ (พระนคร วัดมหาธาตุ 2510)
24. กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, จังหวัดราชบุรี, เทียบเมืองไทย ตอนที่ 1 ภาคกลาง (พระนคร ครูสภาลาดพร้าว 2514)
25. ครูสภา องค์การฯ, ตอนที่ 29 ถึงเชียงใหม่และตอนที่ 43 พระไชยเชษฐาธิราช (พระนคร ศึกษาภัณฑ์พานิชย์ 2505)
26. คำทรงราชานภาพ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า, จดหมายเหตุเมื่อพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวสวรรคต, ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ 52 (พระนคร ศึกษาภัณฑ์พานิชย์ 2511)
27. สุขุม ธีระวัฒน์, เมื่อชาวบราซิลรวมพลังสู้คอมมิวนิสต์ (พระนคร ภราดร 2518)
28. "คสิณ", ด้วยประกาศคสิณ (พระนคร อุดมสาร อัสสัมชัญ 2518)
29. อุดมสาร อัสสัมชัญ, เกียรติคุณคุณประกาศ (พระนคร อุดมสาร อัสสัมชัญ 2516)

30. คงเคช ประพันธ์ทอง, จารึกบนฐานฤๅษีที่เชียงใหม่,
โบราณคดี ปีที่ 3 ฉบับที่ 4 (พระนคร คณะโบราณคดี
มหาวิทยาลัยศิลปากร 2514)
31. เขมจาระ, กำลัง 108, สามมุข เล่มที่ 74 (ชลบุรี ยุวพุทธิกสมาคมชลบุรี
ในพระสังฆราชูปถัมภ์ 2513)
32. เสถียร โพธิ์นันทะ, มองโกเลีย ดินแดนแห่งพระพุทธศาสนา
ธรรมจักร เล่มที่ 31 มิถุนายน - กันยายน (พระนคร
สภาการศึกษา มหามกุฏราชวิทยาลัย 2489)
33. SHINSHO HAMAYAMA, THE STORY
OF JUZU (SAN FRANCISCO CALIFORNIA,
BUREAU OF BUDDHIST EDUCATION, BUDDHIST
CHURCHES OF AMERICA, 1962)
34. สังคมศาสตร์, ดอย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ทำนายนเชียงใหม่
ภาคปริวรรต ลำดับที่ ๑๑ (เชียงใหม่, ดอยสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๑๙)
35. ราชบัณฑิตยสถาน, หมวดอักษร ด. เดริฮารุชิโอะ, สำนวนกรมไทย
ฉบับราชบัณฑิตยสถาน เล่ม ๖ (พระนคร, สำนวนธรรม, ๒๕๑๘)
36. เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี, ประวัติการของของสมเด็จพระเจ้าสุรศักดิ์มนตรี เล่ม ๑
(พระนคร, สิกขาภัณฑ์พาณิชย์, ๒๕๐๔)
37. ศิลปากร, กรม, สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร
เพชรนคร, การศึกษา, ๒๕๑๕)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สารบัญภาพ

1. ภาพจิตรกรรมฝาผนัง วัดโสมนัส เมืองนารา ประเทศญี่ปุ่น แสดงภาพ
พระอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์ ผู้ทรงพระมหากรุณาธิคุณยิ่ง
2. ภาพพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร ศิลปินเคียว แบบปาละ
3. ภาพภคินีคารา ศักติพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร ศิลปินปาละ
4. ภาพพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกทรงพระประคำทอง
5. ภาพพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเครื่องพระจักรพรรดิจีน
(ฮ่องกง)
6. ภาพพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเครื่องพระจักรพรรดิจีน
(ฮ่องกง)
- ภาพพระก. ภาพเจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี (เชิษ เส่งชูโต) แห่งทัพปราบฮ่อ แห่งเครื่องแบบเต็มยศ
7. ภาพพระภิกษุและสามเณรในพุทธศาสนาเถรวาทสยามประเทศจีน สังกัดลัทธิธรรมยุติกนิกาย
8. ภาพพระครูบาศรีวิชัย นักบุญแห่งล้านนาไทย
9. ภาพหลวงพ่อยะหัง พระอริยเจ้าชาวจีนในพุทธศตวรรษที่ 25 นั่งสมาธิ
นิพพาน ที่กรุงไทเป
10. ภาพพระพรหมผู้สร้างโลกในศาสนาพราหมณ์
11. ภาพพระโพธิสัตว์กวนอิม
12. ภาพพระพุทธรูปโคมุกสุ เมืองนารา ประเทศญี่ปุ่น พระอมิตาภะพุทธเจ้าแห่ง
นิกายสุขาวจี
13. ภาพพระศรีอารียเมตไตรย (มิตเทกฮุค) พระปฐมากร แห่งลาภผลและความ
สวัสดี
14. ภาพพระไวโรจนพุทธเจ้า แห่งนิกายมนตรยาน ประติมากรรม ณ วัดธรรมมาศากุ
มณเฑียร บนภูเขาโทยาสาน สำนักใหญ่แห่งนิกาย

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

15. ภาพเขียนทานโกโบ ไคจิ สมัยเป็นเด็ก ผู้สถาปนาภิกษุสงฆ์ในประเทศไทย

16. ภาพลูปประคำญี่ปุ่นชนิดแปด

17. ภาพลูปประคำญี่ปุ่นชนิดเดี่ยว

18. ภาพลูปประคำญี่ปุ่นแบบต่าง ๆ

19. ภาพลักษณะการภาวนาลูปประคำ

20. ภาพพระอุปคุตเถระ เจ้าและพระสวลีเถระ เจ้า

21. ภาพพระฤาษีโพธิสัตว์

22. ภาพพระฤาษีโพธิสัตว์

23. ภาพนักบุญโคมิชิ

มหาวิทยาลัยศิลปากร. สงวนลิขสิทธิ์

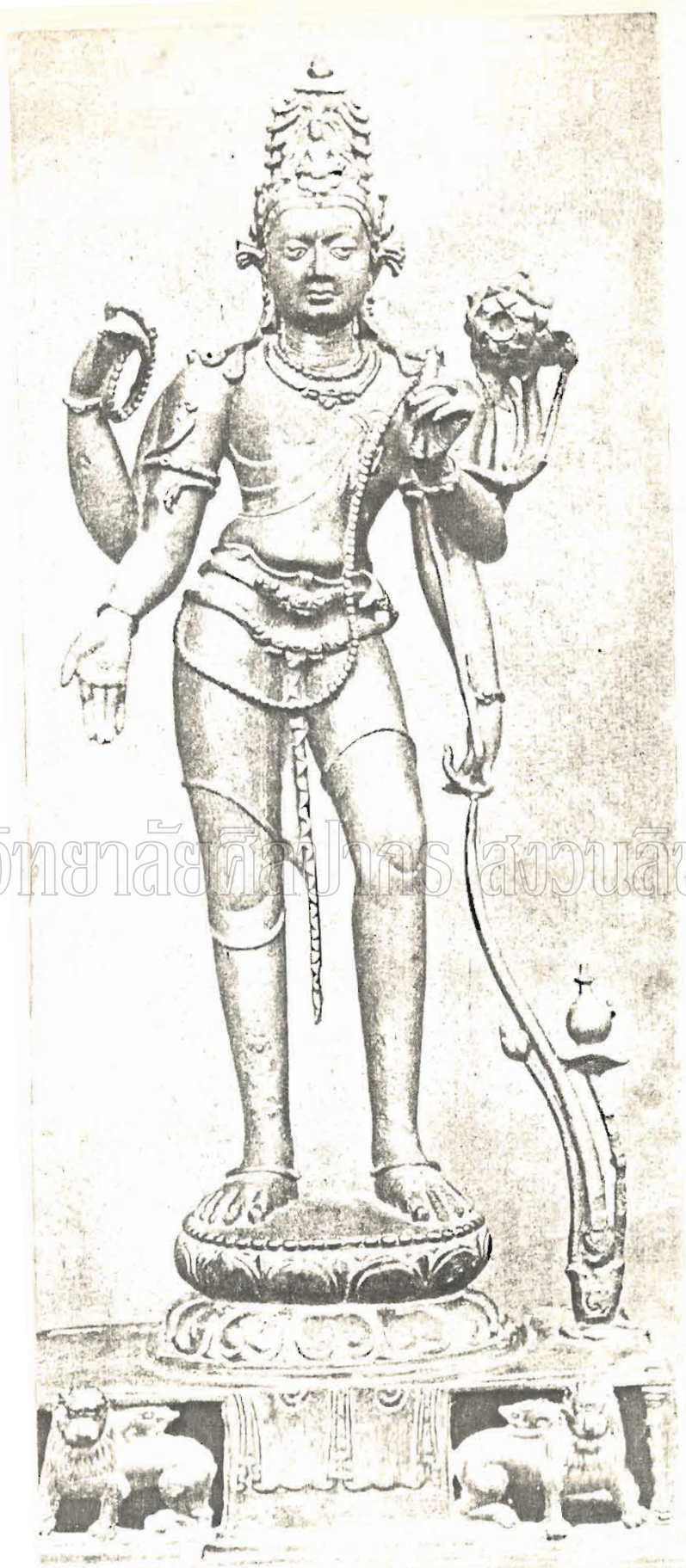
24. ภาพลูปประคำในศาสนาคริสต์ตั้งแต่โรมันคาทอลิก

25. ภาพโมเซอิก รูปแม่พระ ศิลปะไบแซนติน อิตาลี

26. ภาพจิตรกรรมสีน้ำมันรูปแม่พระ มีอัครทูตอัครทูต อิตาลี

ภาพที่ ๑ จิตรกรรมฝาผนัง วัดโฆริวัจจิ เมืองนาราย
 ประเทศญี่ปุ่น แสดงภาพพระอริยสิทธิตะ
 พระโพธิสัตว์ผู้ทรงพระมหากรุณาธิคุณยิ่ง

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ ๒ พระโพธิ์สัตว์อวโลกิเตศวร ศิลปอินเดีย
แบบปาละ

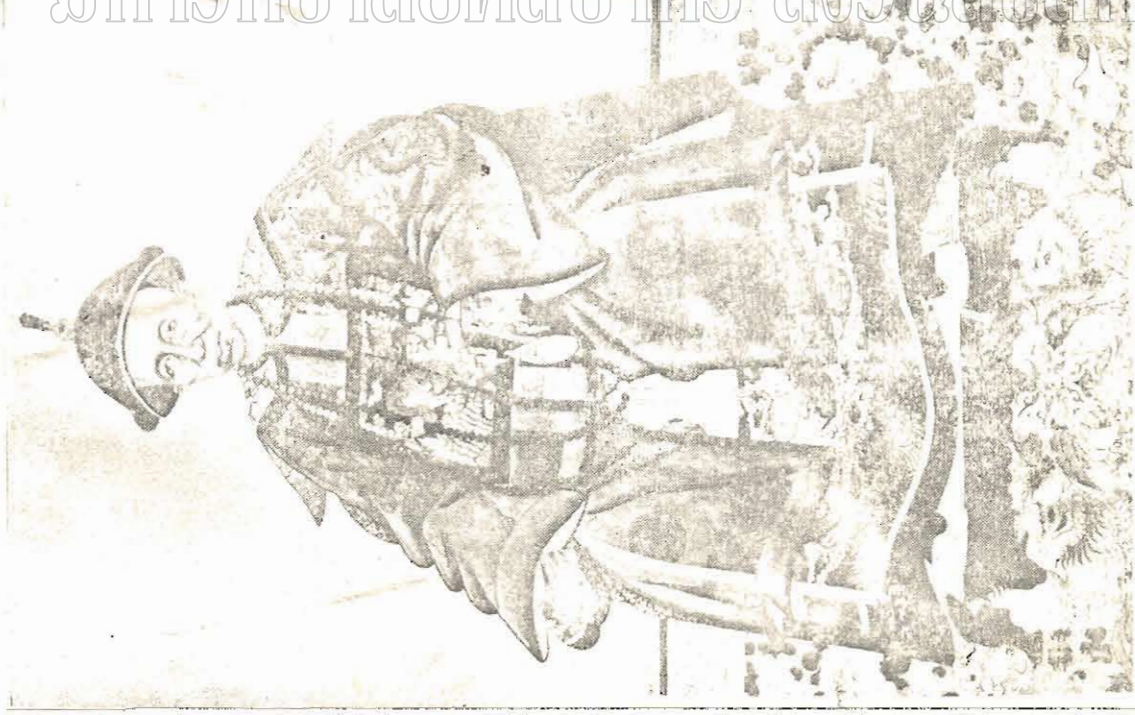
ภาพที่ ๓ ฤๅกฐิตาราร ศักติ พระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร
ศิลปแห่งชาติ

พระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าอยู่หัว
(รัชกาลที่ ๑)

ภาพที่ ๔ โปรดสังเกศพระประตำทของที่พระเจ้า

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

พระบรมฉายาลักษณ์ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
รัชกาลที่ ๔ ทรงฉลองพระองค์แบบขัตติยราช (ช่องใต้)

ภาพที่ ๕

พระบรมฉายาลักษณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงฉลองพระองค์แบบขัตติยราช (ช่องใต้)

ภาพที่ ๖

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนนิชสิทธิ์

ภาพเทศา. ภาพเจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี (เดิม เพ็งซื่อใจ)
แม่ทัพปราบฮ่อ แห่งเครื่องแบบเต็มยศ
หลังถูกประคำ.

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนศิลปกรรม

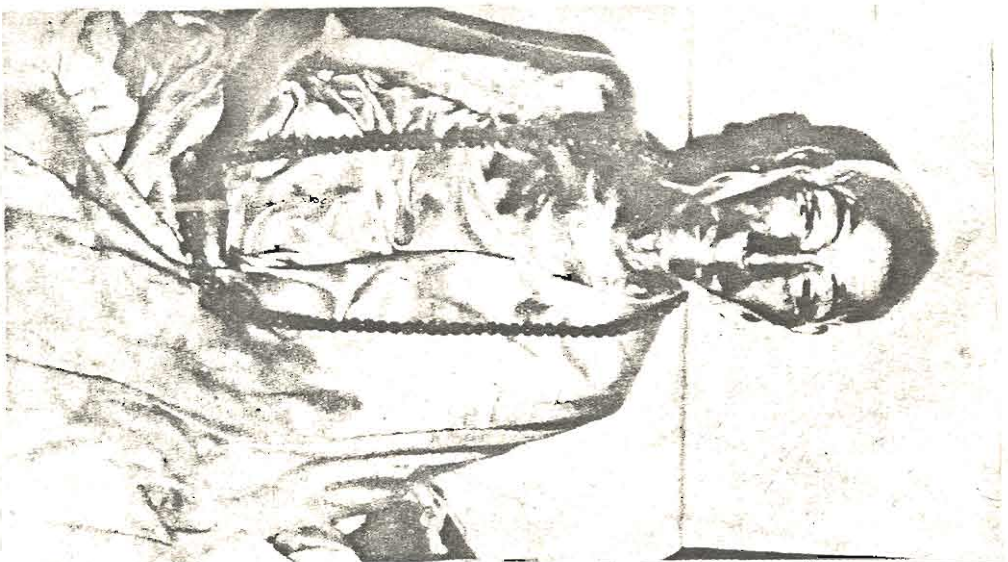
ภาพที่ ๗ พระภิกษุและสามเณรในพุทธศาสนา
ลัทธิมหายาน ประเทศจีน ภาพวาด
ลูกประคำ

ครูบาศรีวิชัย

ภาพที่ ๘ รูปปั้นหลวงพ่อสุมน ญาณมุนี
 ภาพที่ ๙ รูปปั้นหลวงพ่อสุมน ญาณมุนี
 รูปปั้นหลวงพ่อสุมน ญาณมุนี
 รูปปั้นหลวงพ่อสุมน ญาณมุนี
 รูปปั้นหลวงพ่อสุมน ญาณมุนี

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

รูปปั้นหลวงพ่อสุมน ญาณมุนี
 รูปปั้นหลวงพ่อสุมน ญาณมุนี
 รูปปั้นหลวงพ่อสุมน ญาณมุนี
 รูปปั้นหลวงพ่อสุมน ญาณมุนี
 รูปปั้นหลวงพ่อสุมน ญาณมุนี

ภาพที่ ๑๑

พระพรหม ผู้สร้างโลก ในศาสนาพราหมณ์

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

พระโพธิสัตว์กวนอิม
ภาพที่ ๑๑

ภาพที่ ๑๒ พระพุทธเจ้าโตบตาล
เมืองนารายณ์ ประเทศญี่ปุ่น
พระอริยเมตไตรย แห่งนิภาลัยชาวลี

พระศรีอาริยเมตไตรย (มิเทกชุต)

ภาพที่ ๑๓ พระปัทมเมตไตรยแห่งลาภผล
และความมั่งคั่ง

ภาพที่ ๑๔ พระไตรปิฎก พุทธเจ้า แห่งนิคายมหายาน
ประดิษฐาน ณ วัดธรรมศาลา กรุงเทพมหานคร
บนฐานโกลีนาฬาลักษณ์ ด้านหน้าใหญ่แห่งนิคาย

ภาพที่ ๑๕ ภาพเขียนท่านโกโงะ ไดจิ
สมัยเมจิ ผู้สถาปนานิกาย
มหายานในประเทศญี่ปุ่น

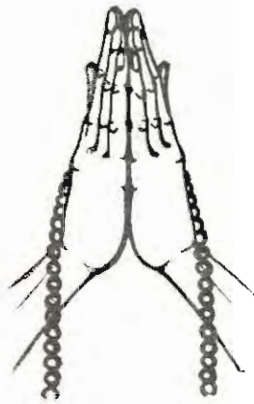
ภาพที่ ๑๗ ลูกประคำญี่ปุ่นชนิดเดี่ยว

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนลิขสิทธิ์

ภาพที่ ๑๙ ลูกประคำธูปแบบต่างๆ

ลักษณะการภาวนาลูกประคำ

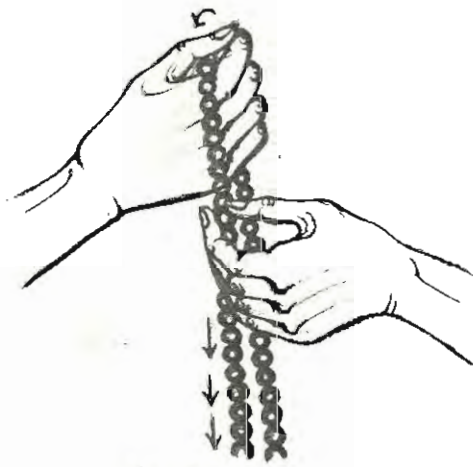

พนมประคำ

นับประคำ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

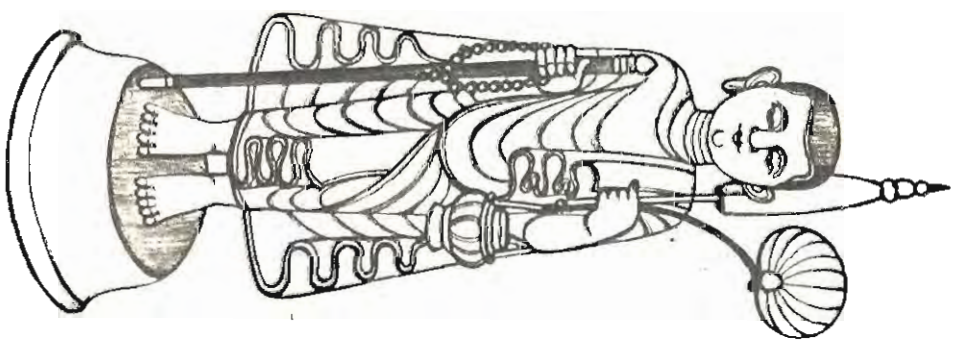
ชักประคำ

ปักประคำ

พระบวชใหม่ รูปพระอุปคุตเถรเจ้า

พระสีวลีเถรเจ้า ทรงเครื่องธรรมาวุธ

ภาพแกะลายเส้นบนแผ่นหินชุนวอน ศิลปะสมัย
พุทธศตวรรษที่ ๑๒ พระโพธิสัตว์กวนอิม เรื่องวิสุทธิสารชาดก

รูปปั้นดินเผาในศาสนาพุทธนิกายเถรวาท ศิลปะสมัย
ศิลปะขอม แบบเกาะแกร์

พระโพธิสัตว์กวนอิม เรื่องมาลูตาชาดก

พระพุทธรูป
ประมาจารย์แห่งวิชาหมื่นสามศตวรรษ, โฉมสามศตวรรษ
แพทย์สามศตวรรษ, คาวาสามศตวรรษ, โพรสามศตวรรษ ฯลฯ

พระพุทธเจ้าด้วยพระชาติเป็นสุเมธดาบส
สละอรรถนันทผล ตั้งจิตปรารถนาพุทธภูมิเป็นปฐม
ในสำนักพระที่ปึงกรพาทเจ้า

พระเวศสันดรโพธิ์สัตว์ ราชฤาษี
บำเพ็ญ ปรมาตตพาทนารม

พระสุวรรณสามโพธิ์สัตว์
บำเพ็ญ ปรมาตตเมตตภา
นารม

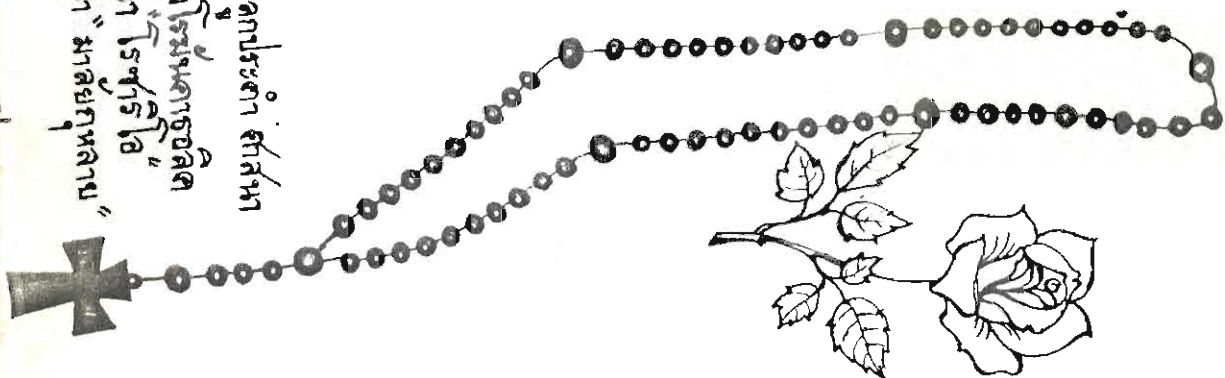
ภาพที่ ๒๒ พระฤาษีโพธิ์สัตว์

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ ๒๕

อุปราคา สหมา
ศีลสมาธิสมาธิ
เรียกว่า "สมาธิ"
แปลว่า "สมาธิ"

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ ๒๕ ภาพประกอบของรูปพระ
เจ้าแม่พระลักษมี พระลักษมี

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนลิขสิทธิ์

ภาพที่ ๒๖ จิตรกรรมสีน้ำมันรูปแม่พระ
เปลื้องผ้าเช็ด อิตาลี